

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 92 · 2. juni
Sesjonen 2020–2021

Møte onsdag den 2. juni 2021 kl. 10

President: Eva Kristin Hansen

Dagsorden (nr. 92):

1. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven (nytt krav til samarbeidsavtalen mellom kommuner og helseforetak)
(Innst. 576 L (2020–2021), jf. Prop. 102 L (2020–2021))
2. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i helsepersonelloven (melding ved helsevekkelse av betydning for trafikksikkerheten)
(Innst. 615 L (2020–2021), jf. Prop. 121 L (2020–2021))
3. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i helsepersonelloven og pasientjournalloven (bruk av helseopplysninger for å lette samarbeid, læring og bruk av kunstig intelligens i helse- og omsorgstjenesten mv.)
(Innst. 617 L (2020–2021), jf. Prop. 112 L (2020–2021))
4. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2021/522 om opprettelse av EUs helseprogram, EU4Health (2021–2027) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Helse- og omsorgsdepartementet
(Innst. 558 S (2020–2021), jf. Prop. 173 S (2020–2021))
5. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator)
(Innst. 581 L (2020–2021), jf. Prop. 100 L (2020–2021))
6. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Likeverdsreformen – Et samfunn med bruk for alle
(Innst. 570 S (2020–2021), jf. Meld. St. 25 (2020–2021))
7. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i barnelova (Barnesakkyndig kommisjon i foreldretvistsaker)
(Innst. 479 L (2020–2021), jf. Prop. 114 L (2020–2021))
8. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i folketrygdloven (fri utsettelse av foreldrepenger)
(Innst. 480 L (2020–2021), jf. Prop. 127 L (2020–2021))
9. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i markedsføringsloven mv. (merking av retusjert reklame)
(Innst. 461 L (2020–2021), jf. Prop. 134 L (2020–2021))
10. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i ekteskapsloven (ekteskap inngått med mindreårig, etter utenlandsk rett mv.)
(Innst. 460 L (2020–2021), jf. Prop. 135 L (2020–2021))
11. Innstilling fra næringskomiteen om Noregs fiske-riavtalar for 2021 og fisket etter avtalane i 2019 og 2020
(Innst. 561 S (2020–2021), jf. Meld. St. 26 (2020–2021))
12. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Karin Andersen og Arne Nævra om å sikre rekeindustrien råstoff
(Innst. 587 S (2020–2021), jf. Dokument 8:227 S (2020–2021))
13. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sandra Borch, Geir Adelsten Iversen, Per Olaf Lundteigen, Siv Mossleth, Geir Pollestad og Trygve Slagsvold Vedum om å sikre at fiskerilovgivningens distriktspolitiske mål gjennomføres i praksis
(Innst. 541 S (2020–2021), jf. Dokument 8:243 S (2020–2021))
14. Innstilling fra næringskomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av en forordning om etablering av program for det indre marked, virksomheters konkurransekraft inkludert små og mellomstore bedrifter, plante-, dyre-, mat- og forsektoren, og europeisk statistikk (2021–2027)
(Innst. 560 S (2020–2021), jf. Prop. 171 S (2020–2021))
15. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Erlend Wiborg, Hans Andreas Limi og Himanshu Gulati om å redusere næringslivets administrative kostnader med 20 prosent innen 2025
(Innst. 565 S (2020–2021), jf. Dokument 8:239 S (2020–2021))
16. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Aasland, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen, Åsunn Lynge-dal, Tellef Inge Mørland og Kari Henriksen om etablering av et pilotprogram for industri 4.0
(Innst. 534 S (2020–2021), jf. Dokument 8:260 S (2020–2021))
17. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes

om å stoppe subsidielekkasje og sikre økt aktivitet og sysselsetting i Norge
(Innst. 536 S (2020–2021), jf. Dokument 8:257 S (2020–2021))

18. Referat

Presidenten: Representanten Silje Hjemdal vil framsette et representantforslag.

Silje Hjemdal (FrP) [10:00:23]: På vegne av stortingsrepresentantene Kari Kjønås Kjos, Bjørnar Laabak, Himanshu Gulati, Per-Willy Amundsen og meg selv har jeg gleden av å sette fram et forslag om tiltak for de som lever på hemmelig eller fortrolig adresse.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:01:02]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven (nytt krav til samarbeidsavtalen mellom kommuner og helseforetak) (Innst. 576 L (2020–2021), jf. Prop. 102 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten på følgende måte: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Hege Haukeland Liadal (A) [10:01:55] (ordfører for saken): Jeg vil begynne med å takke komiteen for et godt samarbeid. Vi har i dag til behandling en lovendring som har som formål å skape en sammenhengende helse- og omsorgstjeneste og et likeverdig partnerskap mellom kommuner og helseforetak, slik det er beskrevet i Nasjonal helse- og sykehusplan for 2020–2023. Komiteen har hatt høring, og samtlige innspill er positive.

KS viser til at det er regioner og helseforetak som allerede er godt i gang og har fått til gode samarbeidsavtaler. Spesielt fint er det da for en ekte haugesunder å høre at Helse Fonna i Helse Vest trekkes fram av KS som et foregangsforetak i denne sammenheng. Videre trekker flere fram at det vil være behov for undersevaluering og virkemidler for å oppnå formålet med lovendringene.

Vi fra Arbeiderpartiet har vært og er opptatt av god samhandling, og vi vil innføre en tillitsreform hvor an-

satte gis mer tillit og økt medvirkning i egen arbeids hverdag. Vi vil redusere markedstenkningen og målstyringen i spesialisthelsetjenesten så vel som i kommunehelsetjenesten. For å få til god samhandling mener vi også at det er viktig å ha et sterkt offentlig eierskap. Dette er bra for de ansatte, og det er ikke minst bra for pasienter med behov for helsetjenester. Prinsippet om at de sykeste blir prioritert først, er særdeles viktig – og altså ikke de med størst lommebok.

Arbeiderpartiet gleder seg til å gjennomføre samhandlingsreform versjon 2.0 og her sørge for at krav til f.eks. kvalitet, IKT-løsninger og frister kobles til hele pasientforløpet. Der har vi høye ambisjoner for en bedre samhandling mellom sykehus og kommunal helsetjeneste til det beste for pasienten. Det er sånn at mennesker som blir syke i dag, forventer at de blir møtt med en godt koordinert helsetjeneste. Her vil dagens lovendring hjelpe, men det kommer ikke av seg selv. Det må økte ressurser til for at det skal bli vellykket.

Camilla Strandskog (H) [10:04:38]: Alle pasienter skal motta en helhetlig og sammenhengende helse- og omsorgstjeneste av god kvalitet, uavhengig av hvor i landet de bor, og uavhengig av om det er kommunen eller sykehuset som yter tjenesten. Det har vært utfordringer knyttet til samhandling, både internt i sykehuse- ne og mellom kommuner og sykehus. Det er ikke bra når pasienter opplever å være kasterballe mellom ulike instanser i systemet. Det viktigste for dem er at de får god behandling, ikke hvilken instans det er som har ansvar for hva.

Samhandlingsreformen har hatt sine barnesykdommer, og det har vært viktig å bedre samarbeidet mellom nettopp sykehus og kommuner. I Nasjonal helse- og sykehusplan, som vi debatterte og vedtok for om lag et år siden nå, lanserte regjeringen etableringen av 19 helsefelleskap. Kommunene var også med på laget, og det var forankret i en avtale mellom regjeringen og KS. Og nå skal helsefelleskapene bli enda bedre. Mange regioner og helseforetak er allerede godt i gang og har fått til gode samarbeidsavtaler. Det handler om å få til gode pasientforløp som går på tvers av helseforetak og kommuner. Felles virkelighetsforståelse er en forutsetning for å planlegge og utvikle tjenester sammen. Det er derfor veldig bra når vi nå får et nytt krav til samarbeidsavtalen om at kommuner og helseforetak må avtale konkret hvordan de skal planlegge og utvikle tjenester sammen. Jeg tror at dette kommer til å bety mye for tilliten mellom sykehus og kommuner, og det igjen betyr en bedre og mer sammenhengende behandling for pasientene.

Når det gjelder et forslag fra mindretallet, vil jeg påpeke at FN's barnekonvensjon gjelder som norsk lov. Vi har en rekke bestemmelser i helselovgivningen som iva-

retar prinsippene som følger av barnekonvensjonen, bl.a. følger det av pasient- og brukerrettighetsloven at barn som er i stand til å danne egne synspunkter, skal gis informasjon og høres. Informasjonen skal være tilpasset mottakers individuelle forutsetninger, slik som f.eks. alder og modenhet. Den samme loven har bestemmelser om når foreldrene kan samtykke på vegne av sine barn, og når barn har samtykkekompetanse uavhengig av foreldrene.

Det er også verdt å nevne likeverdsreformen, hvor regjeringen foreslår å lovfeste en ny barnekoordinatorordning i helsetjenesten. FNs barnekonvensjons prinsipper om barns rett til å bli hørt, beslutninger til barns beste og barns rett til privatliv er allerede godt ivaretatt.

Nicholas Wilkinson (SV) [10:07:21]: Vi trenger at sykehusene og kommunene snakker sammen. Mange pasienter blir kasteballer mellom sykehus og kommuner. Denne loven fjerner ikke dette, men det er et steg på veien. Vi har sett forferdelige saker om pasienter som har blitt sendt fram og tilbake mellom sykehus og kommuner fordi man prøver å spare penger og dermed glemmer at man har et mål, og det er å hjelpe pasientene, ikke bare å spare penger.

I flere saker har SV støttet helsefellesskapene uten støtte fra de andre rød-grønne partiene. Det var litt vondt å støtte merknader sammen med høyrepartiene alene, men SV støtter alle gode forslag, uansett hvor de kommer fra. Da er det godt at alle partiene i helse- og omsorgskomiteen nå støtter å få helsefellesskapene på plass i en lov.

Det er viktig at helsefellesskapene ikke blir sulteføret, slik denne regjeringen har gjort i mange andre ordninger. Vi mener at vi trenger mer ressurser i den offentlige helsetjenesten i stedet for skattekutt for de rike. Hvis helsefellesskapene får nok ressurser, kan det bli en god ordning, men da trenger vi en ny rød-grønn regjering.

Jeg fremmer forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV om å sikre at loven er i tråd med FNs barnekonvensjon, prinsipper om barns rett til å bli hørt, beslutninger til barnets beste og barns rett til privatliv.

Presidenten: Da har representanten Nicholas Wilkinson tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Bent Høie [10:09:43]: Regjeringen ønsker å skape en sammenhengende og bærekraftig helse- og omsorgstjeneste og et likeverdig partnerskap mellom kommuner og helseforetak. Bedre felles planlegging mellom kommunene og helseforetakene er helt avgjørende for å lykkes med dette.

I dag planlegger og utvikler helseforetak og kommuner tjenester innenfor sine ansvarsområder. Det varierer i hvilken grad de involverer hverandre i sine re-

spektive planer og beslutninger, og det skjer i liten grad planlegging i fellesskap. Manglende samarbeid om planlegging og utvikling av tjenester kan resultere i at det samlede tilbudet ikke dekker befolkningens behov. For eksempel kan fravær av koordinerte planprosesser knyttet til rehabiliteringstilbud føre til at helseforetak reduserer sin kapasitet uten at en tilsvarende opprustning skjer i kommunene – eller omvendt. Resultatet kan bli et gap mellom behovet for rehabiliteringstjenester og det tilgjengelige tilbudet.

Mitt inntrykk er at prosessene knyttet til inngåelse av de lovpålagte samarbeidsavtalene hittil har vært mer preget av et ønske om å dele opp ansvaret enn av behovet for å ta et felles ansvar for et pasientforløp som i sin natur går på tvers av helseforetak og kommuner. Målet med lovforslaget er at helseforetak og kommuner skal avtale helt konkret hvordan de skal gjennomføre felles planlegging av tjenester til pasienter med behov for hjelp fra begge tjenestenivåene, og hvordan de konkret skal involvere hverandre i eget planarbeid som har betydning for den andre.

I Nasjonal helse- og sykehusplan for 2020–2023 lanserte regjeringen etableringen av 19 helsefellesskap mellom kommuner og helseforetak. Dette er forankret i en avtale mellom regjeringen og KS. I helsefellesskapene skal kommuner og helseforetak, sammen med representanter fra den lokale fastlegen og brukere, planlegge og utvikle tjenester til pasientene som trenger tjenester fra begge nivåene. Bedre felles planlegging er et av prinsippene i avtalen. Den foreslåtte lovendringen er dermed et viktig tiltak for å realisere målene for helsefellesskapene.

Forslaget fikk bred støtte i høringen, og jeg er glad for at komiteen har sluttet seg til forslaget. Som komiteen og flere av høringsinstansene har påpekt, er ikke denne lovendringen alene tilstrekkelig for å realisere målet om sammenhengende og bærekraftige tjenester. Det er summen av tiltakene som er presentert i Nasjonal helse- og sykehusplan, som vil kunne realisere disse målene. Samtidig mener jeg, i likhet med flere høringsinstanser, at en innføring av dette lovkravet vil bidra til sterkere forankring og forpliktelser hos både kommunene og helseforetakene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hege Haukeland Liadal (A) [10:12:23]: Arbeiderpartiet har brukt mye energi i denne salen på bekymring om manglende oppfølging av samhandlingsreformen. Dette er jo det største virkemiddelet en har for å få til sømløse helsetjenester og å styrke samhandlingen mellom kommuner og spesialisthelsetjenesten. På statsråd Høies vakt har spesialisthelsetjenesten overført stadig flere oppgaver til kommunehelsetjenesten,

uten at den kommunale helsetjenesten har blitt styrket tilsvarende. Riksrevisjonens rapporter har vært tydelige på dette. De sier at styrkeforholdet mellom spesialisthelsetjeneste og kommuner er ujevnt, til fordel for helseforetakene – i deres favør.

Hva er statsrådets trøst til kommunehelsetjenesten når det gjelder dette?

Statsråd Bent Høie [10:13:11]: Jeg tror ikke trøst hjelper. Det som hjelper, er å bygge opp tjenestene, og det er det denne regjeringen har gjort, ved å styrke kommunenes økonomi og ikke minst bidra til en kraftig årsverksvekst i helse- og omsorgstjenestene, og spesielt vekst knyttet til personer med høy kompetanse. Det en ser, er de satsingene regjeringen har hatt, bl.a. som oppfølging av den første stortingsmeldingen om primærhelsetjenesten, som er den viktigste oppfølgingen av samhandlingsreformen. Noe av utfordringen med samhandlingsreformen er at den ikke beskrev hva de kommunale helse- og omsorgstjenestene skulle være. Derfor er jeg den helseministeren som har lagt fram den første stortingsmeldingen om primærhelsetjenesten, som også er fulgt opp av betydelige satsinger, ikke minst på kompetanse i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Hege Haukeland Liadal (A) [10:14:01]: Jeg er glad for svaret. Jeg er glad for at regjeringen har vært mer detaljert når det gjelder hva kommunehelsetjenesten skal overta. Pasienter i Norge i dag er ikke opptatt av hvilket nivå en skal få behandling på. Derfor har samhandlingsreformen blitt et etablert uttrykk blant pasienter så vel som hos ansatte – en forståelse av at det skal være mer sømløst. Men hva er årsaken til at regjeringen ikke har brukt nettopp samhandlingsreformen og utviklet den videre? En kunne tatt den til en versjon 2.0 og brukt det som verktøy, nettopp fordi det brukes ute i sektoren selv.

Statsråd Bent Høie [10:14:42]: Vi har tatt ut de tingene som vi mener var viktige å ta fatt i når det gjaldt retningen i samhandlingsreformen, for den var det bred politisk enighet om, men så har vi gjort noen endringer i virkemidlene og tenkningen. Derfor mener jeg at helsefelleskapene er et bedre begrep, fordi samhandlingsreformen dessverre har blitt veldig sterkt knyttet til de juridiske og økonomiske virkemidlene som Stoltenberg-regjeringen la inn. Dermed har man også bidratt til at kommunene og sykehusene kanskje i større grad har blitt opptatt av hva de ikke har ansvar for, enn hva de kan løse sammen. Derfor har helsefelleskapene som målsetting at kommunene og sykehusene i større grad skal løse oppgavene i fellesskap og være mindre opptatt av hvor de juridiske og økonomiske grensene

går, for mange av virkemidlene i samhandlingsreformen, som det var lagt opp til opprinnelig, skapte parter i stedet for partnere.

Nicholas Wilkinson (SV) [10:15:53]: Takk for et godt forslag fra statsråden.

Men det er et problem, og det er at det ikke står veldig tydelig at barns rett til å bli hørt, er i loven. Vi har fått beskjed fra proffene – de som bruker tjenestene – om at FNs barnekonvensjon ikke blir brukt så mye. Vi har veldig mange lover, og det er vanskelig for mange å lese alle lovene, for å følge dem hele tiden. Derfor foreslår vi at det skal være veldig tydelig at når man skal jobbe med disse barna, skal man følge FNs barnekonvensjon når det gjelder barnets rett til å bli hørt, beslutninger til barnets beste og barns rett til privatliv. Hvorfor ville ikke regjeringen ta dette inn i denne loven?

Statsråd Bent Høie [10:16:52]: Det er fordi, som representanten er inne på, at dette er veldig tydelig i lovverket vårt. Men utfordringen er kanskje i større grad implementeringen. Derfor jobber vi med den på veldig mange ulike områder for å sikre barns innflytelse på sin egen helsehjelp og at deres stemme skal bli hørt. Det er også noe som jeg håper at helsefelleskapene skal bidra med – at barn blir løftet fram som et område. Et av de tiltakene som har inspirert denne løsningen, er barnas psykiske helsetilbud i Helse Fonna. Der har barn og unge vært med hele tiden som premissleverandører for hvordan tjenesten skal utformes. Det er et godt eksempel som nå må brukes mye i arbeidet med etableringen av helsefelleskapene.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:17:53]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i helsepersonelloven (melding ved helsesvekkelse av betydning for trafikksikkerheten) (Innst. 615 L (2020–2021), jf. Prop. 121 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten på følgende måte: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:18:40] (komiteens leder og ordfører for saken): Vi behandler en proposi-

sjon som handler om endringer i helsepersonelloven, melding ved helsesvekkelse av betydning for trafikksikkerheten. Det er en samlet komité som står bak innstillingen.

I dag har leger, psykologer og optikere plikt til å gi melding til offentlige myndigheter dersom en pasient som har førerkort for motorvogn eller sertifikat for luftfartøy, ikke oppfyller de helsemessige kravene. Det er også sånn at helsetilstanden må antas å ikke være kortvarig for at plikten skal inntrø.

Det er foreslått at denne plikten skal utvides til også å omfatte flygeledere. En samlet komité stiller seg bak denne endringen. Flygeledere har kritiske arbeidsoppgaver med periodevis høy intensitet og press i arbeidssituasjonen.

Helsepersonell har i dag ingen plikt til å melde fra til relevante offentlige myndigheter dersom en pasient er los eller har førerrett for skinnegående fartøy eller framkomstmidler innen sjøfarten. I proposisjonen foreslås det at helsepersonell skal sikres mulighet til å melde fra ved visse helsesvekkelser. Dette gjelder også innen sjøfart og for skinnegående kjøretøy samt for loser.

Det foreslås også en hjemmel for å kunne gi forskrift om at andre grupper kan omfattes av meldeadgangen. Dette er nettopp det – en meldeadgang. Dette er ingen plikt, men en adgang til å melde fra ved en skjønnsmessig vurdering av at det er nødvendig for å unngå personskader. Jeg vil understreke at pasienten skal få beskjed om at en slik melding er gitt.

I dag er det en plikt for leger, psykologer og optikere om å oppfordre pasienter som ikke oppfyller helsekravene, om å levere inn førerkortet eller sertifikatet. Det er foreslått at dette endres til en plikt om å gi beskjed om at de ikke kan føre framkomstmidler før helsetilstanden har bedret seg.

Som sagt er det en samlet komité som står bak innstillingen i denne saken.

Statsråd Bent Høie [10:21:02]: I dag foreligger det en plikt for leger, psykologer og optikere å melde fra dersom en pasient med førerkort for motorvogn eller luftfartøy ikke oppfyller de helsemessige kravene som stilles, og den reduserte helsetilstanden ikke er kortvarig.

I proposisjonen foreslås det at flygeledere skal omfattes av denne meldeplikten. Flygeledere har kritiske arbeidsoppgaver innen luftfarten, og for å hindre ulykker er det derfor en forutsetning at de er medisinsk skikket.

Hensynet til å minimere risikoen for samfunnet tilsier også at det bør være adgang til å melde fra i andre yrker hvor det er et stort skadepotensial. Dette hensynet må veies opp mot hensynet som begrunnes i taushetsplikten.

Regjeringen har i tillegg fremmet forslag om meldeadgang dersom leger, psykologer eller optikere mener det er grunn til å tro at en pasient som er los eller fører innen sjøfart eller av skinnegående kjøretøy, har en helsesvekkelse som kan føre til skade på person. I vurderingen av hvilke yrkesgrupper som skal omfattes, mener regjeringen at det må foretas en avgrensning til det som er strengt nødvendig. Det er også foreslått en hjemmel for departementet til å gi forskrift om at andre grupper kan omfattes av meldeadgangen.

Forslaget innebærer at lege, psykolog og optiker har adgang til å melde dersom vilkårene er oppfylt – ikke en plikt til å melde. Det vises til at det ikke kan forventes at fastlege, psykolog eller optiker har inngående kunnskap om oppgavene til og skadepotensialet ved ulike yrkesgrupper som omfattes av bestemmelsen. Videre kan det heller ikke forventes at de nevnte helsepersonellgruppene har inngående kunnskap om hvilke helsekrav som stilles for de ulike gruppene.

I den forbindelse vil jeg peke på at den foreslåtte meldeadgangen er ment å være en sikkerhetsventil. Det er også andre bestemmelser som skal sikre at personer på grunn av sin helse ikke skal utgjøre en trussel for trafikksikkerheten. Personer med arbeid som er betinget av et særskilt helsekrav, må bl.a. legge fram en helseerklæring fra lege som er godkjent til å utføre slike undersøkelser. Disse arbeidstakerne har også plikt til å melde til arbeidsgiver ved svekket helse. Arbeidsgiver plikter videre å følge opp slike meldinger.

Lovforslaget skal bidra til at ulykker og farlige hendelser unngås, og jeg er derfor glad for at en samlet komité har sluttet seg til forslaget som er fremmet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [10:23:19]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i helsepersonelloven og pasientjournalloven (bruk av helseopplysninger for å lette samarbeid, læring og bruk av kunstig intelligens i helse- og omsorgstjenesten mv.) (Innst. 617 L (2020–2021), jf. Prop. 112 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten på følgende måte: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Ingvild Kjerkol (A) [10:24:16] (ordfører for saken): Regjeringen foreslår i proposisjonen endringer i helsepersonelloven og pasientjournalloven. Endringene skal gjøre det lettere å samarbeide og lære i helse- og omsorgstjenesten, for bedre kvalitet og bedre pasientsikkerhet.

Helsepersonell kan med dagens regelverk gjøre oppslag i journalen til en pasient i behandling, og opplysninger kan gis til samarbeidende personell når det er nødvendig for å kunne gi forsvarlig helsehjelp, men det er uklart om regelverket åpner for deling av opplysninger om en pasient for andre typer samarbeid og læring i helse- og omsorgstjenesten, som vi også trenger.

Lovendringene som foreslås i proposisjonen, skal klargjøre hva som er lovlig deling av opplysninger i tjenesten, og legge bedre til rette for samarbeid og læring. Forslaget innebærer at helsepersonell kan utveksle taushetsbelagte opplysninger om en pasient for å støtte helsepersonell i å treffe beslutninger om helsehjelp til en annen pasient. Endringene skal bidra til forsvarlig opplæring av helsepersonell og gi en klarere regulering av utveksling av pasientopplysninger på morgenmøter og i annen samhandling som er nødvendig for å gjennomføre helsehjelp.

Det har vært høring, hvor flere var opptatt av at dette blir gjort på en trygg og sikker måte. Sånn er det når vi gjør alle typer endringer i personvern og sensitive pasientopplysninger. Men proposisjonen gir her en adgang til helseopplysninger som må beskrives som trygg, og som kan brukes for utvikling og framtidig bruk av klinisk beslutningsstøtteverktøy som vi ønsker mer av.

Endringene åpner for at virksomheter som gjør genetiske undersøkelser etter bioteknologiloven, kan samarbeide om etablering av et behandlingsrettet helseregister med tolkede genetiske varianter. Det vil bidra til bedre helsehjelp og økt pasientsikkerhet. Arbeiderpartiet er særlig glad for at dette kommer inn i gode, lovlige rammer.

En enstemmig komité støtter forslagene. Arbeiderpartiet mener at ved å legge til rette for læring, samarbeid og mer utstrakt bruk av beslutningsstøtteverktøy i helse-tjenesten kan helsehjelpen som ytes i tjenesten, få enda bedre kvalitet. Det samme gjelder for det foreslåtte registeret over tolkede genetiske varianter, som skal bidra til bedre diagnostisering og dermed økt pasientsikkerhet.

Et mindretall ønsker et offentlig utvalg for å gjennomgå all informasjonshåndtering i helsetjenesten, og jeg regner med at andre representanter vil argumentere for det. Arbeiderpartiet støtter ikke det på nåværende tidspunkt eller i sammenheng med denne proposisjonen.

Kjersti Toppe (Sp) [10:27:29]: Som saksordføreren sa, skal eg gjera greie for det forslaget vi fremjar i innstil-

linga. Senterpartiet kjem til å støtta desse lovendringane, men vi har behov for ein merknad og eit forslag som går på eit viktig innspel frå Den norske legeforening. Dei har fremja ein høyringsuttale som er kritisk. Ein er einig om behovet, men dei meiner at dei føreslåtte endringane ikkje er eigna til å oppnå formålet. Dei føreslår at vi ber om ei heilskapleg opprydding med fleire endringar og justeringar i dei framlagde forslaga, og så føreslår dei at det bør setjast ned eit offentleg utval for å sjå på reguleringa av informasjonshandteringa i helse-tenesta i sin heilskap. Dei stiller spørsmål om det som no vert føreslått, bidrar til ei ytterlegere fragmentering, og at det vert for uklart kva som gjeld ansvar. Så viser dei til at det i dag faktisk er ei utfordring at dei digitale systema ikkje er tilstrekkeleg tilrettelagde for å kunna varetta behovet for å beskytta opplysningar, avgrensa tilgang og sikra varetaking av pasientane sine rettar.

Dette er jo ei veldig alvorleg åtvaring frå Legeforeningen. Viss det sviktar her, er det krise.

Legeforeningen meiner òg at det må greiast ut og vurderast nærmare korleis pasientanes rett til å motsetja seg innsyn i praksis er tenkt å verta varetatt. Det er òg ein veldig viktig merknad frå Legeforeningen.

Ut frå dette tar eg opp eit tilleggssforslag i innstillinga. Vi støttar proposisjonen, men vi fremjar forslag om å setja ned eit offentleg utval for å sjå på regulering av informasjonshandtering i helsetenesta i sin heilskap, og at det vert fremja tiltak for Stortinget som kan bidra til å letta samarbeid og læring på tvers, men som samtidig varetar behovet for å beskytta opplysningar, avgrensa tilgang og sikra varetaking av pasientane sine rettar.

Presidenten: Da har representanten Kjersti Toppe tatt opp forslaget hun refererte til, fra Senterpartiet og SV.

Erlend Larsen (H) [10:30:23]: Forskning, utvikling og ny teknologi bidrar til å skape pasientens helsetjeneste. Dette lovforslaget vil gjøre det lettere å samarbeide og lære i helse- og omsorgstjenesten.

Bakgrunnen for saken er at det er uklart i hvilken grad dagens regelverk åpner for at pasientinformasjon kan diskuteres i situasjoner hvor det er flere til stede enn de som behandler den aktuelle pasienten. Dessuten åpner regelverket i liten grad for at opplysninger om en pasient kan brukes til å gi helsehjelp til andre pasienter i det løpende faglige arbeidet. Det er også uklart om dagens regelverk åpner for at opplysninger om tidligere pasienter og pasienter som man ikke har behandlingsansvar for, kan brukes i opplæringsvirksomhet. Dette åpnes det nå for i dette lovforslaget. Dette kan bidra til å utvikle nye metoder, utvikle nye kliniske beslutningsverktøy, drive bedre opplæring og ta i bruk ny teknologi.

Samtidig er det viktig at det sikres en god balanse mellom helsepersonells mulighet til innsyn i journaler og pasientens personvern. Derfor støtter vi at adgangen til helseopplysninger om en pasient for å yte helsehjelp til en annen pasient begrenses til at kun leger og tannleger etter anmodning kan få disse opplysningene.

Når det gjelder forslaget til Senterpartiet og SV om å nedsette et offentlig utvalg for å se på regulering av informasjonsåndtering i helsetjenesten, støtter ikke regjeringspartiene dette nå. Det er riktig at det kan være behov for en mer helhetlig og overordnet regulering av området enn en dispensasjonsadgang i taushetsplikten, og det er ikke gitt at alle former for beslutningsstøtte som bygger på kunstig intelligens, bør reguleres likt. Men vi mener dispensasjonsadgangen som her foreslås, er en viktig begynnelse på et langsiktig arbeid som vil kunne gi et større kunnskapsgrunnlag og klarhet i dagens regelverk.

I tillegg har Helsedirektoratet, Direktoratet for e-helse og Statens legemiddelverk fått i oppdrag å gå gjennom nasjonale rammebetingelser for bruk av kunstig intelligens. Her skal også helseregionene bidra.

Nicholas Wilkinson (SV) [10:32:37]: Forskningen og bruken av ny kunnskap går veldig fort. Vi trenger mer enn bare dette forslaget. Vi trenger mer enn bare dispensasjonsadgang fra taushetsplikten.

SV støtter forslaget om å endre loven nå, for at det skal være lettere å bruke kunnskapen til bedre behandling for pasienter.

Vi fremmer også et eget forslag. Vi må se på helheten, når det gjelder regulering og bedre digitale systemer, som vi ikke har.

Vi trenger et offentlig utvalg for å bedre ordningene, for å gi mer hjelp, mer kunnskap og mer personsikkerhet.

Norge blir hengende etter når vi bare lapper på et gammelt system som ikke virker godt. Flere ganger har SV fremmet forslag om at grunndata for helse skal bli lagret i Norge og eid av det offentlige. Det er viktig for kontroll, sikkerhet og personsikkerhet, men også for å få mer kunnskap og bygge ut en moderne helsetjeneste som kan hjelpe bedre.

Legeforeningen har foreslått et offentlig utvalg, og et forslag om det fremmer SV sammen med Senterpartiet i dag.

Statsråd Bent Høie [10:34:27]: Saken som Stortinget nå behandler, omhandler viktige presiseringer og endringer i helsepersonelloven og pasientjournalloven. Endringene vil gjøre det lettere å samarbeide og lære i helse- og omsorgstjenesten, og pasientsikkerheten styrkes. Hensynet til pasientens personvern og helse- og omsorgstjenestens behov for fleksibilitet er også godt ivaretatt.

Forslaget åpner for at det i en konkret behandlingssituasjon kan gjøres oppslag i en pasients journal for å yte helsehjelp til en annen pasient. Forslaget må ses i sammenheng med forslaget om ny lovhjemmel for etablering av behandlingsrettet helseregister med tolkede genetiske varianter på tvers av virksomheter. Forslagene gir grunnlag for at helsepersonell kan undersøke om genetisk variant er tolket tidligere, uavhengig av i hvilken virksomhet genvarianten er tolket. Det vil gi bedre tolking av den enkelte genvariant, bedre diagnostikk og mer treffende behandling.

Forslaget omfatter også en ny bestemmelse om utveksling av pasientopplysninger i helsefaglige arbeidsfellesskap. Formålet er å støtte helsepersonell i å treffe beslutninger om helsehjelp og sikre forsvarlig opplæring av helsepersonell eller gjennomføre helsehjelp i virksomheten.

Forslaget gjør det klart at taushetsplikt ikke er til hinder for at helsepersonell kan utveksle pasientopplysninger på morgenmøter og i annen samhandling som er nødvendig for å gjennomføre helsehjelp i virksomheten.

Forslaget er ikke begrenset til interne arbeidsfellesskap. Arbeidsfellesskap kan også bli etablert på tvers av nivåer i helse- og omsorgstjenesten eller på tvers av offentlig og privat virksomhet. Personell som arbeider f.eks. i tverrfaglige team, vil kunne anses som et helsefaglig arbeidsfellesskap. Forslaget legger godt til rette for opplæring av helsepersonell både internt og på tvers av virksomheter.

Det foreslås en begrenset adgang til å gjøre oppslag i en pasients journal for å finne ut om opplysninger om pasienten kan egne seg for undervisning. Av hensyn til pasientens personvern og fordi det omfatter taushetsbelagte pasientopplysninger, omfatter ikke forslaget bruk av opplysninger uten at det foreligger samtykke fra pasienten eller annet unntak fra taushetsplikt.

Det foreslås også en presisering av adgangen til å dispensere fra taushetsplikt, slik at helseopplysningene kan brukes til utvikling og bruk av kliniske beslutningsverktøy i helse- og omsorgstjenesten, når helsefaglige hensyn tilsier det. Dette er av vesentlig interesse for samfunnet.

Forslagene i denne proposisjonen bidrar til å utvikle pasientens helsetjeneste, og jeg er glad for at det er et flertall i komiteen som støtter disse endringene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kjersti Toppe (Sp) [10:37:14]: Riksrevisjonens simulerte datainngrep gav høg grad av kontroll av IKT-infrastrukturen i tre av fire helseregioner. Riksrevisjonen fekk òg tilgang til store mengder sensitive helseopplysninger i alle helseføretaka. I denne saka får vi ein

bekymra merknad frå Legeforeningen om at dei ikkje er trygge på at personopplysningar vert ivaretatte. Så spørsmålet mitt til statsråden er: Med dei erfaringane ein har, frå både Riksrevisjonens rapport og situasjonar og hendingar som har vore ute i helseføretaka, korleis kan ein vera sikker på at personopplysningar ikkje kjem på avvege som ein konsekvens òg av denne endringa?

Statsråd Bent Høie [10:38:11]: Jeg opplever nok det som to litt ulike problemstillinger. Dette handler om helsepersonells tilgang til pasientopplysninger. Der er vi selvfølgelig avhengig av de innebygde kontrollmekanismene som ligger inne nå, f.eks. at vi som pasienter selv kan gå inn og se i vår elektroniske journal hvem som har vært inne og sett – det er veldig positivt. Men dette handler først og fremst om den kulturen som er i helsetjenestene knyttet til på hvilken måte man forvalter denne typen informasjon. Den oppfatter jeg generelt sett er god blant helsepersonell. Det er høy bevissthet om taushetsplikten.

Når det gjelder muligheten for utenforstående til å trenge seg inn i våre IKT-systemer, er det noe som det jobbes kontinuerlig med å redusere risikoen for. Det kommer også fram i den rapporten som representanten Toppe viser til fra Riksrevisjonen.

Nicholas Wilkinson (SV) [10:39:20]: Det er nesten samme spørsmål. Sykehusene har lekket personinformasjon som en sil i mange av disse sakene. Taushetsplikten og forslaget fra regjeringen er bra nok, men hvis sykehusene bare lekker uansett, er det ikke bra. Hva gjør regjeringen for å få bedre systemer, som Legeforeningen også har etterspurt? Denne regjeringen har styrt landet i åtte år, og vi har sett saker som ikke er gode også nå det siste året, så jeg håper det er det siste året med denne regjeringen. Men jeg håper og vil gjerne vite hva regjeringen gjør for å bygge og få bedre IT-systemer i sykehusene.

Statsråd Bent Høie [10:40:11]: Jeg er veldig usikker på hva representanten mener med at sykehusene lekker som en sil. Jeg er ikke kjent med eksempler på at det er personopplysninger på avveie på dette området. Eksempler på at helsepersonell bringer videre eller tilegner seg informasjon som de ikke skulle hatt om pasienten, er det dessverre, men nettopp IKT-systemene våre gjør det nå i større grad mulig å oppdage det, mens det tidligere f.eks. var veldig vanskelig å spore hvem som hadde bladd i en papirjournal. Men jeg må nesten be representanten Wilkinson avklare om han mener at norske sykehus lekker som en sil, for det er en ganske alvorlig påstand.

Nicholas Wilkinson (SV) [10:40:56]: Vi har sett flere saker, f.eks. i Innlandet, der personinformasjon har blitt lekket. Det har vært veldig vanskelig. Det var flere saker i 2020, og jeg tror statsråden har sett det, før Riksrevisjonen lagde denne rapporten. Jeg har også forstått av dem som jobber på sykehusene, at mange av systemene er gamle, at de trenger nye, bedre systemer. Derfor vil jeg bare spørre: Har regjeringen noen planer for å oppgradere IT-systemene på sykehusene?

Statsråd Bent Høie [10:41:42]: Det siste foregår i et enormt omfang og har gjort det hele veien. Der man har hatt størst utfordringer, er i Helse Sør-Øst, der man hadde store planer som ble stoppet, og der man dermed tapte tid. Det kjenner representanten Wilkinson godt til. Det er en sak jeg opplyste om i Stortinget. Så det er nok i Helse Sør-Øst man har de største behovene, og der man har kommet noe mer på etterskudd sammenliknet med de andre helseforetakene på det området. Men det investeres betydelig i IKT-infrastruktur i sykehusene våre.

Det eksemplet representanten trekker fram fra Innlandet, er et eksempel fra en postjournal der det i en periode var personsensitiv informasjon tilgjengelig, men som ble fjernet. Men igjen – det er noe helt annet enn å skape inntrykk av at våre sykehus lekker personsensitiv informasjon som en sil. Den påstanden tar jeg sterkt avstand fra.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [10:42:56]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2021/522 om opprettelse av EUs helseprogram, EU4Health (2021–2027) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Helse- og omsorgsdepartementet (Innst. 558 S (2020–2021), jf. Prop. 173 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Camilla Strandskog (H) [10:43:55]: (ordfører for saken): Siden 1995 har Norge deltatt i alle EUs program-

mer om helse. Det programmet vi diskuterer i dag, ble lansert av Europakommisjonen som et ledd i en gjenoppbyggingspakke etter koronautbruddet våren 2020.

Programmet EU4Health har som overordnet mål å bidra til å beskytte europeiske borgere mot grenseoverskridende helsetrusler, forbedre tilgjengeligheten til medisinsk utstyr, legemidler og annet kriserelatert utstyr samt bidra til å styrke responsevnen og robustheten til de nasjonale helsesystemene. EU4Health skal støtte tiltak som bidrar til mer europeisk egenproduksjon av legemidler, medisinsk utstyr og personlig beskyttelsesutstyr samt til felles anskaffelse og lagring.

Det har vært avholdt skriftlig høring i saken, og det er ikke kommet inn noen innspill. Et flertall i komiteen støtter forslaget fra regjeringen.

Det er liten tvil om at pandemien har synliggjort for oss hvor avhengig vi er av internasjonalt samarbeid. Norge er et lite land i verden, og vi er sårbare når det gjelder forsyninger. Vi er helt avhengig av å samarbeide på tvers av landegrensene. Det å styrke samarbeidet med EU vil være positivt for Norge på flere måter. Et tett bånd til EU vil være viktig strategisk med tanke på framtidig håndtering av helsekriser og operativt samarbeid. Norsk deltakelse i slike programmer vil også være nyttig for norske forskningsmiljøer. Tidligere deltakelse i slike programmer har vist seg å være svært fruktbart for Norge, og ikke minst har norske forskere mye å bidra med i det europeiske samarbeidet, som kan komme alle land til gode.

Morten Stordalen (FrP) [10:46:00]: Koronautbruddet og pandemien har vist oss at vi er helt avhengig av å ha et godt samarbeid med andre land i Europa. Det er ikke noen tvil om at det har stilt oss på prøve, og at dette forslaget, programmet vi bør delta i, er fornuftig. Det som samtidig bør understrekes, er at det kunne vært greit for alle å få en oversikt over hva de faktiske kostnadene med det vi har deltatt på fra 1995, har vært.

Fremskrittspartiet støtter forslaget nettopp fordi vi står i en pandemi, og det ville være ganske uhørt å ikke gå inn i det, for det handler om også å forhindre framtidige kriser.

Jeg vil korrigere forslaget fra Fremskrittspartiet. Det nye forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en kostnadsoversikt over alle kontingenter, deltakelser, prosjekter og tiltak Norge er eller har vært med på i regi av EU.»

Dette vil vi fordi det er sånn at mange bekker små blir store. Og det kan det være greit også for Stortinget å få en sånn oversikt.

Presidenten: Da har representanten Morten Stordalen tatt opp forslaget han refererte.

Kjersti Toppe (Sp) [10:47:37]: Senterpartiet støtter ikke no å gi samtykke til deltaking i EUs forordning om helseprogram. Vi er enige i at helsepolitisk samarbeid på tvers av landegrenser er viktig, særleg når vi veit at dei største helseutfordringane er grenseoverskridande: antibiotikaresistens, pandemi og forsyningsvikt i marknaden. Når det gjeld denne saka, meiner vi at det er heilt uklart om programmet inneber utvida fullmakter til Europakommisjonen samanlikna med i dag, og vi meiner at dette òg er veldig lite omtalt i proposisjonen.

Vi legg òg merke til at programmet legg opp til at Kommisjonen kan gjennomføra anskaffingar av varer og tenester på vegner av deltakarlanda i programmet og vedta rettsakter for å gjennomføra programmets mål. Kva dette kan bety av negative konsekvensar for Noreg, er heller ikkje problematisert.

Så er det òg eit veldig viktig poeng for at vi ikkje støtter dette i dag, og det er at forslaget om samtykke til å innlemma EUs fjerde helseprogram i EØS-avtalen kjem til behandling i Stortinget før spørsmålet er behandla av EØS-komiteen. Det er på same måte som med ei rekkje andre EØS-saker i vår, men Senterpartiet meiner på generelt grunnlag at sakene bør vera ferdigbehandla i EØS-komiteen før dei vert lagde fram for Stortinget.

Norsk deltaking i EUs fjerde helseprogram har potensielt problematiske sider som ikkje er avklarte. Vi meiner det er uklart kva konsekvensane av innlemming i EØS-avtalen vert, særleg om det inneber myndigheitsoverføring til Europakommisjonen.

Vi ser altså ingen grunn til å samtykkja til dette før saka har vore til endeleg behandling i EØS-komiteen. Det er bakgrunnen for det forslaget vi fremjar, og som eg no tar opp. Og så vil eg varsla at Senterpartiet kan støtta forslaget frå Framstegspartiet.

Presidenten: Da har representanten Kjersti Toppe tatt opp forslaget fra Senterpartiet og SV som hun refererte til.

Nicholas Wilkinson (SV) [10:50:17]: Vi har en EØS-komite som skal behandle EØS-saker for at vi skal få god informasjon før vi tar inn nye lover. SV kan ikke godta å hastebehandle en lov uten at EØS-komiteen vi har bestemt at vi skal ha, ikke har behandlet loven. Vi foreslår å sende hele loven tilbake, slik at vi kan behandle loven godt senere. SV støtter Fremskrittspartiets forslag i saken, siden det har blitt endret.

Hege Haukeland Liadal (A) [10:51:12]: Jeg vil først få lov til å takke saksordføreren for et godt samarbeid underveis i behandlingen av denne saken. Jeg er svært takknemlig for at Norge, et lite land utenfor EU, får lov til å bli med i nettopp sånne typer programmer fra begynnelsen av prosessen for å kunne være med på å på-

virke. Vi bør være med fra begynnelsen nettopp fordi vi kan påvirke innretningen osv. og ikke gå glipp av de første utløsningene.

Så til forslaget: Personlig synes jeg at det hadde vært mer interessant å få vite hva det hadde kostet Norge hvis vi ikke var med i nettopp disse programmene. Derfor støtter ikke Arbeiderpartiet det forslaget som ligger i saken fra Fremskrittspartiet.

Statsråd Bent Høie [10:52:21]: Covid-19-pandemien har vist hvilke ringvirkninger en helsekrise får for alle deler av samfunnet, lokalt, nasjonalt og globalt. Pandemien har vist hvor avhengig Norge er av et samarbeid med EU. Anskaffelser av vaksiner er bare ett eksempel. Når EU nå utvikler og ruster seg for framtidige helsetrusler, er det viktig for Norge å delta for å minske vår sårbarhet.

EUs nye helseprogram, EU4Health, er en viktig brikke i denne styrkingen av den europeiske helseberedskapen. Programmet er mer enn ti ganger så stort som forrige helseprogram. Programmet har som overordnede mål å bidra til å beskytte europeiske borgere mot grenseoverskridende helsetrusler, forbedre tilgjengeligheten til medisinsk utstyr, legemidler og annet kriserelatert utstyr samt å bidra til å styrke responsevnen og robustheten til de nasjonale helsesystemene. Deltakelsen i EU4Health vil være et viktig bidrag i styrkingen av norsk beredskap for grensekryssende helsetrusler. Deltakelsen vil også fremme det europeiske samarbeidet om felles folkehelseutfordringer og bidra til å nå FNs bærekraftsmål om god helse og livskvalitet og de globale målene om å forebygge og begrense ikke-smittsomme sykdommer. Helseprogrammet vil finansiere en rekke praktiske tiltak, herunder EUs ambisiøse kreftplan. Erfaringer fra pandemien viser at Norge på mange områder er avhengig av de europeiske fellesløsningene. Når EU nå styrker innsatsen for å møte framtidige helsekriser, er dette noe Norge bør delta i.

Helse- og omsorgsdepartementet er i ferd med å etablere en forsterket styringsmodell for å sikre at vi får mest mulig igjen for vår deltakelse i dette viktige programmet. Norge har samarbeidet tett med EU om helse siden EØS-avtalen ble inngått og har deltatt i alle EUs helseprogrammer. EU4Health er et samarbeidsprogram i likhet med de tidligere programmene. Helsepolitikk er fremdeles nasjonal kompetanse. Deltakelse i tidligere helseprogrammer har vært nyttig for Norge. Norske fagmiljøer har medvirket til en videreutvikling og forskning på viktige felt.

Norsk deltakelse i EUs helseprogram EU4Health utgjør et strategisk valg om videre norsk tilknytning til EUs styrkede helseberedskap og forebyggende helsearbeid. Koronapandemien har vist betydningen av det europe-

iske samarbeidet, og ingen land kan klare å håndtere så store helsekriser på egen hånd. Med langsiktige utfordringer knyttet til folkehelsen har vi stor nytte av det europeiske samarbeidet. Norsk deltakelse er vurdert som svært viktig, og jeg er veldig glad for at et flertall i komiteen har sluttet seg til innstillingens forslag til vedtak.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [10:55:19]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator) (Innst. 581 L (2020–2021), jf. Prop. 100 L (2020–2021))

Sak nr. 6 [10:55:35]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Likeverdsreformen – Et samfunn med bruk for alle (Innst. 570 S (2020–2021), jf. Meld. St. 25 (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten på følgende måte: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil åtte replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Kjersti Toppe (Sp) [10:56:24] (ordfører for sakene): Ei av velferdsstaten si viktigaste oppgave er å gi trygge og gode tenester for dei med størst behov. Regjeringa har lagt fram likeverdsreforma, som skal retta merksemda mot tilboda til barn og barnefamiliar som har behov for samansette tenester.

Målet er alle einige i, at desse skal ta imot samanhengande tenester, skal vera sjef i eige liv, ha ein meningsfylt kvardag og oppleva ivaretaking og inkludering som pårørande. Det er òg desse fire innsatsområda som vert tatt opp i planen, og som skal bidra til at vi når desse måla.

Regjeringa skriv at reforma skal gjennomførast i perioden 2019–2023. I meldinga vert det vist til både gjennomførte, pågåande og nye tiltak. Fleire offentlege rapportar har synleggjort behovet for ei likeverdsreform, og vi har hatt mange debattar her i Stortinget. For barn og unge med funksjonsnedsettingar er det ei særleg utfordring knytt til umyndiggjering og manglande brukar-medverknad.

Sjølv om ein samla komité står bak intensjonen og i stor grad er einige om tiltaka, er meldinga òg kritisert for å vera for lite konkret, og for at mange av tiltaka er enda fleire utgreiningar, nye gjennomgangar, meir kunnskap-sinnhenting og varsel om fleire handlingsplanar og stortingsmeldingar.

Dei konkrete lovendingane vert presenterte i Prop. 100 L for 2020–2021, som vi òg debatterer i dag i denne samledebatten. Eit forslag til lovending er at ein vil leggja til rette for auka behandling av personopplysningar for å nå måla om betre velferdstenester for barn og unge. Det vert òg føreslått å tydeleggjera, harmonisera og styrkja sektorens plikt til samarbeid, og at merksemdsplikt og opplysningsplikt til barnevernstenesta skal omfatta alle som utøver teneste eller har arbeid etter opplæringslova og friskulelova.

Eit forslag som eg vil trekkja fram, er forslaget om lovpålagte samarbeidsavtaler som skal utvidast til òg å gjelda barn og unge med behov. Eit fleirtal i komiteen vil gå lenger og ber om ei utgreiing av å lovfesta barns rett til heilskaplege og koordinerte tenester. Desse partia vil gjera greie for det i sine innlegg.

Forslaget om barnekoordinator har fått størst merksemd. Det skal innførast som både eit pliktvedtak og ein rett. Forslaget får oppslutning av ein samla komité.

Rett til barnekoordinator skal gjelda for familiar med barn, eller som ventar barn, med alvorleg sjukdom. Samtidig vert det føreslått å fastsetja retten til den etablerte koordinatorordninga vi har i dag. Mange foreldre opplever at informasjonen om tenestene og hjelpesystemet er mangelfull, tilfeldig og personavhengig, og at det er dei sjølve som må vera sin eigen koordinator og finna ut av, utløysa og koordinera den hjelpa dei har behov for. Mange opplever òg at hjelpetilbodet er for knapt, at det er for fragmentert og for lite koordinert. Håpet er at rett til barnekoordinator vil kunna gi foreldre avlasting og hjelp til å manøvrera behova til kvar tid. Ein samla komité strekar under at kravet om «alvorlighet» ikkje må tolkast for strengt.

I innstillinga er Senterpartiet med i merknader der vi viser til at fleire høyringsinstansar problematiserer at det kan verta uklart kva som er barnekoordinatoren sitt ansvar, og kva som er ansvaret til den eksisterande koordinatorordninga. Vi skriv òg at det er ei generell utfordring i dagens helsevesen at Stortinget lovfestar nye pasientrettar utan at dette får særlege konsekvensar for pasientane likevel fordi ordninga ikkje er finansiert og ikkje vert tilbydd. Eit eksempel er kontaktlegeordninga og retten til koordinator i dagens spesialisthelseteneste. Vi fremjar òg eit forslag om fullfinansiering.

Med det vil eg ta opp dei forslaga Senterpartiet er med på saman med Arbeidarpartiet og SV.

Presidenten: Da har representanten Kjersti Toppe tatt opp de forslagene hun refererte til.

Tore Hagebakken (A) [11:01:44]: Mange med funksjonsnedsettelse og deres pårørende får for lite tjenester og tilrettelegging, og tjenestene er for fragmenterte, som saksordføreren også sa, og rettssikkerheten for svak. Arbeiderpartiet savner de effektive tiltakene i det som er lagt fram.

Ønsker regjeringa å bedre situasjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne, er det underlig at regjeringspartiene i Stortinget stemte mot å inkorporere FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne – CRPD – i norsk lov. I motsetning til målsettingen i likeverdsreformen dekker CRPD alle situasjoner og aldersgrupper.

Skal man endre situasjonen til mennesker med nedsatt funksjonsevne, må tiltakene finansieres. Likeverdsreformen er et forsøk på å gjøre opp regning uten vert, sånn jeg ser det.

Fra meldingens kapittel 8 kan man lese:

«Det er en gjennomgående forutsetning at gjennomføringen av reformen skal skje innenfor de til enhver tid gjeldende rammer for kommuner, helseforetak, departementene (...) og departementenes underliggende etater.»

Før likeverdsreformen var det slik at kommuner, helseforetak, departementene og underliggende etater kunne gjøre alt som de hadde råd til, og som ikke var ulovlig. Slik kommer det fortsatt til å være. Når situasjonen før og etter reformen er den samme, er det vanskelig å få øye på selve reformen.

Koordineringen av tjenestetilbudet er en gjenganger i likeverdsreformen. Nylig behandlet Stortinget Meld. St. 21 for 2020–2021, Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og framtiden, om den videregående skolen. I meldinga varslet regjeringa ingen tiltak overfor elever med funksjonsnedsettelse, dette skulle utredes senere. Dette til tross for at NOVA i 2014 kom med en forskningsrapport som viser at 64 pst. av barn med fysiske funksjonsnedsettelser ikke fullfører videregående skole, mot 17 pst. av den sammensatte elevgruppen.

Mange kommuner sliter med svak økonomi. Kommunale budsjettbehandlinger blir et spørsmål om hvor det skal kuttes. Når det gis lite tjenester, vil dette framstå som ukoordinerte tjenester. Slike situasjoner løses ikke med lovparagrafer eller utredninger, men gjennom å styrke kommunenes økonomi. Lov og forskrift kan være, men trenger ikke å være, et effektivt virkemiddel. Koordinering av tjenestene reguleres i stor grad gjennom retten til individuell plan og retten til koordinator.

Et søk på Lovdata viser minst 27 lover og forskrifter som hjemler individuell plan. Det er ikke sikkert det blir mer koordinering av flere lover.

Samhandlingsreformen og individuell plan hadde som målsetting å sikre sømløse tjenester til innbyggere med sammensatte behov og koordinerte tjenester. Behovet for en likeverdsreform kan forstås som regjeringas manglende oppfølging av eksisterende tiltak, med samme målsetting som likestillingsreformen, f.eks. individuell plan og samhandlingsreformen.

Det å ha en jobb å gå til, utrette noe av verdi og ha gode kolleger, er særdeles viktig. I størstedelen av livet vårt er vi på jobben store deler av tiden. Blant personer med utviklingshemming er det et fåtall som har jobb. Mener man noe med likeverd, må man vektlegge retten til å ha en jobb å gå til de rundt 40 arbeidsføre årene vi har.

Arbeiderpartiet har et forslag sammen med Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide modeller som sørger for en sømløs overgang fra videregående skole til VTA (varig tilrettelagt arbeid) for ungdom som har behov for dette.»

Jeg skulle ønske at samtlige partier som prater om likeverd, kunne støtte forslaget.

Vi har også til behandling Prop. 100 L, som omhandler en rekke endringer i velferdstjenestelovgivningen. Min medrepresentant Haukeland Liadal vil komme tilbake til dette i et senere innlegg i den saken. Men det er verdt å merke seg at det er en svakhet at boligsituasjonen og behovet for tilrettelagte boliger ikke er nærmere omtalt i regjeringas likeverdsreform. Det er behov for et krafttak for å sikre bosituasjonen for dem med behov for sammensatte tjenester. Nå har regjeringa sjansen til å gjøre noe med dette, men den sjansen har de ikke grepet.

Jeg tar opp forslagene fra Arbeiderpartiet og SV.

Presidenten: Representanten Tore Hagebakken har tatt opp de forslagene han refererte til.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [11:07:16]: Det er til enhver tid mange familier som lever et helt annet liv enn familier flest. Familier som lever med barn som har funksjonsnedsettelse og/eller kronisk sykdom, står i de samme utfordringene som familier flest, bare mye mer hektisk og uforutsigbart. Vi har styrket rettighetene til pårørende, vi har rettighetsfestet brukerstyrt personlig assistent, vi har styrket pleiepengeordningen, og vi har løftet frem barnepalliasjon som en viktig satsing. Men fortsatt får vi høre at det er vanskelig å finne ut av rettigheter, muligheter og tilbud. Det er fortsatt en kamp for å bli sett og hørt, og det er fortsatt mangel på koordinering og forutsigbarhet.

Det er en styrke i reformen at tiltakene ikke er begrenset til helse- og omsorgssektoren eller utdanningssektoren, men har som mål å bidra til sammenhengende tjenester på tvers av sektorer og nivåer. En likeverdsreform må handle om å gi både barnet og søsknene et så godt og normalt liv som mulig. Foreldre trenger egentid og krefter til å stå i jobb. I proposisjonen foreslås det å lovfeste en barnekoordinatorordning, styrke samarbeidet mellom velferdstjenestene, utvide ordningen med lovpålagte samarbeidsavtaler og harmonisere reglene om individuell plan.

Det er positivt at regjeringen arbeider med klart språk, en nasjonal plan for sjeldne diagnoser og en ny strategi for økt digital deltakelse og kompetanse. Fremskrittspartiet støtter sterkt opp om målet om at familier som har eller venter barn med alvorlige sykdom, skade eller funksjonsnedsettelse, skal få være sjef i eget liv. Det betyr for oss koordinerte og sømløse løsninger, medbestemmelse og valgfrihet. Fremskrittspartiet fremmet under behandlingen av Dokument 8:3 S for 2020–2021 forslag om nødvendige lovendringer som gjør at norsk lovgivning blir i tråd med FN-konvensjonen om rettigheter for mennesker med funksjonsnedsettelser. En koordinator vil være viktig for å avlaste familiene. Koordinatorene kan bidra til å finne frem i ulike tilbud og hjelpe til med å skrive søknader. Det skal etableres en kontaktfamilieordning for gravide som venter barn med en diagnose, slik at familiene i tillegg til medisinsk informasjon kan få tilbud om å møte en familie i en liknende situasjon.

For en tid tilbake støtte jeg på følgende eksempel: en småbarnsfamilie med begge foreldrene i arbeid og det minste barnet med store hjelpebehov og til tider livstruende sykdom. Familien fikk innvilget BPA om morgenen slik at alle skulle rekke barnehage, skole og arbeid, samt tilsvarende på ettermiddagen for å kunne lage middag, hjelpe de eldste med lekser samt kjøring til fritidsaktiviteter. Men i barnehagen hadde kommunen bestemt at barnet skulle ha en annen assistent. Så hver gang barnet var sykt, og alle dagene barnehagen ringte og sa at de måtte hente tidligere fordi barnet var blitt dårlig, sto foreldrene uten bistand. I stedet for å ha en BPA som bisto hele dagen, opplevde BPA-en en oppstykket hverdag, barnet måtte forholde seg til flere gjennom dagen, og det ga null fleksibilitet for foreldrene, som forsøkte å stå i jobb. Det er slike dårlige løsninger som jeg håper at vi ikke vil se flere av.

Arbeidet som pårørende gjør, må anerkjennes, og pårørende må få den hjelpen og støtten som de trenger. Det er derfor bra at regjeringen vil opprette en egen tilskuddsordning for utvikling av mer fleksible former for avlastning. Mange familier med barn med sammensatte behov bruker mye tid på å slåss med hjelpeapparatet.

Familiene påføres en tilleggsbelastning ved å måtte bruke tid på å klage på vedtak som ofte blir omgjort gjennom klagebehandling. Det er en tilleggsbelastning at klagesaksbehandlingen tar lang tid. Fremskrittspartiet fremmer forslag om å sørge for at saksbehandlingstiden reduseres.

Flere høringsinstanser har bedt om at barn og unge må få en rett til helhetlige og koordinerte tjenester, og at det ikke er tilstrekkelig at velferdstjenesten har en plikt til å samarbeide. Fremskrittspartiet fremmer forslag om det. Fremskrittspartiet er videre bekymret for at kravet om alvorlighet kan føre til at det blir en diskusjon om hvorvidt sykdommen og funksjonshemmingen er alvorlig nok til å falle inn under ordningen. Komiteen understreker at kravet om alvorlighet ikke skal tolkes strengt. I tillegg til endringen i regelverket er det behov for å jobbe med tiltak som bidrar til at individuell plan tas i bruk og benyttes i tråd med intensjonen. Dette er en kamp vi har stått i i veldig mange år, og den kampen må bare fortsette.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:12:23]: Likeverdsreformen kunne vært en reform for likestilling og frihet. Men med denne meldingen og lovforslaget blir det ikke det. Mye av saken er oppramsing av igangsatte tiltak og planlagte strategier. Det er ett tiltak som ville gitt mer likestilling og frihet, og det er å ta konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne, CRPD, inn i norsk lov.

Vi har laget så mange hindringer for mange. Skoler og helsehus er ikke godt nok tilrettelagt. Språk og informasjon fra det offentlige er ikke bra nok. Vi må ta CRPD inn i norsk lov for å styrke rettighetene for dem som har nedsatt funksjonsevne. Det vil endre landet vårt til det bedre. Det ville vært en god likeverdsreform!

SV kan ikke fremme CRPD siden Stortinget har stemt det ned tidligere, men vi fremmer flere andre forslag, og SV får flertall for to.

SV støtter og får på plass en ordning med en barnekoordinator, men i proposisjonen var det ingen forslag om plikt til å gi helhetlige tjenester for barn. Det er ikke bra nok. Flere organisasjoner, som FFO og Barneombudet, ber om at barn og unge får en rett til helhetlige og koordinerte tjenester. Sammen med Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet får SV flertall for plikt til å gi denne tjenesten.

Vi har en ordning for at institusjonene skal lære av feil, derfor har vi en klageordning. Problemet er at det er så mye kø. Et eksempel på det er at to år etter søsterens bortgang har Ghazi Syed og familien fortsatt ikke fått et endelig svar på sin klagesak. Det er forferdelig for denne familien – og andre – og også svært dårlig for landet at vi ikke kan lære av våre feil fordi feilene blir gjemt i en stor

papirbunke hos statsforvalteren. SV får flertall for å redusere klagekøen og for at folk skal få svar raskere. Det er bra!

Vi får flertall for flere andre forslag i saken, men vi bør snakke om rettigheter – alle rettighetene i alle love. Vi har så mange rettigheter i landet. Problemet er at mange av disse rettighetene bare er papirrettigheter. Det er bare de som har mulighet og kunnskap til å klage, som får rettighetene de skal ha. Det blir en forskjellsmaskin.

Jeg fikk rettighetene jeg skulle ha da jeg var syk, men jeg måtte klage mye. Mange vet ikke hvilke rettigheter de har, og da blir rettighetene bare for noen. Denne retten til barnekoordinator kan hjelpe, men bare hvis vi prioriterer ressurser til det. Hvis ikke blir det som med mange andre rettigheter, bare en papirrettighet. Derfor har SV fremmet forslag, sammen med de rød-grønne partiene, om å finansiere ordningen, og jeg ber Kristelig Folkeparti og andre partier å stemme for forslaget. Dette bør ikke bare være en valgkampsak. Det bør være en reell rettighet.

Denne saken kunne vært en likeverdsreform hvis regjeringspartiene og Fremskrittspartiet ville støtte det å ta CRPD inn i norsk lov, men det vil de ikke.

Jeg fremmer med dette SVs forslag.

Presidenten: Da har representanten Nicholas Wilkinson tatt opp det forslaget han refererte til.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:17:19] (komiteens leder): Norge er et velferdssamfunn som de fleste av oss opplever som godt, og som gir de fleste av oss et godt utgangspunkt. Men på noen områder er det behov for å gjøre ting bedre. Barn og familier med barn med behov for sammensatte tjenester møter en rekke utfordringer i hverdagen. Gjennom likeverdsreformen og endringene i velferdstjenestelovgivningen ønsker vi at barn og barnefamilier i de grunnleggende livshendelsene i livet skal oppleve trygghet og forutsigbarhet. Målet med likeverdsreformen er at alle skal oppleve et samfunn som stiller opp, hvor hver og en av oss har mulighet til personlig utvikling, deltakelse og livsutfoldelse.

Brukerstyrt personlig assistanse, BPA-ordningen, er viktig for mange. Regjeringspartiene er enige om at BPA-ordningen skal bli et likestillingsverktøy, og det er satt i gang et nødvendig arbeid for å utrede dette, med tanke på å gjøre endringer som er nødvendige. Utredningen har blitt forsinket på grunn av koronapandemien, og det er selvfølgelig kjedelig, men jeg har stor tro på at ved å gjøre et grundig og godt arbeid i utredningen blir endringene som kan følge i etterkant, best mulig, slik at BPA-ordningen blir bedre.

Å vite at man skal bli foreldre, kan være både fint og skremmende på en gang. For noen innebærer svanger-

skapet også at man får beskjed om at man venter et barn med spesielle behov, eller at barnet får påvist en diagnose i svangerskapet. Å se for seg hvordan hverdagen kan bli, kan være vanskelig. Gjennom kontaktfamilieordningen skal man slippe å se det for seg; man skal kunne se det og oppleve det. Gjennom en likepersonsordning som dette skal man kunne få informasjon og støtte til å forberede seg på livet som venter.

For mange i samfunnet er det begrenset hvor mange offentlige tjenester man forholder seg til gjennom uker, måneder og år. For andre består hver eneste dag av ulike offentlige tjenester, og mange foreldre og foresatte til barn med behov for sammensatte tjenester melder at de bruker en stor andel av sin tid på å koordinere dette tilbudet. Sann kan vi ikke ha det. Derfor er jeg glad for at det nå lovfestes en rett til barnekoordinator. Foreldre skal kunne bruke tid på å være foreldre, ikke bare drive med administrasjon. Koordinatoren vil bistå med å finne fram i alle hjelpetilbud, søknader og sørge for koordinering av tjenestene.

Det offentlige tjenestetilbudet i Norge er stort og mangfoldig. Det er bra. Samtidig bidrar kompleksiteten til at de som mottar mange tjenester, ikke opplever at tjenestene samarbeider. Derfor innføres det nå en plikt til å samarbeide for en rekke offentlige tjenester. Oppgaven med å koordinere og finne fram i tjenestetilbudet er ikke noe den enkelte familie eller forelder skal være ansvarlig for å gjøre. Gjennom disse tiltakene skal de også få lov til å slippe det i praksis.

Jeg er glad for at Kristelig Folkeparti fikk gjennomslag for både barnekoordinator og en likeverdsreform sammen med de to andre regjeringspartiene i Granavolden-plattformen, og jeg ser virkelig fram til at man jobber videre med dette. Jeg vil spesielt nevne det utredningsarbeidet som nå foregår, med tanke på å gjøre BPA-ordningen både til et likestillingsverktøy og til en bedre ordning, og ser fram til at det arbeidet skal bli satt ut i praksis. Jeg har tro på at denne likeverdsreformen vil bety en forskjell, og er veldig glad for at vi har fått gjennomslag for det.

Statsråd Bent Høie [11:22:09]: Utgangspunktet vårt er godt. Vi har en godt utviklet velferdsstat, med gode tjenester, økonomiske ordninger og rettigheter. Men selv om det finnes mange gode ordninger, er det ikke alt som fungerer like godt. Vi får tilbakemeldinger om at mange som har eller venter barn med alvorlig sykdom, skade eller funksjonsnedsettelse, har utfordringer i hverdagen. Mange opplever stigmatiserende og negative holdninger. Det meldes om manglende medvirkning og begrenset mulighet til å påvirke og styre egen hverdag. Man opplever også manglende koordinering og sammenheng. Sann skal det ikke være.

Likeverdsreformen og lovforslaget, som skal gi bedre tjenester for barn, unge og voksne som har behov for sammensatte tjenestetilbud, skal svare på de utfordringene disse familiene møter. Målet med likeverdsreformen er at familier og barn med behov for sammensatte tjenester får oppleve et samfunn som stiller opp og har bruk for alle. Alle skal ha like muligheter til å leve et selvstendig liv og delta i samfunnet på lik linje med andre, uavhengig av funksjonsnivå.

Gjennom likeverdsreformen skal vi bidra til at familier og barn med behov for sammensatte tjenester skal oppleve trygghet og tilhørighet, og at de opplever å bli hørt, sett og lyttet til i saker som angår dem. Ikke minst skal de møte tjenester som er tilgjengelige, og med kompetanse til å yte gode og sammenhengende tjenester.

Målet med reformen er at barn og familier med barn som har behov for sammensatte tjenester, skal motta sammenhengende og gode tjenester, være sjef i eget liv, ha en meningsfull hverdag og oppleve ivaretagelse og inkludering som pårørende. Vi tar mange grep for å lykkes med dette. Et sentralt tiltak er lovfestingen av den nye barnekoordinatorordningen. Foreldrene skal slippe å måtte kjempe mot systemet og bruke verdifull tid på å finne fram i skjemaveldet. Koordinatorgarantien vil være viktig for å avlaste familiene med bl.a. å finne fram til alle hjelpetilbud, bistå med søknader og sørge for bedre koordinering av velferdstjenestene. Forslaget om barnekoordinator inngår i forslag til en felles styrking av samarbeidet mellom velferdstjenestene, som også behandles i dag. At disse tjenestene samarbeider godt, er helt avgjørende for at barn, unge og voksne skal få det tjenestetilbudet de trenger. Kunnskapsministeren vil gå nærmere inn på dette forslaget.

Mange opplever at de enten ikke får informasjon, eller at informasjonen oppleves å være vanskelig tilgjengelig og utilstrekkelig. Mangel på informasjon kan føre til at den enkelte ikke får den hjelpen som en burde fått, og heller ikke etterspør dette. Vi vil derfor forenkle dokumentasjonskrav og vurdere forenkling i regelverket. Det er et mål at vi skal slippe regelmessig å måtte dokumentere at varige tilstander fortsatt er varige. Vi ønsker å være et samfunn der personer med funksjonsnedsettelser kan delta på lik linje med andre. Barrierer som hindrer deltakelse i arbeid eller utdanning, må bygges ned.

Gjennom likeverdsreformen vil vi satse på et inkluderende arbeidsliv og har derfor lagt til rette for flere varig tilrettelagte arbeidsplasser for personer med nedsatt funksjonsevne. Vi jobber også med tiltak for å bedre overgangen fra skole til arbeidsliv.

Foreldre til barn med alvorlig funksjonshemming og sykdom er pårørende med store omsorgsoppgaver. Pårørende er viktige og må anerkjennes og støttes, sann at

de kan gi den hjelpen og støtten de ønsker til sine nære, uten selv å bli utslitt. Vi har derfor bl.a. lagt fram en egen pårørendestrategi, etablert en kontaktfamilieordning og viderefører satsingen på pårørendeprogrammet.

Dette er noen eksempler på tiltak som kan gjøre hverdagen enklere for familiene det gjelder. Ingen barn, unge eller deres familier skal føle seg som en byrde. Vi må bekjempe synlige og usynlige barrierer som den enkelte møter. De skal bli tatt på alvor og bli møtt med respekt, sånn at de kan leve et aktivt og selvstendig liv i et samfunn som har bruk for alle.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kjersti Toppe (Sp) [11:26:35]: Det er ei utfordring i helsetenesta at mange av rettane som vert vedtatt i Stortinget, ikkje vert følgde opp ute i tenestene. Pasientkoordinator er eit slikt eksempel, som vi veit at statsråden var opptatt av da han var stortingsrepresentant. Retten til kontaktelege er ein rett som er innført, som ikkje vert følgd opp ute i tenestene – det er i alle fall det klare inntrykket eg får. Det ein er bekymra for no, er at ein innfører ein barnekoordinator, som eigentleg ikkje er ein ny rett, for det er allereie ei koordinatorordning i kommunane for dei med samansette behov. Korleis vil statsråden sørgja for at barnekoordinator vert eit reelt tilbod for dei familiane som har behov for det?

Statsråd Bent Høie [11:27:35]: Det vil vi gjøre gjennom den lovendringen som skjer i Stortinget i dag, men også selvfølgelig ved videre oppfølging i budsjettene knyttet til de ressursene som dette krever.

Den lovendringen som skjer i Stortinget i dag, er ganske annerledes enn en del andre lovendringer som har skjedd på dette området. Så dette har et reelt annet innhold enn dagens koordinatorordning. En av de viktigste endringene er at vi rett og slett gjør noe som ikke er veldig vanlig: Vi anbefaler Stortinget å gjøre et vedtak som innebærer at man lovregulerer på hvilken måte kommunene skal løse en oppgave. Det er det en høy barriere for å gjøre, for normalt sett skal kommunene gjøre den type vurderinger selv, men her går vi ganske langt i å regulere hvordan kommunene skal gi denne tjenesten. Det er nettopp basert på erfaringen med at dagens koordinatorordning ikke fungerer godt nok.

Kjersti Toppe (Sp) [11:28:37]: I denne saka er det mange forslag som går på korleis ein skal gjera plikta til å koordinera tilbodet til desse barnefamiliane betre, bl.a. med koordinator og plikt til å samarbeida. Men det er mange av desse som melder at det er eit for mangelfullt tilbod ute i kommunane, f.eks. manglande avlastningstilbod, ein får ikkje reisa på sommarleir, som ein har gjort, på grunn av økonomi. Det er mange slike his-

torier der ute. Og denne reforma sørgjer eigentleg ikkje for det. Det er veldig avhengig av at ein har ein sterk kommuneøkonomi. Korleis tenkjer statsråden at ein skal sikra at alle får det tilbodet dei har behov for når det gjeld avlastning?

Statsråd Bent Høie [11:29:39]: Jeg er ikke enig i at denne reformen ikke gjør noe med det, for det er vi veldig tydelige på. Dette er en stortingsmelding som vi startet arbeidet med for en stund tilbake. Likeverdsreformen har regjeringen jobbet med parallelt med stortingsmeldingen. Det betyr at vi ikke har ventet med å iverksette tiltak også underveis mens vi har jobbet med meldingen, og arbeidet med denne reformen stopper ikke ved at meldingen blir vedtatt. Det er egentlig nå man forsterker arbeidet.

Det betyr at de endringene vi har gjort, bl.a. på ulike ordninger for både avlastning, ferie og styrking av barnefamilienes økonomi, alt sammen er en del av likeverdsreformen – på samme måte som styrking av ulike ordninger for varig tilrettelagt arbeid er en del av likeverdsreformen. Så dette er en stortingsmelding som Stortinget behandler i dag, og som samler og utgjør en felles retning for et arbeid som i sum skal bidra til de motsetningene som ligger i reformen.

Tore Hagebakken (A) [11:31:10]: Jeg er fortsatt forundret over at regjeringspartiene er så sterkt motstandere av å inkorporere FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne, altså CRPD. Jeg vil gjerne høre statsrådets kronargument for å gå imot en slik inkorporering.

Statsråd Bent Høie [11:31:30]: Jeg vil bare understreke at det er ikke mitt konstitusjonelle ansvarsområde, men kronargumentet mot å gjøre det er rett og slett at vi mener at disse rettighetene allerede er ivaretatt i den norske lovgivningen. Det er det som er kronargumentet.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her overtatt presidentplassen.

Tore Hagebakken (A) [11:31:53]: Jeg sa i mitt innlegg at Arbeiderpartiet savner effektive tiltak, som jeg gjerne skulle ha sett i den meldinga som er lagt fram. Hva er det statsråden ser på som de største svakhetene i meldinga som Stortinget nå behandler?

Statsråd Bent Høie [11:32:16]: Jeg ser ikke noen åpenbare svakheter i denne stortingsmeldingen. Det som er viktig, er at vi fortsetter det store arbeidet med å følge opp meldingen. Det startet egentlig før meldingen ble lagt fram. Det vil kreve innsats. Ikke minst vil det kreve mye innsats i departementene og mellom depar-

tementene for å rydde opp i en del av det regelverket på rapporteringssiden som disse foreldrene spesielt opplever som krevende. Det er ofte sånn at vi har gode velferdsordninger i Norge, men av og til blir iveren vår etter å kontrollere at ordninger ikke misbrukes, eller at de brukes i tråd med intensjonen, så stor at de til slutt nesten oppleves som en belastning i seg selv.

Det ligger mye hardt arbeid fra både meg og mine kollegaer med å fortsette arbeidet for å gjennomføre denne reformen også etter at Stortinget har vedtatt stortingsmeldingen. Da håper jeg at regjeringen får lov til å fortsette det arbeidet også utover denne høsten, for det er helt nødvendig.

Hege Haukeland Liadal (A) [11:33:30]: Forslagene til lovendringer er i særlig grad rettet mot barn og unge. Så mitt spørsmål til statsråden blir: Hvordan sikrer statsråden at det etableres en praksis som ivaretar barns rett til å bli hørt, at barn må få uttale seg fritt før det vurderes hvorvidt det er nødvendig med samarbeid mellom tjenestene?

Statsråd Bent Høie [11:33:53]: Jeg mener det er ivaretatt i de lover og regler som vi har i dag. Så er det viktig at det følges opp i praksis. Det må vi hele tiden ha oppmerksomhet mot, for vi vet at det ikke alltid skjer. Men det er helt sentralt at det også følges opp i praksis.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:34:22]: BPA bør være et frigjøringsverktøy, ikke et helseverktøy, som det nå er. Jeg har sett at regjeringen også mener at det skal være et likestillingsverktøy, og SV er veldig enig med regjeringen i dette. Men nå har vi ventet i flere år. Solberg har styrt denne regjeringen i åtte år. Vi har ikke fått noe forslag om å endre det for at BPA skal være et likestillingsverktøy.

Kan statsråden si når et forslag vil komme? Vil et forslag komme før valget?

Statsråd Bent Høie [11:35:11]: Det var regjeringens opprinnelige plan at NOU-en skulle være ferdig på et sånt tidspunkt at den også kunne ha blitt presentert i denne sammenhengen, men dessverre har ikke det vært mulig. Utvalget har selv bedt om, i flere omganger, å få utsatt sin frist for arbeidet. Det er bl.a. knyttet til koronasituasjonen. Flere av medlemmene i utvalget er, som representanten sikkert forstår, i en livssituasjon der det å isolere seg er viktig under en pandemi, og jeg har valgt å lytte til ønsket om å få bruke mer tid på det arbeidet. Det tror jeg vi alle sammen bør respektere.

Det er sånn at denne regjeringen har styrket BPA-ordningen – i motsetning til regjeringen som SV var med i, som i åtte år trenerte lovfestet rett til personlig as-

sistanse. Det var en av de første viktige reformene regjeringen gjennomførte.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:36:07]: Jeg har også et spørsmål om BPA og ferie. Vi vet at i mange kommuner må de som trenger BPA, betale nesten alt selv. Det er svært dyrt. Jeg tror og håper at folk trenger litt ferie også når de har en funksjonsnedsettelse. Har regjeringen noen planer om å finansiere en ny ordning for at alle som har BPA, kan få mer hjelp til å reise og ha en ferie et annet sted i landet eller i utlandet i stedet for bare i byen de bor i?

Statsråd Bent Høie [11:36:58]: Jeg forventer at man i det arbeidet som foregår nå i det offentlige utvalget, også ser på de problemstillingene. Det er en del av mandatet.

I forbindelse med lovfestet rett til personlig assistanse fikk også kommunene overført betydelige beløp. Det er all grunn til å tro at kommunene ikke har brukt disse beløpene til å styrke BPA-ordningen i tråd med det som var intensjonen, og det som også står i rundskrivet, så sånn som situasjonen er nå, med dagens regelverk, er det min sterke oppfordring at kommunene hele veien tenker gjennom hva som er hensikten med denne ordningen – det er akkurat det som representanten var inne på, det er et likestillings- og frigjøringsverktøy – og også bruker ordningen etter den intensjonen. Det er det absolutt rom for i henhold til både rundskrivet og loven.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Guri Melby [11:38:14]: Stortinget skal i dag behandle forslag til flere lovendringer som sammen skal gi bedre tjenester for barn, unge og voksne som har behov for et sammensatt tjenestetilbud. Jeg er glad for å kunne presentere forslag til en felles styrking av samarbeidet mellom barnevernet, barnehage- og skolesektoren, helsesektoren, arbeids- og velferdssektoren, familievernkontorene, krisesentrene og introduksjonsordningen. At disse tjenestene samarbeider godt, er helt avgjørende for at barn, unge og voksne skal få de tjenestetilbudene som de trenger.

Alle de nevnte tjenestene må ha en lovpålagt plikt til å samarbeide, og samarbeid må være en integrert del av tjenesteytingen. For å få til dette foreslår regjeringen å lovfeste en felles plikt til å samarbeide når dette er nødvendig for at den enkelte skal få et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Regjeringen foreslår videre å utvide ordningen med lovpålagte samarbeidsavtaler mellom de kommunale helse- og omsorgstjenestene og spesialisthelsetjenesten, slik at den omfatter barn og unge med sammensatte vansker og lidelser som mottar tjenester fra begge forvaltningsnivåene.

I dag er det ikke alltid klart hvem som skal samordne eller koordinere tjenestetilbudet til den enkelte. Mange opplever at de ulike offentlige tjenestene ikke snakker sammen, og at ingen tar et helhetlig ansvar. I praksis er det ofte tjenestemottakeren selv eller foreldrene som må koordinere private, kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenester.

Regjeringen foreslår derfor å lovfeste at kommunen skal samordne tjenestetilbudet til personer som trenger helhetlige og samordnede tjenester. Dette innebærer at kommunen må avklare hvilken velferdstjeneste som skal ivareta samordningen for den enkelte. Vi mener at en slik avklaring av samordningsansvaret vil gjøre det lettere å få samarbeidet mellom tjenestene til å fungere i praksis.

For familier som venter barn eller har barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og som vil ha behov for langvarige og sammensatte eller koordinerte helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester, foreslår regjeringen å innføre en rett til barnekoordinator. Forslaget er en del av regjeringens likeverdsreform. Målet er at disse familiene skal få oppleve et samfunn som stiller opp, der de blir tatt vare på og inkludert. Foreldre skal kunne bruke mer tid på å være foreldre og mindre tid på administrasjon.

Det er mange familier som i dag sliter med å finne fram i de ulike velferdstilbudene som finnes, og som trenger mer hjelp og avlastning i en vanskelig hverdag. Disse foreldrene er virkelig hverdagshelter. Det er viktig at de kjenner at de ikke står alene. Målet med en barnekoordinator er å sikre at familiene får en enklere hverdag, men også å sikre at barn får tilbud om de tjenestene som man faktisk har krav på, slik at de dermed også får en bedre hverdag.

Vi ser at det er forskjeller i hvordan individuell plan brukes av de ulike velferdstjenestene. Regjeringen foreslår derfor å harmonisere reglene om plikt til å tilby individuell plan i barnevernet, helsetjenesten og arbeids- og velferdssektoren. Vi foreslår også å lovfeste individuell plan etter barnevernloven som en rettighet som kan påklages, i likhet med det som gjelder etter de andre lovene.

For flere av de andre velferdstjenestene foreslår vi å lovfeste en plikt til å medvirke i arbeidet med å utarbeide og følge opp tiltak i den individuelle planen.

Jeg viser også til Meld. St. 25 for 2020–2021, Likeverdsreformen, hvor det uttales at det er behov for å arbeide med tiltak som bidrar til at individuell plan tas i bruk og benyttes i tråd med intensjonen. Regjeringen vil vurdere om individuell plan fungerer etter formålet.

Det er ikke tilstrekkelig at tjenestene samarbeider om enkeltsaker. Velferdstjenestene må i tillegg samarbeide for å forebygge utfordringer. De må hjelpe hverandre med å identifisere unger, ungdom og voksne med

utfordringer og sørge for å etablere helhetlige tjenestetilbud. Etter dagens regelverk har mange av velferdstjenestene bare plikt til å samarbeide med andre tjenester når det er nødvendig for å ivareta sine egne oppgaver. Regjeringen foreslår derfor lovendringer som vil gi velferdstjenestene plikt til å samarbeide også når det er nødvendig for at en annen tjeneste skal ivareta sine lovpålagte oppgaver.

Til sammen mener regjeringen at disse lovendringene vil styrke oppfølgingen av utsatte barn og unge og deres familier gjennom mer samarbeid mellom velferdstjenestene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [11:43:00]: Jeg nevnte i mitt innlegg at 64 pst. av ungdom med funksjonsnedsettelse ikke fullfører videregående skole. Det er et alvorlig høyt tall. For den samlede gruppen er det jo 17 pst.

Hva har regjeringa gjort, og hva tenker regjeringa å gjøre med en så stor samfunnsutfordring?

Statsråd Guri Melby [11:43:32]: Som representanten viste til i sitt innlegg, behandlet Stortinget fullføringsreformen i går. Der har vi viet et avsnitt til nettopp denne utfordringen, og der erkjenner vi også ganske tydelig at tilbudet til disse elevene ikke er godt nok i dag, at vi heller ikke har et godt nok kunnskapsgrunnlag om hva som skal til for å bedre tilbudet, og at vi derfor ønsker å starte arbeidet med en egen strategi rettet mot disse elevene.

Det er også sånn at veldig mange av tiltakene vi fremmer i meldingen, også vil være til stor fordel for elever med funksjonsnedsettelse, bl.a. at vi nå utvider retten, slik at den ikke lenger blir tidsbegrenset, at man får mulighet til mer skreddersydde løp tilpasset den enkeltes behov, og at vi gir fylkeskommunene tydeligere plikter til å følge opp den enkelte mye tettere. Dette er tiltak som vil komme alle elever til gode, men særlig de elevene som har spesielle behov. Så jeg har stor tro på at fullføringsreformen og den strategien vi skal komme med, i sum vil bidra til at flere av disse elevene også vil få en reell mulighet til å fullføre videregående opplæring.

Tore Hagebakken (A) [11:44:35]: For å bruke statsrådets ordbruk: Jeg har stor tro på at kommuneøkonomien også ville ha betydd mye. Hva har statsråden gjort i regjering for å styrke kommuneøkonomien, slik at mye kunne falle på plass? Uansett hvordan man snur og vender på det, er det en klar sammenheng mellom mangel på koordinering, mangel på gode tjenester og mangel på tilstrekkelig kommuneøkonomi.

Så skal jeg være ubeskjeden nok til ikke å si hvor mye mer det hadde vært i den kassen hvis vi hadde styrt.

Statsråd Guri Melby [11:45:14]: Nå har jeg i hele min statsrådstid vært statsråd som del av en pandemi, og det vi har vært veldig tydelige på i hele den tiden, er at kommunene skulle bli godt kompensert for de utgiftene de har hatt. Det gjelder både kommunene og fylkeskommunene, og alle beregninger som er gjort så langt, viser at det har de blitt. Det er klart at det er helt nødvendig for å kunne ivareta helt grunnleggende tjenester, også tjenester som er rettet mot den gruppen vi snakker mest om i dag, nemlig utsatte barn og unge, barn og unge med funksjonsnedsettelse, barn som har behov for spesialundervisning. Det er klart at mange av dem har hatt det vanskelig under pandemien. Det er mange av dem som ikke har hatt de tjenestene de vanligvis har. Derfor har vi også gjennom flere runder bevilget øremerkede midler direkte rettet mot nettopp disse barna.

I sum tror jeg vi skal oppsummere med at kommunøkonomien er god. Det er færre kommuner som har store økonomiske utfordringer som gjør at de er på RO-BEK-listen. Ellers er det også viktig at kommunene gjør gode prioriteringer som sikrer at barn og unge får gode oppvekstvilkår.

Tore Hagebakken (A) [11:46:16]: Da skal jeg tilbake til mitt første spørsmål: 64 pst. av dem med funksjonsnedsettelse slutter altså i videregående skole. Hvilket prosenttall vil gjøre statsråden fornøyd?

Statsråd Guri Melby [11:46:31]: Det målet vi har satt for fullføringsreformen, er at minst ni av ti skal fullføre videregående opplæring. Det inkluderer alle elever, uavhengig av hva slags utgangspunkt de har. Det er viktig at vi lager en videregående skole som er tilpasset alle disse elevene.

Noe er hva vi gjør i videregående opplæring, men veldig mye handler også om hva vi gjør de tidligere årene i skolen. For to år siden vedtok Stortinget stortingsmeldingen Tett på – tidlig innsats. Noen av de viktigste grepene vi gjør der, er nettopp å flytte penger fra statlig nivå og ned til kommunene ved at vi skal gjøre Statped spissere og smalere og sørge for et kompetanseløft rundt omkring i kommunene på spesialpedagogikk. Det er vi i gang med nå, fra og med i år. Jeg tror det viktigste er at kompetansen er nettopp i kommunene, som representanten også peker på, slik at elever over hele landet møter mennesker som har kompetanse og er i stand til å hjelpe dem med de utfordringene de har.

Kjersti Toppe (Sp) [11:47:50]: Eg vil fortsetja litt der Hagebakken slapp. Han tok opp dette med at altfor mange ikkje fullfører vidaregåande skule. Eg har sjølv møtt ein del av dei, og det som skjer når ein sluttar, er at ein vert sitjande heime utan nokon aktivitet, ikkje noko arbeid, ikkje noko tilrettelagt arbeid. Det er heilt

fortvilande å sjå. Ein ting er at ein sluttar med utdanninga, men ein vert òg sitjande heime.

Senterpartiet har vore opptatt av at om ein sluttar før, men òg om ein fullfører, må ein få ein saumlaus overgang til eit varig tilrettelagt arbeid når det er heilt opplagt at personen treng det. Det er ikkje eit spørsmål.

Eg vil gjerne spørja statsråden om ho ser det som ei oppgåve å sørge for at det vert ein slik saumlaus overgang, så ein slepp å sitja heime i eitt år, to år, tre år og venta på ein aktivitet i kvardagen.

Statsråd Guri Melby [11:48:54]: Jeg tror jeg skal gjenta litt av svaret mitt til forrige spørrer, for det er klart at de tiltakene vi nå kommer til å gjennomføre etter at fullføringsreformen er vedtatt, vil føre til en videregående opplæring som er mer tilpasset den enkeltes behov, som vil gi mer skreddersydde opplegg, og som vil gi flere muligheten til å bruke f.eks. mer tid. Et vedtak i Stortinget i går var å utvide den såkalte praksisbrevordningen. Vi har også andre ordninger, som lærerkandidatordningen, som vi er innstilt på å videreføre i et større omfang enn i dag, som også vil sikre at elever som har ulike behov, får flere muligheter i den videregående opplæringen.

Jeg har nå beveget meg inn på en område som ikke er mitt konstitusjonelle ansvar, så jeg skal være litt forsiktig, men regjeringen har nylig i RNB gått ut og sagt at vi skal ha flere plasser innenfor varig tilrettelagt arbeid, og vi har også vært veldig tydelige på at det er en satsing vi ønsker å fortsette med etter valget, dersom vi får en mulighet til det.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:50:06]: Det er fint å snakke med andre ministre enn bare Bent Høie, som også er en veldig dyktig statsråd.

Likeverdsreformen kunne ha vært en reform for likestilling og frihet, men det er den ikke, fordi vi ikke kan få CRPD inn i norsk lov.

Jeg vet at statsråden representerer Venstre, som er for å få CRPD inn i norsk lov. Hvis Venstre hadde stemt for forslaget, hadde vi fått flertall og fått en ordning for å få CRPD inn i norsk lov. Derfor må jeg spørre statsråden: Hvilke andre løsninger forhandlet Venstre bort? De forhandlet bort CRPD for å få andre løsninger, f.eks. skatteutt for de rike eller fritt behandlingsvalg for å privatisere ordninger. Hvilke gode ordninger har Venstre fått inn, sett fra deres ståsted, for å kunne forhandle bort CRPD?

Statsråd Guri Melby [11:51:17]: Det er mye vi er stolt av i regjeringsplattformen. Vi skal bl.a. senere i dag behandle forslag til en rusreform som ville ha ført til hjelp, ikke straff, for dem som har de største utfordringene i samfunnet vårt. Det er blant de tingene jeg er stolt over.

Så synes jeg det er litt viktig å oppklare følgende angående CRPD: Norge har jo ratifisert CRPD, og det innebærer en forpliktelse til at vi skal oppfylle alle krav konvensjonen stiller, uavhengig av gjennomføringsmåte i norsk rett. Selv om Venstre tidligere har stemt for det forslaget representanten viser til, mener jeg at de rettighetene også er godt ivaretatt allerede i dag.

Det er også sånn at i behandlingen av forslaget, som representanten viser til, fremmet regjeringspartiene et forslag om å utrede en inkorporering av CRPD. Det forslaget stemte dessverre flertallet, altså opposisjonen, imot, så vi ikke fikk flertall for det. Det var vår mulighet til å sikre en videre framdrift i den saken. Jeg synes det er veldig synd at ikke stortingsflertallet grep den muligheten og sikret det videre arbeidet.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:52:21]: Vi har utredet dette før. Hvorfor skal vi utrede en ordning som vi har utredet før? Vi må få det på plass i norsk lov.

Men jeg har et annet spørsmål. Barneombudet og Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, FFO, har sagt at de gjerne vil ha helhetlige og koordinerte tjenester for barn og ungdom. Derfor har vi foreslått dette. Men vi ser at regjeringspartiene har sagt at de vil stemme imot, og at regjeringen ikke har fremmet forslag om å få helhetlige og koordinerte tjenester i loven. Hvorfor vil ikke regjeringen fremme dette?

Statsråd Guri Melby [11:53:19]: Hele loven handler om nettopp helhetlige og koordinerte tjenester. Det er jo hele grunnlaget for loven. Der jeg oppfatter at det er en uenighet, er om det skal innføres en individuell rett eller ikke. Det tenker jeg er mer et spørsmål om hva vi mener er riktig for å sikre at de barna og ungdommene får de tjenestene de har krav på. Hvis vi lovfester dette som en rettighet, vil jo det innebære at det må fattes enkeltvedtak for det enkelte barn om at barnet skal få helhetlige og koordinerte tjenester. Det kan føre til en ganske kraftig byråkratisering av dette tilbudet, og det vil fort bety at vi bruker ressurser på å fatte enkeltvedtak og behandle klager i stedet for at vi bruker ressurser på å yte de enkelte tjenestene og på å samarbeide og samordne tjenestetilbudet. Så jeg mener det aller, aller viktigste er at vi nå vedtar helhetlige og koordinerte tjenester, og at vi bruker ressursene våre på det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 5 og 6.

Sak nr. 7 [11:54:33]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i barnelova (Barnesakkyndig kommisjon i foreldret-

vistsaker) (Innst. 479 L (2020–2021), jf. Prop. 114 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Himanshu Gulati (FrP) [11:55:21] (ordfører for saken): Jeg vil begynne med å takke komiteen for samarbeidet. Det er ikke så mange fra komiteen til stede akkurat nå, alle trodde det var en sak mellom forrige sak og denne saken.

Det er en enstemmig komité som legger fram innstillingen. Dette handler om rapporter som har vært omstridt lenge, og som det er blitt reist legitime spørsmål ved praksis rundt. Det dette lovforslaget gjør, er å sikre en kvalitetssikring av sakkyndiges mandater og rapportene, og vi håper at dette skal gi større legitimitet til bruken av rapportene. Men de som er i sentrum av alt vi gjør innenfor barnevern, er familiene, barna det gjelder, familiene det påvirker, og håpet vårt er at en slik kvalitetssikring er med på å øke det kvalitetsmessige grunnlaget til rapportene, men også gir alle trygghet for at de vedtakene som fattes og de tiltakene iverksettes, er basert på riktige vurderinger og ikke synsing eller et svakt grunnlag. Jeg tror ikke det er så mye mer å si fra min side, men vi får se om det blir en stor debatt.

Presidenten: Neste taler er statsråd Kjell Ingolf Ropstad.

Statsråden må gjerne bruke sine tildelte 3 minutter.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [11:56:40]: Jeg skal prøve.

Foreldretvistsaker for retten handler om foreldre som er i dyp konflikt om felles barn. Det kan bl.a. gjelde samvæershindring eller påstander om vold og overgrep. I disse sakene er det viktig at retten har et godt og forsvarlig grunnlag for å treffe avgjørelse som er til det beste for barnet.

Sakkyndigrapportene tilfører kunnskap som retten mangler, og de blir ofte avgjørende for dommen.

Forslaget som Stortinget nå slutter seg til, innebærer at Barnesakkyndig Kommissjon skal vurdere sakkyndigrapporter i foreldretvistsaker, som de allerede gjør i barnevernssaker. Kommissjonen er et uavhengig organ og kan komme med bemerkninger når den finner mangler ved en rapport. Sånn bidrar kommissjonen til at

rapporter som ikke holder god nok faglig standard, får begrenset verdi som bevis i rettssakene. Det bidrar til bedre rettssikkerhet for barn og for foreldre.

Det er et problem at kvaliteten på sakkyndigrapportene i foreldretvistsaker varierer, og at lav kvalitet ikke alltid blir avdekket av retten. Det kan få store konsekvenser for ungene og foreldrene i saken. Det kan også føre til svekket tillit til det offentlige generelt og til sakkyndige og retten spesielt. I ytterste konsekvens kan det føre til uriktige avgjørelser, og til at barn vokser opp i skadelige omsorgssituasjoner. Lovforslaget innebærer også at departementet kan gi forskrift om krav til sakkyndiges mandater og rapporter. Et godt og klart mandat for den sakkyndiges arbeid er en forutsetning for at rapporten skal kunne gi retten et faglig perspektiv om saksforholdet. Det vil bidra til at saken blir belyst i riktig omfang og bredde. Slik vil også Barnesakkyndig Kommisjon ha et bedre utgangspunkt for å vurdere om rapporten besvarer det den skal.

En samlet komité uttrykker at den deler bekymringen som framkommer i lovproposisjon om kvaliteten på sakkyndigrapportene. Og jeg er glad for at hele komiteen stiller seg bak forslaget. Grundig og bred utredning av saken gjør at prosessen i foreldretvistsaker blir mer forsvarlig og godt i samsvar med menneskerettighetene. Endringene som Stortinget nå vedtar, vil bedre kvaliteten på og styrke tilliten til de sakkyndiges arbeid og domstolenes avgjørelse i foreldretvistsaker.

Kari Henriksen (A) [11:59:43]: Jeg skal bare si at noen ganger går det jammen meg fort i Stortinget også.

Vi behandler en lov i dag som er viktig, som betyr mye for mange. Det er ingen tvil – det er for stor variasjon i kvaliteten på sakkyndigrapportene i foreldretvistsaker. Det er heller ingen tvil om at det skjer for mange alvorlige feil, og at det skaper mistillit til ordningen.

Arbeiderpartiet har lenge vært opptatt av rettssikkerheten for barn og foreldre i møte med den norske forvaltningen, og at hensynet til barnets beste og dets rettssikkerhet ikke er blitt fulgt godt nok opp. Det skjer for mange feil i saker som omhandler for mange barn og familier, og en del feil får svært alvorlige konsekvenser for disse.

Vi fikk etter flere omganger flertall for at det skulle nedsettes et ekspertutvalg som skulle gjennomgå rettssikkerheten i alle deler av barnevernet. Det tok litt tid, men nå er dette utvalget satt ned, og det er bra.

Det er overmåte viktig at vi som fellesskap bestreber oss til det ytterste for å ivareta barna på best mulig måte når de utsettes for manglende omsorg, vold og overgrep, eller når de står mellom foreldrene sine i alvorlige foreldrekonflikter. Nå foreslår regjeringa at sakkyndigrapporter skal underlegges samme kvalitetskontroll som sakkyndigordningen i barnevernet, og de skal vurderes

av Barnesakkyndig Kommisjon. Det er et skritt i riktig retning.

Arbeiderpartiet har merket seg at det er store utfordringer også med sakkyndigordningen knyttet til barnevernsloven. Og i 2020 utgjorde 25 pst. av rapportene i Barnesakkyndig Kommisjon faglige eller metodiske mangler som kan ha konsekvenser for vurderingen av sakene. Og det er for mange feil.

Sakkyndigordningen i barnevernet er også gjenstand for kritikk, bl.a. har det vært forhold som at sakkyndig har hatt for tette bindinger til barnevernet. Derfor har Arbeiderpartiet i flere omganger foreslått å styrke også den ordningen. Vårt primære mål har vært å knytte hele sakkyndigordningen opp til domstolene og at ordningen skal bli søknadsbasert. Etter vår mening hadde det gitt større sikkerhet for uhildethet, og oppfølging og veiledning av sakkyndiges arbeid hadde blitt bedre.

Vi har ikke fått flertall for en sårn ordning ennå, men i dag tar Stortinget et lite skritt i riktig retning. Alle sakkyndigrapporter skal nå underlegges Barnesakkyndig Kommisjon, og i barnevernsloven, som vi skal behandle om noen dager, foreslås det at finansieringen også knyttes til domstolen.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [12:02:54] (komiteens leder): Hvert år opplever 20 000 barn at familien går i oppløsning, og at foreldrene går fra hverandre. Det er en tøff og svært sårbar tid for alle disse barna, men også for foreldrene. En del av foreldrene blir ikke enige om fordeling av samvær med barna. Foreldretvistsaker ender da ofte i domstolene, og rapporter fra sakkyndig brukes for å avgjøre tvister om samvær.

Slike rapporter har vært omstridt. Det gjelder bl.a. innholdet i rapportene, og det er fremmet påstander om lite nøytralitet – eller bias, som det heter – og skjev vektlegging av synspunkter også hos dem som utarbeider rapportene. Det er også stor variasjon i rapportene, og det ble påpekt i den offentlige utredningen fra 2017 om behov for særdomstoler.

Det er viktig at det er legitimitet i rapporter om tvister om samvær. Jeg er veldig fornøyd med at det nå kommer en endring i barneloven, og Stortinget må rette opp forhold i loven som kan gjøre at praksis blir bedre.

Departementet foreslår helt konkret at Barnesakkyndig Kommisjon skal vurdere kvaliteten på sakkyndigrapporter i foreldretvistsaker før domstolene kan bruke dem som bevis. Dette er på samme måte som i barnevernssaker. Denne loven og dette grepet vil heve kvaliteten og rettssikkerheten i avgjørelsen til de sakkyndige og domstolenes avgjørelse i foreldretvistsaker.

Departementet oppnevner også medlemmer og kan gi forskrift om hvordan kommisjonen skal være organisert, hvilke oppgaver den skal ha, og hvordan saker skal

behandles. Med dette styrkes også det formelle rammeverket i det sakkyndige arbeidet i foreldretvistsaker.

Ved samlivsbrudd har barn rett til å være sammen med begge foreldrene – om det ikke er helt spesielle saker som tilsier noe annet. Foreldretvistsaker er veldig krevende for alle barna som er berørt, og ikke minst for familier som er involvert. Da skal ikke barna samtidig også oppleve at de blir fratrukket muligheten til å være sammen med den ene forelderen fordi rapporter ikke er gode nok når de kommer til domstolene.

Høyre mener for øvrig at ved ny barnelov, som sikkert kommer til Stortinget i neste sesjon, må det være et prinsipp med fordeling på 50/50 pst. når det gjelder både samvær og bosted. Dette gjør at vi vil få færre slike saker i domstolene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [12:06:06]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i folketrygdloven (fri utsettelse av foreldrepenger) (Innst. 480 L (2020–2021), jf. Prop. 127 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Silje Hjemdal (FrP) [12:06:44] (ordfører for saken): Etter litt ventetid har Barne- og familiedepartementet foreslått i proposisjonen å gi alle foreldre fri adgang til å utsette foreldrepengeuttaket fram til barnet fyller tre år. Foreldrepengeordningen er regulert i folketrygdloven, og foreldrepenger skal sikre inntekt for foreldre i forbindelse med fødsel og adopsjon.

Hovedtrekkene i foreldrepengeordningen er nærmere beskrevet i proposisjonen som departementet har lagt fram, men også i saken som vi behandler her i dag. I dag er det slik at foreldrepenger må tas ut sammenhengende. Enkelte grupper har likevel adgang til å utsette foreldrepengene. Dette gjelder f.eks. personer som arbeider heltid, eller som tar ut lovbestemt ferie.

Denne regelen om sammenhengende uttak har imidlertid ført til at bl.a. en del fedre har mistet foreldrepenger fordi de har søkt om utsettelse for sent.

Heldigvis er det slik at endringene som foreslås i proposisjonen og saken vi behandler her i dag, innebæ-

rer at alle foreldre nå får mulighet til å utsette foreldrepengene, uavhengig av hva de måtte gjøre under utsettelsen. Dermed får også foreldre som arbeider deltid, som studerer, som deltar på arbeidsmarkedstiltak osv., nå en anledning til å utsette foreldrepengeuttaket til et tidspunkt som passer nettopp dem best.

Hovedmålet med forslagene er rett og slett å gi foreldre og familier større mulighet til å velge når de ønsker å ta ut foreldrepenger. Forslagene vil ikke minst også hindre nye tilfeller av at foreldre mister opptjente rettigheter fordi de har søkt for sent. I tillegg blir ordningen enklere for foreldre og enklere å administrere for Nav.

Som saksordfører i denne saken er jeg veldig glad for at vi nå er en samlet komité som sikrer foreldre mulighet til å utsette foreldrepengeuttaket, uavhengig av hva de måtte gjøre under utsettelsen. Det er fint at komiteen er samlet nettopp om å gi familier større valgfrihet i hverdagen.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:09:47]: I denne proposisjonen foreslås det en rekke lovendringer som har til hensikt å gjøre uttaket av foreldrepengene mer fleksibelt. Disse endringene skal legge til rette for at foreldrepengene kan tas ut på det tidspunktet som passer familien best. Det er veldig bra. Det er definitivt positivt at lovverket på bakgrunn av endringene skal framstå mer lett-fattelig og mindre byråkratisk og med det også sørge for at ordningene blir enklere å administrere for Nav.

Det faktum at mange fedre og medmødre de siste årene har gått glipp av verdifull tid med sine barn under permisjonen på grunn av dagens regelverk, er en situasjon vi ikke kan akseptere. Så vi i Senterpartiet er opptatt av at begge foreldrene skal være likestilte som omsorgspersoner og mener at det at begge tar permisjon og er hjemme med barnet, styrker relasjonen mellom både mor og barn og far og barn, og dermed gir barna de beste forutsetningene for gode oppvekstvilkår.

Samtidig må og bør tilknytningen til arbeidslivet også ivaretas for begge foreldre. Jobb er selvfølgelig viktig for begge parter i foreldreskapet, også når permisjonstiden er over, for trygghet for familiens økonomiske bæreevne også på sikt er viktig for barnet. Så et fleksibelt regelverk som bedre kan tilpasses foreldrenes situasjon der og da, mener vi utgjør et viktig og prinsipielt standpunkt.

Lovendringene vi vedtar i dag, tar hensyn til mange forhold som kan påvirke uttak av foreldrepenger. Noe vil forenkle byråkratiet for flere parter. Ett særlig viktig moment er at deltidsarbeidende får de samme mulighetene som heltidsarbeidende. Det er vi i Senterpartiet glad for.

Avslutningsvis vil jeg bemerke at denne tiden da barna er så små og har behov for tett og god oppfølging og relasjonsbygging med sine foreldre, den går fort. Det

er derfor også viktig at det presiseres i loven at uttaket må skje innen barnet er fylt tre år, slik at ikke uttaket skyves unødvendig langt ut i tid.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [12:12:10]: Vi i Kristelig Folkeparti mener at samfunnet skal bygges nedefra, og at familien er den viktigste, mest grunnleggende enheten i samfunnet vårt. At foreldre har tid og mulighet til å følge opp barna sine, er helt avgjørende for en god oppvekst. Vi vet at en god barndom varer livet ut.

Jeg er stolt av at vi har en statsråd som setter familiene først, og som nå gjør regelverket knyttet til foreldrepenger bedre og mer treffsikkert, slik at enda flere foreldre får mer tid med barna sine. Det er veldig bra at alle foreldre nå får mulighet til å utsette foreldrepengene, uavhengig av hva de gjør under utsettelsen. På den måten får foreldre som arbeider deltid, som studerer, deltar på arbeidsmarkedstiltak og lignende, anledning til å utsette sitt foreldrepengeuttak til et tidspunkt som passer bedre. Ja, foreldre får større valgfrihet.

Ikke minst vil denne endringen forhindre nye tilfeller av at foreldre mister opptjente rettigheter fordi de har søkt for sent. I tillegg blir ordningen enklere for foreldrene og enklere å administrere for arbeids- og velferdsetaten.

Vi i Kristelig Folkeparti håper at denne endringen vil bidra til at flere foreldre får anledning til å bruke sin rett til å ta ut foreldrepenger. Ja, for Kristelig Folkeparti er nettopp hensynet til barna og til familien viktigere enn alle andre hensyn. Alle våre familiepolitiske løsninger legger til grunn at familier er forskjellige, at barn er forskjellige, og at de derfor trenger fleksibilitet og valgfrihet for selv å organisere sitt liv og få sin hverdag til å gå i hop.

Derfor vil Kristelig Folkeparti fortsette å jobbe for at permisjonsordningen skal bli stadig bedre. I regjering har vi også fått gjennomslag for å utvide foreldrepengeperioden for foreldre som får premature barn, født senest ved utgangen av uke 32, og vi har også økt permisjonstiden ved tvilling- og trillingfødsler. Senest nå på vårt landsmøte vedtok vi en rausere og mer fleksibel permisjonsordning som skal bidra til at foreldre får en større fleksibilitet for å ta de valgene som passer dem best.

Vi i Kristelig Folkeparti vil styrke barnefamiliene, og denne endringen vi nå får på plass, vil definitivt gagne mange barnefamilier. Derfor er jeg glad for at en samlet komité er enig i en større fleksibilitet i uttak av foreldrepenger. Så vi stemmer naturligvis for innstillingen.

Anette Trettebergstuen (A) [12:14:50]: Vi er så heldige at vi har hatt politikere i Norge som har skjønnet at det var viktig for likestillingen og for kvinners mulighet til å delta i arbeidslivet at man hadde velferdsordninger som gjorde det mulig å kombinere det å ha familie, å ha barn, og det å jobbe. Det er årsaken til at vi har verdens

beste foreldrepermisjonsordning, der foreldrene kan være hjemme med barnet i et år etter fødsel. Det er helt unikt i verdenssammenheng. I de aller fleste andre land har mor noen uker eller noen skarve måneder med gjerne ubetalt permisjon før man må tilbake i hamsterhjulet og til arbeidslivet. Det går bra med de ungene også, man får det til, men det er helt klart et fantastisk velferdsgode vi har her til lands.

Foreldrepermisjonsordningen er fleksibel. Det at vi nå i dag gir alle mulighet til å ta ut foreldrepengene fram til barnet er tre år, er å tette igjen et hull. Noen hadde ikke mulighet, men de fleste har jo hatt mulighet til akkurat det. Det er en sak som ble forberedt fra den rødgrønne regjeringen, den har ligget på vent en stund, og det er bra at vi vedtar dette i dag, slik at det vil gjelde alle. Dette gjør også at dagens fordeling av foreldrepermisjonen med en mammakvote, en pappakvote og en felles del som foreldrene kan velge selv hvordan de tar ut, står seg enda bedre. Ofte hører vi fra høyresiden at det er så innmari vanskelig å få tatt ut pappapermisjon, men når man da kan ta ut pappapermisjon enkelte dager, uker eller måneder innimellom som man vil fram til barnet er tre år – ja, så burde det være enkelt å få til.

Jeg unner alle å kunne gjøre som de selv vil med den tiden. Men det er viktig at fedrene får sin del av permisjonen. Vi vet – og all erfaring viser – at når pappakvoten minskes eller fjernes, får ikke fedrene ta ut permisjon. Det er fordi mange mødre anser permisjonen for å være deres, eller at arbeidsgivere anser fedrene som uvurderlige eller uunngåelige på arbeidsplassen.

Jeg hadde selv permisjon i juni i fjor, rett før min sønn fylte tre år, fordi jeg hadde spart en måned, og det var en fantastisk tid med en liten fyr som snart fylte tre år. Så det er et veldig godt vedtak vi gjør her i dag. Nå får alle sammen muligheten til dette, og det gjør også at foreldrepermisjonen blir enklere å ta ut for alle.

Marianne Haukland (H) [12:18:05]: Det er bra at vi vedtar en lov som gjør det enklere for foreldrene i møte med de statlige systemene, for det kan jo virke veldig kronglete at man, når man skal gå inn og søke om perioder der man skal være hjemme med sitt barn, skal vite hvordan alt skal fordeles i løpet av ett år, og det må man vite på den tiden man sender det inn.

Vi mener det er viktig at loven anerkjenner at livssituasjonen kan påvirke familiens mulighet til å ta ut foreldrepenger. Selv om regelverket for foreldrepenger i utgangspunktet er fleksibelt og gir foreldrene mulighet til å utsette og gradere pengene over en periode på tre år, opplever enkelte foreldre at regelverket ikke er tilpasset deres situasjon og har noen begrensninger som framstår som dårlig begrunnet. Derfor er vi glad for at dette forslaget sikrer at alle foreldre får mulighet til å utsette for-

eldrepengeuttaket, uavhengig av hva de gjør under utsettelsen. Om det er deltidsarbeid, om de er studenter med eksamen, eller har fått praksisplass – ja, det har ingenting å si for denne ordningen.

Ordningen medfører også at ingen familier skal miste noen av sine rettigheter som følge av at regelverket er vanskelig å forstå. Det mener jeg er en viktig ting å tilføre i loven, slik at familier ikke skal stå igjen som tapere av dyrebar tid med sine barn fordi det har vært ting i loven og vår forvaltning av den som ikke har vært like enkelt å forstå.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [12:20:02]: Familier er forskjellige og barn er forskjellige. Derfor må vi ha et fleksibelt permisjonsregelverk som gir familiene valgfrihet og fleksibilitet. Forslaget Stortinget har til behandling i dag, vil gi foreldre nye muligheter til å utsette foreldrepengene til et tidspunkt som passer bedre for familiene. Det vil gi økt fleksibilitet i en tid som for mange er både hektisk og krevende.

Fra 2007 ble det gjort en viktig endring som ga foreldre i heltidsarbeid muligheten til å utsette foreldrepengene. Dette er en populær ordning, og det er ca. halvparten av fedrene som benytter seg av denne muligheten i dag.

I proposisjonen foreslår vi å gi samme rett til dem som ikke jobber heltid. Det kan f.eks. være foreldre som jobber deltid, eller foreldre som studerer. Regjeringa er opptatt av å legge til rette for fleksible ordninger for familiene, og med dette forslaget får flere foreldre enn i dag muligheten til å velge en annen løsning enn å ta ut foreldrepengene i en sammenhengende periode. Ordningen blir dermed enklere, og den blir bedre tilpasset de ulike familienes behov.

På grunn av dagens regel om at foreldrepengene må tas ut sammenhengende, har mange fedre mistet foreldrepengedager. Jeg har selv hatt stor glede av å være i pappaperm og få de månedene sammen med ungene mine. Det har derfor gjort stort inntrykk på meg å lese historiene fra fedre som har mistet opptjente rettigheter og tid sammen med ungen sin. Jeg er derfor glad for at det er en samlet komité som støtter regjeringas forslag, sånn at vi unngår at familier mister verdifulle permisjonsuker, og får et regelverk som gir et mye mer fleksibelt og enkelt system som gir familiene bedre mulighet til selv å velge når de vil ta ut foreldrepengene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [12:22:23]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i markedsføringsloven mv. (merking av retusjert

reklame) (Innst. 461 L (2020–2021), jf. Prop. 134 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:23:10] (ordfører for saken): I dag jubler vi for at det endelig innføres merking av retusjert reklame, og vi jubler for at ungt engasjement og aktivisme kan føre helt fram til mål.

I 2010 gikk mange forskjellige ungdomsorganisasjoner og ungdomspartier sammen for å lage en bred front mot at reklameindustrien skal få tjene penger på ungdoms dårlige selvbilde gjennom Photoshop og reklame som viser helt uoppnåelige skjønnhetsidealer. Ungdom mot Retusjert Reklame ble stiftet det året. Fram til 2018 har ungdom gått ut og klistret opp varsler på photoshoppet reklame som kan føre til kroppspress. Kravet var at reklame med retusjering av modellene må merkes, sånn at de som utsettes for reklamen, ser at dette ikke er ekte.

I 2018 kom rapporten Prosjekt perfekt fra Press – Redd Barna Ungdom, som viser at 43 pst. av alle som deltok i undersøkelsen, var enig i at de kjenner på kroppspress i sin egen hverdag. Fra før visste vi bl.a. om rapporten Retusjert reklame og kroppspress fra SIFO, som viser sammenhenger mellom reklame, kroppspress og psykisk helse. Det var bakgrunnen for at jeg og SV fremmet et representantforslag om bl.a. å innføre merking av retusjert reklame i 2018, som ble vedtatt.

Jeg vil takke komiteen for samarbeidet om saken vi behandler i dag, som er regjeringens oppfølging av anmodningsvedtakene fra 2018, og jeg vil takke barne- og familieministeren for en god oppfølging av Stortingets vedtak.

Forslaget innebærer en lovfestet plikt til å merke retusjert eller på annen måte manipulert reklame når manipuleringen medfører at kroppen til personer i reklamen avviker fra virkeligheten, at Forbrukertilsynet og Markedsrådet skal håndheve merkekravet, at kroppspress skal inkluderes som et kriterium for vurdering av god markedsføringsskikk, og en rekke flere supplerende tiltak mot kroppspress.

Forslagene mottok bred støtte i høringsrunden, og det er et bredt flertall som står bak innstillingen i dag. Det er gledelig. Etter elleve år med ungt engasjement for

denne saken, kan vi slå fast at det nytter når man går sammen for å reise en sak.

Kari Henriksen (A) [12:25:56]: Takk til SV, som reiste saken, og til representanten Øvstegård, som har vært saksordfører for denne saken.

Da jeg vokste opp, pleide vi å si at et bilde lyver ikke. Men i dag er det ikke sånn. Nå kan vi ikke lenger se om et bilde er ekte eller falskt, for teknologien er blitt så bra at det nærmest er umulig å skille.

Retusjerte bilder er helt vanlig i reklamebransjen. Med et tastetrykk redigeres bildene som brukes for å selge produkter. De skal skape et perfekt utseende, der personer får smalere midje, større pupper eller tynnere lår. Slike bilder av unaturlige, redigerte kropper møter barn og unge hver dag i et samfunn med stadig økende reklamepress.

I dag er sosiale medier og stor tilgang til informasjon noe som gjør barn og unge spesielt utsatt for sosialt press og for uønsket markedsføring og reklame. Mye av reklamen blir til forventninger hos barn og unge om hvordan de faktisk bør se ut. Når man ikke kan skille mellom hva som er redigert, og hva som ikke er redigert, skaper det et falskt bilde av hva som er en normal kropp, selv om noen av disse kroppene til tider kan se helt naturlige ut. Reklamebransjens retusjerte bilder bidrar til økt kroppspress og usunne idealer, idealer som gjør at unge kan føle misnøye med egen kropp og få urealistiske forventninger til hvordan man skal se ut.

Arbeiderpartiet mener det er alvorlig at barn og unge blir psykisk syke eller får andre plager som følge av opplevelsen av ikke å leve opp til skjønnhetsidealene fra reklameindustrien. Jeg er glad for dagens vedtak, for det er et ledd i å bidra til økt bevisstgjøring, til å endre fokus på utseende og til å hindre kroppspress.

For tre år siden, som saksordføreren nevnte, ble det fremmet et forslag der vi gikk sammen med SV, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, som er bakgrunnen for denne saken. En samlet komité stemte for forslaget, men det har tatt over tre år å komme tilbake til Stortinget. Nå først blir det en endring.

Arbeiderpartiet er opptatt av at vi tar barn og unges psykiske helse på største alvor. Derfor har vi de siste årene fremmet en rekke forslag, som dessverre er blitt nedstemt. Vi har foreslått å få vedtatt en egen handlingsplan mot kroppspress, forbud mot reklame for kosmetisk kirurgi og tiltak for å begrense reklame i det offentlige rom, f.eks. gjennom å opprette reklamefrie soner i nær omkrets av skoler. Dette er forslag som Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har stemt imot.

Heldigvis har Kristelig Folkeparti vært litt mer opptatt av temaet, og det var gjennom deres støtte vi fikk flertall for Arbeiderpartiets representantforslag om et mer re-

gulert marked for kosmetiske injeksjoner. Også her stemte Høyre, Venstre og Fremskrittspartiet mot forslaget.

Men i dag er en god dag, og vi er fornøyd med det forslaget som ligger i saken.

Marianne Haukland (H) [12:29:11]: Vi er glad for at departementet har brukt god tid, for dette er et komplekst saksfelt. Med denne proposisjonen som komiteen har behandlet, endrer vi markedsføringsloven § 2, der annonsør og den som utformer reklame, skal sørge for at reklame der en kropps fasong, størrelse eller hud er endret ved retusjering eller annen manipulering, skal merkes. Departementet gir i forskrift nærmere bestemmelse om hvordan reklamen skal merkes, og om unntak fra merkeplikten.

Tilføyelsen i bestemmelsen gir hjemmel til å gjøre unntak fra merkeplikten i forskrift. Det er ikke enhver endring i framstillingen av en original som bør omfattes av merkekravet. I så fall vil ordinær redigering utgjøre en merkeplikt. Om all reklame merkes, vil budskapet som ligger i merkingen, kunne bli borte, fordi man blir blind for at all reklame er merket. Unntak fra den generelle merkeplikten er altså tilfeller der det gjøres endringer som ikke kan anses å bidra til utseendepress, og det må nedfelles i forskrift.

Som endringer som ikke må merkes, kan man tenke seg fjerning av en uheldig kvise eller at det er lagt på sminke, samt endring av hårfasong. Bestemmelsen gir også hjemmel til å gi nærmere forskrift om hvordan reklame skal merkes, altså plassering og størrelse på merkingen og hvordan en standardisert merking skal se ut.

Med denne endringen i markedsføringsloven vedtar Stortinget også en tydeliggjøring i lovens § 21, særlig om god markedsføringsskikk overfor barn, bokstav b. Når markedsføring overfor barn skal vurderes etter § 21, skal det bl.a. legges vekt på om markedsføringen spiller på sosial usikkerhet, dårlig samvittighet eller dårlig selv-tillit. Med endringene vi vedtar i dag, vil kroppspress også inngå i § 21 b, og dette tydeliggjør loven.

Man kan si at en av de uheldige konsekvensene av at unge mennesker er på sosiale medier i så stor grad som man er i dag, er at man ofte blir passive mottakere av inntrykk, der selve mengden av disse utgjør en stor fare for at unge utvikler et forvridt kroppsbilde.

Denne loven vil gjelde for markedsføring som gjøres av norske selskaper. Instagram er i større grad et globalt nettverk med bildedeling, så loven vil ikke anvendes for alt som konsumeres, men den setter en standard her i Norge. Vi ser imidlertid også motkulturer internasjonalt i sosiale medier, som fanger opp kjendiser som redigerer sine egne bilder, og avslører dem. Disse kontoene har mange følgere og plukkes opp av bl.a. sladremedia.

Jeg er veldig glad for at departementet har brukt god tid på dette, for det er veldig komplekst å si hvilken type reklame som er med på å bidra til kroppspress. Så er det viktig at man ikke innfører markedsføringsnekt mot alle typer pene damer som har en fin kropp, og at de også skal få lov til å markedsføre produkter i magasiner.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Himanshu Gulati (FrP) [12:32:37]: Det er dessverre ingen tvil om at mange i Norge, og mange unge spesielt, både i Norge og andre steder, opplever kroppspress, og at vi har utfordringer med spiseforstyrrelser og andre ting som kan assosieres med dette. Men det er ikke bare gjennom reklame man kan bli utsatt for den typen kroppspress. Man ser det også på sosiale medier, som Instagram f.eks., i musikkvideoer og i andre deler av vår popkultur. Derfor mener Fremskrittspartiet at det som her foreslås, nok er et lite effektivt virkemiddel for å bekjempe de utfordringene som vi alle er enige om må bekjempes, slik som kroppspress, spiseforstyrrelser og relaterte utfordringer.

Jeg vil sitere fra en kronikk som Julianne Ofstad hadde i VG for noen uker siden. Der skrev hun:

«Vi lever i en internasjonal verden, og en veldig stor del av det vi ser og de vi følger med på i sosiale medier er ikke norske.»

Som jeg nevnte, er det ikke bare reklame vi blir utsatt for, men også sosiale medier, videoer og andre ting. Mye av innholdet er heller ikke norsk, og vil derfor trolig ikke rammes av denne typen vedtak. Fremskrittspartiet deler intensjonen om å forebygge kroppspress i samfunnet, men dessverre er det sånn at kroppspress har vi også hatt før, både før reklame ble så utbredt som det nå er og før sosiale medier ble så utbredt som det nå er, og vi vil trolig ha disse fenomenene uavhengig av hvor mye vi utsetter oss for denne typen reklame, og uavhengig av om vi merker retusjert reklame eller ikke.

Vi mener derfor at forslaget er et uforholdsmessig inngrep sammenlignet med den antatte effekten av tiltakene. Vi mener at det finnes mer hensiktsmessige måter å bekjempe kroppspress, spiseforstyrrelser, relaterte psykiske plager og andre lignende utfordringer på, med mer målrettet innsats, holdningskampanjer og ikke minst hjelp for dem som opplever disse forstyrrelsene og plages av det, uavhengig av om det skyldes at man er utsatt for retusjert reklame, eller kroppspress som man opplever på grunn av andre forhold.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:35:06]: Denne proposisjonen er kjærkommen. Den har jeg ventet på siden jeg var til stede ved framleggingen av funnene i rapporten Prosjekt perfekt, som Press – Redd Barna Ung-

dom, la fram i 2018. Den hadde så mye alvorlig i seg at det er stor grunn til å være veldig glad for at SV løftet saken, at det ble et flertall i Stortinget for anmodningsforslaget, og at vi i dag rett og slett vedtar en lov som kan bedre situasjonen for det kroppspresset som barn og unge blir utsatt for via reklame.

Så mange som 43 pst. av alle dem som deltok i Prosjekt perfekt, var enig i at de kjenner på kroppspress i hverdagen, og den følelsen ble forsterket av reklamens tendens til uriktig å skildre hva som er riktig bilde av fasjon, størrelse og hudfarge. Reklame er det jo mye av, selvfølgelig på tv og i andre tradisjonelle medier, men også på de nettstedene og sosiale plattformene som unge oppholder seg mest på, i timevis daglig. Det er derfor problematisk at denne gruppen skal føle seg feil eller kjenne seg utilstrekkelig i forholdet til sin egen kropp, fordi reklame ofte viser kroppsideal som enten er uekte og/eller urealistisk, samt lite nyansert.

Vi må begrense mulighetene for dem som reklamerer, til feilaktig å påvirke barn og unge med et etterlatt inntrykk av at kun enkelte fasoner, størrelser eller hudfarger er definert som innenfor. Ja, det er på høy tid at vi presiserer at å drive med slik negativ påvirkning av barn og unges psykiske helse er ugreit. Ungdata har år etter år fortalt oss om en økende andel ungdom med psykiske plager, og de slår også fast at det statistisk sett er stort overlapp mellom alle de som opplever psykiske helseplager, og de som er misfornøyd med eget utseende.

Vi i Senterpartiet mener, håper og tror at lovendringene vi gjør i dag, vil bidra til å få ned disse dystre tallene. Vi ser nå fram til velproduserte reklamer i tiden framover, hvor mangfold og rom for å være forskjellig settes på agendaen, slik det burde vært gjort for en god stund siden. Heldigvis ser vi spor av det i noen av de store kjedenes sommerreklamer, og det gleder meg. Også på sosiale medier som TikTok, en plattform med mange veldig unge brukere, som har ekstremt mye kroppsfokus, er det tilløp til stadig flere kontoer som fremmer mangfold og kroppspositivisme. Men det er dessverre få. Disse kontoene er i mindretall, og jeg mener storsamfunnet har en oppgave med å prøve å finne ut av hvordan vi skal komme i inngrep med alle de mer eller mindre profesjonelle påvirkerne og influenserne som fortsetter å bidra til et negativt kroppspress.

Men vi får ta ett steg om gangen, og i dag tok vi dette. Det er jeg glad for.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [12:38:18]: Hver dag blir jenter og gutter, kvinner og menn utsatt for kroppspress fra utallige annonser, reklamer og ulike innlegg. Nettsider opp og ned og i mente viser oss bilder av helt uopnåelige skjønnhetsidealer og forteller oss hvordan vi kan få den perfekte sommerkroppen, el-

ler hvordan vi kan gå ned i vekt kjappest mulig. Vi vet at sosiale medier de siste årene har bidratt til å øke dette presset betydelig. Ja, selv som voksen kjenner man at det kan være vanskelig å styre klar av det og unngå å la seg påvirke, og da kan vi bare forestille oss hvor vanskelig det er å være barn eller ungdom i møte med alt dette.

Undersøkelser og rapporter viser tydelig at vår oppfatning av kropp og utseende blir påvirket av reklamene som kommer vår vei. Reklame bidrar i stor grad til å sette standarden for hvordan folk ønsker å se ut, og de framsetter et ideal som svært ofte er helt urealistisk for folk å nå. Ja, for sannheten er at de bildene ofte blir retusjert i etterkant, sånn at de som er avbildet, skal framstå som enda flattere enn det de egentlig er.

Den endringen i markedsføringsloven som vi skal vedta i dag, er et resultat av at vårt partis ungdomsorganisasjon Kristelig Folkepartis Ungdom har kjempet en iherdig kamp for å dempe det massive presset som ungdommen møter i ulike kanaler hver eneste dag. Jeg er veldig stolt av at vi har en ungdomsorganisasjon med stor gjennomslagskraft, og jeg er også stolt av at regjeringen nå følger opp og krever at all reklame som viser forskjønnede eller idealiserte mennesker, skal gjøre oss oppmerksom på at det er nettopp det de gjør, og at personen i bildet eller i filmen er fikset på – at det de framstiller, er urealistisk.

Merking av retusjert reklame er et svært viktig grep i arbeidet mot kroppspress. Selv om vi lever i en internasjonal verden, som Fremskrittspartiets representant var inne på, er det viktig at Norge går foran med et godt eksempel også på dette området.

Vi politikere kan bestemme mye, men vi kan dessverre ikke vedta et forbud mot kroppspress. Det er noe som hver enkelt av oss og vi som samfunn er nødt til å jobbe for å motvirke i fellesskap. Vi har fortsatt en vei å gå for å fremme sunne og naturlige idealer, men merking av retusjert reklame er så absolutt et steg i riktig retning for å motvirke presset om å ha et perfekt ytre. Derfor er vi i Kristelig Folkeparti veldig glad for at flertallet i komiteen har sluttet seg til regjeringens forslag, og at vi endelig får på plass denne viktige endringen.

Bjørnar Moxnes (R) [12:41:20]: Ungdom opplever et omfattende og skadelig kroppspress i dag. Sju av ti unge sier de opplever press om å ha en såkalt fin kropp, og ni av ti 16-åringer sier at de ønsker å forandre kroppen sin. Dette er nedslående tall, og det er med på å ødelegge ungdoms selvbylde og ikke minst forhold til sin egen kropp.

Rød Ungdom har jobbet for å få til merking av denne typen reklame siden forrige århundre. For ca. ti år siden var Rød Ungdom med på å starte opp nettverket Ungdom mot Retusjert Reklame. Etter det som da var

altfor lite handlekraft fra politisk hold, tok hundrevis av aktivister over hele Norge saken i egne hender og hengte opp advarsler på retusjerte reklameplakater. Målet var å vise at det man ser på plakatene, er et ideal som er konstruert i Photoshop, som ikke finnes i virkeligheten.

I forbindelse med en av aksjonene var det en jente på 16 år som sendte en e-post som jeg har lyst til å lese litt fra. Hun skrev: Jeg har lenge gått rundt på denne platen med en dårlig selvtillit. Jeg har følt meg stygg, dum og ikke minst feit, nettopp på grunn av de perfekte modellene jeg har sett på tv og reklameplakater. De med hud som gløder, hår som skinner, de med slanke kropp. Jeg har grått, og jeg har vært svak. Men nå, i skrivende stund, ble jeg frelst, og det er på grunn av reklamen deres. Jeg følte meg truffet på flere av punktene dere nevnte. Tusen takk, dere aner ikke hvor mange jenter og gutter dere vil hjelpe.

Det har ikke manglet verken på fakta eller historier om at det massive utseendepresset som unge mennesker opplever, er skadelig. Det som har manglet, er politisk vilje til å gjøre noe med det. Derfor er det veldig gledelig at Stortinget i dag går inn for å merke all retusjert reklame. Det flytter ansvaret vekk fra den enkelte og legger det der det hører hjemme, hos en kynisk reklamebransje og en mote- og skjønnhetsindustri som vet at det er gode penger å tjene på dårlig selvtillit.

I dag trenger vi å stå opp mot en industri som har som businessmodell nettopp å påføre og utnytte ungdoms dårlige selvtillit. Fremskrittspartiet skriver, ser jeg, at det er viktig å bekjempe kroppspress, men stemmer mot forslaget og har ingen egne forslag om bekjempelse av kroppspress i stedet. Men det er ingen skam å snu. Det er lov å ta til vettet når man hører gode argumenter, som flere partier har kommet med her i salen i dag.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [12:44:28]: Regjeringa har lagt fram et forslag om en plikt til å merke retusjert reklame. Det er ett av flere virkemidler denne regjeringa ønsker å benytte seg av for å bekjempe kroppspresset i samfunnet.

Jeg vil starte med å takke komiteen for jobben som er gjort, og takke for den debatten som har vært. Jeg skulle ønske mange barn og unge hadde hørt de gode innleggene som ble holdt, og ikke minst minne om at de er gode nok som de er. Da saksordføreren hadde sitt innlegg, ble jeg sittende og reflektere tilbake i historien. Jeg var nemlig leder av Kristelig Folkepartis Ungdom i 2010 og husker godt diskusjonene som var på den tida, og det felles oppropet som var mellom de ulike ungdomspartiene. Jeg ante vel lite om at jeg elleve år senere skulle stå her som leder i Kristelig Folkeparti og barne- og familie-minister og få lov til å legge fram forslaget og se det bli

vedtatt. Det er en viktig jobb som er blitt gjort av ungdomspartiene, og det ønsker jeg å anerkjenne.

Det er mange undersøkelser og rapporter som viser at idealiserte kroppar som framstilles i reklamene, påvirker oppfatningen av vår egen kropp og vårt eget utseende. Særlig gjelder dette for barn og unge. Det er mange som strever etter å likne på personene i reklamene. De tar ofte i bruk ulike og mer eller mindre inngripende virkemidler for å endre sitt eget utseende.

Vi kan ikke forby all reklame som bidrar til kroppspress, men vi kan kreve at reklamen som viser forskjønnede eller idealiserte personer, gjør oss oppmerksomme på at de nettopp er det – at personene i bildet eller filmen er fikset på. I denne proposisjonen foreslår regjeringa at et krav om å merke reklame skal være en del av markedsføringslovens krav til god markedsførings-skikk. Når Stortinget nå slutter seg til lovforslaget vårt om plikt til å merke retusjert eller på annen måte manipulert reklame, mener jeg at Stortinget tar et viktig grep i arbeidet mot kroppspress.

En etterlevelse av merkekravet skal ikke være kostbart for næringsdrivende. Vi skal utarbeide et standardisert merke som alle skal bruke. Jeg håper likevel at merkeplikten vil bidra til mer mangfold i reklamen fordi annonsører i større grad vil vise personer som ikke er fikset på.

Jeg er glad for og stolt av at flertallet i komiteen har sluttet seg til regjeringas forslag. Kravet om at retusjert reklame skal merkes, vil ikke få slutt på kroppspresset i samfunnet vårt. Det vil fortsatt være mange som ønsker å endre på sitt utseende av ulike grunner. Ønsket vårt er at merkeplikten skal bidra til at flere aksepterer seg selv som de er, at de oppfatter at de er gode nok, og at de dropper bestrebelsene på å likne de idealiserte personene som blir framstilt i reklamen. Så må vi jobbe videre med mange andre virkemidler for at barn og unge skal forstå at de er gode nok sånn som de er.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:47:47]: Jeg vil igjen takke statsråden for veldig god oppfølging av Stortingets vedtak i denne viktige saken. Jeg synes det er veldig fint at nettopp dette er en sak som er blitt kjempet fram av en bred koalisjon av ungdomsorganisasjoner. Det viser at det nytter.

Forslaget om merking av retusjert reklame var ett av flere forslag i et representantforslag fra SV i 2018, hvor noen ble vedtatt og andre ikke. Et annet forslag som ble vedtatt, var utredning av innstramming i reguleringen av markedsføring av kosmetisk kirurgi. Der har regjeringa ikke gått inn for et forbud mot denne markedsføringen, men andre reguleringer. Jeg håper likevel at også den saken kan komme helt i mål. Jeg ser at stadig flere

partier støtter kravet om at den typen markedsføring ikke bør være tillatt. Så mitt spørsmål til statsråden er om det er aktuelt for ham å vurdere det nærmere.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [12:48:44]: Jeg tenker at pandemien har vist oss en stor vekst i ønsket om kosmetisk kirurgi og inngripen, noe jeg bekymrer meg over. Jeg vet ikke om det skyldes at en sitter i veldig mange digitale møter og ser på seg selv, og at det fører til at en rett og slett får et ønske om å fikse på utseendet. Men det er iallfall et alvorlig signal.

Regjeringa har vært opptatt av å se på f.eks. aldersgrensene og et forbud mot når man kan ta inngrepene, og jeg er absolutt villig til å diskutere ulike tiltak når det gjelder markedsføring av reklamen. Jeg vet også at det er ulike problemstillinger som man selvsagt må ta høyde for.

Jeg tror at dette er et viktig element, men jeg tror også på alt det andre holdningsskapende arbeidet og det jeg tror partiene har et felles ønske om, nemlig livsmestring i skolen, som har vært et viktig krav fra Kristelig Folkeparti og for så vidt ungdomspartiet også over lang tid. Jeg tror den typen virkemidler er ekstremt viktige, men jeg er åpen for å se på andre forslag også.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Anette Trettebergstuen (A) [12:50:02]: Det er en viktig sak vi i dag får vedtatt, og det er som flere har nevnt, også på bakgrunn av forslag fra Arbeiderpartiet og SV. Men de som skal ha den virkelige takken for at dette nå blir en realitet, er den brede koalisjonen av ungdomsorganisasjoner og ungdomspartier som virkelig har stått på for dette. Dette er viktig, for skjønnpresset som både jenter og gutter i dag utsettes for, er en av de store likestillingsutfordringene vi har, fordi rammene for det å være jente eller det å være gutt er trange. Du skal være og se ut på bestemte måter for å være vellykket. Da jeg var ung, var det selvfølgelig også urealistiske skjønnpresstider. Det vil det til enhver tid være. Det ligger i ungdommens natur å ville strekke seg etter noe, og slik har det også alltid vært.

I julen fant lillesøsteren min, som nå er 17 år, noen bilder av meg fra da jeg var 16 år, og da utbrøt hun: Anette, du skal være glad det ikke fantes Instagram da du var 16 år! Det har hun nok rett i, for jeg så jo ikke ut. Jeg så ut som en nyfødt kamel med altfor lange ben og tannregulering, og jeg hadde arvet klær, men det gjorde liksom ingen ting.

De som er unge i dag, utsettes for et press via sosiale medier og en reklameindustri som ikke fantes den gangen, og som stadig vokser seg større. Som statsråden

også så riktig sa, er det ikke sånn av vi politikere kan vedta at det ikke skal være urealistiske skjønnhetsidealer, eller at reklamen ikke skal eksistere. Den har kommet for å bli. Men det vi kan gjøre, er å gjøre mer for å stoppe den kyniske industrien som spiller på og som hausser opp ungdommens urealistiske forventninger, og som også forteller dem at de ikke er bra nok. Derfor er dette forslaget som nå vedtas om merking av retusjert reklame, så viktig, og derfor burde også Stortinget ha gått inn for Arbeiderpartiet og SVs forslag om å forby reklame for kosmetisk kirurgi, som vi nå ser brer om seg.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [12:52:29]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i ekteskapsloven (ekteskap inngått med mindreårig, etter utenlandsk rett mv.) (Innst. 460 L (2020–2021), jf. Prop. 135 L (2020–2021))

Presidenten: Etter ynske frå familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Silje Hjemdal (FrP) [12:53:14] (ordfører for saken): I forbindelse med proposisjonen som er grunnlaget for den saken vi behandler i dag, vedtas det nå viktige ting i denne sal. Proposisjonen viser til at det er behov for en lovregulering av en nedre aldersgrense for å anerkjenne ekteskap inngått etter utenlandsk rett. Det gjelder også i de tilfellene der partene ikke har tilknytning til Norge. Dette så vi ble særlig aktualisert under flyktningkrisen i 2015.

Det pekes på at utbredelsen av barneekteskap er et alvorlig problem som har stor geografisk og tallmessig utbredelse. Departementet viser også til at dagens regelverk innebærer en risiko for ulik praksis og forskjellsbehandling, fordi ulike myndigheter vurderer vilkårene for å anerkjenne ekteskap etter ekteskapsloven ulikt, og ikke er bundet av hverandres beslutninger.

Nå foreslår man at ekteskap inngått etter utenlandsk rett som hovedregel ikke skal anerkjennes dersom en part eller begge parter var under 18 år da de giftet seg. Forslaget gjelder der partene var uten tilknytning til Norge i form av statsborgerskap eller bosted da ekteskap ble inngått. Dette betyr at slike ekteskap ikke

skal gis rettsvirkninger etter norsk rett. Hovedregelen blir dermed lik dagens regel som gjelder for personer som hadde tilknytning til Norge da de giftet seg.

Endringene innebærer også en tilpasning til 18-årsgrensen for å inngå norsk ekteskap etter norsk rett, som er absolutt.

Som saksordfører er jeg veldig glad for at regjeringen endelig, riktignok etter lang tid, la fram forslaget som svarte opp Fremskrittspartiets gjennomslag for Stortingets anmodningsvedtak 742 for 2017–2018.

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, med unntak av §§ 18 b andre ledd og 18 c andre ledd, som fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti. Fremskrittspartiet mener at det ikke finnes noen gode grunner i denne verden for å gi unntak fra forbud mot barneekteskap.

Jeg ønsker å tegne meg igjen til et Fremskrittspartiinnlegg.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [12:56:41] (komiteens leder): Hvert år blir 12 millioner jenter giftet bort. Det er en kjempeutfordring for likestillingen og ikke minst bærekraften i verden. Disse jentene blir hindret i utdanning og har liten sjanse til å forsørge seg selv. Det strider mot FN's barnekonvensjon og ikke minst bærekraftsmålene, som slår fast at barn under 18 år ikke skal giftes bort. Barneekteskap brukes i stor grad som forhandlingsvare ved at det skal trygge familiers behov og økonomi. Dette handler også i stor grad om fattigdommen i verden, som vi alle ønsker å bekjempe.

Jeg er veldig glad for at vi i dag vedtar innstramminger i nåværende lov, for dagens regelverk innebærer en risiko for ulik praksis fordi ulike myndigheter vurderer vilkår for å anerkjenne ekteskap etter ekteskapsloven ulikt.

I dag blir det nå slik at ekteskap med mindreårig som er inngått i land etter utenlandsk rett, ikke skal anerkjennes. Det betyr at vi får en mer lik praksis. Ekteskap skal ikke anerkjennes dersom en eller begge parter er under 18 år, selv om de giftet seg før de var 18.

Det er noen unntak. Jeg noterer meg at Fremskrittspartiet ikke støtter det, men dersom man har giftet seg og en av partene – og det er nevnt eksplisitt – var 16 år da ekteskapet ble inngått, og man i dag kanskje er 50 år, og de lever godt sammen, har barn, og begge samtykker skriftlig til at ekteskapet ikke skal oppløses, mener vi at det ikke er riktig at staten skal gripe inn og oppløse dette ekteskapet. Men dette tilhører unntakene, og det er Statsforvalteren som får myndighet til å overprøve det.

Takk til saksordføreren fra Fremskrittspartiet. Vi har sammen vært pådrivere for å få til denne loven, og

jeg er veldig glad for at den kommer i denne stortingsperioden.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:59:55]: Takk til de ansatte på Stortinget som gjør en strålende jobb under pandemien. Det vil jeg benytte anledningen til å si.

I denne proposisjonen får vi på plass noen viktige lovendringer som sender klare og prinsipielle signaler. Under koronapandemien har både WHO, altså Verdens helseorganisasjon, og FN slått alarm om den negative utviklingen når det gjelder barneekteskap. I en artikkel i Vårt Land den 14. februar står det:

«FN forventer at pandemien og dens økonomiske konsekvenser vil resultere i 13 millioner barneekteskap mellom 2020 og 2030, som ellers ikke ville ha forekommet.»

«Som ellers ikke ville ha forekommet» – derfor aktualiseres denne tematikken ekstra akkurat nå.

Vi i Senterpartiet er positiv til at det skal gjøres endringer i ekteskapsloven som styrker mindreåriges vern. Med disse lovendringene vil Norge klart og tydelig synliggjøre at vi ikke anerkjenner ekteskap inngått der begge parter eller den ene var mindreårig, altså under 18 år.

Flyktningkrisen i 2015 ga oss et innblikk i utbredelsen av barneekteskap, og det er altså – pandemien tatt i betraktning – slik at denne praksisen dessverre ikke har blitt mindre utbredt de siste årene. FN peker også på at barneekteskap er en skadelig praksis, og det vet de fleste.

Utfordringene med at dagens situasjon er som den er, er at det er veldig vanskelig å få en oversikt over hvor mange dette gjelder, og dermed er det selvfølgelig vanskelig å sanksjonere mot eller hjelpe dem som eventuelt er i disse ekteskapene under tvang. Derfor er det på sin plass at vi oppfyller våre menneskerettslige forpliktelser for å beskytte barn mot slike ekteskap med justeringer i lov om rettsstatens virkemiddel for å definere hva som er lov, hvordan loven skal tolkes og praktiseres, og hvem loven skal gjelde for. Med denne proposisjonen sier Norge som nasjon at denne formen for ekteskapsinngåelse aksepterer vi ikke.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:02:25]: Barneekteskap er et alvorlig problem i store deler av verden, og Norge har en menneskerettslig forpliktelse til å beskytte barn mot dette. Som foregående taler var inne på, ser vi at tallene fra pandemien viser at det er veldig mange barn – og særlig jenter – som mister skolegang, og som giftes bort i stedet. Det er dramatiske historier som fortelles, og derfor vil jeg bare minne om hvor viktig det er at man internasjonalt og gjennom bistand jobber med utdanning for jenter, for det er et av de mest effektive virkemidlene for å unngå barneekteskap.

Jeg er også veldig glad for at Stortinget i dag slutter seg til forslaget fra regjeringa til lovendringer som vil bi-

dra til å beskytte barn som kommer til Norge, mot å bli regnet som gift her. Dette gir et signal om at Norge ikke aksepterer barneekteskap og at vi følger opp FNs bærekraftsmål om å avskaffe all skadelig praksis som barneekteskap, tidlige ekteskap og tvangsekteskap.

I dag er det en absolutt 18-årsgrense for å inngå ekteskap i Norge. Vi har også en hovedregel om at de som gifter seg etter utenlandsk rett og har tilknytning til Norge, må være 18 år for at ekteskapet skal anerkjennes. Det vi gjør i dag, er at vi strammer inn loven slik at 18-årsgrensa også skal gjelde dem som på vigselstidspunktet ikke hadde noen tilknytning til Norge.

Videre foreslår regjeringa noen snevre unntak, bl.a. av hensyn til de menneskerettslige og EØS-rettslige forpliktelsene våre. Dersom det skal gjøres unntak, er det kun statsforvalteren som skal behandle søknader om dette. Vurderingen flyttes dermed fra flere ulike myndigheter til én myndighet. Dette vil gi mer effektiv og enhetlig saksbehandling og bidra til spisskompetanse på feltet. Dette innebærer også mulighet for å føre statistikk og få oversikt over hvilke unntak som gis, slik at vi kan vurdere om det på sikt er behov for og grunnlag for ytterligere endringer i loven.

Det er etter norsk rett uklart om parter i et ekteskap som ikke er anerkjent her, kan gifte seg på nytt. Proposisjonen inneholder forslag om at partene på visse vilkår kan gifte seg på nytt ved manglende anerkjennelse.

Det foreslås også at fristen for å reise søksmål om gyldigheten av tvangsekteskap blir utvidet fra seks måneder til et år for å gi parter som er utsatt for tvangsekteskap, bedre tid til å ta stilling til om de vil reise sak.

Men jeg er veldig glad for at Stortinget i dag stiller seg bak forslaget, og jeg tror det vil være både et viktig signal og viktig for dem som er i den forferdelige situasjonen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Silje Hjemdal (FrP) [13:05:40]: Jeg er veldig glad for at regjeringen nå endelig har lagt fram denne saken. Og så kan vi være enige om at Kristelig Folkeparti mener det er gode grunner for å gi unntak fra barneekteskap, mens Fremskrittspartiet mener at det ikke bør være tilfellet.

Det jeg imidlertid synes er fint, er at dette også blir tema for årets tv-aksjon, der man skal fokusere særskilt på nettopp barneekteskap, ikke bare i Norge, men som en global utfordring. Jeg tror nok absolutt at statsråden deler bekymringene som jeg har for det. Men jeg kunne tenke meg å utfordre statsråden litt på hva han tenker at Norge kan gjøre internasjonalt for å sende et krystallklart signal om at barneekteskap ikke er akseptabelt.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:06:38]: Jeg er glad for det spørsmålet. Men først vil jeg bare si at jeg vil mene at hvis representanten og jeg hadde satt oss ned og vurdert noen av eksemplene på hvilke unntak som må gis, er det jo tilfeller der en kan ha vært 17 år når en har inngått et ekteskap. Jeg vil minne om at det er ikke veldig lenge siden det var lov også i Norge å søke unntak når du var over 16 år, men under 18 år, og når du kanskje i dag er 40 år, du har barn, og noen er kanskje kvinner uten jobb, vil du stå på bar bakke og være veldig alene hvis du ikke får lov til å være gift lenger. Men det til side – det er et viktig spørsmål fra representanten. Jeg tror det å sende krystallklare signaler, sånn som vi gjør nå, er viktig, men jeg tror også at Norge må bruke den posisjonen vi har, som jeg sa i mitt innlegg, til å kanalisere midler inn mot utdanning av jenter. Det har vært en hovedprioritering for jeg vil si de ikke-sosialistiske partiene over lang tid. Vi vet at det er vanskelig å jobbe med den typen verdier og holdninger, for det må komme litt nedenfra også, så det å bruke de ulike NGO-ene, frivillige organisasjonene, til å spille på lag med dem, tror jeg er et veldig viktig virkemiddel for å skape holdningsendringer.

Silje Hjemdal (FrP) [13:07:44]: Uenigheter eller ikke, kan statsråden bekrefte at selv om man ikke hadde anerkjent disse ekteskapene, hadde man likevel hatt friheten til å gifte seg på nytt i Norge?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:08:00]: Ja, det er klart at hvis det ikke er et anerkjent ekteskap, så er det jo ikke noe hinder for å gifte seg på nytt. Men som representanten sannsynligvis vet godt, er det jo religiøse årsaker til at en kanskje ikke kan gifte seg på nytt, så det kan også være et hinder for disse personene. Men jeg vil understreke at det vil være veldig snevre unntak for dette. Som sagt er det noen menneskerettslige og også EØS-rettslige forpliktelser som vi må følge, og det er derfor vi har foreslått også disse unntakene.

Silje Hjemdal (FrP) [13:08:33]: Kan statsråden da oppklare om han mener at religiøse grunner trumfer barns rettssikkerhet og grunnleggende menneskerettigheter?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:08:46]: Jeg vil si at det kan ramme barns rettssikkerhet og barns trygghet dersom foreldrene ikke kan gifte seg igjen og at en av den grunn mister f.eks. ulike rettigheter eller ikke minst en ektefelle, som kanskje kan stå uten rettigheter. Det mener jeg er et alvorlig problem. Den norske loven skal gjelde for alle, men om en av ulike religiøse årsaker ikke ønsker å gifte seg på nytt, er ikke det noe vi kan vedta i denne sal. Det handler om en overbevisning, en tro,

som er der. Så tror jeg at i de aller fleste tilfellene vil det sikkert være ulike måter å løse dette på, men det er det som er begrunnelsen for oss, at vi har noen menneskerettslige og EØS-rettslige forpliktelser som vi må vedta et lovverk i tråd med. Derfor er det også veldig snevre unntak, og jeg mener som sagt at det er mulig å komme på gode eksempler på at det kan være mulig å gi sånne typer unntak, der begge ønsker det og virkelig elsker hverandre, selv om det ble inngått da de var 17 år.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Dei talarane som heretter får ordet, har også ei tale- tid på inntil 3 minutt.

Silje Hjemdal (FrP) [13:10:05]: Sist vi diskuterte denne saken i Stortinget om å innføre en absolutt 18 års aldersgrense, hadde vi noen veldig engasjerte ungdommer på publikumsgalleriet. Det er dessverre ikke mulighet for det i dag, men jeg har lyst til å rette en særskilt takk til Wedding Busters, utrolig engasjert og dyktig ungdom, som gikk foran og tok initiativ til at vi skulle få en absolutt 18-årsgrense for ekteskap i Norge.

Dette er, som det ble sagt tidligere i dag, en meget viktig likestillingspolitisk sak – ja, i Norge, men også internasjonalt. Faktisk er det en av de sakene jeg flere ganger har trukket fram i anledning kvinnedagen.

Jeg mener at den saken vi vedtar her i dag, er viktig, men jeg er redd for at signalet ikke blir sterkt nok, i og med at man aksepterer unntak. Det er helt lov å være uenig, og at statsråden argumenterer med at religiøse årsaker skal være noe som trumfer barns rettigheter, er selvfølgelig alle partiene i denne salen fri til å støtte. Dette kan imidlertid ikke Fremskrittspartiet stille seg bak. Som barnas stortingsrepresentant mener jeg at det er like viktig å sende det signalet her i landet, som utover våre grenser.

Under koronapandemien har vi sett grusomme eksplosjoner i tall flere steder i verden. FNs barnekomité og FNs kvinnekommisjonskomité anser barneekteskap som en svært skadelig praksis. En slik lovregulering vil kunne være et eksempel å følge for andre lands myndigheter og på den måten bidra i arbeidet for å avskaffe denne uønskede praksisen med ekteskap med barn.

Fremskrittspartiet mener at unntaket vil undergrave arbeidet mot barneekteskap. Derfor mener vi at det ikke skal være mulighet for unntak, og vi støtter derfor ikke lovforslagets § 18 b andre ledd og § 18 c andre ledd. Barn skal få være barn – i Norge, men også i andre land.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [13:13:09]

Innstilling fra næringskomiteen om Noregs fiskerieravtalar for 2021 og fisket etter avtalane i 2019 og 2020 (Innst. 561 S (2020–2021), jf. Meld. St. 26 (2020–2021))

Presidenten: Etter ynske frå næringskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar parti-gruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Cecilie Myrseth (A) [13:14:02] (ordfører for saken): Norge er en rik og viktig havnasjon, ikke minst når det gjelder fiskerieressursene våre. Det gir mange og viktige arbeidsplasser langs hele kysten, og det bidrar til å skape viktige verdier for landet vårt. I 2020 kom den samlede fangstverdien på hele 53 mrd. kr.

Dette er en sak som vi årlig får til behandling i Stortinget, og som viser hvor viktig det internasjonale samarbeidet er for sjømatnæringen. Meldingen gir et godt overblikk over ressursene og forvaltningen under avtalene vi har med andre land.

Vi deler opp mot 90 pst. av ressursene våre som vi høster, med andre land. Med vår både lange og stolte tradisjon som fiskerinasjon er det viktig at vi også bidrar til en bærekraftig forvaltning av havet, og ulovlig fiske er fremdeles en stor trussel mot fiskeressursene. Så mye som 15 pst. av all fangst fiskes ulovlig, og kampen mot det ulovlige, urapporterte og uregulerte fisket som man kaller UUU-fiske, som tidligere fiskeriminister Helga Pedersen for alvor satte på dagsordenen, er fremdeles viktig. Så det er viktig at Norge fremdeles er en pådriver i det arbeidet.

Storbritannia er nå blitt en selvstendig og viktig kyststat etter at landet har gått ut av EU. Nytt av året er den trepartsavtalen som er inngått med EU og Storbritannia om forvaltning av de felles fiskebestandene som vi har i Nordsjøen. Norge og Storbritannia inngikk i fjor en overordnet rammeavtale om fiskerisamarbeidet, men vi har ikke lyktes i å oppnå en tosidig fiskerieravtale for 2021.

Det er en samlet komité som slår fast at det er beklagelig at det ikke har vært mulig å komme fram til en avtale med Storbritannia, men det er viktig at norske interesser ivaretas, og at vi holder på sentrale prinsipper for gjensidig fiskeriforvaltning.

Jeg vil også si at den frihandelsavtalen med Storbritannia som forhåpentligvis kommer snart, også har stor betydning for sjømatnæringen. Det er viktig å få den på plass veldig raskt, og det er beklagelig at det ennå ikke

ligger en avtale på bordet til behandling i Stortinget. Så jeg håper at vi får se den avtalen rimelig raskt, fordi det har betydning for så mange næringer, og ikke minst for sjømatnæringen.

Med det anbefaler jeg komiteens samlede innstilling.

Tom-Christer Nilsen (H) [13:17:03]: Jeg vil takke for det gode samarbeidet i denne saken. I denne typen saker er det viktig at vi står så samlet som mulig. Saken viser også hvor avhengige vi er av et godt samarbeid mellom kyststatene om forvaltningen av marine ressurser.

Skremmebildet vi har sett det siste halve året av en armada av kinesiske fartøy som samles f.eks. nær Galapagos, er med på å aktualisere behovet for ressurskontroll på tvers av statene. Det samme gjelder vår nære historie like før årtusenskiftet.

Brexit har ikke gjort dette enklere. Vi er glad for at man har blitt enige om kjøreregler for forhandling og kontroll, men er urolige over at man fra britisk side ikke har stilt med realistiske forventninger til prosess og resultat som har gjort det mulig å få i havn en avtale. Det er derfor første gang på mange, mange år at vi ikke har en avtale som inkluderer Storbritannia i fordelingen av kvoter og fiskerettigheter på tvers av sonene.

Det er også med uro vi ser på at det fortsatt ikke lykkes statene å komme til enighet om alle bestander. Foreløpig ser det imidlertid ut som om alle viktige bestander i området er i god forfatning.

Det fremmes en samlet komitéinnstilling, og samtidig – like årvisst som denne saken kommer – kommer SVs forslag rundt såkalt kvotebytte. Her vil jeg bare kort bemerke at dette dreier seg om historiske rettigheter. Det er ikke bytter vi gjør helt på egen hånd. Det var kjent og med i vurderingen den gangen kvotefordelingen mellom kyst og hav ble gjort, og er dermed ikke på bekostning av noen spesielle flåtegrupper fordi det ble hensyntatt da hovedfordelingen ble foretatt. Det er ikke rett å gjøre denne justeringen dobbelt opp, og uansett vil jeg i denne sammenhengen vise til at kystgruppen har fått overført 4 000 tonn fra hav i forbindelse med kvotemeldingen og årets justeringer.

Samtidig vil jeg også benytte anledningen til å påpeke at de tilbyttede kvotene, som f.eks. på kolmule, inngår i en verdikjede der det aller meste landes for bearbeiding i Norge, sannsynligvis opp mot 80 pst. bearbeiding, skaper arbeidsplasser på sjø og land og inngår i en forverdikjede for havbruk, som skaper ytterligere sysselsetting og verdiskaping og legger grunnlaget for en havbruksnæring basert på norske forressurser, norsk sysselsetting og norsk verdiskaping.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:19:29]: Denne gangen tok jeg med meg brillene og ikke munnbindet.

Norge er en havnasjon med rike fiskeressurser. De store mengdene fisk i norske farvann har gitt mat, arbeid og inntekt til det norske kystfolket til alle tider. I 2020 eksporterte Norge villfanget fisk og fiskeprodukter for 31,6 mrd. kr, noe som var ny rekord. Vi deler opp mot 90 pst. av fiskeressursene vi høster, med andre kyststater, og det er forvaltningen av disse ressursene som er tema for de årlige fiskerieravtalene.

Avtalene skal sikre at høsting av fiskebestandene er bærekraftig. De er derfor basert på uavhengige vitenskapelige råd om kvoter og forvaltningstiltak og inneholder forpliktende bestemmelser om kvotefordeling, forvaltningstiltak og kontrollsamarbeid.

Det er tre overordnede mål som ligger til grunn for Norges medvirkning i de ulike forhandlingsprosessene for ressursforvaltningen:

- å fremme en bærekraftig forvaltning av de levende marine ressursene basert på den best tilgjengelige vitenskapelige kunnskapen og en økosystembasert tilnærming
- å sikre Norge en rettferdig del av kvotefordelingen av felles regulerte bestander
- å sikre tilfredsstillende kontroll og håndheving innen de forvaltningsregimene Norge er en del av

Den framlagte meldingen gir en nyttig orientering omkring status for de viktigste fiskebestandene vi deler med andre land, og vi imøteser en avtale også for Storbritannia.

SV hevder i innstillingen at det er problematisk at bytteforholdet mellom Norge og EU medfører at Norge gir bort fiskeslag som de mindre flåtegruppene kan fiske på og bytte mot fiskeslag som er utilgjengelige for disse gruppene. De hevder at det har vært et mønster der man har tatt torsk fra kyst- og fjordfiskere i nord og fått i bytte fiskeslag som bare havgående fartøy på Vestlandet kan dra nytte av. Bytteforholdet blir med det urettferdig, hvor man tar fra den enes lommebok og gir til den andre. Det er med respekt å melde både historieløst og en feilaktig framstilling.

Tredjelandskvoter og bytteforholdet er i hovedsak basert på historiske rettigheter fra tiden før opprettelsen av den 200 mils økonomiske sonen og dreier seg om rettigheter i farvann som den gangen var internasjonale og utenfor noen enkeltstaters fiskerijurisdiksjon. Den enigheten medførte at EU-flåtens fiske i Norges økonomiske sone ble redusert med en tredjedel, og at kyststater som hadde ensidig fastsatte kvoter, ble utelukket.

Dette bytteforholdet er i hovedsak basert på historiske rettigheter og en enighet mellom kyststatene, noe som har gitt stabilitet i om lag 40 år. Tredjelandskvotene går derfor ikke på bekostning av kystflåten, hvor disse

kvotene i hovedsak aldri har vært med i grunnlaget for tildeling av kvoter til norske fartøyer. Disse kvotene har historisk vært tildelt og fisket av andre lands fartøyer og ikke norske fartøy.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:22:51]: Vi har hatt ei grei handsaming i komiteen. Normalt i tidlegare tider har det vore omtrent null debatt rundt Noreg sine fiskerieravtalar. Dei seinare år har vi diskutert det stadig meir, og eg har også lagt merke til at dei to siste innlegga har gitt SVs rolle i dette solid plass. Det set eg pris på.

Dette kvotebyttet som vi gjer, der ein gjer ei avtale med EU mot at dei får tilgang til kvotar i norsk sone – vi får tilbake at vi no kan fiske i dei ulike EU-landa sine soner, spesielt nordpå – har heilt klare historiske grunnvingar og årsaker. Dette er eit historisk fiske, som dei har rett til å hevde gjennom havrett. Om det er det ingen tvil. Men det er korleis gode og byrder blir fordelte deretter som er det problematiske. Det verkar som om begge dei to siste talarane berre hoppar bukk over det sentrale poenget. Kven skal dra nytte av det vi byter til oss? Jo, kven kan dra nytte av det? Det er dei som kan reise langt. Det er den store flåten. Men kven er det som tar byrda av den fisken som vi drar inn til EU? Det er minst 70 pst. kystflåten, på torsk, som er stigen. Det er altså ikkje noko samsvar mellom gode og byrder. Det burde vere dei som blir tilgodesett, som også burde ta byrda, men her er det i stor grad dei som ikkje får ta del i goda, som tar heile byrda.

Det er ein logikk som vi – i dag, i morgon – kan endre på, for det handlar berre om korleis vi fordeler den nasjonale kvoten. Det handlar ingenting om dei historiske rettane til å fiske. Det kan vi halde heilt for seg sjølv. Det er korleis vi fordeler byrdene i Noreg.

Eg beklagar at SV er det einaste partiet som står inne i denne merknaden. Eg synest det er merkeleg, spesielt når fleire parti, iallfall augesynleg, er opptekne av at ein skal tilgodesjå den tradisjonelle kystflåten meir. Men det står altså SV aleine om, og vi får berre argumentere betre overfor både opposisjonen, sett frå SV, og posisjonen elles, sett frå SV.

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [13:25:52]: Norge skal ha en aktiv rolle i internasjonalt havsamarbeid. Vi blir lyttet til i internasjonale fora fordi vi har funnet en god balanse i vår egen utnyttelse av de levende marine ressursene.

Komiteen viser til at vi ikke kom fram til en avtale med Storbritannia. Brexit medførte betydelige endringer for det tradisjonelle samarbeidet med EU og Storbritannia. Forhandlingene har vært krevende, og vi inngikk 16. mars en trepartsavtale om felles forvaltning i Nordsjøen for 2021.

Det viste seg vanskelig å få på plass en avtale med Storbritannia for 2021. Dette er selvsagt noe vi ønsket å få på plass, for Norge har tradisjonelt fisket mye i britisk farvann. Vi har hatt en god dialog med næringen og vil fortsette arbeidet med å etablere en balansert avtale som ivaretar våre interesser.

Komiteens medlemmer fra SV og Senterpartiet mener det er problematisk at Norge bytter fiskeslag som de mindre flåtegruppene kan fiske på, mot fiskeslag som er utilgjengelige for disse gruppene. Komiteens medlem fra SV mener at trålstigen bør regnes fra norsk torskekvote før vi trekker fra kvoter til forhandlinger.

Det er ikke slik at vi bytter bort noens kvoter. Vi har et kvotebytte for at våre tradisjonelle fiskerier skal kunne opprettholdes. Det er også slik at Norge og Russland blir enige om hvor mye som kan avsettes til tredjeland, før det fordeles til nasjonale kvoter i Norge og Russland. Det norsk-russiske samarbeidet er fortsatt sterkt og godt, og vi ser at det har stor verdi at næringen og forskerne ivaretar og utvikler et godt samarbeid.

Komiteen viser til at ulovlig fiske utgjør en trussel mot fiskeressursene. Norge tok initiativ til en erklæring mot organisert fiskerikriminalitet i 2018. I dag er det 36 land som støtter erklæringen.

Vi vil fortsette å arbeide målrettet med å finne gode løsninger som forebygger fiskerikriminalitet, både nasjonalt og internasjonalt. Nasjonalt styrker vi den fiskerikontrollen vi har i dag gjennom bl.a. et bedre datagrunnlag om ressursuttaket på flåtesiden og et tettere samarbeid med Økokrim. Vi ønsker en smartere og bedre fiskeressurskontroll.

Det er sagt i debatten at det er viktig at vi står samlet. Komiteen står også samlet i sin innstilling. I de forhandlingsprosessene vi har vært i, er det viktig å si at vi har også en nær dialog med næringen. Og når det gjelder det å ikke inngå en avtale med Storbritannia, står regjeringen og næringen unisont samlet.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Cecilie Myrseth (A) [13:28:50]: Siden vi snakker om de internasjonale fiskerieravtalene, er det også på sin plass å spørre litt om de avtalene som omhandler Storbritannia, for selv om vi ikke behandler frihandelsavtalen nå, er ønsket og målet at vi skal gjøre det i denne salen. Er det mulig for statsråden å si litt om konsekvensene for sjømatnæringen om vi ikke får behandlet denne avtalen i løpet av kort tid? Og det andre jeg lurer på, er: Er det mulig å få noen signaler om vi får den avtalen på bordet i løpet av de neste dagene?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [13:29:30]: Jeg må bare be om forståelse for at jeg ikke kan kommentere det. Det er næringsministerens konstitusjonelle ansvar.

Men det er ikke tvil om at både når det gjelder frihandelsavtale og det vi diskuterer i dag, fiskerieravtalene, har Norge alltid en pragmatisk og løsningsorientert innfallsvinkel til forhandlingene. Jeg har lyst til å rose et dyktig embetsverk i departementene som over år har bygd både kompetanse og nettverk, bokstavelig talt, i andre embetsverk for å få til best mulig avtaler. Koronatiden har skapt den utfordringen at digitale forhandlinger er ikke helt det samme som de gode gamle fysiske. Man mister på en måte en dimensjon, og det vanskeligjør noen ganger forhandlingene. Men der drar man nytte av at vi har et dyktig embetsverk som har god erfaring over mange år med slike prosesser.

Cecilie Myrseth (A) [13:30:22]: Jeg har forståelse for at det er krevende i innspurten av disse prosessene å gi veldig klare svar, men da er i hvert fall signalet tatt om at Stortinget ser det som viktig å få denne avtalen behandlet. Det hadde uansett vært fint å få høre fiskeriministerens vurdering av viktigheten av for sjømatnæringen å få på plass en avtale raskt med Storbritannia, som er et særdeles viktig marked for særlig hvitfisknæringen.

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [13:30:51]: Det er jeg helt enig i. Det er helt avgjørende og grunnleggende for fiskeri- og sjømatnæringen. Bare i Nord-Norge er det 15 000 årsverk som jobber direkte med fiskeri og sjømat. Uten konkurransedyktig markedsadgang er det ikke grunnlag for virksomhet. Dette poenget er like relevant for de to neste sakene også. Det er en grunnforutsetning for at vi kan høste av de ressursene vi har, at vi klarer å få til markedsadgang hos andre land, og Norge som et lite land må være dyktig, løsningsorientert og pragmatisk for å få til best mulig avtaler med andre land på generell basis. Det er helt grunnleggende for en viktig lønnsom kyst- og distriktsnæring at vi har markedsadgang. Det er helt avgjørende.

Geir Pollestad (Sp) [13:31:59]: Ein av dei tinga ein må vera førebudd på når ein fiskar, er å ikkje få fangst. Med ein viss fare for at det vert resultatet her òg, spør eg: Kva tid får Stortinget lagt fram for seg ein avtale med Storbritannia til behandling?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [13:32:17]: Jeg må svare litt prinsipielt først og si at i enhver forhandling er det to parter, og min påstand er at Norge alltid er løsningsorientert og mulighetsorientert, og det er et viktig utgangspunkt. Når det gjelder frihandelsavtalen, er det ikke rett av meg å kommentere den. Målet er selvfølgelig at vi skal få på plass en nødvendig og viktig avtale for norske arbeidsplasser innenfor både fiskeri, sjømat, landbruk og annet næringsliv.

Geir Pollestad (Sp) [13:32:49]: Det kan jo vera både to og fleire partar i ei forhandling, og det er openbert at Storbritannia er ein av partane, og Noreg er for så vidt òg ein av partane. Men er det sånn at det berre er lykke og harmoni i desse spørsmåla mellom Nærings- og fiskeridepartementet på den eine sida og Landbruksdepartementet på den andre sida, eller er dette ei vanskeleg sak òg internt i regjeringa?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [13:33:19]: Både fiskeri- og sjømatnæringa og landbruket er viktige distriktsnæringar i Norge, så det vi jobber for, er å få til ein best mulig løysing for viktige arbeidsplasser og viktig virksomhet for landet vårt, og det gjelder selvfølgelig også annet næringsliv i Norge: industri, tjenester osv. Så det er det dei forhandlingene handler om. Målet er at norsk næringsliv, enten det er landbruk, fiskeri og sjømat eller hva det måtte vere, skal ha konkurransedyktig markedsadgang for sine produkter og sine tjenester.

Geir Pollestad (Sp) [13:33:53]: Berre for å vera konkret og prøva ein gong til å få napp: Trur statsråden at Stortinget vil få lagt fram for seg eit forslag til frihandelsavtale med Storbritannia før sommaren?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [13:34:07]: Jeg håper ikke jeg skuffer representanten for mye når jeg på nytt igjen sier at det blir feil av meg å kommentere den saken. Det er næringsministeren som har ansvaret for akkurat den saken og må uttale seg om den.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:34:33]: Statsråden snakkar om at Noreg alltid er løysingsorientert i forhandlingar. Spørsmålet er kor løysingsorientert ein er, og kor viktige prinsippa er. Måten vi har tenkt bytteforhold med EU på, har jo ikkje vore eit føredøme for andre, meiner eg, der ein før fordeling gjer opp med EU, og så blir den nasjonale kvoten fordelt etter kjende mønstre. Det betyr at av totalen er det den mindre flåten som ikkje har tilgang på bytte, som taper.

Dette blir ekstra pikant når vi no går inn i ei forhandling med EU. Ein ting er marknadstilgang, noko anna er ulike typar konsesjonar ein elles gir. Så mitt spørsmål er: Vil det vere fullstendig uakseptabelt for statsråden å gå med på ei avtale der ein gir meir fisk frå norsk side enn det ein har gitt til Storbritannia og EU til saman, i ei ny avtale med Storbritannia?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [13:35:38]: Det blir et såkalt hypotetisk spørsmål. Norge har alltid ikke gjort det. Men samtidig: Skal man være pragmatisk, skal man heller ikke utelukke at det kan være nødvendig en eller annen gang i en eller annen forhandling, så det er egentlig det beste svaret jeg kan gi.

Jeg vil si at når man diskuterer denne bytteproblematikken, tror jeg det er veldig viktig at man ikke glemmer hvordan tilstandene var før vi fikk norsk økonomisk sone, og før man fikk anarki og vill-vest-tilstander erstattet med et godt regulert og brukbart kyststatssamarbeid, selv om det heller ikke til enhver tid nødvendigvis er problemfritt. Men den alternative virkeligheten ville ha vært et stort tap for kystflåten. Jeg mener at det vi har klart å få til over mange tiår med jobbing, er til gunst for kysten og kystsamfunnene, og det er betryggende at vi har det innenfor gode rammer. Det sikrer også at vi får mest mulig bærekraft i forvaltningen av de marine ressursene.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Tom-Charter Nilsen (H) [13:36:54]: Jeg vil bare gjenta noe jeg sa i mitt innlegg, for å understreke forståelsen av dette med kvotebytte. Hvis det hadde vært sånn at kvotebyttene, den relative andelen av dem, ikke hadde vært kjent den gangen fordelingen mellom den havgående flåten og kystflåten ble gjort, kunne det tenkes at man hadde noen poeng. Men det er ikke tilfellet. Det at det var historiske rettigheter for andre fiskere, var kjent da man bestemte seg for to tredjedels- og en tredjedelsfordeling mellom hav og kyst. Det betyr at det i utgangspunktet er hensyntatt i fordelingen. Det blir derfor ikke riktig å gjøre det en gang til. Det blir i hvert fall en ganske skjev framstilling, vil jeg hevde, hvis en framstiller det slik at dette er noe en skal rette opp i fordi det ikke var hensyntatt i den fordelingen som historisk er mellom flåtegruppene. Det er gjort, det var kjent, det ble tatt hensyn til, og det er derfor vi har den fordelingen vi har i dag. Hvis det ikke hadde vært tilfellet, kunne fordelingen kanskje vært annerledes, det vet jeg ikke, det får historikere og spekulanter spekulere i, men det er ikke slik at det er noen som her blir dårlig behandlet. Dette ble tatt hensyn til da fordelingen mellom gruppene ble gjort.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:38:33]: Viss det er det beste argumentet, må eg gjere representanten merksam på at viss ein går tilbake til tida da den historiske retten til dette fisket oppstod, er omfanget i dag mykje større. Viss omfanget av dette bytteforholdet har endra seg, er det openbert at det bør få fiskeripolitiske konsekvensar. Viss det hadde vore akkurat det same som det var da, kunne eg kanskje ha vore einig med representanten, men kanskje ueinig i fordelinga, som vi i SV ofte er. Men når omfanget endrar seg, er det klart at det treffer dei fiskeripolitiske prinsippa hardt.

Eg vil berre oppfordre representanten til å ha forståing for at det finst ei anna verkelegheit, der det er kystsamfunn som opplever at stadig meir av fiskeressursane og verdiane og verdiskapinga frå dei hamnar på andre hender enn dei historisk har gjort, og at det her finst eit historisk fiske som har endra seg ganske markant dei siste 20 åra, og har akselerert under dei blåe. Det er den verkelegheita dette stangar mot.

Når omfanget har endra seg og representanten enno ikkje forstår kvifor ein skal endre logikken i det, har vi vel støytt på ein klassisk politisk og ideologisk ueinigheit, der Høgre ønskjer å tilgodesjå nokre få reiarlag som tener godt på dette, og ikkje ønskjer å tilgodesjå kystsamfunna og alle dei verdi- og næringskjedene vi finn der, som skaper verdier for heile landet.

Presidenten: Representanten Tom-Christer Nilsen har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Tom-Christer Nilsen (H) [13:40:45]: Dette er heller ikke en riktig framstilling. Faktum er at da disse historiske rettighetene ble innført, kastet vi ut en lang rekke av dem som fisket i disse farvannene tradisjonelt, i forbindelse med utvidelsen til en økonomisk sone på 200 nautiske mil. Det er realiteten i det.

I tillegg vil dette variere fra år til år med kvotegrunnlaget. Det vil si at det vil gå opp, og det vil gå ned, i tråd med forhandlingene mellom Russland og Norge.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [13:41:24]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Karin Andersen og Arne Nævra om å sikre rekeindustrien råstoff (Innst. 587 S (2020–2021), jf. Dokument 8:227 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske frå næringskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar parti-gruppe og 3 minutt til medlem av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får også ei tale-tid på inntil 3 minutt.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [13:42:24] (ordfører for saken): Jeg vil takke komiteen for samarbeidet og vise til forslaget om å sikre rekeindustrien råstoff. Komiteen viser ellers til brev fra statsråd Odd Emil Ingebrigtsen av 27. april 2021. Brevet er vedlagt innstillingen.

Komiteen registrerer at det i forslaget vises til at Det internasjonale havforskningsrådets kvoteanbefalinger for reker i Barentshavet har ligget på 140 000–150 000 tonn de siste årene, men fangststigningen og fangstkvantumet har vært sterkt nedadgående og utgjør nå kun omtrent det halve.

Komiteen viser til at det i mars 2020 var 53 reketrålkonsesjoner, men at flere av konsesjonene ikke har vært aktive de senere år. Komiteen mener dette er uheldig med hensyn til å utnytte arten, men også med hensyn til å sikre råstoff til industrien og trygge arbeidsplasser på land.

Komiteen viser også til at økt innsats i høsting av bærekraftige og underutnyttede fiskeressurser i Norges interesseområder er viktig av strategiske årsaker. Komiteen merker seg at redusert aktivitet i dette fisket har medført at antall fabrikker for industriell bearbeiding av reker i Troms og Finnmark er redusert fra 26 fabrikker på 1980-tallet til i dag kun 2 fabrikker, som begge ligger i Troms fylke.

Komiteen viser til at forslagsstillerne ønsker seg flere tiltak for å øke høsting av rekebestanden. Forslaget går også ut på å gi rekeindustribedriftene begrensede og ikke-omsettelige torsk kvoter for å sikre finansiering av trålefartøy for å hente opp den tildelte reketråltillatelsen som trengs til egen foredling. Komiteen ser med bekymring på den langsiktige utviklingen med færre bedrifter som videreforedler dypvannsreker.

Da går jeg over til å vise hva Senterpartiet foreslår i saken.

Forslag nr. 1:

«Stortinget ber regjeringen utrede et aktivitetskrav for fartøy med reketråltillatelse.»

Forslag nr. 2:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan avgiftssystemet kan brukes til å stimulere til at fartøy med reketråltillatelse finner det lønnsomt å høste reker og andre mindre lønnsomme arter.»

Forslag nr. 3:

«Stortinget ber regjeringen utrede og foreslå tiltak med mål om å øke innsatsen i høsting av bærekraftige og underutnyttede fiskeressurser i Norges interesseområder. Rekebestanden i Barentshavet og ved Svalbard er en slik ressurs.»

Jeg tar opp forslagene.

Presidenten: Då har representanten Geir Adelsten Iversen teke opp dei forslaga han refererte, dei to første frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet, det siste frå Senterpartiet.

Cecilie Myrseth (A) [13:45:43]: Dette er jo et tema som komiteen og Stortinget har behandlet opptil flere ganger, og det handler om at det er et sterkt engasje-

ment for å få til en løsning for denne viktige industrien. Med det vil jeg også gi ros for at forslaget og saken nok en gang er fremmet.

Det har opptil flere ganger vært stilt spørsmål fra Arbeiderpartiet til statsråden om hva man gjør for å finne en løsning for industrien. Beklageligvis har det vært en rimelig passiv holdning tilbake, og det har heller ikke kommet noen løsning.

Arbeiderpartiet mener at løsningen på denne typen saker hører hjemme hos regjeringen. Det er regjeringens ansvar, og signalene de har fått fra Stortinget, har vært veldig tydelige. Det er ønskelig å finne løsninger, men de har altså ikke kommet. Det man har vist til, er kvotemeldingen. Blant annet ble det stilt skriftlig spørsmål høsten 2019, og da var det kvotemeldingen man viste til. Vi vet jo hvordan arbeidet med den ligger an også i dag.

Det er bekymringsverdig at rekebestanden er og forblir en uutnyttet ressurs. Det at uttaket er langt unna det anbefalte nivået, er bekymringsfullt, og også det at man har gått fra å ha 26 bedrifter på 1980-tallet til at man i dag bare har to, når muligheten for å utvikle industrien er mye større. Derfor er det viktig å ha et aktivt engasjement for dette, ikke bare si at det er viktig. Det er et ansvar som ligger på statsråden.

Derfor har Arbeiderpartiet gått inn i forslag sammen med Senterpartiet som jeg mener er kloke. I tillegg vil vi støtte forslagene nr. 3 og 4, som jo er helt likelydende, men det er forslag som jeg mener flere burde kunne støtte.

Vi er bekymret for å komme med forslag som kan rokke ved deltakerloven. Det er problematisk for oss å gå inn i.

Så er det noe med at vi har en kvotemelding, men Riksrevisjonen slår fast at man i større grad må gjøre utredninger av fiskeripolitiske forslag, fordi man må kjenne konsekvensene av det. Det er Arbeiderpartiets holdning. Derfor har vi også sagt at vi ønsker en ny kvotemelding. Om det ligger forslag som vil hjelpe industrien der, må man jo vente og se, men jeg håper at fiskeriministeren tar en mye mer aktiv holdning for å sikre bedrifter som Stella Polaris, som gjør alt vi ønsker en lokal bedrift skal gjøre.

Tom-Christer Nilsen (H) [13:49:00]: Vi har til behandling i dag, som tidligere taler sa, en sak som har versert lenge, og der forskjellige løsninger har vært forsøkt, foreslått og forkastet i tur og orden. De gode nyhetene i dag er at vi fortsatt søker etter løsninger. De dårlige nyhetene er at ingen av de forslagene som i dag fremmes, løser utfordringene, slik jeg ser det.

Forslagsstillernes framlegg er interessant, men jeg vil påstå at det er noe inkonsistent. Her foreslår en altså

å innføre en ny type plikttrålordning for torsketrålere, knyttet til én bedrift. Det gjøres av det samme partiet som i en annen sak foreslår å oppheve pliktsystemet helt, med unntak av aktivitetsplikten på landanlegg. Med andre ord: En mener at pliktsystemet ikke fungerer når torsk skal leveres til torskeforedlingsbedrifter, men mener det skal fungere dersom en rekebedrift får torskeforpliktelser med bearbeidingsplikt på torsken som de selv ikke kan ivareta.

I tillegg foreslås at rekebedrifter som har fått innvilget rett til å eie fartøy med reketråltilatelse, kan tildeles torsketillatelse. Forslaget er utfordrende. For det første finnes det en annen bedrift enn den dette er rettet mot, åpenbart, som allerede har en torsketråltilatelse, og som også har en reketråltilatelse. Det vil si at en er avhengig av å holde tungen ganske rett i munnen for at ikke også den bedriften skal være i posisjon for å få den samme typen tillatelse, og en slik nøytralitet må jo selvfølgelig beholdes i forbindelse med tildelingen av denne typen rettigheter.

Det andre er at en her vil ta rettigheter fra dem som allerede fisker på torsk, og i torsketrålgruppen, til en verdi i størrelsesorden – anslagsvis, basert på løse anslag for kvoteverdi – 450 mill. kr, fordelt på bunnlinjen til de fartøyene som i dag deltar i gruppen.

Det tredje er at dette må oppfattes som en direkte subsidie av en landbedrift og må vurderes i forhold til ulovlig statsstøtte, siden det er åpenbart at begrunnelsen er råstoffgrunnlaget til den spesielle bedriften, de bedriftene som med dette eksponeres for risiko for eventuelt å bli tatt for å motta ulovlig statsstøtte.

I tillegg er det fremmet to forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Det første er allerede forsøkt avvist. Det neste ser jeg fram til at vi får en forklaring på hva som egentlig menes med det, hvilke avgifter en har tenkt på, og hvordan de eventuelt skal brukes. Det framgår foreløpig ikke av forslaget.

Jeg er glad for at Fiskeridepartementet vil fortsette å forsøke å finne løsninger, og dem ønsker jeg at man finner, og jeg synes det er positivt at opposisjonen også gjør dette. Vi skal være åpne for å vurdere de fleste konstruktive forslag, så lenge det er konsistent og oppleves som gjennomførbart.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:51:58]: Problemstillingen som tas opp i dette forslaget, er den samme som ble drøftet i Dokument 8:184 S for 2018–2019.

Fremskrittspartiet er enig i intensjonen i forslaget om økt fangst av reker, og det har vært gjennomført flere tilpasninger og justeringer i regelverket for å stimulere til at flere reketråltilatelse faktisk benyttes.

Rekenæringen har opplevd en stor nedgang i tilførsel av råstoff de siste 40 årene. På 1980-tallet var årlig

fangst av reker i Barentshavet opp mot 120 000 tonn. Den reduserte aktiviteten i rekefisket har medført at antallet fabrikker for industriell bearbeiding av reker i Troms og Finnmark er redusert fra 26 fabrikker på 1980-tallet til i dag kun 2 fabrikker som bearbeider reker fra havflåten i dag, og begge ligger i Troms fylke.

Det vises i forslaget til at Det internasjonale havforskningsrådet, ICES, sine kvoteanbefalinger for reker i Barentshavet har ligget på 140 000–150 000 tonn de siste årene, men fangsttrensningen og fangstkvantumet har vært sterkt nedadgående og utgjør nå kun omtrent det halve.

Per mars 2020 var det 53 reketrålkonsesjoner, men flere av dem har ikke vært aktive de senere år. Rekebestanden i Barentshavet er i god forfatning, og nedgangen i levering av reker til industrien skyldes redusert aktivitet på flåtesiden og ikke bestandssituasjonen i Barentshavet.

Det er i dag ikke kvoter på reker, som gjør at fartøy med tillatelse kan fiske fritt volum. Til tross for gode fangstrater har mange rederier likevel valgt å ikke delta i rekefisket. Det er svært uheldig, både med hensyn til å utnytte arten og også med hensyn til å sikre råstofftilgangen til industrien og trygge arbeidsplasser på land.

De siste årene er det både vurdert og gjennomført en rekke tiltak for å forsøke å øke ressursuttaket av reker. Det har vært gjennomført flere tilpasninger og justeringer i regelverket for å stimulere til at flere reketråltiltattelser faktisk utnyttes, som det også vises til i innstillingen. Det ble også, bl.a. i 2014, tildelt fire dedikerte reketråltiltattelser til rekeindustrien i Nord-Norge, med det formål å bidra til å sikre industrien råstofftilgang. Disse tillattelsene er fortsatt ikke tatt i bruk på grunn av lav lønnsomhet i fisket.

Disse reketråltiltattelsene ble gitt med dispensasjon fra deltakerloven. Fremskrittspartiet mener det også kan vurderes dispensasjon fra deltakerloven for ervervs-tillatelse av torskekonsesjon tilknyttet disse tråltiltattelsene for å bedre driftsgrunnlaget og sikre disse industri-bedriftene bedre råstofftilgang.

Å tildele torsketråltiltattelse med et pliktssystem, som representantene foreslår, vil medføre at andre fartøyer eller fartøygrupper får redusert sitt kvotegrunnlag uten vederlag. Fremskrittspartiet vil være varsom med å gjennomføre sånne tiltak og kan ikke støtte disse forslagene.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:55:23]: Eg vil berre få rette på ein feil som står i saksframlegget, eller ei påpeiking til dei som står inne i merknaden om at departementet meiner at forslaga på nokon som helst måte vil vere i strid med deltakarloven § 16. Det seier ikkje departementet. Deltakarloven § 16 seier berre noko om kven, og om korleis prosessen skal vere ved å tildele spesielle tillatingar. Der står det at departementet skal

gjere vurderingar slik og slik og slik. Det einaste departementet påpeiker, er at dette må departementet gjere, og det har dei ikkje gjort, og derfor anbefalar dei at forslaga ikkje blir vedtekne. Det er utgangspunktet.

Det vi snakkar om her, er jo ei justering av kvotefordelinga innanfor torsketrålgruppa. Tom-Christer Nilsen frå Høgre begynte å snakke om ulovleg statsstøtte. Når ein endrar på fordelinga av kvoter innanfor gruppa, har det ingenting med ulovleg statsstøtte å gjere. I så fall ville det ha vore banebrytande. Det hadde betydd at vi berre kunne leggje heile kvotemeldinga vi har bak oss, i søpla. For der blir det gjort store justeringar på fordelinga av kvotegrunnlag, og viss det er ulovleg statsstøtte å gjere ei justering av kvoteforholda, ligg vi dårleg an. Da kan vi ikkje gjere noko som helst.

Det vi ønskjer å få til, er å rette opp i noko av det gale som har skjedd i strukturpolitikken. Strukturpolitikken har mange klare skyggesider. Ei av dei er at reker og rekeutnyttinga har blitt skadelidande. Dei store fartøya går for å bli mykje meir spesialiserte, dei går for dei store fiskesortane, der det er størst inntening, og dei fiskar i mindre og mindre grad på meir marginale fiskeri. Men det som kan gi store verdiar til fellesskapet, og som kan skape mange arbeidsplassar på land, hamnar på skyggesida.

Difor foreslår vi at det blir opna ein torsketrålkonsesjon som blir gitt til industrien innanfor torsketrålgruppa, innanfor eit felt der det allereie er gitt den typen konsesjonar til industrien, og der vi rammar inn konsesjonen tydeleg. Konsesjonen er veldig tidsavgrensa, kan ikkje omsetjast, og det må også skapast aktivitet og tilverking på land. Konsesjonen skal altså ha ei tydeleg tidsavgrensing, på 15 år, og kan på mange måtar peike ut retninga for korleis ein skal jobbe med havgåande konsesjonar i framtida, der ein stiller fleire krav om at meir marginalt fiske også skal inngå i kravet om å ha konsesjonar på den måten, sånn at ein får utnytta meir av dei fantastiske ressursane vi har i havet, men som i dag i mindre og mindre grad blir tatt i bruk. Lite utnytta ressursar har vi mykje av i dette landet, og det blir gjort for lite for å utnytte dei.

Eg tar opp forslaga SV har i saka.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har teke opp dei forslaga han refererte til.

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [13:58:51]: Problemstillingene rundt rekefiske i Barentshavet har lenge vært diskutert. Jeg har hatt flere møter med rekenæringen og er godt kjent med utfordringene landindustrien har med tilgang på råstoff.

På lik linje med representantene som står bak representantforslaget og næringskomiteen for øvrig, ønsker jeg også at rekenæringen skal ha tilgang på råstoff, og

at vi benytter oss av de naturgitte ressursene vi råder over.

Som komiteen påpeker, har departementet i en årrekke vurdert ulike tiltak for å øke råstofftilgangen til rekeindustrien. I 2014 ble det tildelt fire reketråltillatelser til rekeindustrien i Nord-Norge. Disse er ennå ikke tatt i bruk av dem som har fått dem tildelt.

Det har også vært gjennomført flere andre tilpasninger og justeringer i regelverket for å stimulere til at flere reketråltillatelser faktisk benyttes.

Departementet gjennomførte høsten 2018 en høring av tiltak knyttet særlig til konsesjonsregelverket, for å øke fisket etter reker med trål i Barentshavet. Hovedtilbakemeldingen fra høringen var at det er vanskelig å regulere seg ut av lønnsomhetsutfordringer.

Når det gjelder representantenes forslag om å tildele kvotefaktorer for torsketrål, vil dette medføre at andre fartøyer eller fartøygrupper får redusert sitt kvotegrunnlag. En må derfor i alle fall være varsom med å gjennomføre slike tiltak.

Jeg registrerer for øvrig at også havfiskeflåtens organisasjon er skeptisk til forslagene.

Jeg mener på denne bakgrunn at det viktigste nå er å få på plass et nytt kvotesystem med utgangspunkt i kvotemeldingen som regjeringen har lagt fram, for på den måten å legge til rette for at norske fiskerier kan utvikle seg videre og bli enda mer framtidsrettet enn de er i dag, til beste for kysten og befolkningen.

Det å sikre industriens stabil tilgang på råstoff – og det gjelder jo ikke bare rekeindustrien – er særdeles viktig, det er alle enige om. I tillegg til markedsadgang og lønnsomhet er det grunnforutsetningen for å drive industri.

Så er spørsmålet hva slags vei til målet som er best. I dag har vi ikke hjemmel til å leie ut torsketrålkonsesjon. Jeg er også skeptisk til om det er rett å dispensere fra deltakerloven for å dele ut en slik konsesjon, også fordi denne fisken må tas fra noen andres kvote.

Rekeklyngen på Senja er norsk og lokalt eid. Det er familiebedrifter. Det har lyktes fordi de over mange år har drevet med hardt arbeid i et vanskelig marked, og de bidrar med viktige arbeidsplasser. Regjeringen er opp-tatt av å legge til rette for rekeindustrien. Vi har fått en konkret henvendelse fra industrien som vi nå har til vurdering i departementet.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Cecilie Myrseth (A) [14:01:51]: Det vises til vurderingen som er gjort av de ulike forslagene som er fremmet fra Stortingets side. Men det jeg etterlyste i mitt

innlegg, er hva som er regjeringens ansvar. Hva gjør regjeringen aktivt for å finne løsninger? Det at man har gitt dispensasjon for fire tillatelser, nytter jo lite om man ikke får utnyttet de tillatelsene. Så mitt første spørsmål er: Hva gjør egentlig regjeringen for å sikre denne gode industrien og næringen det råstoffet de trenger?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [14:02:24]: Jeg kan begynne med å si at det er veldig viktig for denne næringen at de også har markedsadgang, så de er konkurransedyktige. Det er veldig viktig og en grunnforutsetning som det jobbes med for å finne gode løsninger.

Så er det gjort mange tiltak opp gjennom årene, og representanten vet utmerket godt at det finnes ingen magiske løsninger som f.eks. sørger for at rekenæringen blir lønnsom. Det er lønnsomhetsutfordringen som er hovedutfordringen i et marked der det er hard konkurranse på pris, og det er marginal fortjeneste. Det vi kan bidra med, er å prøve å stimulere til at man får utnyttet den ressursen bedre, men det går rett og slett ikke an å vedta at noen skal begynne å ta i bruk en reketråltillatelse som man har fått tildelt, hvis man ikke selv finner grunn til å gjøre det. Men Arbeiderpartiet har muligens en veldig stor tro på at staten kan gå inn og kanskje drive rekeindustri, at det er det som er det nye fra Arbeiderpartiet. Jeg vet ikke. Men jeg har dårlig erfaring med det fra før av.

Cecilie Myrseth (A) [14:03:26]: Arbeiderpartiet har ingen planer om å drive rekeindustri, og vi har heller ingen tro på at fiskeriministeren verken kan trylle eller være magisk. Det vi har forventninger til, er at fiskeriministeren kan fortelle Stortinget hva man gjør aktivt for å få på plass løsninger for denne næringen. Det er ikke snakk om at staten skal gå inn og drive industrien, men når man har en såpass framoverlent industri, bedrifter som er lokaleide, som gjør alt det vi ber dem om å gjøre, da er det minste man kan forvente at fiskeriministeren tar noen aktive grep. Og det er det man har bedt fiskeriministeren om å gjøre flere ganger.

Så jeg spør nok en gang, og jeg trenger ikke å få som svar verken magi eller markedsadgang, men hva det er man faktisk har gjort: Hva er det fiskeriministeren mener man kan gjøre fra regjeringshold for å bidra til industrien?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [14:04:15]: Jeg må bare henvise til at i og med at det ikke finnes noen enkle løsninger på f.eks. å løse lønnsomhetsutfordringen i en næring, er det ikke bare å gjøre et politisk vedtak om at det skal lønne seg mer. Det er lønnsomhetsutfordringer, og det er hard priskonkurranse i rekemarkedet som er utfordringen her. Det er det vanskelig å finne gode

løsninger på. Det har vært forsøkt mange ting over flere år uten at man har lyktes med det.

Utover det opplever jeg for så vidt at det i hele Stortinget er ønske om – enten det er rekeindustri eller annen fiskeindustri – å bidra til å legge til rette for stabil tilgang på råstoff, markedsadgang og at man får opp lønnsomheten. Det er de aller viktigste tingene. Vi ser på en del områder på hvitfisksidene at man lykkes med at forskning og satsing på forskning åpner nye muligheter for helårige arbeidsplasser, fryseteknologi og stimulanter som ferskfiskbonus og levendelagringsordninger.

Cecilie Myrseth (A) [14:05:13]: Jeg har notert at regjeringen og posisjonen ikke har tenkt å foreta seg noe for å sikre denne industrien. Da får vi håpe på et skifte til høsten, så skal i hvert fall vi kunne garantere for en mye mer aktiv holdning for å sikre en løsning for denne viktige industrien.

Det man bl.a. har vist til flere ganger, er at kvotemeldingen kan være løsningen også for rekeindustrien. Kan fiskeriministeren utdype på hvilken måte kvotemeldingen kan bidra til å sikre jevn tilgang på råstoff for rekeindustrien?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [14:05:41]: Kvotemeldingen i seg selv kan ikke sikre det. Det handler om at det må være noen som har et fartøy og ser en mulighet for at det kan være lønnsomt å fiske etter reke, og kan levere til industrien.

Vi har selvfølgelig tilbudsplikten i kvotemeldingen som skal sikre fiskeindustrien tilgang på råstoff, at man får tilbud på fisken som fiskes og har muligheten for å få tilslag på den før den eventuelt selges videre på det åpne markedet.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:06:25]: Eg tenkte på Peer Gynt: «Ja, tenke det; ønske det; ville det med; – men gjøre det! Nei, det skjønner jeg ikke!» Her er eit forslag som ønskjer å gjere noko med eit problem, som eg opplever at både denne statsråden, den føregåande statsråden og den føregåande statsråden alle har vore einige om at var ei utfordring, men så gjer ein ikkje det som skal til for at det faktisk skjer noko. Dermed blir det store verdiar som samfunnet går glipp av, som industrien går glipp av, som er kjempeverdifulle. Stella Polaris, f.eks., utnyttar jo rekeskalet på ein slik måte at ein skaper medisinar, kosttilskot som har fantastiske eigenskapar, og har eit enormt marknadspotensial innanfor heilt andre typar nisjar enn det det tradisjonelle sjømatfeltet skaper. Det er det som står i fare: at ein kan miste desse industribedriftene ut av landet fordi ein ikkje gjer nok. Spørsmålet er: Kva vil statsråden gjere?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [14:07:33]: SV har nok en forkjærlighet for tvang, men jeg må si at jeg har liten tro på det å skulle tvinge noen til å levere reker, hvis det ikke er lønnsomt, for det er egentlig det det koker ned til. Det representanten er inne på, om utnyttelse av rekeskall i andre verdikjeder til andre produkter, er ting som absolutt vil være med på å øke verdiskapingen og kanskje øke betalingsmuligheten og betalingsvilligheten for å få råstoffet. Så hele problemstillingen koker egentlig ned til det, i all hovedsak.

Når det gjelder forslaget fra representantene, er jeg skeptisk til at man skal ta torskeressurser fra andre fartøy og dele ut til Stella Polaris, selv om jeg må si at jeg virkelig heier på sånne typer bedrifter – familiebedrifter, lokalt eid, holdt på i 56 år – det er helt fantastisk, og det vil vi ha mer av. Men det er det å få opp lønnsomheten i den næringen som er utfordringen. Det er ikke nødvendigvis enkelt med politiske vedtak hvis man ikke skal gjøre noe spesielt skatte- eller avgiftsmessig.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:08:36]: Det kom vel frå hjarta, det første sukket som kom frå statsråden, om at det er så mykje tvang knytt til SV. Eg må gjere statsråden oppmerksom på at det er denne statsråden som ville vidareføre dagens pliktsystem som stiller ulike typar krav. Det er denne regjeringa som vil vidareføre konsesjonssystemet som vil innføre ei rekkje krav. Det er tvang, det også.

Dette forslaget handlar om å utløyse ein liten andel av kvotar som i dag er i torsketralgruppa, og gi det til rekeindustrien for å sørge for at vi får reker, vi får også torsk, og vi får skape verdiar på land. Det er ingen som tvingar nokon til noko som helst. Vi gir faktisk kysten store moglegheiter, og det kan peike retning for vilkåra, som eg reknar med statsråden ikkje er imot – eg reknar med at han ikkje la det i utsegna si, det var kanskje meir generelt om SV – og stille vilkår til tildeling om konsesjon. Det må jo vere eitt eller anna her som statsråden finn interessant, eller skal vi år etter år etter år berre sjå at denne regjeringa stemmer alt ned?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [14:09:41]: Jeg er veldig interessert i å få opp både verdiskaping og arbeidsplasser i Kyst- og Distrikts-Norge, og spesielt familiebedriftene ligger mitt hjerte nært. Det er ryggraden i norsk næringsliv, og jeg skulle ønske at SV egentlig hadde større forkjærlighet for norsk og lokalt eierskap enn det man har når man skal straffe folk gjennom formuesskatt på arbeidende kapital. Men det er ikke det denne saken handler om. Vi er åpne og pragmatiske for å vurdere alle mulige tiltak. I dette tilfellet foreslås det at man skal ta torsk fra noen og gi det til den enkelte bedriften, og det forslaget er jeg skeptisk til. Jeg registrerer at flertallet i komiteen er skeptisk til det. Vi har også en

søknad fra Stella Polaris i departementet til vurdering som vi ikke har ferdigbehandlet ennå.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:10:28]: Statsråden kom med den eine usanninga etter den andre, som at vi i SV ikkje har ein forkjærleik for nordnorske lokalt eigde bedrifter. Det er snarare tvert om. Det er dei vi prøver å sikre no. Det er det nedstemminga frå regjeringspartia og avvisinga frå statsråden heile tida handlar om. Ein skal ikkje sikre at dette råstoffet kjem til land og sørger for framtida til familieeigde bedrifter innanfor rekeindustrien, som blir stadig mindre og mindre for kvar dag som går. Det er det det handlar om. Så det er godt snudd opp ned.

Så nemnde statsråden formuesskatt. Då må eg berre nemne at kutt i formuesskatt er eit direkte sugerør frå distrikta til nokre få kommunar på Austlandet. Det er der dei store formuane i dag er. Det er dei som nyter godt av formuesskatteskutt. Dersom ein er opptatt av å sikre dei familieeigde bedriftene langs kysten: Gi dei råstoffet, ikkje konsentrer det på stadig færre hender, sørg for at råstoffet kjem på land, slik at det kan skaffe verdiskaping til desse bedriftene. Kva er statsrådens respons på det?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [14:11:34]: Jeg er glad vi har en felles kjærlighet til familiebedriftene, men jeg håper at den kunne gis et annet utslag i SV enn å straffe norsk eierskap, sånn som SV legger opp til i sin skattepolitikk. De som har familiebedrifter i Norge, bør være og er helt sikkert obs på det.

Så håper jeg at SV kan gjøre ordene sine om til praksis, for det å straffe norsk eierskap, som man gjør i dag, er å ødelegge ryggraden i norsk næringsliv. Representanten vet utmerket godt at innenfor fiskeri og sjømat har man tjent gode penger de siste årene, og hvert eneste fiskefartøy er en familiebedrift, stort sett, med unntak av Nergård. Så det håper jeg du tar med deg – unnskyld, president, jeg håper representanten tar det med seg til sin partigruppe og kanskje omgjør den kjærligheten til noe annet enn det man gjør i praksis i skattepolitikken.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Geir Pollestad (Sp) [14:12:42] (leiar i komiteen): For Senterpartiet er det viktig å skaffa rekeindustrien råstoff og bruka politikken for å få til det. I så måte er det skuffande å sjå kor passive regjeringspartia er i denne saka, og kor liten vilje det er til å finna løysingar. For det er jo det dei handlar om, forslaga som Senterpartiet står bak. Det handlar om forslag for å prøva å finna ei løysing.

Men eg stiller òg litt spørsmål ved SV si rolle i denne saka. For det fyrste er det kjent at SV er ein av dei største pådrivarane for auka CO₂-avgift for fiskeriflåten. Det vil gjera det meir krevjande å få tilgang på dei råstoffa som ein har bruk for. Det vil gjera det vanskelegare å få lønsemd i dei mindre lønsame fiskeria når ein skrur opp CO₂-avgifta så mykje.

Men kanskje det mest alvorlege i denne saka er det litt lettvinde forholdet som ein har til deltakarloven. Er me sikre på at det er ein god idé å gje industrien dispensasjon frå deltakarloven, for å eiga kvotar, for å oppnå noko anna? Har me gjort det før? Kva erfaringar har me hausta med det? Er det så ukomplisert som SV prøver å framstilla det? Eller er det kanskje på tide å stå litt på prinsippa, å stå på deltakarloven og seia at nei, fisket er reservert dei aktive fiskarane? Det er det som er grunnmuren i den norske fiskeripolitikken. Difor vil eg åtvare litt mot den lettvinde løysinga som SV går for i denne saka.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:14:40]: Det har vore ein spennande debatt. For det første er den delen av deltakarloven vi her snakkar om, deltakarloven § 16. Når vi snakkar om deltakarloven, snakkar vi ofte om andre paragrafar. Dette handlar berre om dei prosesuelle grunnane til å kunne gi spesielle løyve. Den uskylda blei broten for mange år sidan, da ein gav industrien kvotar mot at dei hadde ei rekkje plikter overfor kystsamfunna. Vi har ei sak rett etter denne som kjem til å bli utruleg interessant, der SV har eit forslag på bordet om å avvikle den ordninga, fordi ho ikkje fungerer etter intensjonen. Da skal dei resterande ressursane tilbake til kystsamfunna.

Dette forslaget handlar om å gi ein sånn konsesjon for nettopp å realisere ein intensjon som vi alle deler – i alle fall i ordet – om å auke ressursutnyttinga til rekeindustrien. Da synest eg det er pussig med Senterpartiet, som høgst sannsynleg kjem til å stemme mot forslaget til SV om, med nokre modifikasjonar, å avvikle dagens pliktordning innanfor torskefiskeria og overføre det kvantumet til den tradisjonelle kystflåten. Dei kjem til å stemme mot det. Så angrip dei SV for å ville få til løysingar for rekeindustrien ved å etablere ein særskild konsesjon på det feltet.

Det kjem til å bli ein interessant aftan om det er den typen argumentasjon vi skal ha. Det blir ein fest for alle, og vi ser vel alle fram til fest.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12.

Sak nr. 13 [14:16:42]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sandra Borch, Geir Adelsten Iversen, Per Olaf Lundteigen, Siv Mossleth, Geir Pollestad og Trygve Slagsvold Vedum om å sikre at fiskerilovgivningens distriktspolitiske mål gjennomføres i praksis (Innst. 541 S (2020–2021), jf. Dokument 8:243 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Tom-Christer Nilsen (H) [14:17:44] (ordfører for saken): Jeg vil takke komiteen for samarbeidet også i denne saken.

Forslaget tar opp fire forslag, og det er kommet flere etter hvert. Forslag nr. 1 er parallelt med det som ble vedtatt i forbindelse med Riksrevisjonens gjennomgang av kvotesystemet, og som regjeringen er i prosess med å følge opp. Forslag nr. 2 er fremmet to ganger tidligere i denne stortingsperioden, og forslag nr. 3 er i praksis ganske identisk med forslaget fra Rødt som er behandlet tidligere i sesjonen. Forslag nr. 4 er et forslag som er basert på svar fra departementet, og er til vurdering i departementet nå.

Når flertallet ikke støtter disse forslagene, er det delvis med bakgrunn i at en oppfatter at forslag nr. 1 allerede er vedtatt og i en prosess, forslagene nr. 2 og 3 er behandlet tidligere og avvist – jeg viser til debatten og innleggene rundt det – og forslag nr. 4 nå er til vurdering på bakgrunn av forslag fra bl.a. en del kommuner i Finnmark.

I tillegg er forslaget om kvotetrekkt svært betenkelig prinsipielt. Det innebærer å straffe sjarkfiskeren for noe den gjør som kjøper fisken hans. Dette har ikke fiskeren noen innflytelse over, og det er ikke fiskeren som utfører handlingen. Dette bryter med grunnleggende prinsipper.

Når det gjelder forslaget om tilbudsplikten og inndragning av kvotene knyttet til det, er vi ikke kjent med at det foreligger noe brudd på regelverket knyttet til tilbudsplikten de siste årene.

I tillegg er det framsatt forslag utenom dette om en ny kvotemelding og om å fjerne pliktsystemet, men beholde aktivitetsplikten.

Det har også kommet noen løse forslag i dag.

Flertallet ser ikke behov for en ny helhetlig gjennomgang av kvotesystemet så kort tid etter at det er gjennomført. Jeg vil minne om at det var en relativt lang prosess som lå til grunn for den eksisterende kvotemeldingen, inkludert en NOU-behandling. En ny behandling nå vil bare skape ytterligere usikkerhet og uforutsigbarhet for næringen.

Forslaget fra SV om å fjerne tilbudsplikt og bearbeidingsplikt, men beholde aktivitetsplikt og overføre pliktrålerne kvoter til kyst, kan vi ikke støtte. Det er ikke noe grunnlag for aktivitetsplikt uten de andre pliktene og rettighetene. Dette er i tråd med de høringsinnspillene som er gitt.

Jeg vil peke på innspillet fra Båtsfjord spesielt. Slik vi ser det, er dette forslag som det kan være svært interessant å se videre på.

Målet er vi alle enige om: Vi vil ha mer bearbeiding i Norge. Jeg synes imidlertid det er på tide at vi konsentrerer oss mer om hvordan vi kan gjøre industrien mer konkurransedyktig, og ikke hele tiden snakker om hvordan vi skal styre kvotesystemet for at noen skal få noen fordel, og dermed redusere kvotetallet og verdiskapingen.

Cecilie Myrseth (A) [14:20:27]: Jeg takker for at det er løftet fram nok en fiskeripolitisk sak; det er bra for oss å få mer fisk på dagsordenen i Stortinget. Det å sikre at de fiskeripolitiske målsettingene gjennomføres i praksis, er kjempeviktig. Men da må vi også være enige om hva de fiskeripolitiske målsettingene er. Jeg mener at dette er noe man burde ha behandlet og klargjort i kvotemeldingen. Og så vet vi alle hvordan behandlingen av kvotemeldingen gikk; det gikk ikke så veldig bra. Det er sånn at fiskeripolitikken i Norge har blitt stykkevis og delt, mye på grunn av ganske så slett arbeid fra regjeringen.

Men Arbeiderpartiet ønsker å være konsekvent når det gjelder hvordan vi utarbeider rammebetingelsene for denne viktige næringen, og det som har kommet fram fra Riksrevisjonen, mener vi at alle må ta på alvor. Det at man har fått alvorlig kritikk for at man har hatt for dårlig konsekvensutredning av det vi vedtar, mener jeg også at vi må ta inn over oss – alle sammen i Stortinget. Det har særlig vi fra opposisjonen kritisert at regjeringen ikke har forholdt seg til. Dermed har man ikke fått den forutsigbarheten og tryggheten som næringen etterspør. Vi trenger ikke mer uforutsigbarhet. Derfor har Arbeiderpartiet tatt til orde for å få på plass en oppdatert kvotemelding. Det er særdeles viktig, og vi skulle gjerne ha sett at vi gjorde det i denne salen ganske raskt.

Det å sikre trygge og sterke fiskerisamfunn med en mer rettferdig fordeling av ressursene, det å sikre rekrutteringen, det å gjøre noe med den økte eierkonsentra-

sjonen og det å stille krav som gjør at man får helårig tilgang på råstoff til industrien, er ting som er nødt til å være med i en ny kvotemelding. En ny kvotemelding må bidra til å samle kysten, ikke splitte den. Man må tenke langsiktig og gi forutsigbare rammebetingelser.

Det kom et viktig vedtak her i salen etter behandlingen i kontrollkomiteen, hvor man ber regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med forslag til det som kom fram fra Riksrevisjonen. Vi vet ennå ikke når det vil skje, men det er særdeles viktig. Og så mener jeg at Arbeiderpartiet i denne saken har et viktig og bra forslag, som jo nettopp tar inn over seg det som jeg nettopp har redegjort for. Jeg mener det er det beste forslaget, og selv om jeg og Arbeiderpartiet er enig i intensjonen – kanskje særlig når det gjelder forslag nr. 7 fra SV – mener jeg uansett at Arbeiderpartiets forslag er bedre. Jeg tror at vi alle trenger at vi fortsetter å ha en seriøs behandling av denne viktige næringen, og det som skal til da, er at vi trenger å få en oppdatert kvotemelding.

Jeg tar opp forslaget fra Arbeiderpartiet.

Presidenten: Representanten Cecilie Myrseth har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [14:23:45]: Deltakerloven og havressursloven skal ivareta tre fiskeripolitiske hovedmålsettinger, henholdsvis bærekraftig forvaltning av ressursene, lønnsomhet samt bosetting og arbeidsplasser i kystsamfunnene. Det er bred politisk enighet om disse hovedmålsettingene. Fremskrittspartiet støtter at de distriktspolitiske målsettingene i fiskerilovgivningen skal realiseres, og støtter fullt opp om en målsetting om høyere bearbeidingsgrad og økt verdiskaping.

Riksrevisjonens undersøkelse av kvotesystemet og deres hovedfunn peker på at alle fartøygrupper i dag har lønnsom drift, og at de også har god lønnsomhet sammenlignet med andre bransjer. En lønnsom fiskeflåte er en forutsetning for samfunnsøkonomisk lønnsomhet og for at næringen skal kunne bidra til sysselsetting og bosetting i kystsamfunnene.

Fremskrittspartiet mener det er viktig å løfte blikket og ha et verdikjedefokus og ikke bare et flåtefokus i fiskeripolitikken, for å sikre samfunnsøkonomisk lønnsomhet og bosetting og arbeidsplasser i kystsamfunn. Vi lytter derfor til innspill fra Båtsfjord Handelsstands Fiskerigruppe, som peker på viktigheten av å ha en differensiert flåte og utjevning av fangstmønstre over året, der bonusordningen innrettes til flåten for industrien for å bidra til økt verdiskaping og helårige arbeidsplasser i landindustrien.

Forslag nr. 1 er i stor grad samsvarende med anmodningsvedtak nr. 98 for 2020–2021, som ble enstemmig

vedtatt av Stortinget under behandling av Riksrevisjonens undersøkelse av kvotesystemet.

Forslagene nr. 2 og 3 er behandlet tidligere i denne salen og avvist. Forslag nr. 2 forstås slik at de leveringspliktige trålerne skal forholde seg til de opprinnelige intensjonene i pliktssystemet.

Forslag nr. 4 er til behandling ut fra innspillene fra en del av kystkommunene og plikt-kommunene som har spilt inn en del forslag til regjeringen, og statsråden bekrefter at han jobber med saken og vurderer innspillene som er kommet der.

Så Fremskrittspartiet vil ikke støtte noen av forslagene som er fremmet i denne saken. Når man ser nærmere på høringsinnspillene, bl.a. fra Båtsfjord Handelsstands Fiskerigruppe, mener de at forslagene på flere punkter vil treffe dårlig med tanke på helårige industriarbeidsplasser. En overføring av kvoter fra disse selskapene til kystflåten vil ikke bidra til økt verdiskaping og helårige arbeidsplasser i landindustrien, men til å skape usikkerhet framfor forutsigbarhet for de helårige arbeidsplassene som er skapt i landindustrien, og for videre investering og utvikling av denne typen industriarbeidsplasser. Det kan ikke Fremskrittspartiet være med på.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [14:27:00]: Det skjer egentlig veldig mye bra i dag. Vi har galleriet åpent, og der befinner Ottar Brox seg. Han var tidligere stortingsrepresentant fra Nord-Norge, med sterke interesser for fiskeripolitikk. Han kom fra SV, det må jeg få med. Det Ottar sier, er at Nord-Norge aldri må gi opp å kjempe for muligheten til å høste av matfatet som ligger rett på yttersiden.

Flere har påpekt i debatten som var, at utgangspunktet for dette forslaget er det gledelige som skjedde da et enstemmig storting behandlet rapporten om hvordan Stortinget har skjøttet arbeidet med å forvalte fiskeressursene. Riksrevisjonen felte egentlig en ganske streng dom over fiskeripolitikken. Forvaltningen skal sikre tre hovedmål: bærekraftige fiskebestander, samfunnsøkonomisk lønnsomhet og sysselsetting og bosetting i kystsamfunn. Bærekraft har fått førsteprioritet, og dermed står konflikten mellom lønnsomhet og distriktshensyn.

Riksrevisjonen så på hvordan kvotesystemet fungerte i perioden fra 2004 til 2018. Et av hovedfunnene var at lønnsomheten hadde gått opp, men det var særlig hos selskaper med store trålere. Samtidig var det redusert aktivitet i mange kystsamfunn. De slo fast at de ti største aktørene i havfisket hadde gått fra å eie 25 pst. av torsketrålkvoten til å eie 80 pst. Fartøy med kvoter eies i mindre grad av registrerte fiskere. Fartøyene blir færre og større.

Prisen på fiskekvoter er presset i været, og de er nå så dyre at det nesten er umulig for en ung fisker å være med på leken. Det er konsekvensene for lokalsamfunnene, som jeg som innbygger i en kommune med nær noe av det beste som er av fiskefelt, er mest opptatt av.

Etter gjennomslaget i Senterpartiets stortingsgruppe sluttet nå også Arbeiderpartiet seg til prinsippene i forslaget, med et tillegg om at det nå må lages en ny kvotemelding som i større grad må tilfredsstillende kystens behov. Selv om posisjonen ikke støtter forslagene på nåværende tidspunkt, kan man lese mellom linjene at de er på retrett, og de uttrykker ikke noen uenighet om målene, kun usikkerhet om hvordan de skal nås. De viser hele tiden til at fiskeriministeren har lovet å se på mange av disse spørsmålene og kommer tilbake til Stortinget med forslag.

Presidenten: Representanten skal vel også ta opp forslaget?

Geir Adelsten Iversen (Sp) [14:30:03]: Ja, jeg tar opp forslagene fra Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Geir Adelsten Iversen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:30:22]: Ottar Brox sit blant oss, og det er ein stor dag. Eg er jo hans etterføljar. Da eg fekk 10 pst. ved førre val i 2017 i Troms, eg fekk meir enn det, sa han: No må du skjerpe deg. Vi prøver å gjere det kvar dag. Det er på mange måtar hans perspektiv vi kan lese i mange av dei tinga vi diskuterer: Kven skal fiskeressursen tilhøyre, kven skal han kome til gode?

Vi har hatt ein fiskeripolitikk dei siste 20 åra, kanskje enda lenger, der fiskeressursen i større og større grad har blitt eit kapitalobjekt, der det ikkje er nærleik til fiskefelt som avgjer tilgangen til fiskeressursen. Det er nærleik til kapital, kor mykje kapital du har å oppdrive, kor flink du er til å betale mest mogleg for å kjøpe kvote. Det betyr at dei i samfunnet som ikkje har så mykje kapital, dei familiane som ikkje har så mykje kapital, dei ungdomane som ikkje har så mykje kapital – deira moglegheiter i dette systemet blir berre dårlegare og dårlegare.

Dette høyrer kanskje ut som rein sosialistisk analyse, men det er Riksrevisjonen sin analyse, som kom med knallhard kritikk som eit samla storting stilte seg bak. Så dette er faktisk Stortingets analyse, som gav stor refs til statsråden, som måtte gå kanossagang her for litt over eit halvår sidan. Det er dette perspektivet vi snakkar om.

Her står vi framfor ganske forskjellige typar forslag. For SVs del er det tre ting vi ønskjer å gjere.

For det første meiner vi at vi må avvikle den pliktordninga vi har for trål, som det verkeleg er gjennom-

dokumentert ikkje fyller sin intensjon på nokon som helst måte. Vi vil avvikle det med unntak av aktivitetspliktdelen, som faktisk skaper verdiar i enkelte kystsamfunn, og flytte dette kvantumet over til dei tradisjonelle kystfiskeria for å bringe fisken tilbake til dei fiskeriavhengige samfunna og gi ungdom og kvinner moglegheit til å komme tilbake på havet. Det står SV aleine om.

Så ønskjer vi å gjere noko med strukturgevinsten, for no begynner desse kvotane å gå ut på tid. Kva skal skjje etter det? Korleis skal vi omfordele det? Vi ønskjer at ein skal bruke dette som ei moglegheit til å omfordele tilbake, sånn at vi får ein fiskeripolitikk som følgjer intensjonane i fiskeripolitikken. Foreløpig står SV aleine om det forslaget.

Så ønskjer vi å sjå dette i samheng med utvikling av ei kvotemelding. Vi ønskjer ikkje å lage eit svært arbeid rundt det, for vi veit kva vi treng å gjere. Vi treng ikkje å setje i gang NOU-ar eller offentlege utgreiingar på nokon som helst måte. Vi kan relativt raskt utarbeide ei kvotemelding som er mykje meir i tråd med intensjonane i fiskeripolitikken i Noreg og fiskerilovgivinga.

Med det ønskjer eg å fremje SV sine forslag i saka.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [14:33:48]: Delta-kerloven og havressursloven skal ivareta tre fiskeripolitiske hovedmålsettinger. Det er bærekraft, lønnsomhet og aktivitet i kystsamfunnene. Jeg oppfatter at det er bred politisk enighet om målsettingene. Riksrevisjonen mener at endringer i kvotesystemet i perioden 2004–2018 har hatt negative konsekvenser for en del kystsamfunn. Dette er i tilfelle en kritikk som rammer både tidligere regjeringer og den nåværende, og jeg tar den alvorlig.

Stortinget har bedt regjeringen legge fram et forslag for Stortinget om hvordan Riksrevisjonens anbefalinger skal følges opp; det vil jeg komme tilbake til, og vi jobber med det. Jeg er opptatt av å sikre at norsk fiskeindustri får tilstrekkelig og stabil tilgang på råstoff gjennom hele året. Det er en forutsetning for at fiskeindustrien kan drive en jevn, helårlig produksjon – i tillegg til markedsadgang og tilstrekkelig lønnsomhet.

Pliktsystemet er behandlet flere ganger av Stortinget. Jeg merker meg at fiskeindustrien i skriftlige innspill til næringskomiteen har vært kritisk til representantforslaget og istedenfor har redegjort for andre tiltak som kan bidra til å gi økt bearbeiding. Det vil jeg følge opp. Jeg kan ikke se at forslaget om å innføre kvotetrekking når fangst blir eksportert ubearbeidet, er et riktig tiltak for å sikre at mer råstoff bearbeides i Norge. Forslaget vil dessuten være svært urimelig for fiskeren – å skulle bære ansvaret for hva som skjer med fisken etter at den er levert.

I tillegg vil en sånn type politikk kunne medføre at vi får en islandsk struktur på fiskeflåten. Som vi alle vet, er det svært få som eier ressursene på Island.

Når det gjelder forslaget om å endre gjeldende bestemmelser om fastsettelse av pris til en fastsatt minstepris, har departementet mottatt et liknende framlegg fra flere kommuner i Troms og Finnmark, og vi vil følge opp Stortingets behandling av kvotemeldingen, hvor også pliktsystemet er en del. Da vil også forslaget fra de nordnorske kommunene og fylkeskommunene, som jeg oppfatter er det samme som mindretallsforslag nr. 4, bli vurdert.

Jeg oppfatter på denne bakgrunnen at det er bred politisk enighet om de distriktpolitiske målsettingene. Riksrevisjonens kritikk vil bli fulgt opp. Pliktsystemet er nylig justert i henhold til Stortingets innstilling, og ytterligere forslag til endringer som følge av Stortingets behandling av kvotemeldingen vil bli fulgt opp og vurdert. På den måten vil vi legge til rette for økt bearbeiding og vekst i fiskeindustrien.

Helt til slutt vil jeg si at de åtte siste årene har vært gullår for norsk fiskerinæring i form av eksportinntekter og inntjening for næringen. Det gjenstår å få til økt aktivitet i en del kystsamfunn, og så må det også nevnes at det er noen kystsamfunn som har fått det bedre til enn andre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Cecilie Myrseth (A) [14:37:01]: Nå er det jo denne regjeringens mantra at alt er blitt til gull i de årene de har sittet, også innenfor fiskerinæringen. Men utviklingen på kysten viser seg å være noe annet. Det som går bra, er selvfølgelig bra, men når man snakker om hva som er blitt bra, må man også si hva som ikke har det.

Det som har kommet fram via Riksrevisjonen, er at eierkonsentrasjonen har økt, at kystsamfunnene har hatt en negativ utvikling, og at Fiskarlaget med flere nå sier at kvotemeldingen er blitt et problem framfor en løsning. Det er problemstillinger som fiskeriministeren er nødt til å ta inn over seg, men som han ennå ikke har gjort.

Så jeg spør igjen, som jeg har gjort så mange ganger før: Hva er fiskeriministerens løsning for å gjøre noe med den sterke eierkonsentrasjonen som har kommet? Eller ønsker man ikke å gjøre noe med det?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [14:37:59]: Det er svært mange spørsmål i det ene spørsmålet.

Akkurat spørsmålet om eierkonsentrasjon er nå under oppfølging i Fiskeridirektoratet, bl.a. Så har jeg lyst til å si at vi har flere av Riksrevisjonens anbefalinger under utredning, og vi har også gjennomført en del tiltak.

For eksempel har vi økt bostedskravet for å få lov til å fiske kongekrabbe fra 12 til 24 måneder.

Det har også med utenlandsk eierskap å gjøre. Der har vi kraftig innskjerpet fordi vi mistenker at deltakerlovens bestemmelser om utenlandsk eierskap kanskje eroderes og blir utvannet. Vi har kraftig innskjerpet den praksisen, slik at når tillatelser skal godkjennes av direktoratet, skal det betydelig med dokumentasjon til før ting blir godkjent. Det er en bekymringsfull utvikling som har vært.

Når det gjelder kvotemelding 2.0., eller oppdatert kvotemelding, som er Arbeiderpartiets svar på alt mulig, er jeg litt spent på hva den egentlig skal utgjøre. Kvotemeldingen som ble vedtatt i fjor, var utredet i mange, mange år.

Cecilie Myrseth (A) [14:39:07]: Fiskeriministeren kan jo late som han ikke har hørt svarene på hva den skal inneholde, tidligere, men han har fått dem ganske mange ganger. Det handler om at de fiskeripolitiske målsettingene kanskje er litt ulike sett med Høyre-øyne og Arbeiderparti-øyne.

Jeg tenker at det er de fiskeripolitiske målsettingene som må ligge til grunn når man utarbeider politikken. Det vi har sett de siste året når det kommer til kvotemeldingen, i seg selv gjør at man burde lytte til kysten og samlet sett tatt det arbeidet opp på nytt, for det som ble gjort, var rett og slett ikke godt nok, og det må regjeringene ta på sin kappe.

En av de viktige tingene handler om rettferdig ressursfordeling, og det viser også Riksrevisjonen til.

Mener fiskeriministeren at den ressursfordelingen mellom gruppene som vi har i dag, er mest rettferdig?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [14:40:02]: Regjeringen har som politikk å ikke gjøre vesentlige omfordelinger av ressurser mellom fartøygrupper. Det har vi fulgt opp. Kvotemeldingen har medført at kysten fikk 4 000 tonn ekstra torsk og styrket sitt grunnlag.

Det er interessant at Arbeiderpartiet har en tendens til å snakke om kun det som går dårlig. Det er faktisk veldig mye som går bra. Jeg må få gjøre representanten oppmerksom på det, for det virker ikke som om Arbeiderpartiet har oppdaget det. Finnmark, f.eks., har styrket sin posisjon i norske fiskerier. Verdien av den fisken som landes i Finnmark, er større nå enn den nær sagt noen gang har vært. Antallet fiskefartøy under 15 meter har økt, og folk har gode lønninger. Det går bra. Det er et fantastisk utgangspunkt for å utvikle ting videre i stedet for å drive og svartmale situasjonen, slik jeg oppfatter at Arbeiderpartiet gjør.

Vi skal følge opp kritikken fra Riksrevisjonen på en god måte. Vi skal ha nær dialog med næringen og finne gode løsninger. Fiskeripolitikken handler også om å ba-

lansere interessemotsetninger, og da må man være dyktig og prøve å skape bredest mulig enighet.

Cecilie Myrseth (A) [14:41:05]: Den stråmannsargumentasjonen som fiskeriministeren har brukt siden den dagen han ble fiskeriminister, at når man sier seg uenig med ham eller stiller kritiske spørsmål, svartmaler man, synes jeg er uverdlig. Jeg kjenner ingen som jobber med fiskeri, som ikke vil næringen godt, men man har ulike løsninger og ulike midler for å oppnå de resultatene man ønsker. Det må være mulig å stille kritiske spørsmål. Når de spørsmålene i tillegg er i tråd med det som de aller fleste fiskeriorganisasjonene og kystsammfunnene også tar til orde for, tenker jeg at det er på tide å tenke seg litt om, i stedet for å gjøre det som denne regjeringen hele tiden gjør – å være så utrolig selvtilfreds på det aller, aller meste. Det gjelder også fiskeripolitikken. Det betyr at man ser seg litt blind på de utfordringene som kommer.

Jeg vil spørre til slutt, for det har kommet et vedtak om at Riksrevisjonens rapport skal til Stortinget til behandling: Når har statsråden planlagt at den meldingen skal til behandling i Stortinget?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [14:42:08]: Jeg synes det er veldig interessant: Hva er det som gjør at det går bra i noen kystsammfunn og mindre bra i andre kystsammfunn, jf. rapporten fra Riksrevisjonen? Det er veldig interessant. Hva er det som gjør det? Det er den samme utviklingen også i andre næringer.

Litt av poenget er at fiskeripolitikken alene ikke kan ta ansvaret for utflytting eller befolkningsnedgang i Nord-Norge. Det er en veldig viktig faktor, det er det ikke tvil om, men den kan ikke alene ta ansvaret for det.

Hvorfor går det så bra i Båtsfjord? Hvorfor har Øksnes styrket sin posisjon i Fiskeri-Norge? Hvorfor har andre ikke gjort det? Det er interessant. Jeg tror det koker ned til at det handler om personer, om drivkraft og om jobbing.

Jeg opplever egentlig at i det store bildet er man relativt bredt politisk enig om at man ønsker mer aktivitet i hele Kyst-Norge og Distrikts-Norge. Man ønsker å legge til rette for denne viktige næringen for nasjonen vår. Den er viktig for verden også, for verden trenger mer sunn norsk sjømat.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [14:43:20]: Jeg vil spørre statsråden litt om vurderingen av forslag nr. 2:

«Stortinget ber regjeringen om å sikre at de leveringspliktige trålerne faktisk leverer fisk til de tilgodesette fiskerisammfunnene i tråd med intensjonen i pliktssystemet. Alternativet vil være, om dette ikke skjer innen to år, at kvoter tilbakeføres fra disse selskapene til kystflåten.»

Nå er det slik at pliktssystemet er behandlet og endret i Stortinget flere ganger under ulike regjeringer, også da forslagsstillerne har vært en del av regjeringen. Og leveringsplikten ble endret til en tilbudsplikt i 2007.

Fiskeridirektoratet kontrollerer årlig praktiseringen av tilbudsplikten. Jeg vil gjerne vite: Hva slags konsekvenser ville dette fått for lokalsammfunn som har helårige industriarbeidsplasser, dersom dette forslaget hadde fått flertall? Og ikke minst: Har Fiskeridirektoratet noen gang avdekket vesentlige brudd på praktiseringen av tilbudsplikten?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [14:44:23]: Meg bekjent – og jeg har det samme inntrykk som representanten – er det ikke avdekket noen vesentlige brudd på pliktene. Og jeg vil si, med de innspillene som også har kommet på bakgrunn av forslaget, at industrien sier det er viktig – f.eks. i Båtsfjord – med en variert flåte, som vi har i dag, for å få en stabil tilgang på råstoff gjennom hele året.

Jeg tar mye av det til etterretning, og det er godt i tråd med regjeringens politikk. Vi ønsker en differensiert flåte, både store og små, og jeg synes det er interessant å se at så mange unge ønsker seg inn i fiskerinæringen, satser og kjøper, og begynner med litt mindre båter. Vi har lagt til rette med gode rekrutteringsordninger. Vi ser faktisk også at antall fartøy under 15 meter har økt i Finnmark de siste årene. Ungdommen har veldig tro på næringen, og det synes jeg er helt fantastisk.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [14:45:24]: Over til forslag nr. 3 i representantforslaget, som gjelder en «ordning for kvotetrekke motivert av den islandske modellen med inntil 20 pst. trekk fra kvoteregulert fangst som blir eksportert ubearbeidet». Det er to vesentlige forskjeller på norske og islandske fiskerier. Island har ikke de store sesongsvingningene, og da særskilt i torskefisket, som Norge har. Islandske fiskerier er i hovedsak industrieid, så det er industrien som avgjør når det skal fiskes, hvilke fiskearter som skal fiskes, hvor mye som skal fiskes, og hvor det skal leveres. Det vil kanskje ha store konsekvenser for sjarkfiskeren, som ikke vet hvor hans råstoff blir eksportert når han har levert den til kai, og det er jo han som blir sittende med kvotetrekket. Kan statsråden kanskje orientere litt om hvordan denne regelen praktiseres på Island?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [14:46:24]: Meg bekjent praktiseres det ingen slik regel på Island. Det er bare en åpning for det i en forskrift eller en lov. Men jeg vil si at vi ønsker ikke islandske tendenser i norsk fiskeri. Vi ønsker en differensiert flåte. Vi ønsker ikke at det skal være noen ytterst få som eier og kontrollerer ressursene. På Island er det fiskeindustrien som eier flåten.

Sånn sett har vi også agert i forhold til det. Selv om det i deltakerloven er lov å ha inntil 40 pst. utenlandsk eierskap, har vi nå betydelig skjerpert inn den praksisen. Det er en bekymringsfull utvikling, og vi er redd for at vi ikke har reell oppfyllelse av deltakerlovens bestemmelser om utenlandsk eierskap. Derfor har vi innskjerpet praksisen. Det er spesielt et islandsk selskap som har vært veldig aktiv i Norge. Men vi ser også at politiet er bekymret for at kriminelle nettverk kjøper seg inn i norske fiskerier av forskjellige grunner – fordi det er store verdier og store fristelser.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:47:39]: Eg beit meg merke i noko som statsråden sa i replikkordvekslinga med arbeidarpartirepresentanten, om at grunnen til at det gjekk så bra i Båtsfjord, var folk – altså er det berre at det er forskjell på folk, nokre stader er det betre folk enn andre stader.

Viss analysen er: Kvar går det bra i Fiskeri-Noreg? Da trur eg at rundt tre gonger så mykje av verdien frå norske fiskeri hamnar hjå eigarar i Bærum. Også vesentleg mykje meir av verdiane som kjem av fiskeria i nord, går til Oslo, viser ein Nofima-rapport som blei gitt ut i romjula. Skal ein følgje resonnementet, må det bety at det er betre folk der. Dette heng sjølvsagt saman med kapital. Vil statsråden seie at det rett og slett er forskjell på bra folk – dei som arvar, og kven som klarer å tiltrekke seg mest av verdiskapinga i fiskeria i nord?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [14:48:49]: Min refleksjon rundt det går på at vi etter koronaen mer enn noen gang i Norge trenger å få flere arbeidsplasser i privat sektor. Det er personer som skal bygge og utvikle disse arbeidsplassene. Etter hvert i Nord-Norge er det nå flere og flere som også har kjent på at fiskeriene har gått godt, at oppdrettsnæringen har gått godt og har et hjerte for sitt lokalsamfunn, i og med at bedriftene er lokalt eid. Det er en hovedvekt av familiebedrifter som ønsker å investere og utvikle. Kapitalen er også kommet til Nord-Norge.

Når det gjelder Bærum, er vel det bl.a. fordi hovedkvarteret til Aker BioMarine er registrert der. Men vi har nå åpnet for at rederiet Ytterstad i Lødingen, som var nødt til å registrere sin ringnotbåt i Bærum, nå kan få flytte den hjem til Nord-Norge. Så flagging hjem til Nord-Norge skjer også. Det er betydelige verdier, og det er interessant hvordan det noen plasser går bedre enn andre plasser. Jeg tror det handler veldig mye om de folkene som skal gjøre jobben.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Steinar Reiten (KrF) [14:50:14]: Vi registrerer at Arbeiderpartiet bruker enhver anledning til å annonsere

en ny kvotemelding, foreløpig med arbeidstittelen 2.0, der det etter partiets eget utsagn etter et eventuelt regjeringskifte skal ryddes opp i fiskeripolitikken som den sittende regjering har ført. Etter å ha lyttet til debatten i denne og foregående sak er det ikke tvil om at det i så fall skal bli svært interessant å følge den prosessen fra side-linjen – fra en som uansett har takket nei til gjenvalg.

Denne debatten er siste anledning for opposisjonspartiene, før Stortinget går fra hverandre, til å vise overfor en av Norges viktigste distriktsnæringer og velgerne langs kysten – vel å merke også sør for grensen mellom Nordland og Trøndelag – at de har samordnede og troverdige politiske løsninger. Og hva ser vi? Jo, innlegg og forslag spriker i alle retninger. Mens Arbeiderpartiet i denne saken nøyer seg med å fremme et forslag i luftige og vage vendinger om en kvotemelding 2.0, går de andre rød-grønne regjeringskameratene fra forrige periode atskillig mer konkret til verks. Senterpartiet vil tilbakeføre kvotegrunnlaget fra plikttrålerne til kystflåten hvis ikke forutsetninger som partiet selv stiller for å oppfylle tilbudsplikten, er oppfylt. SV vil uansett avskaffe både tilbudsplikten og bearbeidingsplikten og føre hele kvotegrunnlaget tilbake til kystflåten. Det blir også fra Senterpartiet antydning at en er villig til å gå for kvotetrekking med inntil 20 pst. hvis kvoteregulert fangst blir eksportert ubearbeidd til utenlandsk foredlingsindustri.

Vi registrerer også at opposisjonen til stadighet refererer til Riksrevisjonens rapport om kvotesystemet og uttrykker stor bekymring over konsentrasjon i eierskap til fartøy med tilhørende tildelte kvoter. Det er grunn til å minne om at veldig mange av forslagene som har bidratt til konsentrasjon i eierskap til fartøy og tilhørende kvotegrunnlag, er blitt foreslått nettopp av de partiene som nå kritiserer den eierskapskonsentrasjonen vi ser.

Det er nærliggende å bruke uttrykket «staurbæring» om dette. Det blir vel kanskje ikke relevant å bruke et så landbruksrelatert begrep. Jeg vil heller si at det å prøve å få tak på hva som er rød-grønn fiskeripolitikk, er mer som å håndtere nyfisket sild uten å ha en bøtte for hånden.

Presidenten: Stortinget avbryter nå debatten i sak nr. 13 for å gå til votering.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å votere og går først til votering over sakene nr. 11–19 på gårsdagens kart.

Votering i sak nr. 11, debattert 1. juni 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Skaugvoll Foss, Freddy André Øvstegård og Eirik Faret Sakariassen om

regulering av politiets maktbruk i oppdrag mot barn under barnevernets omsorg (Innst. 571 S (2020–2021), jf. Dokument 8:162 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt ti forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Maria Aasen-Svensrud på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 4, fra Jenny Klinge på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 5, fra Jenny Klinge på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 6–8, fra Petter Eide på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 9 og 10, fra Maria Aasen-Svensrud på vegne av Arbeiderpartiet

Det voteres over forslagene nr. 6–8, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av politiloven og politiforskriften for å tydeliggjøre at det gjelder et strengere menneskerettslig vern ved tvangsbruk overfor barn enn overfor voksne, herunder, men ikke begrenset til, en innføring av kvalifiserte forholdsmessighets- og nødvendighetskrav ved bruk av tvang overfor mindreårige.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi unntak fra generell bevæpning når politiet bistår barnevernet.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å opprette et uavhengig klageorgan for barn under barnevernets omsorg som er utsatt for tvang fra politiet.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.24)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen finne en løsning på hvordan det kan lages en oversikt over politiets bistand til barnevernet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 78 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.40)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en barnefaglig veileder for politiets bistand til barnevernet. Veilederen bør utarbeides i samarbeid med de ansattes organisasjoner, barnevernet og representanter fra barna selv.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.57)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 9 og 10, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en endring av politiloven og politiforskriften for å tydeliggjøre at det gjelder et strengere menneskerettslig vern ved tvangsbruk overfor barn enn overfor voksne, herunder, men ikke begrenset til, en innføring av kvalifiserte forholdsmessighets- og nødvendighetskrav ved bruk av tvang overfor mindreårige.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak som nærmere klargjør klageordningene der politiet bistår barnevernet.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 58 mot 28 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.15)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–3, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre en nasjonal praksis for loggføring og statistikk over tvangsbruk under politioppdrag i barnevernssaker, som kan gjøres offentlig tilgjengelig.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre strengere regulering av hvilke tvangsmidler og hvilken kombinasjon av tvangsmidler som kan brukes overfor barn under barnevernets omsorg.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et forbud mot bruk av spyttmaske på barn.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.37)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:162 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Skaugvoll Foss, Freddy André Øvstegård og Eirik Faret Sakariassen om regulering av politiets maktbruk i oppdrag mot barn under barnevernets omsorg – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 79 mot 7 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.09)

Votering i sak nr. 12, debattert 1. juni 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Maria Aasen-Svensrud, Martin Henriksen og Anette Trettebergstuen om å avvikle lov om tomtefeste (Innst. 592 S (2020–2021), jf. Dokument 8:210 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Lene Vågslid satt fram to forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om avvikling av tomtefeste for bolig- og fritidseiendommer.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i påvente av avvikling av lov om tomtefeste fremme forslag om å forby inngåelse av nye festeavtaler etter tomtefesteloven for bolig- og fritidseiendommer.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til innstillingen.

Rødt har varslet støtte til forslagene.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:210 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Maria Aasen-Svensrud, Martin Henriksen og Anette Trettebergstuen om å avvikle lov om tomtefeste – vedtas ikke.

V o t e r i n g:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 55 mot 32 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.05)

Votering i sak nr. 13, debattert 1. juni 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug og Per-Willy Amundsen om å gi politiet adgang til å innføre vitasjonssoner i særlig kriminalitetsutsatte områder (Innst. 529 S (2020–2021), jf. Dokument 8:271 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Per-Willy Amundsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendringer som gir politiet adgang til å etablere tidsmessig og geografisk avgrensede vitasjonssoner i særlig kriminalitetsutsatte områder.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:271 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug og Per-Willy Amundsen om å gi politiet adgang til å innføre vitasjonssoner i særlig kriminalitetsutsatte områder – vedtas ikke.

V o t e r i n g:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 72 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.58)

Votering i sak nr. 14, debattert 1. juni 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Årsrapport for 2020 fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag (Innst. 463 S (2020–2021), jf. Dokument 14 (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 14 (2020–2021) – Årsrapport for 2020 fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 15, debattert 1. juni 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Årsmelding for 2020 fra Norges institusjon for menneskerettigheter (Innst. 545 S (2020–2021), jf. Dokument 6 (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Petter Eide satt fram seks forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere prosedyrer slik at det foretas grundige forholdsmessighetsvurderinger av alle tiltak som treffes under kriser, når tiltakene griper inn i menneskerettighetene.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere prosedyrer slik at høringsinstituttet benyttes så langt det er praktisk mulig, også når det haster.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere prosedyrer slik at det tas særlig hensyn til sårbare grupper og deres behov ved all krisehåndtering.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen arbeide for at det oppnevnes egne representanter for barnet som kan sikre barnets rett til å bli hørt i barnevernssaker for den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD).»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre straffegjennomføringsloven slik at det fremgår at innsatte som hovedregel har rett til å tilbringe minst åtte timer i fellesskap utenfor cellen.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede opprettelsen av en uavhengig klimakommisjon, med lovfestet mandat til å gi råd om utslippskutt og overvåke et-

terlevelsen av menneskerettslige klimaforpliktelser.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.48)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen utarbeide og implementere en samlet plan for å sikre oversikt og koordinert oppfølging fra de enkelte departement av de internasjonale overvåkingsorganenes anbefalinger til Norge.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 45 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.10)

Videre var innstilt:

II

Dokument 6 (2020–2021) – Årsmelding for 2020 fra Norges institusjon for menneskerettigheter – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 16, debattert 1. juni 2021

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Tor André Johnsen, Himanshu Gulati, Helge André Njåstad, Silje Hjemdal og Erlend Wiborg om å slette opparbeidet bompengegjeld og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Tor André Johnsen, Åshild Bruun-Gundersen, Erlend Wiborg, Christian Tybring-Gjedde, Jon Engen-Helgheim og Silje Hjemdal om å forby bruk av bompenge på sykkelveier, kollektivtrafikk og byutvikling (Innst. 527 S (2020–2021), jf. Dokument 8:275 S (2020–2021) og Dokument 8:277 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Bård Hoksrud satt fram 61 forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Representanten Bård Hoksrud har bedt om ordet.

Bård Hoksrud (FrP) [15:10:05]: Jeg vil be om at vi stemmer over hvert enkelt forslag.

Presidenten: Da har representanten Bård Hoksrud foreslått at det voterer enkeltvis over de 61 forslagene fra Fremskrittspartiet.

Presidenten har ikke registrert at andre partigrupper har signalisert at de vil støtte noen av disse forslagene, og presidenten har derfor til hensikt å legge opp til en alternativ votering mellom innstillingen og forslagene fra Fremskrittspartiet.

Presidenten mener det har vært klar praksis for at man har en samlet votering over forslag fra samme fraksjon, bl.a. for å spare tid. I dette tilfellet vil det være spørsmål om Stortinget skal ha 62 voteringer, eller bare én votering.

Etter Stortingets forretningsorden § 59 annet ledd siste punktum må voteringsordningen «være oppgitt og godtatt på forhånd».

Presidenten vil derfor åpne opp for synspunkter fra de øvrige partigruppene til voteringsordningen. Ber noen om ordet? – Ingen har bedt om ordet.

Vi voterer da over forslaget fra Bård Hoksrud om å votere enkeltvis over forslagene nr. 1–61, fra Fremskrittspartiet.

De representantene som støtter representanten Bård Hoksruks forslag, bes reise seg.

15 representanter stemte for. – Forslaget fra representanten Bård Hoksrud om at det voterer enkeltvis, er dermed ikke bifalt.

Stortinget voterer da samlet over forslagene nr. 1–61, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i Askøypakken innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i Bypakke Bergen innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i Bypakke Bodø innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i Bypakke Grenland

innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i Bypakke Nedre Glomma innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i Bypakke Nord-Jæren innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i Bømlopakken innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E134 Damåsen–Saggrenda innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E16 Bjørnum–Skaret innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E16 Egge-moen–Jevnaker–Olum innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E16 Fønhus–Bagn–Bjørge innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E16 Kongsvinger–Slomarka innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E18 Gulli–Langangen innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E18

Langangen–Dørdal innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E18 Tvedestrand–Arendal innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E39 Kristiansand vest–Lyngdal vest innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E39 Rogfast innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i E39 Svegatjørn–Rådal innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E6 Gardermoen–Kolomoen innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E6 Hålogalandsbrua innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E6 Kolomoen–Moelv innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E6 Korgen–Bolna (Helgeland nord) innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E6 Nord-Trøndelag grense–Korgen (Helgeland sør) innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E6 Ranheim–Åsen innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E6 Ringebu–Otta (strekningen Frya–Sjoa) innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E6 Trondheim–Stjørdal innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E6 Ulsberg–Melhus innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E6 Vindåsliene–Korporalsbrua innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E6 Øyer–Tretten innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet E6/E18 Østfoldpakka innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i Fosenpakken innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Fv. 108 Ny Kråkerøyforbindelse innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Fv. 17/fv. 720 Dyrstad–Sprova–Malm innen 1. juli 2021 og be-

nytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Fv. 255 Jørstad–Segelstad bru innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Fv. 311 Presterødbakken innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Fv. 33 Skardtjernet–Tonsvatnet og Bjørgokrysset–Nedre Øydgården innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Fv. 34 Grimme–Vesleelva innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Fv. 45 Gjesdal innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Fv. 47 T-forbindelsen innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Fv. 519 Finnfast innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 41 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Fv. 659 Nordøyvegen innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 42 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Fv. 714 Stokkhaugen–Sunde innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Fv. 78

Toventunnelen m/tilførselsveger innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 44 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Fv. 858 Ryaforbindingen innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 45 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i Førdepakken innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 46 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i Kvammapakken innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i Miljøpakke Trondheim innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 48 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i Nordhordlandspakken innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 49 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i Oslopakke 3 innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 50 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Rv. 13 Ryfast innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 51 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Rv. 3/rv. 25 Ommangsvollen–Grundset/Basthjørnet innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 52 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Rv. 36 Bø–Seljord innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 53 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengegjelden i prosjektet Rv. 36 Slåt-

tekås-Årnes innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 54 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengегjelden i prosjektet Rv. 4 Lunner grense-Jaren og Lygna sør innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 55 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengегjelden i prosjektet Rv. 555 Sostrasambandet innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 56 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengегjelden i prosjektet Rv. 7 Sogna-Ørgenvika innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 57 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengегjelden i prosjektet Rv. 7/rv. 13 Hardangerbrua innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 58 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengегjelden i Samferdselspakke for Kristiansandsregionen innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 59 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengегjelden i Vegpakke Harstad innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 60 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle bompengегjelden i Vossapakke innen 1. juli 2021 og benytte midlene avsatt i infrastrukturfondet i denne sammenheng.»

Forslag nr. 61 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av veglova § 27 slik at inntekter fra bompenger ikke kan benyttes til sykkelveier, kollektivtrafikk, byutvikling og annet som ikke er direkte relatert til vei og bedret eller økt fremkommelighet for bilistene.»

Det votes alternatıvt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Dokument 8:275 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Tor André Johnsen, Himanshu Gulati, Helge André Njåstad, Silje Hjemdal og Erlend Wiborg om å slette opparbeidet bompengегjeld – vedtas ikke.

II

Dokument 8:277 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Tor André Johnsen, Åshild Bruun-Gundersen, Erlend Wiborg, Christian Tybring-Gjedde, Jon Engen-Helgheim og Silje Hjemdal om å forby bruk av bompenger på sykkelveier, kollektivtrafikk og byutvikling – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 70 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.43)

Votering i sak nr. 17, debattert 1. juni 2021

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigbjørn Gjelsvik, Bengt Fasteraune og Ole André Myhrvold om en permanent løsning for småflyaktiviteten i Oslo-området og luftfartøyvernssenter på Kjeller (Innst. 543 S (2020–2021), jf. Dokument 8:241 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Tor André Johnsen satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for Stortinget med en permanent løsning for småflyaktiviteten i Oslo-området. Inntil en slik plan foreligger og er realisert, må regjeringen medvirke til at dagens småflyaktivitet kan fortsette ved Kjeller flyplass.»

Forslaget kommer til erstatning for komiteens innstilling I.

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 57 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.30)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

II

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget med en plan for hvordan staten kan bidra til at de nasjonale kulturhistoriske verdiene på Kjeller blir ivare tatt.

Presidenten: Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 55 mot 32 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.50)

Votering i sak nr. 18, debattert 1. juni 2021

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Rapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd om virksomheten i 2020 (Innst. 438 S (2020–2021), jf. Dokument 17 (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 17 (2020–2021) – Rapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd om virksomheten i 2020 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 19, debattert 1. juni 2021

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Nordisk samarbeid (Innst. 436 S (2020–2021), jf. Meld. St. 27 (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Meld. St. 27 (2020–2021) – Nordisk samarbeid – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Stortinget går da til votering over sakene nr. 1–11 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 2. juni 2021

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven (nytt krav til samarbeidsavtalen mellom kommuner og helseforetak) (Innst. 576 L (2020–2021), jf. Prop. 102 L (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Nicholas Wilkinson satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag som sikrer at helse- og omsorgstjenesteloven § 6-2 om samarbeid mellom kommuner og regionale helseforetak får et tillegg som ivaretar FNs barnekonvensjons prinsipper om barns rett til å bli hørt, beslutninger til barnets beste og barns rett til privatliv.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 44 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.58)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

lov

om endringer i helse- og omsorgstjenesteloven (nytt krav til samarbeidsavtalen mellom kommuner og helseforetak)

I

I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. skal § 6-2 første ledd nr. 10, 11 og nytt nr. 12 lyde:

10. samarbeid om forebygging,

11. omforente beredskapsplaner og planer for den akuttmedisinske kjeden,
 12. konkret beskrivelse av hvordan partene sammen skal utvikle og planlegge tjenestene og

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 2, debattert 2. juni 2021

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i helsepersonelloven (melding ved helsevekkelse av betydning for trafikksikkerheten) (Innst. 615 L (2020–2021), jf. Prop. 121 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i helsepersonelloven (melding ved helsevekkelse av betydning for trafikksikkerheten)

I

I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) gjøres følgende endringer:

Overskriften til § 34 skal lyde:

§ 34 *Plikt til å gi opplysninger i forbindelse med førerkort og sertifikat*

§ 34 første ledd skal lyde:

Lege, psykolog eller optiker som finner at en pasient med førerkort for motorvogn eller sertifikat for luftfartøy eller som arbeider som flygeleder, ikke oppfyller de helsemessige kravene som stilles, skal gjøre pasienten oppmerksom på at det er forbudt å føre motorvogn eller luftfartøy eller være i tjeneste som flygeleder så lenge disse kravene ikke er oppfylt. Dersom pasientens helsetilstand antas ikke å være kortvarig, skal helsepersonell som nevnt gi melding til offentlige myndigheter.

I kapittel 6 skal ny § 34 a lyde:

§ 34 a *Adgang til å gi opplysninger i forbindelse med helsevekkelse av betydning for øvrig trafikksikkerhet*

Lege, psykolog eller optiker kan uten hinder av taushetsplikt gi melding til offentlige myndigheter når det er grunn til å tro at en pasient som fører skinnegående kjøretøy eller fartøy på sjøen eller utfører tjeneste som los, har en helsevekkelse som kan føre til skade på person. Første punktum gjelder kun dersom føreretten forutsetter helseerklæring. Pasienten skal få beskjed om at melding er gitt.

Departementet kan gi forskrift om hvordan meldinger etter første ledd skal gis og behandles av mottakeren. Departementet kan også gi forskrift om at første ledd skal gjelde tilsvarende for andre som utfører tjeneste av betydning for sikkerheten på sjøen eller på skinnegående kjøretøy.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3, debattert 2. juni 2021

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i helsepersonelloven og pasientjournalloven (bruk av helseopplysninger for å lette samarbeid, læring og bruk av kunstig intelligens i helse- og omsorgstjenesten mv.) (Innst. 617 L (2020–2021), jf. Prop. 112 L (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Kjersti Toppe satt fram et forslag på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg for å se på reguleringen av informasjons- håndtering i helsetjenesten i sin helhet, og fremme tiltak for Stortinget som både bidrar til lettere samarbeid og læring på tvers, men samtidig ivaretar be-

hovet for å beskytte opplysninger, begrense tilgang og sikre ivaretagelse av pasientenes rettigheter.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.17)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i helsepersonelloven og pasientjournalloven (bruk av helseopplysninger for å lette samarbeid, læring og bruk av kunstig intelligens i helse- og omsorgstjenesten mv.)

I

I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. gjøres følgende endringer:

Ny § 25 a skal lyde:

§ 25 a *Opplysninger i helsefaglige arbeidsfellesskap*

Helsepersonell kan dele taushetsbelagte opplysninger i helsefaglige arbeidsfellesskap. Formålet skal være å støtte helsepersonell i å treffe beslutninger om helsehjelp til en pasient, å sikre forsvarlig opplæring av helsepersonell eller å gjennomføre helsehjelp i virksomheten. Pasienten kan motsette seg slik deling av opplysninger.

Det kan ikke gjøres oppslag i journaler på grunnlag av først ledd.

Ny § 25 b skal lyde:

§ 25 b *Opplysninger for å yte helsehjelp til en annen pasient*

Lege og tannlege virksomheten utpeker kan etter anmodning og uten hinder av taushetsplikt, tilgjengeliggjøre opplysninger om en pasient til lege eller tannlege for ytelse av helsehjelp til en annen pasient, i en konkret behandlingssituasjon. Det kan bare deles opplysninger som er relevante og nødvendige for ytelse av helsehjelp til den andre pasienten.

Virksomheten skal til enhver tid ha en oppdatert liste over utpekt personell etter første ledd.

Det skal dokumenteres i pasientens journal hvem opplysninger etter første ledd har blitt utlevert til, og hvilke opplysninger som har blitt utlevert.

Pasienten kan motsette seg deling av opplysninger etter første ledd.

Overskriften til § 29 skal lyde:

Dispensasjon fra taushetsplikt

§ 29 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) opplysningene skal brukes til et uttrykkelig angitt formål knyttet til statistikk, helseanalyser, forskning, utvikling og bruk av klinisk beslutningsstøtteverktøy, kvalitetsforbedring, planlegging, styring eller beredskap for å fremme helse, forebygge sykdom og skade eller gi bedre helse- og omsorgstjenester,

Ny § 29 e skal lyde:

§ 29 e *Oppslag i journal for undervisningsformål*

For å finne opplysninger som egner seg i undervisning som kan sikre forsvarlig opplæring av helsepersonell eller helsefaglige studenter, kan taushetsbelagte opplysninger om en pasient gjøres tilgjengelige for en lege eller tannlege som arbeider ved en sykehusavdeling eller tannklinikk der pasienten er eller har vært for å få helsehjelp.

Pasienten kan motsette seg tilgjengeliggjøring av opplysninger etter første ledd. Det kan bare tilgjengeliggjøres opplysninger som er relevante og nødvendige for å oppnå formålet.

Tilgjengeliggjøring etter første ledd skal dokumenteres. Den dataansvarlige skal alltid dokumentere informasjon om:

- a) identiteten og den organisatoriske tilhørigheten til den som får helseopplysningene
- b) grunnlaget for tilgjengeliggjøringen
- c) tidsperioden for tilgjengeliggjøringen
- d) hvilke opplysninger som blir tilgjengeliggjort.

II

I lov 20. juni 2014 nr. 42 om behandling av helseopplysninger ved ytelse av helsehjelp gjøres følgende endringer:

Ny § 9 a skal lyde:

§ 9 a *Behandlingsrettet helseregister med tolkede genetiske varianter*

Virksomheter som gjør undersøkelser etter bioteknologiloven § 4-1, § 5-1 annet ledd bokstav a eller § 5-1 annet ledd bokstav b, kan samarbeide om etablering av et behandlingsrettet helseregister med tolkede genetiske varianter. Direkte personidentifiserbare opplysninger, som navn eller fødselsnummer, kan ikke behandles i registeret. Opplysningene kan tilgjengeliggjøres for registeret uten hinder av taushetsplikt.

Formålet med behandlingen av helseopplysningene skal være å yte og kvalitetssikre helsehjelp til pasienter som kan knyttes til en tolket genvariant. Første ledd gir ikke grunnlag for opprettelse av et helseregister med

genomer eller eksomer. Det er ikke tillatt å bruke opplysningene i registeret for å rekonstruere hele eller deler av genomer eller eksomer.

Helseopplysningene kan behandles uten samtykke fra den registrerte, men den registrerte har rett til å motsette seg behandlingen. Den dataansvarlige skal sørge for at den registrerte så snart som mulig etter at opplysningene er samlet inn, får nødvendig informasjon for at vedkommende skal få innsikt i hva retten til å motsette seg behandling av opplysningene innebærer.

Helseopplysningene kan, i samsvar med formålet i annet ledd og uten hinder av taushetsplikt, tilgjengeliggjøres fra registeret dersom den som får tilgang til opplysningene

- a) er underlagt lovbestemt taushetsplikt,
- b) godtgjør at behandlingen vil ha rettslig grunnlag etter personvernforordningen artikkel 6 og 9 og
- c) har gjort rede for hvilke egnede tekniske og organisatoriske tiltak som skal gjøres for å ivareta informasjonssikkerheten.

Den dataansvarlige skal vurdere om vilkårene for tilgjengeliggjøring er oppfylt.

Departementet gir forskrift om hvilke helseopplysninger som kan behandles i et register med hjemmel etter første ledd og på hvilken måte og i hvilken form opplysningene skal tilgjengeliggjøres for registeret.

§ 17 første ledd ny bokstav d skal lyde:

- d) helseopplysninger registreres eller behandles på andre måter i register etablert med hjemmel i § 9 a.

III

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene i loven skal tre i kraft til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4, debattert 2. juni 2021

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2021/

522 om opprettelse av EUs helseprogram, EU4Health (2021–2027) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Helse- og omsorgsdepartementet (Innst. 558 S (2020–2021), jf. Prop. 173 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 2, fra Kjersti Toppe på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 1, fra Morten Stordalen på vegne av Fremskrittspartiet

Forslag nr. 1, fra Morten Stordalen på vegne av Fremskrittspartiet, ble under debatten endret og lyder nå:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en kostnadsoversikt over alle kontingenter, deltakelser, prosjekter og tiltak Norge er eller har vært med på i regi av EU.»

Det voterer over forslag nr. 2, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget sender Prop. 173 S (2020–2021) tilbake til regjeringen.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 72 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.42)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder i endret form:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en kostnadsoversikt over alle kontingenter, deltakelser, prosjekter og tiltak Norge er eller har vært med på i regi av EU.»

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at det ble avgitt 59 stemmer mot forslaget fra Fremskrittspartiet og 26 stemmer for.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.02)

Siv Mossleth (Sp) fra salen): Stemmen min ble ikke registrert.

Presidenten: Vi korrigerer stemmetallene. Da blir resultatet at 59 representanter stemte imot forslaget og 27 stemte for. – Dermed er forslaget ikke bifalt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2021 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
703		Internasjonalt samarbeid	
	71	Internasjonale organisasjoner, for høyes med	77 800 000
	71	Internasjonale organisasjoner, for høyes med	77 800 000
			fra kr 60 317 000 til kr 138 117 000

II

Stortinget samtykker i deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2021/522 om opprettelse av EUs helseprogram, EU4Health (2021–2027).

Presidenten: Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 70 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.51)

Votering i sak nr. 5, debattert 2. juni 2021

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator) (Innst. 581 L (2020–2021), jf. Prop. 100 L (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Kjersti Toppe på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 2 og 3, fra Tore Hagebakken på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at rettighetsperspektivet brukes i barnekoordinatorordningen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en rett for barn til individuell plan i barnehageloven og opplæringsloven med korrespon-

derende plikt for utdanningssektoren til å utarbeide individuell plan.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.26)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at rettighetsfesting av barnekoordinator og koordinatorordningen for pasienter med behov for sammensatte og koordinerte tjenester blir fullfinansiert før innføring.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 44 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.43)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

A.

Lo v

om endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator)

I

I lov 3. juni 1983 nr. 54 om tannhelsetjenesten skal ny § 1-4a lyde:

§ 1-4a Fylkeskommunens ansvar for samarbeid

Fylkeskommunen skal sørge for at virksomheter som yter tannhelsetjenester som nevnt i §§ 1-1 og 1-3, samarbeider med andre tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi pasienten et helhetlig og samordnet tjenestetilbud, og samarbeider med barnekoordinator dersom dette er oppnevnt etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a.

Fylkeskommunen skal, i tillegg til å følge opp enkelte pasienter, sørge for nødvendig samarbeid mellom tannhelsetjenesten innad i fylkeskommunen, med tannhelsetjenesten i andre fylkeskommuner og andre tjenesteytere, slik at den fylkeskommunale tannhelsetjenesten og de andre tjenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift.

Med tjenesteytere etter første og andre ledd menes kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenesteytere, private tjenesteytere som yter tjenester på vegne av slike tjenesteytere, barnehager som får tilskudd etter barnehageloven § 19 og skoler som får statstilskudd etter friskolelova § 61.

II

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

§ 3-2 skal lyde:

§ 3-2 Samarbeid og samordning

Barneverntjenesten skal samarbeide med offentlige instanser og andre tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi barnet et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Kommunen skal samordne tjenestetilbudet etter første ledd. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal instans som skal ivareta samordningen. Dersom det er oppnevnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a, skal koordinatoren sørge for samordning av tjenestetilbudet.

Barneverntjenesten skal, i tillegg til å følge opp enkelte barn, samarbeide med offentlige instanser og andre tjenesteytere slik at barneverntjenesten og de andre tjenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift.

Med tjenesteytere menes kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenesteytere, private tjenesteytere som utfører oppgaver på vegne av slike tjenesteytere, barnehager som får tilskudd etter barnehageloven § 19 og skoler som får statstilskudd etter friskolelova § 6-1.

§ 3-2 a skal lyde:

§ 3-2 a Rett til individuell plan

Barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester har rett til å få utarbeidet en individuell plan. Barneverntjenesten skal samarbeide med offentlige instanser og andre tjenesteytere om planen for å bidra til et helhetlig tjenestetilbud for barnet.

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke grupper av barn plikten omfatter etter første ledd, og om innholdet i individuelle planer.

§ 6-5 første ledd skal lyde:

Enkeltvedtak som barneverntjenesten har truffet, og oppfølgingsvedtak som Barne-, ungdoms- og familie-etaten har truffet, kan påklages til statsforvalteren. Også avgjørelse om individuell plan kan påklages til statsforvalteren.

III

I lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer skal ny § 1 a lyde:

§ 1 a Samarbeid og samordning

Familievernkontoret skal samarbeide med andre tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi brukeren et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Kommunen skal samordne tjenestetilbudet etter første ledd. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal tjenesteyter som skal ivareta samordningen. Dersom det er oppnevnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a, skal koordinatoren sørge for samordning av tjenestetilbudet.

Familievernkontoret skal, i tillegg til å følge opp enkelte brukere, samarbeide med andre tjenesteytere slik at familievernkontoret og de andre tjenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift.

Med tjenesteytere menes kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenesteytere, private tjenesteytere som utfører oppgaver på vegne av slike tjenesteytere, barnehager som får tilskudd etter barnehageloven § 19 og skoler som får statstilskudd etter friskolelova § 6-1.

IV

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregående opplæringa gjøres følgende endringer:

§ 3-6 nytt andre ledd skal lyde:

Oppfølgingstenesta skal sikre tverretatleg samarbeid mellom kommunale, fylkeskommunale og statlege instansar som har ansvar for målgruppa, og formidle, eventuelt samordne, tilbod frå ulike instansar.

Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

Ny § 4A-14 skal lyde:

§ 4A-14 Samarbeid og samordning

Kommunen og fylkeskommunen skal samarbeide med andre tenesteytarar dersom samarbeid er nødvendig for å gi deltakaren eit heilskapleg og samordna tenestetilbod. Dersom deltakaren har individuell plan etter anna lov og forskrift, skal kommunen eller fylkeskommunen delta i samarbeid om utarbeiding og oppfølging av tiltak og mål i den individuelle planen.

Kommunen skal samordne tenestetilbodet etter første ledd. Ved behov skal kommunen bestemme kva for ein tenesteytar som skal vareta samordninga. Dersom det er oppnemnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a, skal koordinatoren sørge for samordning av tenestetilbodet.

Kommunen og fylkeskommunen skal, i tillegg til å følge opp einskilde deltakarar, samarbeide med andre tenesteytarar slik at kommunen og fylkeskommunen og dei andre tenesteytarane kan vareta sine oppgåver etter lov og forskrift.

Når det er nødvendig for å vareta ansvaret etter første til tredje ledd, kan dei samarbeidande tenestene behandle personopplysningar, inkludert personopplysningar som nemnde i personvernforordningen artikkel 9 og 10.

Med tenesteytarar er det her meint kommunale, fylkeskommunale og statlege tenesteytarar, private tenesteytarar som utfører oppgåver på vegner av ein slik tenesteytar, barnehagar som får tilskot etter barnehageloven § 19 og skolar som får statstilskot etter friskolelova § 6-1.

§ 15-3 skal lyde:

§ 15-3 Opplysningsplikt til barnevernet

Alle som utfører tenester eller arbeid etter denne lova, skal i arbeidet sitt vere merksame på forhold som kan føre til tiltak frå barneverntenesta.

Alle som utfører tenester eller arbeid etter denne lova, skal utan hinder av teieplikta melde frå til barneverntenesta utan ugrunna opphald

- a) når det er grunn til å tru at eit barn blir eller vil bli mishandla, utsett for alvorlege manglar ved den daglege omsorga eller anna alvorleg omsorgssvikt,
- b) når det er grunn til å tru at eit barn har ein livstruande eller annan alvorleg sjukdom eller skade og ikkje kjem til undersøking eller behandling, eller at eit barn med nedsett funksjonsevne eller eit spesielt hjelpetrengande barn ikkje får dekt sitt særlege behov for behandling eller opplæring,
- c) når eit barn viser alvorlege åtferdsvanskar i form av alvorleg eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmiddel eller ei anna form for utprega normlaus åtferd,

- d) når det er grunn til å tru at eit barn blir eller vil bli utnytta til menneskehandel.

Alle som utfører tenester eller arbeid etter denne lova, pliktar òg å gi opplysningar etter pålegg i samsvar med barnevernloven § 6-4.

§ 15-4 skal lyde:

§ 15-4 Opplysningar til den kommunale helse- og omsorgstenesta og sosialtenesta

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at alle som utfører tenester eller arbeid etter denne lova, er merksame på forhold som bør føre til tiltak frå sosialtenesta eller helse- og omsorgstenesta. Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at dei av eige tiltak gir sosialtenesta eller helse- og omsorgstenesta opplysningar om slike forhold så langt opplysningane kan givast utan hinder av teieplikta.

§ 15-5 oppheves.

§ 15-8 skal lyde:

§ 15-8 Samarbeid og samordning

Skolen, skolefritidsordninga og pedagogisk-psykologisk teneste skal samarbeide med andre tenesteytarar dersom samarbeid er nødvendig for å gi eleven eit heilskapleg og samordna tenestetilbod. Dersom eleven har individuell plan etter anna lov og forskrift, skal skolen, skolefritidsordninga og pedagogisk-psykologisk teneste delta i samarbeid om utarbeiding og oppfølging av tiltak og mål i den individuelle planen.

Kommunen skal samordne tenestetilbodet etter første ledd. Ved behov skal kommunen bestemme kva for ein kommunal tenesteytar som skal vareta samordninga. Dersom det er oppnemnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a, skal koordinatoren sørge for samordning av tenestetilbodet.

Skolen, skolefritidsordninga og pedagogisk-psykologisk teneste skal, i tillegg til å følge opp einskilde elevar, samarbeide med andre tenesteytarar slik at skolen, skolefritidsordninga, den pedagogisk-psykologiske tenesta og dei andre tenesteytarane kan vareta sine oppgåver etter lov og forskrift.

Når det er nødvendig for å vareta ansvaret etter første til tredje ledd, kan dei samarbeidande tenestene behandle personopplysningar, inkludert personopplysningar som nemnde i personvernforordningen artikkel 9 og 10.

Med tenesteytarar er det her meint kommunale, fylkeskommunale og statlege tenesteytarar, private tenesteytarar som utfører oppgåver på vegner av ein slik tenesteytar, barnehagar som får tilskot etter barnehageloven § 19 og skolar som får statstilskot etter friskolelova § 6-1.

I lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. gjøres følgende endringer:

§ 2-1 e skal lyde:

§ 2-1 e Samarbeid

Det regionale helseforetaket skal sørge for at virksomheter som yter spesialisthelsetjenester som nevnt i § 2-1 a, samarbeider med andre tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi pasienten et helhetlig og samordnet tjenestetilbud, og samarbeider med barnekoordinator dersom dette er oppnevnt etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a.

Det regionale helseforetaket skal, i tillegg til å følge opp enkelte pasienter, sørge for nødvendig samarbeid mellom ulike helseforetak innad i det regionale helseforetaket, med andre regionale helseforetak og andre tjenesteytere, slik at helseforetaket og de andre tjenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift.

Med tjenesteytere etter første og andre ledd menes kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenesteytere, private tjenesteytere som yter tjenester på vegne av slike tjenesteytere, barnehager som får tilskudd etter barnehageloven § 19 og skoler som får statstilskudd etter friskolelova § 6-1.

De regionale helseforetakene skal sørge for at det inngås samarbeidsavtaler som nevnt i helse- og omsorgstjenesteloven § 6-1. Det regionale helseforetaket kan beslutte at ett eller flere av helseforetakene det eier, skal inngå og være part i slike avtaler.

§ 2-5 tredje ledd skal lyde:

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke pasientgrupper plikten omfatter etter første ledd, og om innholdet i individuelle planer.

§ 2-5 a skal lyde:

§ 2-5 a Koordinator

For pasienter med behov for komplekse eller langvarige og koordinerte tjenester etter loven her, skal det oppnevnes koordinator. Koordinatoren skal sørge for nødvendig oppfølging av den enkelte pasient, sikre samordning av tjenestetilbudet i forbindelse med institusjonsopphold og overfor andre tjenesteytere samt sikre fremdrift i arbeidet med individuell plan.

Koordinatoren skal samarbeide med barnekoordinator dersom dette er oppnevnt etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a.

Koordinatoren skal være helsepersonell.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke oppgaver koordinatoren skal ha.

VI

I lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern skal § 4-1 tredje ledd lyde:

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke pasientgrupper plikten omfatter etter første ledd, og om innholdet i individuelle planer.

VII

I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter gjøres følgende endringer:

Ny § 2-5 b skal lyde:

§ 2-5 b Rett til koordinator

Pasient og bruker som har behov for komplekse eller langvarige og koordinerte tjenester, har rett til koordinator i samsvar med bestemmelsene i helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 og spesialisthelsetjenesteloven § 2-5 a.

Ny § 2-5 c skal lyde:

§ 2-5 c Rett til barnekoordinator

Familier som har eller venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og som vil ha behov for langvarige og sammensatte eller koordinerte helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester, har rett til barnekoordinator i samsvar med helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a.

VIII

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar gjøres følgende endringer:

§ 3-6a skal lyde:

§ 3-6a Samarbeid og samordning

Skolen skal samarbeide med andre tenesteytarar dersom samarbeid er nødvendig for å gi eleven eit heilskapleg og samordna tenestetilbod. Dersom eleven har individuell plan etter anna lov og forskrift, skal skolen delta i samarbeid om utarbeiding og oppfølging av tiltak og mål i den individuelle planen.

Kommunen skal samordne tenestetilbodet etter første ledd. Ved behov skal kommunen bestemme kva for ein kommunal tenesteytar som skal vareta samordninga. Dersom det er oppnemnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a, skal koordinatoren sørge for samordning av tenestetilbodet.

Skolen skal, i tillegg til å følgje opp einskilde elevar, samarbeide med andre tenesteytarar slik at skolen og dei andre tenesteytarane kan vareta sine oppgåver etter lov og forskrift.

Når det er nødvendig for å vareta ansvaret etter første til tredje ledd, kan dei samarbeidande tenestene behandle personopplysningar, inkludert personopplysningar som nemnde i personvernforordningen artikkel 9 og 10.

Med tenesteytarar er det her meint kommunale, fylkeskommunale og statlege tenesteytarar, private tenesteytarar som utfører oppgåver på vegner av ein slik teneste-

ytar, barnehagar som får tilskot etter barnehageloven § 19 og skolar som får statstilskot etter friskolelova § 6-1.

§ 3-6b oppheves.

§ 7-4 skal lyde:

§ 7-4 *Opplysningsplikt til barnevernet*

Alle som utfører tenester eller arbeid etter denne lova, og tilsette i skolefritidsordningar i friskolar skal i arbeidet sitt vere merksame på forhold som kan føre til tiltak frå barneverntenesta.

Alle som utfører tenester eller arbeid etter denne lova, og tilsette i skolefritidsordningar i friskolar, skal utan hinder av teieplikta melde frå til barneverntenesta utan ugrunna opphald

- a) når det er grunn til å tru at eit barn blir eller vil bli mishandla, utsett for alvorlege manglar ved den daglege omsorga eller anna alvorleg omsorgssvikt,
- b) når det er grunn til å tru at eit barn har ein livstruande eller annan alvorleg sjukdom eller skade og ikkje kjem til undersøking eller behandling, eller at eit barn med nedsett funksjonsevne eller eit spesielt hjelpetrengande barn ikkje får dekt sitt særlege behov for behandling eller opplæring,
- c) når eit barn viser alvorlege åtferdsvanskar i form av alvorleg eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmiddel eller ei anna form for utprega normlaus åtferd,
- d) når det er grunn til å tru at eit barn blir eller vil bli utnytta til menneskehandel.

Alle som utfører tenester eller arbeid etter denne lova, pliktar også å gi opplysningar etter pålegg i samsvar med barnevernloven § 6-4.

§ 7-5 skal lyde:

§ 7-5 *Opplysningar til den kommunale helse- og omsorgstenesta og sosialtenesta*

Styret skal sørge for at alle som utfører tenester eller arbeid etter denne lova, er merksame på forhold som bør føre til tiltak frå sosialtenesta eller helse- og omsorgstenesta. Styret skal sørge for at dei av eige tiltak gir sosialtenesta eller helse- og omsorgstenesta opplysningar om slike forhold så langt opplysningane kan givast utan hinder av teieplikta.

IX

I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager gjøres følgende endringer:

Ny § 2 b skal lyde:

§ 2 b *Samarbeid og samordning*

Barnehagen og pedagogisk-psykologisk teneste skal samarbeide med andre tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi barnet et helhetlig og sam-

ordnet tjenestetilbud. Dersom barnet har individuell plan etter annen lov og forskrift, skal barnehagen og pedagogisk-psykologisk teneste delta i samarbeid om utarbeidelse og oppfølging av tiltak og mål i den individuelle planen.

Kommunen skal samordne tjenestetilbudet etter første ledd. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal tjenesteyter som skal ivareta samordningen. Dersom det er oppnevnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a, skal koordinatoren sørge for samordning av tjenestetilbudet.

Barnehagen og pedagogisk-psykologisk teneste skal, i tillegg til å følge opp enkelte barn, samarbeide med andre tjenesteytere slik at barnehagen, pedagogisk-psykologisk teneste og de andre tjenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift.

Med tjenesteytere menes kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenesteytere, private tjenesteytere som utfører oppgaver på vegne av slike tjenesteytere, barnehager som får tilskudd etter barnehageloven § 19 og skoler som får statstilskudd etter friskolelova § 6-1.

§ 45 skal lyde:

§ 45 *Opplysninger til den kommunale helse- og omsorgstjenesten og sosialtjenesten*

Barnehagepersonalet skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som bør føre til tiltak fra sosialtjenesten eller helse- og omsorgstjenesten. Barnehagen skal av eget tiltak gi sosialtjenesten eller helse- og omsorgstjenesten opplysninger om slike forhold så langt opplysningene kan gis uten hinder av taushetsplikt.

X

I lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen gjøres følgende endringer:

§ 15 fjerde ledd skal lyde:

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvem retten til individuell plan gjelder for etter tredje ledd, og om innholdet i individuelle planer.

Ny § 15 a skal lyde:

§ 15 a *Samarbeid med andre offentlige organer og tjenesteytere*

Kontoret skal samarbeide med andre offentlige organer og tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi brukeren et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Kontoret skal, i tillegg til å følge opp enkelte brukere, samarbeide med andre offentlige organer og tjenesteytere, slik at kontoret og de andre tjenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift.

Med tjenesteytere menes kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenesteytere, private tjenesteytere

som utfører oppgaver på vegne av slike tjenesteytere, barnehager som får tilskudd etter barnehageloven § 19 og skoler som får statstilskudd etter friskolelova § 6-1.

XI

I lov 19. juni 2009 nr. 44 om kommunale krisesentertilbud gjøres følgende endringer:

Ny § 4 skal lyde:

§ 4 Samarbeid og samordning

Kommunen skal sørge for at krisesentertilbudet samarbeider med andre delar av tenesteapparatet dersom det er nødvendig for å gi brukaren eit heilskapleg og samordna tenestetilbud. Dersom brukaren har individuell plan etter anna lov og forskrift, skal kommunen sørge for at krisesentertilbudet deltek i samarbeid om utarbeiding og oppfølging av tiltak og mål i den individuelle planen.

Kommunen skal samordne tenestetilbudet etter første ledd. Ved behov skal kommunen bestemme kva for ein kommunal tenesteytar som skal vareta samordninga. Dersom det er oppnemnd barnekoordinator etter helse- og omsorgstenesteloven § 7-2 a, skal koordinatoren sørge for samordning av tenestetilbudet.

Kommunen skal, i tillegg til å følge opp einskilde brukarar, sørge for at krisesentertilbudet samarbeider med andre delar av tenesteapparatet slik at krisesentertilbudet og dei andre tenestene kan ivareta sine oppgåver etter lov og forskrift.

Med tenesteapparatet er det her meint kommunale, fylkeskommunale og statlege tenesteytarar, private tenesteytarar som utfører oppgåver på vegner av ein slik tenesteytar, barnehagar som får tilskot etter barnehageloven § 19 og skolar som får statstilskot etter friskolelova § 6-1.

Ny § 6 a skal lyde:

§ 6 a Opplysningar til den kommunale helse- og omsorgstenesta og sosialtenesta

Kommunen skal sørge for at alle som utfører tenester eller arbeid etter denne lova, er merksame på forhold som bør føre til tiltak frå sosialtenesta eller helse- og omsorgstenesta. Kommunen skal sørge for at krisesentertilbudet av eige tiltak gir sosialtenesta eller helse- og omsorgstenesta opplysningar om slike forhold så langt opplysningane kan givast utan hinder av teieplikta.

XII

I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd skal lyde:

Statsforvalteren skal føre tilsyn med at kommunen oppfyller sine plikter etter kapittel 4, § 13 andre ledd første punktum, tredje ledd, fjerde ledd første punktum og § 16 første ledd.

§ 13 skal lyde:

§ 13 Samarbeid med andre offentlige organer og tjenesteytere og samordning

Kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen skal medvirke til at sosiale hensyn blir ivaretatt av andre offentlige organer som har betydning for at formålet med loven blir oppnådd.

Kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen skal samarbeide med andre sektorer, forvaltningsnivåer og tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi en person oppfølging og et helhetlig og samordnet tenestetilbud, og når dette kan bidra til å løse oppgavene som kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningene pålagt etter denne loven. Blir det påvist mangler ved de tjenester som andre deler av forvaltningen skal yte til personer med et særlig hjelpebehov, skal kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen om nødvendig ta opp saken med rette vedkommende. Er det uklarhet eller uenighet om hvor ansvaret ligger, skal kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen søke å klargjøre forholdet.

Kommunen skal samordne tenestetilbudet etter andre ledd. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal tjenesteyter som skal ivareta samordningen. Dersom det er oppnevnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a, skal koordinatoren sørge for samordning av tenestetilbudet.

Kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen skal, i tillegg til å følge opp enkelte personer, samarbeide med andre sektorer, forvaltningsnivåer og tjenesteytere, slik at kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen og de andre tjenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift. Som ledd i disse oppgavene skal kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen gi uttalelser og råd og delta i den kommunale og fylkeskommunale planleggingsvirksomheten og i de samarbeidsorganene som blir opprettet.

Med tjenesteytere menes kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenesteytere, private tjenesteytere som utfører oppgaver på vegne av slike tjenesteytere, barnehager som får tilskudd etter barnehageloven § 19 og skoler som får statstilskudd etter friskolelova § 6-1.

§ 28 tredje ledd skal lyde:

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvem rettigheten gjelder for etter første ledd og § 33 første punktum, og om innholdet i individuelle planer.

XIII

I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. gjøres følgende endringer:

§ 3-4 skal lyde:

§ 3-4 *Kommunens plikt til samarbeid og samordning*

De kommunale helse- og omsorgstjenestene skal samarbeide med andre tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi pasienten eller brukeren et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Kommunen skal samordne tjenestetilbudet etter første ledd. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal tjenesteyter som skal ivareta samordningen. Dersom det er oppnevnt barnekoordinator etter § 7-2 a, skal barnekoordinatoren sørge for samordning av tjenestetilbudet.

De kommunale helse- og omsorgstjenestene skal, i tillegg til å følge opp enkelte pasienter eller brukere, samarbeide med andre tjenesteytere slik at de kommunale helse- og omsorgstjenestene og andre tjenesteytere kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift.

Med tjenesteytere menes kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenesteytere, private tjenesteytere som yter tjenester på vegne av slike tjenesteytere, barnehager som får tilskudd etter barnehageloven § 19 og skoler som får statstilskudd etter friskolelova § 6-1.

§ 6-2 skal lyde:

§ 6-2 *Krav til avtalens innhold*

Avtalen skal som et minimum omfatte:

1. enighet om hvilke helse- og omsorgsoppgaver forvaltningsnivåene er pålagt ansvaret for og en felles oppfatning av hvilke tiltak partene til enhver tid skal utføre,
2. retningslinjer for samarbeid i tilknytning til innleggelse, utskrivning, habilitering, rehabilitering og lærings- og mestringstilbud for å sikre helhetlige og sammenhengende helse- og omsorgstjenester til pasienter med behov for koordinerte tjenester,
3. retningslinjer for innleggelse i sykehus,
4. beskrivelse av kommunens tilbud om døgnopphold for øyeblikkelig hjelp etter § 3-5 tredje ledd,
5. retningslinjer for samarbeid om utskrivningsklare pasienter som antas å ha behov for kommunale tjenester etter utskrivning fra institusjon,
6. retningslinjer for gjensidig kunnskapsoverføring og informasjonsutveksling og for faglige nettverk og hospitering,
7. samarbeid om forskning, utdanning, praksis og læretid,
8. samarbeid om jordmortjenester,
9. samarbeid om IKT-løsninger lokalt,
10. samarbeid om forebygging,

11. omforente beredskapsplaner og planer for den akuttmedisinske kjeden,

13. *samarbeid om ytelse av helse- og omsorgstjenester til barn og unge med sammensatte vansker og lidelser, og som derfor mottar tjenester fra begge forvaltningsnivåene.*

Når det avtales samarbeidstiltak, må avtalen klarlegge ansvarsforholdene, herunder må arbeidsgiveransvaret avklares. Videre må det avtales hvordan samarbeidstiltaket skal organiseres og finansieres.

§ 7-1 tredje ledd skal lyde:

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke pasient- og brukergrupper plikten omfatter etter første ledd, og om innholdet i individuelle planer.

Ny § 7-2 a skal lyde:

§ 7-2 a *Barnekoordinator*

For familier som har eller venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og som vil ha behov for langvarige og sammensatte eller koordinerte helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester, skal kommunen oppnevne en barnekoordinator dersom foreldrene eller den som samtykker på vegne av barnet, ønsker dette.

Barnekoordinatoren skal sørge for

- a) koordinering av det samlede tjenestetilbudet,
- b) å ha oversikt over og bidra aktivt til å ivareta kommunens ansvar for nødvendig oppfølging og tilrettelegging for familien og barnet i form av tilbud om eller ytelse av helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester,
- c) at familien og barnet får nødvendig informasjon og helhetlig veiledning om helse- og omsorgstjenestetilbudet,
- d) at familien og barnet får nødvendig informasjon og helhetlig veiledning om andre velferdstjenester og relevante pasient- og brukerorganisasjoner, at familien og barnet gis veiledning i deres kontakt med disse, og at det formidles kontakt eller henvisning videre til slike tjenester eller organisasjoner og
- e) fremdrift i arbeidet med individuell plan.

Kommunens plikt til å oppnevne barnekoordinator gjelder frem til barnet fyller 18 år.

Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilken kompetanse og hvilke oppgaver barnekoordinatoren skal ha.

§ 7-3 første ledd andre punktum skal lyde:

Denne enheten skal ha overordnet ansvar for arbeidet med individuell plan, og for oppnevning, opplæring og veiledning av koordinator og barnekoordinator etter §§ 7-1, 7-2 og 7-2 a.

XIV

I lov 6. november 2020 nr. 127 om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid gjøres følgende endringer:

§ 41 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Offentlige organer kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når det er nødvendig for å samarbeide med andre tjenester etter § 50.

Private som utfører oppgaver nevnt i første og tredje ledd for stat, fylkeskommune eller kommune, regnes som offentlige organer etter denne paragrafen.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 48 første ledd skal lyde:

Statsforvalteren kan føre tilsyn med kommunens oppfyllelse av plikter etter lovens kapittel 3 til 6, §§ 39, 40, 43 og 50. Statsforvalteren kan også føre tilsyn med plikten til å ha internkontroll etter kommuneloven § 25-1.

Ny § 50 skal lyde:

§ 50 Samarbeid og samordning

Kommunen skal samarbeide med andre tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi deltakere i introduksjonsprogram et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Dersom deltakeren har individuell plan etter annen lov og forskrift, skal kommunen delta i samarbeid om utarbeidelse og oppfølging av tiltak og mål i den individuelle planen.

Kommunen skal samordne tjenestetilbudet etter første ledd. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal tjenesteyter som skal ivareta samordningen. Dersom det er oppnevnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a, skal koordinatoren sørge for samordning av tjenestetilbudet.

Kommunen skal, i tillegg til å følge opp enkelte deltakere, samarbeide med andre tjenesteytere slik at kommunen og de andre tjenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift.

Med tjenesteytere menes kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenesteytere, private tjenesteytere som utfører oppgaver på vegne av slike tjenesteytere, barnehager som får tilskudd etter barnehageloven § 19 og skoler som får statstilskudd etter friskolelova § 6-1.

Nåværende §§ 50 til 52 blir §§ 51 til ny 53.

XV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme en sak for Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer for å sikre at barn som trenger det, gis en rett til helhetlige og koordinerte tjenester.

Presidenten: Høyre, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 48 mot 39 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.25)

Votering i sak nr. 6, debattert 2. juni 2021

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Likeverdsreformen – Et samfunn med bruk for alle (Innst. 570 S (2020–2021), jf. Meld. St. 25 (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Kjersti Toppe på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Nicholas Wilkinson på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme sak for Stortinget med tiltak for å sikre at ungdom og unge voksne med funksjonsnedsettinger og kronisk sykdom kan leve frie og selvstendige liv. Tiltakene bør dekke alle samfunnsområder, inkludert skole og høyere utdanning, ungdomshelse, arbeidsliv, og møtet med hjelpeapparatet. Brukerorganisasjonene skal involveres tett i arbeidet.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.56)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide modeller som sørger for en sømløs overgang fra videregående skole til VTA (varig tilrettelagt arbeid) for ungdom som har behov for dette.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.11)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at saksbehandlingstiden hos statsforvalteren i klagesaker på helse-, sosial- og omsorgssektoren reduseres. Stortinget orienteres på egnet måte.

Presidenten: Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at det ble avgitt 57 stemmer for komiteens innstilling og 29 stemmer mot. (Voteringsutskrift kl. 15.21.30)

Frida Melvær (H) (frå salen): Eg røysta feil.

Presidenten: Vi korrigerer stemmetallene. Da blir resultatet at 56 representanter stemte for komiteens innstilling og 30 stemte mot. – Dermed er komiteens innstilling bifalt.

Videre var innstilt:

II

Meld. St. 25 (2020–2021) – om Likeverdsreformen – et samfunn med bruk for alle – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7, debattert 2. juni 2021

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i barnelova (Barnesakkyndig kommisjon i foreldretvistsaker) (Innst. 479 L (2020–2021), jf. Prop. 114 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i barnelova (Barnesakkyndig kommisjon i foreldretvistsaker)

I

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre skal følgende bestemmelser lyde:

§ 61 b *Forskrift om krav til mandat og utgreiing til sakkunnige*

Departementet kan gje forskrift om utforminga av mandata til dei sakkunnige og utgreiingane deira.

§ 61 c *Barnesakkyndig kommisjon*

Barnesakkyndig kommisjon skal vurdere kvaliteten på utgreiingar frå sakkunnige som er oppnemnde av retten etter § 61 første stykket nr. 3 og utgreiingar frå sakkunnige som ein part har engasjert.

Ein sakkunnig som er oppnemnd av retten etter § 61 første stykket nr. 3 skal sende utgreiinga til kommisjonen med kopi til retten. Er den sakkunnige engasjert av ein part, skal parten sende inn utgreiinga på same måten. Kommisjonen skal sende si vurdering til retten og den sakkunnige.

Retten kan berre leggje til grunn ei sakkunnig utgreiing som har vore vurdert av kommisjonen etter denne paragrafen.

Departementet nemner opp medlemmene i kommisjonen og kan gje forskrift om korleis kommisjonen skal vere organisert, kva oppgåver han skal ha, og korleis han skal handsame sakene.

§ 61 d *Barnesakkyndig kommisjon kan handsame personopplysningar*

Personopplysningsloven gjeld for Barnesakkyndig kommisjon. Kommisjonen kan handsame personopplysningar, medrekna personopplysningar som nemnde i personvernforordninga artikkel 9 og 10, når det er naudsynt for å utføre oppgåver etter § 61 c eller forskrift i medhald av § 61 c fjerde stykket.

Departementet kan gje forskrift om handsaminga av personopplysningar, mellom anna om føremålet med handsaminga, handsamingsansvar, kva personopplysningar som kan handsamast, kven det kan handsamast

personopplysningar om, tiltak som skal verne den opplysningane gjeld, høve til vidarehandsaming, utlevering, registerføring og tilgang til register.

II

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Departementet kan i forskrift gi nærmere overgangsbestemmelser.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8, debattert 2. juni 2021

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i folketrygdloven (fri utsettelse av foreldrepenger) (Innst. 480 L (2020–2021), jf. Prop. 127 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i folketrygdloven (fri utsettelse av foreldrepenger)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 14-7 første ledd nytt femte og sjette punktum skal lyde:

Foreldrepenger beregnes på tidspunktet vedkommendes uttak tar til. Foreldrepengegrunnlaget endres ikke i løpet av stønadperioden.

§ 14-10 sjuende ledd oppheves.

§ 14-11 skal lyde:

§ 14-11 *Utsettelse av uttak av foreldrepenger*

Uttak av foreldrepenger kan utsettes. Den delen av stønadperioden som er forbeholdt moren, se § 14-9 sjette ledd, kan likevel bare utsettes dersom moren på grunn av sykdom eller skade er helt avhengig av hjelp til å ta seg av

barnet eller er innlagt i helseinstitusjon, eller dersom barnet er innlagt i helseinstitusjon. Forholdet må dokumenteres med legeerklæring.

§ 14-13 første ledd bokstav f skal lyde:

f) deltar på heltid i introduksjonsprogram etter *integreringsloven kapittel 4*,

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 9, debattert 2. juni 2021

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i markedsføringsloven mv. (merking av retusjert reklame) (Innst. 461 L (2020–2021), jf. Prop. 134 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i markedsføringsloven mv. (merking av retusjert reklame)

I

I lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. gjøres følgende endringer:

§ 2 andre ledd nytt andre og tredje punktum skal lyde: Annonser og den som utformer reklame, skal videre sørge for at reklamen der en kropps fasong, størrelse eller hud er endret ved retusjering eller annen manipulering, skal merkes. Departementet gir i forskrift nærmere bestemmelser om hvordan reklamen skal merkes, og om unntak fra merkeplikten.

§ 21 bokstav b skal lyde:

- b) spiller på sosial usikkerhet, dårlig *samvittighet*, *dårlig selvtillit* eller *bidrar til kroppspress*,

§ 35 andre ledd andre punktum skal lyde:

Tilsynet etter § 2 annet ledd *første punktum* skjer likevel ut fra hensynet til likestilling mellom kjønnene, særlig med vekt på hvordan kvinner fremstilles.

§ 42 første ledd første punktum skal lyde:

Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av § 2 *annet ledd annet punktum*, § 6, § 10, § 11, § 12, § 13, § 13 a, § 14 første ledd, § 15, § 16, § 16 a første ledd bokstav a, § 17, § 18, § 20 annet ledd eller av forskrift i medhold av § 6 femte ledd eller § 10, som anses som vesentlig eller har skjedd gjentatte ganger, kan det *fastsettes* et overtredelsesgebyr som den som vedtaket retter seg mot, skal betale.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 71 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.21)

Videre var innstilt:

II

I lov 15. juni 2018 nr. 32 om pakkereiser og reisegaranti mv. gjøres følge endringer:

§ 24 andre og tredje ledd oppheves.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Endringene i lovens del II av lov 15. juni 2018 nr. 32 om pakkereiser og reisegaranti mv. trer likevel i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 72 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.06)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 10, debattert 2. juni 2021

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i ekteskapsloven (ekteskap inngått med mindreårig, etter utenlandsk rett mv.) (Innst. 460 L (2020–2021), jf. Prop. 135 L (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i ekteskapsloven (ekteskap inngått med mindreårig, etter utenlandsk rett mv.)

I

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endringer:

§ 4 nytt andre ledd skal lyde:

Når et ekteskap inngått etter utenlandsk rett ikke anerkjennes her i riket, gjelder første ledd tilsvarende. Partene i et slikt ekteskap kan likevel gifte seg med hverandre dersom lovens øvrige vilkår for inngåelse av ekteskap er oppfylt. Statsforvalteren kan etter begjæring gi tilatelse til at en part i et ekteskap som nevnt i første punktum kan gifte seg med en annen når særlige grunner taler for det. Departementet fastsetter hvilke statsforvaltere som skal behandle slike begjæring.

§ 7 første ledd bokstav b oppheves.

§ 16 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Adgangen til å reise søksmål bortfaller hvis sak ikke er reist innen *ett år* etter at ektefellen er blitt fri for tvangen.

§ 18 a skal lyde:

§ 18 a *Anerkjennelse av ekteskap inngått etter utenlandsk rett*

Et ekteskap som er inngått *etter utenlandsk rett*, anerkjennes her i riket dersom ekteskapet er gyldig inngått i vigselslandet. En regulert samlivsform *etter utenlandsk rett* som i hovedsak har samme rettsvirkninger som ekteskap i inngåelseslandet, anerkjennes som et ekteskap her i landet, når begge parter skriftlig har samtykket til dette. Departementet kan ved forskrift gi nærmere regler om i hvilke tilfeller en regulert samlivsform *etter utenlandsk rett* vurderes å ha samme rettsvirkninger som ekteskap i inngåelseslandet.

Et ekteskap anerkjennes likevel ikke dersom dette åpenbart ville virke støtende på norsk rettsorden (ordre public).

I kapittel 3 skal ny § 18 b og ny § 18 c lyde:
§ 18 b *Anerkjennelse av visse ekteskap for parter med tilknytning til Norge på vigselstidspunktet*

Et ekteskap som er gyldig inngått etter utenlandsk rett, anerkjennes ikke her i riket dersom minst en av partene var norsk statsborger eller fast bosatt her i riket på vigselstidspunktet, og

- a) *ekteskapet ble inngått uten at begge parter var til stede under vigselen,*
- b) *en av partene var under 18 år, eller*
- c) *en av partene allerede var gift.*

Statsforvalteren kan likevel anerkjenne ekteskapet dersom sterke grunner taler for det. En part som ønsker ekteskapet anerkjent, må fremsette en begjæring til statsforvalteren om dette. Departementet fastsetter hvilke statsforvaltere som skal behandle slike begjæringer. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om statsforvalterens oppgaver, saksbehandling, samhandling med andre organer og taushetsplikt.

§ 18 c *Anerkjennelse av visse ekteskap for parter uten tilknytning til Norge på vigselstidspunktet*

Et ekteskap som er gyldig inngått etter utenlandsk rett mellom parter som verken var norske statsborgere eller fast bosatt her i riket på vigselstidspunktet, anerkjennes ikke her i riket dersom den ene eller begge av partene på dette tidspunktet var under 18 år.

Statsforvalteren kan likevel anerkjenne ekteskapet dersom partene er over 18 år, var over 16 år på vigselstidspunktet og den som var mindreårig på vigselstidspunktet, ønsker ekteskapet anerkjent. Statsforvalteren kan også anerkjenne ekteskapet dersom sterke grunner taler for det. § 18 b andre ledd andre til fjerde punktum gjelder tilsvarende.

II

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Ny § 18 c i ekteskapsloven gjelder for ekteskap som inngås etter at bestemmelsen trer i kraft.
3. Departementet kan gi nærmere overgangsregler.

Presidenten: Det voteres over I §§ 18 b andre ledd og 18 c andre ledd.
Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 72 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.40)

Presidenten: Det voteres over resten av I samt II.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 11, debattert 2. juni 2021

Innstilling fra næringskomiteen om Noregs fiskeriavtalar for 2021 og fisket etter avtalane i 2019 og 2020 (Innst. 561 S (2020–2021), jf. Meld. St. 26 (2020–2021))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Meld. St. 26 (2020–2021) – Noregs fiskeriavtalar for 2021 og fisket etter avtalane i 2019 og 2020 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Man fortsatte behandlingen av

sak nr. 13 [15:25:25]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sandra Borch, Geir Adelsten Iversen, Per Olaf Lundteigen, Siv Mossleth, Geir Pollestad og Trygve Slagsvold Vedum om å sikre at fiskerilovgivningens distriktpolitiske mål gjennomføres i praksis (Innst. 541 S (2020–2021), jf. Dokument 8:243 S (2020–2021))

Presidenten: Vi går tilbake til debatten i sak nr. 13.
De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Geir Pollestad (Sp) [15:26:13] (leiar i komiteen):
For Senterpartiet er det viktig å ha ein fiskeripolitikk som bidreg til liv og aktivitet og verdiskaping i kystsamfunna. Det er basisen for all fiskeripolitikken vår. Det var difor me òg fremja dette forslaget, fordi me ser behov for å ta nokre grep oppi dette. Me har lagt bak oss ei behandling av ei kvotemelding som var ein parodi, der

eitt av vedtaka var at ein bad regjeringa greia ut det ein hadde vedteke. Eg synest forslaget frå Arbeidarpartiet om ei ny kvotemelding er bra, men slutt å kalla det ei kvotemelding 2.0. Me skal ikkje ha ei kvotemelding bygd på Høgre og Framstegspartiets politikk, me skal ha ei ny kvotemelding som tek utgangspunkt i kystsamfunna, som tek utgangspunkt i verdiskapinga. Så det skal ikkje vera noko 2.0, det skal ikkje vera noko oppdatering, det skal vera ei ny kvotemelding som skal leverast.

Så er det ikkje måte på viljen til å misforstå og tolka feil dei tinga som vert sagt frå Senterpartiet i denne saka. Det var ei replikkveksling her mellom representanten Striefeldt og fiskeriministeren der dei stod og snakka om at Senterpartiets forslag viste til den islandske modellen. Viss ein ser på det som heiter forslag frå mindretal i innstillinga, er ikkje den islandske modellen nemnt med eitt ord, nettopp fordi me har jobba med dette, og så har me funne ut at nei, det var kanskje ikkje ein god referanse, det kunne verta misforstått. Me har lagt fram eit forslag som seier at me skal greia ut ein modell, men me har ikkje nemnt den islandske modellen. Likevel greier dei altså i dette spinnnet å stå der og diskutera dette. Korfor gjer dei det? Er det kanskje for å ta vekk fokuset på at dei to partia har introdusert ei fiskal avgift på fisk på 100 mill. kr? Er det kanskje for å ta vekk fokuset på at dei to partia har gjeve fiskerinæringa auka CO₂-avgift, og dei har vorte einige om ei kompensasjonsordning som berre skal vara nokre få år? Er det det dei ønskjer å ta fokuset vekk frå? Er det difor dei må finna på ting? Er det difor dei må gjera denne typen sprell som dei driv på med?

Når det gjeld det som står i forslag nr. 2, frå Senterpartiet, er det meg eit under at ein ikkje kan vera med på at me skal sjå på kva me kan gjera for å sikra dei distriktspolitiske intensjonane i havressursloven og deltakerloven. For visst er det ei stor næring, men det er òg ei næring som er viktig for å sikra aktivitet i kystsamfunna.

Den rapporten som Riksrevisjonen leverte, var eigentleg knusande. Ein av dei tinga som var ei klar oppmoding der, er: Grei ut for kunnskap før ein vedtek. Det håpar eg òg skal liggja til grunn for vidare arbeid, og det skal liggja til grunn for ei ny, oppdatert kvotemelding.

Eg håpar i alle fall at fleire parti vil støtta Senterpartiets forslag nr. 2.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:29:30]: Riksrevisjonen kom med en meget skarp kritikk av fiskeripolitikken i 2004–2018: Kvotesystemet ivaretar ikke prinsippene for fiskeripolitikken, slik det er formulert i § 1 i havressursloven – en meget sterk uttalelse. Så opplever vi at kontrollkomiteen støtter fullt opp om Riksrevisjonens kritikk. Det er høring 8. oktober, og alle deltagere på

kontrollkomiteens høring sier at undersøkelsen har vært grundig og fyllestgjørende for beskrivelsen av hva som skjer i fiskeripolitikken. Så kommer et enstemmig vedtak som sier at dette skal følges opp på en måte som ivaretar det tredelte formålet i havressursloven.

Senterpartiet fremmer i dag forslag om å sikre at havressursloven og deltakerlovens distriktspolitiske intensjoner gjennomføres i praksis. Vi viser til at vi må oppnå de distriktspolitiske målsettingene i fiskeripolitikken, fordi Riksrevisjonen har sagt: «Flere fiskeriavhengige kommuner har fått redusert fiskeriaktivitet.»

Vi har heldigvis hedersmannen Ottar Brox på galleriet nå, en sivilagronom jeg kjenner stort faglig og politisk fellesskap med, en hedersmann som nå får oppleve at Senterpartiet tar tak i disse sakene på en helt annen og sterkere måte enn tidligere. Men hva er det vi opplever? Riksrevisjonens beskrivelse, kontrollkomiteens behandling og Stortingets behandling fører til at statsråden går på talerstolen her og sier at det går veldig bra, spesielt i Finnmark. Vi har helt forskjellig virkelighetsforståelse av hva som skjer i Finnmark – helt forskjellig! Det er ikke da noe rart i at det ikke kommer nye virkemidler, for en er jo veldig fornøyd med det som skjer, i motsetning til det en har sagt eller gitt inntrykk av tidligere, og som Riksrevisjonen har dokumentert.

Dette minner meg om det som tidligere har skjedd i denne salen når det gjelder jordbrukspolitikken. Riksrevisjonen har slaktet jordbrukspolitikken, kontrollkomiteen har fulgt opp, en rekke talere har i den debatten sagt at her må vi ha endring, og så kommer vi til tiltakene, og så er det ingen vilje, for en driver et spill. Det spillet må stoppes, og det trengs derfor et djervt senterparti som er en spydspiss i fighten for at verdier må fordeles til de fiskeriavhengige samfunnene på en helt annen måte enn i dag.

Når vi fremmer forslag om å sikre at havressursloven og deltakerlovens distriktspolitiske intensjoner gjennomføres i praksis, burde det vært enighet om det. Det er det ikke. Derfor må det en ny regjering til, og det aller viktigste er at det må en ny politikk til.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Tom-Christer Nilsen (H) [15:32:45]: Til siste taler: Det er i Riksrevisjonens rapport det beskrives at det er Øst-Finnmark og Finnmark som er vinner av fordelingen av ressurser og aktivitet, som en kan se av figurene i rapporten.

Jeg er litt – ja, ikke egentlig – overrasket over forsøket fra komitélederen på å si at når vi snakker om deres forslag, er det feil fokus i denne debatten, så vi bør heller snakke om avgifter, som ikke er en del av saken.

Noen av forslagene som er fremmet i denne saken, er svært problematiske med hensyn til helt normale rettsprinsipper. For det første legges det fram et forslag fra Senterpartiet om ikke bare å utrede, men også fremme en sak som innebærer at fiskeren skal straffes for en handling som kunden eventuelt foretar seg, der fiskeren skal straffes dersom kunden ikke bearbeider fisken i Norge. Det bryter helt fundamentalt med prinsippet om skyld. Det er den som gjør noe galt, som skal straffes, ikke den som ikke har gjort noe galt. Å straffe dem som ikke har gjort noe, høres kanskje dramatisk ut, men det er realiteten i forslaget. Det er vilkårlig, og fiskeren kan ikke påvirke det.

Så har noen sagt, bl.a. Rødt, at fiskeren kan stille betingelser om anvendelse. Det er tvilsomt, men om det skulle være tilfellet, ville det f.eks. under lofotfisket komme inn så mye fisk at det kun er en del av denne fisken som vil bearbeides. Dermed blir det helt tilfeldig om den heldige fiskeren får solgt til industrien og får fortsette som før, mens den uheldige fiskeren, som ikke får en slik kunde, får trekk. Det vil gjelde minst halvparten av fiskerne i dette tilfellet, og det vil ramme helt tilfeldig og helt vilkårlig.

Så er det fremmet et forslag om at pliktrålerne skal kunne fratas kvotene. Det er fremmet av det samme partiet som i sitt program har at kvoteforholdet mellom flåtegruppene ikke skal endres. Det ligger også, etter det jeg forstår, i sentralstyret i Senterpartiets forslag til neste periodes program. Det er noe inkonsistent her.

Det er ikke bare at de skal ta fra pliktrålerne kvotene dersom de bryter regelverket. Nei, man skal ta fra pliktrålerne kvotene dersom de lokalsamfunnene og bedriftene som man har tilbudspått til, ikke tar imot fisken og sier nei til tilbudet. Man skal altså straffes selv om man har fulgt regelverket til punkt og prikke. Det bryter i hvert fall legalitetsprinsippet. Her er det to parter, en som tilbyr, og en som velger om en vil kjøpe. Hvis man kommer i den situasjonen at kjøperen sier nei, vil altså selgeren straffes, ifølge dette forslaget. Igjen retter man baker for smed.

Disse forslagene demonstrerer den vilkårligheten som Riksrevisjonen kritiserte i sin rapport. Resultatet blir at fiskere blir utsatt for dårligere rettssikkerhet. Samlet foreslås det vilkårlighet, å straffe noen for det andre gjør, og å fravike fra legalitetsprinsippet. Dette er ikke en isolert trend fra Norge, men det er en uheldig trend, og vi trenger mer forutsigbarhet og større trygghet og rettssikkerhet, ikke mer vilkårlighet for fiskerne.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:35:58]: Forslaget vi har framfor oss i dag, tar opp eit svært spørsmål, og så er det noko av det som handlar om spørsmålet.

Fiskeripolitikken i dag følgjer ikkje opp føremålet i havressursloven og deltakarloven om at fisken skal høyre til det nasjonale fellesskapet og kome kystsamfunna til gode. Det har vi fått ettertrykkjeleg dokumentert gjennom Riksrevisjonens rapport, som Stortinget har skrivne under på og støtta – samrøystes, til og med.

Vi har eit system som favoriserer kapital og ikkje nærleik til ressursane, og dette har ført til den tragedien vi no står oppe i.

Pliktsystemet for torsketrålarar er ein slags tragedie i norsk fiskeripolitikk i miniatyr. Her har vi hatt tre offentlege utgreiingar, og alle konkluderer med at dei opphavlege intensjonane med dette systemet, som var at ein gav industribedrifter trålkonsesjonar for at dei skulle levere til kystflåten i periodar av året da det ikkje var fisk langs kysten, ikkje fungerer etter hensikta. Det førte til at daverande statsråd Sandberg føreslo at ein skulle avvikle heile ordninga. SV og Framstegspartiet var ganske ueinige om korleis ein skulle rette dette opp. Vi meinte at ein måtte tilbake til den opphavlege intensjonen, og det er å føre det kvantumet til kystflåten. Sandberg meinte at berre ein liten del skulle til kystflåten. Men vi var einige om konklusjonen: Dette pliktsystemet er ein hån mot Nord-Noregs befolkning, som var lovt fisk til kystflåten.

Derfor er det rart at SV er det einaste partiet som stiller seg bak å avvikle dette systemet og få det kvantumet fisk – for det er det vi snakkar om – tilbake til kystflåten, der det høyrer heime. Det var det som var intensjonen med heile ordninga, og det er det som burde ha vore målet for absolutt alle.

Vi har på raud-grøn side vore veldig einige om fleire saker i fiskeripolitikken. SV er kanskje dei som har gått lengst i ein del saker, men vi har i hovudtrekk vore einige. Føresetnaden har vore at eg har vore overtydd om at både Senterpartiet og Arbeidarpartiet har vore einige med SV i at det er noko grunnleggjande feil i fordelinga av ressursane i dag, og at ein må endre fordelinga på ein måte som tilgodeser nettopp kystsamfunna, tradisjonell kystflåte, og som gjer at det er mogleg for ungdom langs kysten å etablere seg. Det var føresetnaden for at eg rekna det for å vere brei einigheit.

Det er spørsmålet til neste talar: Er Senterpartiet framleis der? Når dei har eit utkast til arbeidsprogram der det står at kvotefordeling skal liggje fast – at dagens kvotefordeling skal liggje fast – som Riksrevisjonen har knust sunder og saman, og som Senterpartiet her på Stortingets talarstol også har vore med på å kritisere, og så har ein eit program snart, da blir spørsmålet til Senterpartiet: Er det slik at ein ønskjer at kvotefordeling framleis skal liggje fast?

Geir Adelsten Iversen (Sp) [15:39:22]: Jeg har lyst til å svare lite grann på det han sier. Vi skal vedta en inn-

stilling. Det er spesielt at representanter, før det har vært årsmøte og landsmøte, blir spurt om det som skal bli vedtatt før det er en innstilling. Innstillingen kommer til å bli forandret, garantert.

Så til den saken vi holder på med nå. Vi har tatt opp dette med trålerne og hvorfor disse trålerne har fått de konsesjonene som de har fått, og hvorfor de fikk dispensasjon fra deltakerloven for å levere f.eks. i Sørvær eller andre steder hvor man hadde et stort behov for å få fisk. Det er sånn at med kystflåten klarer man kanskje ikke – eller klarte i hvert fall ikke tidligere – å få nok fisk hele året. Og da fikk man disse trålerne som skulle hjelpe til, spesielt på høsten når man måtte gå lenger ut for å hente fisk. Hva er det egentlig vi holder på med nå? Vi har fått en klar beskjed fra et enstemmig storting om at vi må prøve å gjøre det sånn at vi får mer produksjon på land. Og trålerne var nettopp det organet som skulle hjelpe oss med å få helårige arbeidsplasser på land, men allikevel vil man ikke gå inn på det. Det er det man egentlig sier. Selv om – sånn som jeg valgte å tolke det i det første innlegget mitt – det var sånn at de fleste egentlig ville gå inn og se om det er muligheter til å få til dette. Hvordan kan vi gjøre det? Fiskeriministeren kan endre på betingelsene. Hva er det som har skjedd tidligere? Fiskeriministrene har endret på betingelsene for tilbudsplikt og alle disse betingelsene som gjør at båtene ikke har levert som de egentlig skulle etter intensjonen.

Vi ønsker helt klart mer liv i bygdene. Jeg bor i en bygd som nesten ikke har liv på høsten, og det er altfor mange som flytter fra. Det er derfor vi kjemper om dette. Jeg ber Stortinget om å tenke seg godt om og være med på å prøve å få til en ordening som gjør at vi får mer fart i lokalsamfunnene rundt omkring. Dette gjelder ikke bare Hasvik, det gjelder overalt. Det gjelder i Troms, det gjelder i Nordland – overalt er det for lite fart og aktivitet. Jeg hadde tenkt å si noe mer om det som har med kvotesalg å gjøre, men det får jeg heller ta en gang senere.

Cecilie Myrseth (A) [15:42:32]: Jeg må bare si noe om replikkvekslingen som var i stad med fiskeriministeren, hvor man nok en gang viser til at det er nedsnakking, at det er svartmaling idet man retter kritikk mot regjeringen. Med all respekt å melde er det ganske tonedøvt, for man må lytte mye mer enn man prater, også i politikken, og når man har en så tydelig tilbakemelding fra kysten på at det man har gjort, ikke er godt nok, er det kanskje på tide at man begynner med litt selvransakelse: Hvorfor er det sånn? Hvorfor kommer det kritikk? Kan det være noen andre grunner enn at det bare er uenighet mellom opposisjonen og posisjonen?

Det ble også dratt fram at i de kystsamfunnene som har lyktes, handler det om enkeltpersoner. Det er veldig gjenkjennelig høyreretorikk – når det går bra, handler det alltid om enkeltmennesker. Men det handler jo om fellesskapet. Det handler om samfunnsansvaret. Det handler om hva som skal legge grunnlaget for at man skal lykkes i de enkelte kystsamfunn. Det må være en fiskeripolitikk som ligger til grunn for at man skal kunne lykkes overalt, i alle kystsamfunn. Men det er altså opp til enkeltmennesker. Det sier jeg ikke for å undergrave den arbeidsinnsatsen og den innsatsen som mange enkeltpersoner legger ned, som åpenbart bidrar positivt i mange kystsamfunn, men til grunn må det ligge en fiskeripolitikk der man ønsker å utvikle fiskerisamfunnene, ønsker å få til en rettferdig fordeling.

Det som er sagt, er at flåtestrukturen er blitt mindre variert. Fartøyene har blitt større og færre. Det er en utvikling som må stoppe. Da trenger man en ny runde med kvotemeldingen. Det som er forskjellen her, er at Arbeiderpartiet ønsker å gjøre noe med den fordelingen som har vært. Derfor har vi foreslått at åpen gruppe skal tas fra toppen. Derfor ønsket vi egentlig å ha en dynamisk trålstige, men skal man låse det, må det i hvert fall være med en annen faktor enn det som man har lagt til grunn. Man ønsker også en ekstravoteordning på minimum 10 pst. Det er en viktig og riktig omfordeling, mener jeg. Så er det mange punkter som vi ønsker å legge inn i meldingen, men det tror jeg de fleste har fått med seg, selv om man later som noe annet.

Så til dette som kommer fra Kristelig Folkeparti. Det er altså ikke grenser for hvor mange ganger man skal si at opposisjonen ikke er samlet, osv. Vi har bare én regjering i landet, som skal legge fram politikk ut fra sin regjeringsplattform. Opposisjonen på Stortinget er ikke en regjering som har en felles plattform, men jeg er sikker på at det kommer til å bli en mye bedre fiskeripolitikk med en ny regjering. Det er også et faktum at kysten er skuffet over Kristelig Folkeparti og representanten Reiten.

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [15:45:46]: Det kunne ha vært interessant å ha en diskusjon om hvem denne «kysten» er som Arbeiderpartiets representant hele tiden henviser til. Det er i hvert fall helt klart at det er ganske delte meninger om det budskapet som framføres. Er det én ting som har vært viktig for meg som statsråd, er det å bruke veldig mye av min tid på å lytte til næringen og prøve å finne balanserte og gode løsninger. Så jeg tror at hvis Arbeiderpartiets representant spør ute i næringen, vil hun fort få svar om at jeg er ganske god til å lytte.

Jeg vil si at vi har lyktes med mye. Vi har lyktes med en ønsket politikk over mange tiår, egentlig, med lønns-

somhet og bærekraft. Men når det gjelder det siste målet i havressursloven, aktivitet i kystsamfunnene, er det ikke alle steder vi har lyktes.

Jeg tenker at det er viktig at man av og til har litt fakta kombinert med mytene. Jeg la merke til at representanten Lundteigen mener at det går veldig dårlig i Finnmark. Fakta sier at på fiskerisiden er det veldig mye som går bra, og så er det også helt klart at det kunne ha gått bedre. Men når verdien av landet fisk i Finnmark er rekordhøy, når antall fiskefartøy under 15 meter har økt, og når det f.eks. i Vardø, kystopprørets arnested, nå er landet mye mer fisk enn for ti år siden, da er det noen faktaknagger som forteller at det går bra. Jeg tenker at hvis man skal få folk til å flytte til en landsdel, må man framsnakke landsdelen, ikke snakke den ned. Jeg synes kanskje av og til at litt av diskusjonen blir for mye nedsnakking og krisemaksimering, selv om det ikke er slik at jeg for min del skal fokusere kun på det positive.

Jeg tenker at vi er enige om at fisken er fellesskapets ressurser. Den forvaltes gjennom et til dels komplisert regelverk og reguleringer for å ivareta målene i havressursloven. Så handler det om at for å få utløst dette trenger vi folk, vi trenger privat eierskap, vi trenger å skape mer innenfor de rammene som myndighetene har lagt. Skal vi ha liv og aktivitet og skape mer, må vi ha de folkene som ønsker å bygge bedrift, som kanskje ønsker å utvikle en fiskeindustribedrift, og de må igjen se muligheter for både lønnsomhet og marked hvis vi skal få dem til å sette i gang. Det handler det om, og det sier ikke opposisjonen et ord om, annet enn at den eneste løsningen er at nå må vi ha en ny kvotemelding. Så skal man bruke enda flere år på utredning av noe som egentlig er ganske godt utredet. Og den store elefanten i rommet, det store uløste ressursfordelingsproblemet, er tilbakefall av strukturkvotene og å finne en god løsning på det i samarbeid med næringen.

Jeg ser også at marin forskning åpner nye muligheter for helårige arbeidsplasser, f.eks. fryseteknologi som nå skal prøves ut i Båtsfjord. Det er fantastisk spennende – kanskje i kombinasjon med nye oppdrettsarter som torsk.

Tom-Christer Nilsen (H) [15:49:07]: Da Richard Nixon skulle velges, eller stilte som presidentkandidat i USA, var et av de store konflikttemaene krigen i Vietnam. Nixon vant valget delvis ved å si at han hadde en hemmelig plan for hvordan han skulle avslutte krigen i Vietnam, og at han ikke kunne fortelle om den planen før han ble valgt. Det viste seg at planen var å gi opp. Jeg lurer på om det er litt av det samme som skjer i forbindelse med Arbeiderpartiets forslag om ny kvotemelding og en hemmelig plan, for det er åpenbart ikke klart hva som ligger i dette.

Det ble nå gitt noen konkrete eksempler fra representanten Myrseth: Åpen gruppe tas fra toppen. Åpen gruppe tas fra toppen, det er det som er ordningen i dag. Så er det gitt en kompensasjon som gjør at fordelingen har blitt 4 000 tonn i pluss til kystgruppen. Er det det en skal endre, eller hva er det en skal endre på? Hvor mye skal en endre? Hva er det man har tenkt å endre? Ekstrakvoteordningen er på 10 pst. – de to ordningene kombinert. Jeg kan vise til merknadene i forbindelse med kvotemeldingen. Hva er det da man har tenkt å endre, og hvor mye har en tenkt å endre? Det er stort sett ganske usikkert.

For å ta det siste: Det eneste det har vært samstemmighet om hos Fiskarlaget og andre av fiskernes organisasjoner, er at man ikke skal røre ressursfordelingen mellom fartøygruppene. Det finnes dem som mener noe annet, men det er det som har vært Fiskarlagets standpunkt. Men det er nettopp det en ønsker å gjøre og som en signaliserer her, og det er det som vil skape konflikt. Det vil ikke skape mer harmoni og forståelse langs kysten, men det vil skape større konflikt.

Så til det med å skape forutsigbarhet: Da må man i hvert fall først fortelle oss hva en har tenkt å gjøre med strukturtilbakefallet. Det gjør en ikke, en bare sier at det skal bli bedre. Vi vet ikke hva det skal bli.

Så snakker en om eierkonsentrasjonen, men dette er partiet som har bestemt seg for at akkurat den ene ordningen som har ført til størst eierkonsentrasjon i de små gruppene, nemlig samfisket, skal fortsette. Det er 360 sjarker omtrent, tror jeg, som er ute av drift i dag på grunn av den ordningen, som er sterkt kritisert av Riksrevisjonen. Det er ordningen en skal la fortsette. Den fører til eierkonsentrasjon, og den vil ikke endres med mindre man endrer på de reglene. Utover det er det ikke blitt fremmet noen særlige forslag for å gjøre noe med eierkonsentrasjonen.

Det er et spørsmål vi og andre som observerer dette, må stille oss om ressursfordelingen: Er det Senterpartiets eller SVs forskjellige forslag eller Arbeiderpartiets nokså uklare holdning som skal avgjøre hvor mye som skal fordeles av ressursene? Og slik kan vi fortsette nedover.

Dette virker i det hele tatt som en hemmelig plan – mer som en metaplan enn som en reell plan for det videre. Jeg tror at skuffelsene kommer til å stå i kø hvis man tror at dette skal føre til større harmoni.

Steinar Reiten (KrF) [15:52:29]: Når en hører på innleggene i salen fra representanten Torgeir Knag Fylkesnes og leser forslagene som SV fremmer i denne saken, kan en nesten lure på om Norge har en kystlinje sør for Brønnøysund. Fiskeressursene tilhører kystens

folk, og kystens folk bor også i Giske, Ålesund, Herøy, Austevoll og Kristiansand.

Regjeringen har slått fast i Granavolden-plattformen – og vi vedstår oss gjerne at det var Kristelig Folkeparti som sto på for å få det inn – at kvotefordelingene mellom flåtegruppene i den norske fiskeflåten skal ligge fast. Det er en anerkjennelse av prinsippet om at Norge trenger en flåte med variert størrelse på fartøyene, der den minste flåten bidrar på vesentlig vis i høysesong, mens de store fartøyene sørger for at det er råstofftilgang også utenom sesongtoppene.

Fiskeren om bord på ringnotbåten fra Fosnavåg eller torsketråleren fra Austevoll er en like god fisker som sjarkfiskeren fra Hasvik. Begge disse fiskerne og fartøyene som de driver næringsvirksomhet fra, har en viktig plass i den norske fiskeflåten. Når det blir snakket om fiskere fra sør – særlig fra SV, men delvis også fra Senterpartiet – er det gjennomgående negative uttrykk som blir brukt: storkapital og kvotebaroner. Er det rødgrønn fiskeripolitikk å mistenkeliggjøre den delen av flåten som driver effektivt havfiske om bord på store fartøy, og som er avgjørende viktig for å sikre en jevnest mulig råstofftilgang gjennom året? Hva tenker representantene Knag Fylkesnes og Adelsten Iversen det skal stå om trålflåten, ringnoteflåten og om autolinefartøy fra Giske i kvotemelding 2.0?

Geir Pollestad (Sp) [15:54:58]: For Senterpartiet har det iallfall vore viktig å ha ein fiskeripolitikk for heile Noreg, for heile kysten, og greia å ta dei vanskelege avvegningane som har vore. Men eg skal innrømme éin ting: Me har ikkje på same måten som den sitjande regjeringa greidd å samla kysten. Det har ikkje Senterpartiet greidd. Den måten som denne regjeringa har greidd å samla fiskarar med små båtar og fiskarar med store båtar på, anten dei fiskar torsk eller dei fiskar sei – ein slik felles motstand har me ikkje sett på lenge. For det var det kvotemeldinga gjorde. Kvotemeldinga mobiliserte kysten på tvers til ein motstand mot regjeringa sin politikk – til motstand mot ein kvotebank, til motstand mot ei utleigeordning, til motstand mot ei naturressursrente, til motstand mot ei fiskal avgift på fiskeri, til motstand mot auka CO₂-avgift og til motstand mot ei kompensasjonsordning som skulle trappast ned over fire år.

Å samla kysten på den måten som denne regjeringa har gjort, trur eg ikkje me kan klara, men det er heller ikkje eit mål. For også me har lyst til å ha ein politikk som spelar på lag med kysten, og som tek utgangspunkt i: Korleis kan me utvikla kystsamfunna både i nord og i sør? Kva er det som må til då? Det er nokre vanskelege avvegingar. Det er vanskelege spørsmål: Korleis skal me handtera dei trålkvotane som i dag ligg hos industrien?

Men føremålet bak desse kvotane må ein innfri. Dersom ikkje må me refordela kvotane og seia: Me nådde ikkje det målet som var føremålet då industrien i si tid fekk dispensasjon frå deltakerloven for å ha kvotar. Dersom ikkje det går, må me tenkja nytt. Då må me sjå på: Korleis skal me gjera dette? Me kan gjera det på forskjellige måtar. Me kan gjera det på Senterparti-måten, som er at då skal me refordela kvotane innan to år, eller me kan gjera det på SV-måten, som er at det bør ta ein plass mellom 15 og 30 år å refordela dei. Men me ønskjer å gje også den delen av flåten ein sjanse til faktisk å oppfylla det som er føremålet, før me set i verk tiltak.

Eg trur det er viktig at ein finn ein spegel i regjeringspartia og tenkjer: Har det vore så vellukka det me har gjort desse åra? Det har iallfall gjort meg veldig sikker: Det er behov for ei ny kvotemelding, og det er behov for ein ny politikk, som spelar på lag med kysten, og som ikkje samlar kysten i ein felles motstand mot regjeringa.

Presidenten: Representanten Cecilie Myrseth har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Cecilie Myrseth (A) [15:58:15]: Det blir sagt at ting er ganske godt utredet. Si det til Riksrevisjonen – jeg er ikke sikker på at de er helt enig. Man kan også stille seg spørsmålet: Hvorfor måtte konsekvensene utredes etter vedtaket vi har fattet her i salen, om alt var så godt utredet? Det er ikke godt å si, annet enn at det var ikke godt nok, og derfor må det gjøres på nytt. Det er der vi lytter til kysten, og sier at det skal vi gjøre. Og vi vil noe annet enn denne regjeringen. Vi vil ha en annen kurs. Vi vil ha en mer rettferdig fordeling. Det er ikke mulig å si at man må legge fram en melding fra opposisjonen. Det gjør man fra regjeringshold. Det skal vi forhåpentligvis gjøre til høsten.

Så tok jeg også ordet for å si at Arbeiderpartiet støtter forslag nr. 2, fra Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Geir Adelsten Iversen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [15:59:19]: Det var snakk om Vardø og at det var kommet mer fisk til Vardø. Det er riktig. Jeg fikk spørsmål fra Fiskeribladet om nettopp det. Det som har skjedd, er at det har flyttet et par relativt store båter til Vardø, som leverer direkte der. De har bygd opp et mottakeranlegg og sløyer fisken, henger opp hodene. Ellers går alt av fisk rett ut på trailer og blir produsert i utlandet. Det blir ingen verdiskaping i Vardø av det.

Det jeg har lyst til å si helt til slutt nå, er at de fleste bedrifter langs kysten, i hvert fall i Finnmark, som jeg

kjenner veldig godt, mangler fisk, de mangler produksjonsmuligheter slik at man får helårige arbeidsplasser. Det er det fiskeriministeren kan gjøre noe med i dag om han vil.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:00:30]: Statsråden snakkar om at ein ser på Båtsfjord. Men ein må følge verdiane, ikkje landinga av fisk. Kvar går verdiane? Der ser vi ein veldig mobilitet frå dei fiskeririke samfunna over til kapitalmiljøa. Det er eit faktum. Det nemner ikkje statsråden med eit ord.

Dersom ein skal gjere noko her, må ein gjere noko med kvotefordelinga. Ein må gjere noko med samansettinga. Det er den einaste måten ein kan gjere noko her på. Og fram for dine representantar, president, legg vi da forslaga nr. 7 og nr. 8. Det eine er at ein skal endre ressursgrunnlaget, der tradisjonell kystflåte og open gruppe blir betydeleg styrkte. Dei partia som er einige i det, må stemme for det, dei som er ueinige i det, stemmer imot det – enkelt og greitt.

Det andre forslaget er at når strukturen skal heimfallast, er det ei moglegheit til omfordeling. Dersom ein er einig i at det skal føre til ein sterkare kyst, må ein stemme for det. Dersom ein er imot, stemmer ein imot – enkelt og greitt.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [16:01:49]: Først til representanten Lundteigen, som var så bekymret for at deres forslag nr. 2 i innstillingen ikke får flertall, og som mente det burde vært enstemmig. Det har vært enstemmig i Stortinget en gang før; det er årsaken til at Fremskrittspartiet ikke ønsker å stemme en gang til for det. Det var da Stortinget behandlet Riksrevisjonens rapport, og forslag nr. 2 fra Senterpartiet er i stor grad samsvarende med anmodningsvedtak nr. 98.

Forslag nr. 3 i innstillingen, fra Senterpartiet, skal forstås slik at de leveringspliktige trålerne skal forholde seg til de opprinnelige intensjonene i pliktsystemet. Pliktsystemet har vært behandlet og endret i Stortinget flere ganger under ulike regjeringer, også dem Senterpartiet har vært en del av. Leveringsplikten som de henviser til, ble endret i 2007 til en tilbudsplikt, og Fiskeridirektoratet kontrollerer årlig praktiseringen av tilbudsplikten. I de senere år har Fiskeridirektoratets kontroller ikke avdekket vesentlige brudd på praktiseringen av tilbudsplikten. Så pliktene oppfylles jo av dem som er pålagt dem.

Når man ser på høringsinnspill fra Båtsfjord Handelsstands Fiskerigruppe, er de nokså tydelige på at forslagene fra Senterpartiet på flere punkter vil treffe dårlig

med tanke på flere helårige industriarbeidsplasser. En overføring – som skisseres her – av kvoter fra disse selskapene til kystflåten vil ikke bidra til økt verdiskaping og helårige arbeidsplasser i landindustrien, heller tvert imot. Det vil bidra til å skape usikkerhet framfor forutsigbarhet for de helårige landarbeidsplassene som vi tross alt fortsatt har igjen.

Et djervt Senterparti, som Lundteigen var inne på, vil altså slukke lysene i de siste samfunnene som fortsatt har og driver med filetproduksjon i Norge. Det er litt spesielt. Så må jeg jo bare si til representanten Myrseth: Det er vedtatt at åpen gruppe skal tas fra toppen. Det er kanskje ikke behov for en kvotemelding 2.0 dersom man leser gjennom den kvotemeldingen som allerede er vedtatt. Det meste av tiltakene i kvotemeldingen var utredet på en god og grundig måte fra regjeringen, men enkelte punkter ble endret i Stortinget, noe som gjør at man må ha en ytterligere utredning.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [16:05:00]: Senterpartiets forslag nr. 2 er å be regjeringa sikre at havressurslovens og deltakerlovens distriktpolitiske intensjoner gjennomføres i praksis, og fremme nødvendige forslag for å sikre dette. Jeg er veldig glad for at Arbeiderpartiet nå støtter forslaget. Vi har opplevd at Fremskrittspartiet også er for forslaget, bare at de har innført den praksis at det de er for, stemmer de mot. Men det blir jo protokollert, så de blir tatt med blant dem som er for forslaget. Så da har vi lagt et grunnlag som er noe bredere enn om Fremskrittspartiet hadde vært mot og stemt mot.

Jeg kan forsikre representanten Strifeldt om at Senterpartiet ikke skal slukke noen lys i Båtsfjord. Jeg har vært der. Jeg har truffet de menneskene – flotte mennesker, arbeidsomme mennesker, kreative mennesker. Det er mennesker som sjølsagt forstår at Båtsfjord er avhengig av livskraftig politikk i de andre samfunnene i Finnmark, for hvis Båtsfjord blir alene, blir det ikke så stor støtte for den fiskeripolitikken som føres. Da kommer Høyre til å gjennomføre grunnrentebeskatning, helt naturlig, for fiskeripolitikken fordeler ikke verdiene til alle samfunn på kysten.

Statsråden sier at regjeringa har lyktes med å gjennomføre en ønsket politikk. Saken er den at flertallet av de fiskeriavhengige kommunene i Finnmark har en kraftig nedgang i folketallet. En er nødt til å styrke verdiskapingen i de områdene, og det må tilføres mer kvoter. Hvis ikke fiskeripolitikken skal ta det ansvaret, hvem i all verden skal ta det ansvaret da? Er det diplomatiet? Nei, dette er ganske enkle sammenhenger som må gjennomføres, og som må gjennomføres av en ny regjering. Det må komme et nytt håp for de menneskene som ønsker å utvikle det samfunnet, og vi må få en tilflytting av

folk. Det handler om penger, det handler om kvoter, det handler om verdier – og det handler om ærlighet.

Jeg vil avslutte med det. Folk krever nå at et ord er et ord og en mann er en mann, at det er ærlighet med hensyn til hva en sier. Hvis en vil at fiskeripolitikken skal bidra til å løfte de fiskeriavhengige samfunnene, da støtter en forslag nr. 2. Så kommer vi tilbake til ulike tiltak i tillegg til det som Senterpartiet nå har fremmet. Vi kommer med mer, for her er vi nødt til å sette inn nye, sterke økonomiske virkemidler, ellers får statsråden rett i at politikken fortsetter slik som den har kommet og gått fram til i dag.

André N. Skjelstad (V) [16:08:03]: Fisk hele året, sa Adelsten Iversen. Ja – sikkert fisk hele året i sjøen, men antakelig ikke på landanleggene. Det er en tydelig kommunikasjonsbrist i Senterpartiet, der representanten Pollestad prøver å ta det litt ned der Adelsten Iversen og Lundteigen er langt unna balanserte løsninger.

Hva er det som vil skje hvis man iverksetter representanten Adelsten Iversens mantra? Da vil det ikke være fisk hele året. Da vil det være fisk som er veldig sesongbasert, og det vil ikke være mer lys i husene, det vil være mindre lys i husene langs kysten. Er det det vi ønsker? Vi som sto bak kvotemeldingen, ønsker ikke det, vi ønsker faktisk liv på kysten.

Noen var innom Riksrevisjonens rapport. Jeg blir litt forundret i løpet av denne debatten, der en bortimot framhever hvor fantastisk samfiskeordningen var i sin tid. Hva var det? Jo, en skjult strukturering under elleve meter. En skjult strukturering er det altså kvotemelding 2.0 tydeligvis vil at vi skal fortsette med framover. Og så er det som representanten Nilsen sa, tydeligvis så hemmelig, dette, fra representanten Myrseth og Senterpartiet, at vi knapt vet hva det skal være.

Jeg har stor respekt for representanten Knag Fylkesnes selv om jeg er uenig i hans ståsted. Han viser i hvert fall kunnskap på feltet, også når vi forhandlet rundt kvotemeldingen. Det betyr selvfølgelig ikke at jeg er enig i summen til slutt, men vi er i hvert fall enige om at det må være en kunnskapsbase til stede.

Hvis da dette er helårige arbeidsplasser, som vi kommer tilbake til hele tiden, er i hvert fall beviset i dag at svaret fra spesielt Senterpartiet og Arbeiderpartiet er at det i større grad blir mørkt langs kysten enn det som er tilfellet i dag. For en del av dette som bl.a. Båtsfjordmiljøet er tydelig på, er at man ønsker en forutsigbarhet, mens den politikken det pekes på fra opposisjonen, innebærer en uforutsigbarhet.

Tom-Christer Nilsen (H) [16:11:14]: Jeg tenkte at vi nå nærmet oss slutten, men jeg ser at representanten Aasland har tegnet seg, så vi kan få en ny runde – vi får se.

Først til et av forslagene, forslag nr. 8, fra SV. Fra talerstolen presenteres det som et forslag der det er snakk om strukturkvotetilbakefallet. I selve forslaget framstår det som at det er ved overgangen til ny gruppeinndeling kvotekvantumet skal fordeles. Det er greit å få en klargjøring av det; det er to veldig forskjellige forslag. Nå ser jeg at representanten er opptatt, så det er ikke sikkert vi får en forklaring på det.

Når det gjelder de to forslagene vi har diskutert mest her i dag, nemlig forslaget til Senterpartiet om kvotetrek og om å inndra plikttrålerne: Siden jeg trodde vi nå var på slutten av debatten, og siden dette sannsynligvis er et av de siste innleggene jeg holder i salen, velger jeg å ta dette litt uhøytidelig innlegget:

«Der var en liden Bye, i Byen var en Smed, Som farlig var, naar han blev vred. Han sig en Fiende fik; (dem kan man altid faae, Jeg ingen har, det gaae Min Læser ligesaa!) Til Uhæld for dem begge to De træffes i en Kroe. De drak (jeg selv i Kroe vil drikke; For andet kommer jeg der ikke. Anmærk dog, Læser! dette: Jeg immer gaaer paa de honette.) Som sagt, de drak, Og efter mange Skiildsord, hidsigt Snak, Slaaer Smeden Fienden paa Planeten, Saa stærkt var dette Slag, At han saae ikke Dag, Og har ei siden seet'en.

Strax i Arrest blev Smeden sat. En Feldskiaer faaer den Døde fat, Og om en voldsom Død Attest hendsender. Den Mordere forhøres og bekiender. Hans Haab var, at han skulle hisset gaae, Og der Forladelse af sin Modstander faae. Men hør nu Løier! netop Dagen, Før Dom skal gaae i Sagen, Fremtriner fire Borgere For Dommeren; den mest veltalende Ham saa tiltalede:

«Velviste! Vi veed, paa Byens Vel De altid see; Men Byens Vel beroer derpaa, At vi vor Smed igien maae faae. Hans Død opvækker jo dog ei den Døde? Vi aldrig faaer igien saa duelig en Mand. For hans Forbrydelse vi alt for grusomt bøde, Om han ei hielpes kan.» – «Betænk dog, kiere Ven! der Liv for Liv maae bødes.» – «Her boer en arm udlevet Bager, Som Pokker snart desuden tager. Vi har jo to, om man den ældste tog af dem? Saa blev jo Liv for Liv betalt.» – «Ja,» sagde Dommeren, «det Indfald var ei galt. Jeg Sagen at opsette nødes; Thi i saa vigtigt Fald man maae sig vel betænke, Gid vores Smed jeg Livet kunde skienke! Farvel godt Folk! jeg gjør alt, hvad jeg kan.» – «Farvel velvise Mand!» –

Han bladrer i sin Lov omhyggelig; Men finder intet der for sig, Hvorved forbuden er, for Smed at rette Bager; Han sin Beslutning tager, Og saa afsiger denne Døm: (Hvem, som vil høre den, han kom!) «Vel er Grovsmeden Jens For al Undskyldning læns, Og her for Retten selv bekiendte, Han Anders Peder-

sen til Evigheden sendte; Men da i vores Bye en Smed vi ikkun have, Jeg maatte være reent af Lave, Ifald jeg vilde see ham død. Men her er to, som bager Brød.»

«Thi kiender jeg for Ret: Den ældste Bager skal undgielde det, Og for det skedte Mord med Liv for Liv bør bøde, Til velfortiente Straf for sig Og ligesindede til Afskye og til Skræk.

Den Bager græd Guds jammerlig, Da man ham førte væk.»

Eller: Den fisker gråt gudsjammerlig da kvoten førtes vekk.

Presidenten: Poesi – det må presidenten si!

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [16:14:24]: Jeg holdt nesten på å glemme hva jeg skulle si – det var imponerende av representanten å huske alt det.

Jeg har lyst til å si at regjeringens satsing på marin forskning åpner nye muligheter. Det er også spesielt relatert til Båtsfjord, for i år setter man i gang med et pilotprosjekt på ny fryseteknologi, som igjen åpner muligheten for at hvis dette stemmer, er fisk som er frossen i minus 40 grader i tre år, av like bra kvalitet som fersk fisk. Med andre ord: Det åpner muligheter for nye helårs arbeidsplasser på en måte som vi ikke har sett før.

I kombinasjon med satsing på forskning har man også fått til å lykkes med oppdrett av nye arter, torsk er en av dem. Jeg tror at dette i kombinasjon kan bidra til å sikre mer stabil tilgang på råstoff og dermed flere helårs arbeidsplasser. Skal vi ha folk til å flytte en eller annen plass hvor det er jobb å få, så flytter man helst for en helårs arbeidsplass, ikke for en deltidsstilling.

Så tenker jeg det er viktig å løfte fram Båtsfjord. Vi har lyktes med å få resultater av ferskfiskordningen med levendelagringsbonus, som også innspillet fra Båtsfjord sier. Det gir grunnlag for å videreutvikle dette. Jeg må si at når Båtsfjord og Øksnes i lag har gått inn i Cod Cluster og har et mål om å skape flere tusen nye arbeidsplasser basert på fiskeindustrien, blir jeg inspirert og får håp om at det er muligheter. Her er det noen som ser muligheter basert på den fantastiske ressursen som fisken og de marine ressursene våre er.

I fjor meldte Statistisk Sentralbyrå at gjennomsnittsinntekten for en fisker var 900 000 kr, jevnt over alle. Det betyr jo at det går bra. Det er kanskje også det som gjør at ungdom er tiltrukket av næringen. Det er rekord for hele Norge når det gjelder søkningen til år nummer to på fiske og fangst. Jeg vil påstå at fiskerinæringen er en av næringene der myndighetene har lagt aller best til rette gjennom alle de forskjellige ordningene. Vi har rekrutteringskvote i åpen gruppe for alle under 30 år. Vi gir laksekonsesjoner til videregående skole for at de skal kunne ha skoleskip osv. Summen av alt dette gjør at det

går an å starte opp i næringen. Man må ha en båt å starte med i åpen gruppe.

Det er viktig å heie på alle de familiebedriftene som utgjør ryggraden i fiskeri- og sjømatnæringen. De trenger forutsigbare, stabile rammebetingelser. Stort sett er hvert fiskefartøy i all hovedsak en familiebedrift. Det henger også sammen med at vi må videreføre og ikke rokke for mye ved ressursfordelingen mellom fartøygrupper.

Presidenten: Bengt Rune Strifeldt har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [16:17:41]: Bare for å gjenta det: Vi stemmer ikke for forslag nr. 2, fordi det i stor grad er vedtatt enstemmig og arbeidene allerede er igangsatt.

Det henvises til at folketallet har gått ned i kystsamfunnene i nord. Ja, det stemmer, samtidig som landingene av råstoff øker og har økt vesentlig i nord i undersøkellesperioden som Riksrevisjonen har drøftet. Da er det kanskje greit å løfte blikket litt og ha et verdikjedefokus framfor et flåtefokus – som Senterpartiet har i denne saken – for å sikre bosetting og arbeidsplasser i kystsamfunnene. Representanten Lundteigen sa han har besøkt Båtsfjord, men jeg registrerer at han velger å ikke lytte til dem. Et djervt Senterparti vil altså slukke lysene i de siste samfunnene som fortsatt driver med bearbeidingsindustri, noe Båtsfjord-samfunnet advarer mot.

Terje Aasland (A) [16:18:55]: Dette er en debatt litt på «repeat», som vi har hatt noen ganger tidligere denne sesjonen.

Men jeg har lyst til å starte med to begivenheter knyttet til norsk fiskeripolitikk i løpet av de siste åtte årene. Det ene var da regjeringen la fram kvotemeldingen. Det skapte rabalder og leven og røre langs hele kysten. Det var ikke veldig mange som syntes det var en bra og framtidsrettet melding. Tvert om: Det var ganske mye frustrasjon og diskusjon som følge av det. Det andre var da Riksrevisjonen la fram sin rapport og slaktet fiskeripolitikken. Det er de to sakene som har fått størst oppmerksomhet, og som har vært de store sakene.

Når jeg kommer inn i salen her nå og hører regjeringspartiene nok en gang prøve å underbygge kvaliteten i kvotemeldingen, blir jeg forundret. En kan starte med å lytte til dem som har skoene på, ute ved kysten. Det er opplagt store utfordringer knyttet til situasjonen slik den er i dag. Ja, det er flott at fiskerne tjener 900 000 kr i snitt. Men fordeler vi ressursene optimalt? Klarer vi å sette ressursene som kommer fra havet, optimalt i arbeid for å skape optimisme, framtidsutsikter og trygghet langs kysten? Det er det som er spørsmålet,

ikke gjennomsnittslønna til en fisker. Det jeg synes det er altfor lite om i debatten, er: Hvorfor klarer vi ikke å skape mer i f.eks. industriledet, basert på den fiskeripolitikken som ligger til grunn? Det er vesentlige spørsmål å få svar på. Da er det mer kunnskap og å høre mer på dem som har skoene på, som jeg tror er ganske vesentlig i den debatten.

Det er ingen tvil om at både kvotemeldingen og Riksrevisjonens rapport er uttrykk for at det burde ha vært en annen kurs som dannet grunnlaget for retningen i norsk fiskeripolitikk. Det er en grei erkjennelse å ha med seg, og den erkjennelsen har Arbeiderpartiet hatt hele tiden. Derfor sier vi det er helt nødvendig at vi får utarbeidet en ny kvotemelding og ser på dette med nye øyne og med ny giv.

Så har jeg lyst til å rette opp et par misforståelser, ikke minst fra representanten Skjelstad, som var innom at samfiskeordningen var en skjult strukturering. Det er med respekt å melde tull. Samfiskeordningen ble tatt inn i en tid da hele hvitfisksektoren sto i fare for å brette ryggen på grunn av svært dårlig økonomi. Det var grunnlaget for samfiskeordningen, og den reddet kanskje noen som fortsatt kunne være inne i fiskerisektoren. Om ordningen er perfekt, kan vi godt diskutere mye opp og ned. Men den ble satt inn i en helt spesiell situasjon, en meget krevende situasjon for hvitfisksektoren, og hadde ikke noe med skjult strukturering å gjøre.

Presidenten: Presidenten vil minne representanten om at uttrykket «tull» ikke er å anse som god parlamentarisk språkbruk.

Representanten Geir Pollestad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir Pollestad (Sp) [16:22:04]: Eg skal innrømme at eg har vore i Båtsfjord, og når det gjeld Båtsfjord og fiskeri, då er det lite tull.

Båtsfjord har her spelt inn nokre andre forslag som dei synest burde ha vore med, men er det ein ting som er sikkert, er det at i Båtsfjord har dei forstått at fiskeripolitikken ikkje lever isolert – han heng saman med andre sider av politikken. Det er vel få andre plassar i landet enn Båtsfjord, og få andre ordførarar i landet enn Senterparti-ordføraren der, som har vore ein tydelegare stemme mot sentraliseringspolitikken til regjeringa – som har stått meir på for lokalsamfunnet sitt i kampen mot sentraliseringa frå høgresa. Så det å bruka Båtsfjord som eit argument for politikken til regjeringa meiner eg det ikkje er grunnlag for.

Så håpar eg me får reisa på grautfesten i Båtsfjord neste år, og då får me sjå kven som hadde rett.

Tom-Christer Nilsen (H) [16:23:21]: Til innlegget fra representanten Aasland – for det første: Hvis man sier at man skal stake ut en ny kurs, så må man i det minste peke på hvilken himmelretning man har tenkt seg i. Det er det gjennomgående i denne debatten at det gjør ikke Arbeiderpartiet. Det holder ikke å si at man skal ha noe annet; man må si hva man faktisk har tenkt å ha. Og det gjør man ikke, som vi har vist i tidligere innlegg her.

For det andre: Når det gjelder kunnskapsgrunnlaget om hvorfor det er mindre bearbeiding i Norge, så er det faktisk ganske godt, og man skal være lite inne i norsk fiskeripolitikk og kunnskapsgrunnlaget bak for å ikke ha fått med seg det. Én av de mest sentrale delene av det er sesongsvingningene i norske fiskerier. Det finnes masteroppgaver, forskningsutredninger og tonnevis med papir og utredninger som viser dette og peker på dette. Så det er ikke ukjent hva som er årsaken til det. Og noen av de tiltakene som gjennomføres i forbindelse med kvotemeldingen, vil bidra til å bedre situasjonen, bl.a. et økt bearbeidingskrav.

Samfiskeordningen ble ikke innført for å redde økonomien. Det ble den ikke. Begrunnelsen for samfiskeordningen var tryggheten til dem om bord og sikkerheten om bord i fartøy som var små og dårlige. Det at den ikke er strukturerende, er veldig underlig, for når man bruker Riksrevisjonen som sannhetsvitne i nesten hvert eneste innlegg man holder her, så bør man også bruke Riksrevisjonen som sannhetsvitne i dette tilfellet. Og det er Riksrevisjonen som sier at dette har vært en skjult strukturering. Det er Riksrevisjonen som peker på at dette har ført til – ulikt og i større grad enn noen av de andre ordningene – at flere fartøy har forlatt fiske som aktive fartøy, og at det tallet vi opererer med, 1 100 fartøy under elleve meter, egentlig inkluderer mellom 300 og 400 fartøy som ikke egentlig er aktive, fordi de egentlig bedriver samfiske. Dette beskriver at det er mulig at det er et kunnskapsbehov, men det er kanskje ikke adressert riktig akkurat i dette tilfellet. Vi har ikke fått noen presisering av forslaget til SV; det regner jeg med at vi får.

Til Båtsfjord: Ja, grunnlaget for den største bedriften i Båtsfjord er leveranser, som ville opphørt etter Senterpartiets forslag om pliktvoteordningen. Representant Adelsten Iversen kan riste på hodet, men grunnlaget for leveringen av havfisk i Båtsfjord er bl.a. en kvote som skulle ha vært levert andre steder – hvis det hadde vært etterspørsel etter det. Den leveres i dag i Båtsfjord. Der som Senterpartiets forslag blir vedtatt, forsvinner det fra Båtsfjord. Det er jo en side av dette som man kanskje burde vurdert før man hadde fremmet forslaget, nemlig konsekvensen for de bedriftene som faktisk nyter godt

av disse leveransene i dag, ikke minst for bedriften i Båtsfjord, men også for klippfiskindustrien.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [16:26:40]: Jeg er stolt av Båtsfjord. Det er jo den kommunen hvor Senterpartiet gjorde knockout på Høyre – knockout. Det er den kommunen hvor pliktene knyttet til trålerne i stor grad blir oppfylt, og det gir aktivitet. Det fungerer, altså.

Hva vil Senterpartiet med resten av Finnmark? Jeg har vært i Loppa; vi vil noen ting med Bergsfjorden, Nuvsvåg og Sandland. Presten i Loppa sa til meg at jeg må stille opp for dem som bort ytterst, da vi besøkte Loppa øy – en øy hvor det har vært bosetting i nærmere tusen år, men hvor det da var sju innbyggere.

Vi må slutte å leke politikk. Når det blir gitt trålerkonsesjoner med plikter, så skal det gjennomføres. Vi skal ikke ha det på liksom. Det skal praktiseres. Der liker jeg amerikanerne; de kaller en spade for en spade og griper inn når interesser går mot samfunnets interesser.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

Sak nr. 14 [16:27:52]

Innstilling fra næringskomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av en forordning om etablering av program for det indre marked, virksomheters konkurransekraft inkludert små og mellomstore bedrifter, plante-, dyre-, mat- og fôrsektoren, og europeisk statistikk (2021–2027) (Innst. 560 S (2020–2021), jf. Prop. 171 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Margunn Ebbesen (H) [16:28:57] (ordfører for saken): Jeg takker komiteen for samarbeidet i denne saken, som også har vært innom utenriks- og forsvarskomiteen for uttalelse.

Gjennom denne proposisjonen ber regjeringen om Stortingets samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen om forordning om etablering av program for det indre marked.

Programmet om det indre marked består av tidligere separate program og budsjettlinjer. Fra norsk side er det besluttet å delta i deler av programmet der Norge viderefører deltakelse i programdeler hvor Norge har forpliktelser i henhold til EØS-avtalen, samt å delta i to nye programdeler hvor det vurderes at Norge vil få mye igjen for deltakelse. I proposisjonen redegjøres det for de ulike programdelene og programelementene og hvilke deler av programmet Norge ikke skal delta i.

Det er viktig for norsk næringsliv at vi samtykker til deltakelse nå, slik at vi unngår forsinkelse for norsk næringsliv, og at de kan være med allerede fra oppstarten nå i 2021. Tilbakemelding fra relevante aktører og institusjoner er at de er gjennomgående positive til norsk deltakelse i programmet for det indre marked.

Det indre marked er en grunnstein i EU og har siden opprettelsen bidratt til vekst, konkurransekraft og sysselsetting. Som en integrert del av EUs indre marked gjennom EØS-avtalen er det viktig for Norge med et vel fungerende indre marked. Et felles regelverk skaper forutsigbarhet og likeverdige konkurransevilkår for alle.

Programmet starter opp nå i 2021 og varer til og med 2027. Selve avtalen var formelt ikke vedtatt i EØS-komiteen da proposisjonen ble sendt fra regjeringen til Stortinget. Imidlertid ble den vedtatt i EU 28. april i år. Nå gjenstår bare behandlingen i EØS-komiteen, og det er opplyst at det ikke er noe som tilsier at den ikke vil gå gjennom som skissert.

Senterpartiet og SV foreslo i komiteen at proposisjonen skulle sendes tilbake til regjeringen i påvente av behandlingen i EØS-komiteen. Til det er det verdt å nevne at å bruke anledningen til å søke forhåndssamtykke i Stortinget også ble benyttet ved forrige behandling av norsk deltakelse i EU-programmene. En utsettelse av saken vil være uheldig og kan skape både usikkerhet om norsk deltakelse i programmet og, ikke minst, gjøre at vi ikke får mulighet til å delta i programmet fra oppstart.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Geir Pollestad (Sp) [16:31:46] (leiar i komiteen): Eg skal ikkje kommentera innhaldet i saka. Eg skal berre kort grunngje det mindretalsforslaget som Senterpartiet og SV har fremja i saka, om å senda proposisjonen tilbake til regjeringa. Bakgrunnen for det er at regjeringa har lagt seg til ein vane med å senda desse sakene til Stortinget før dei er formelt behandla i EØS-komiteen. Det opplever me er ikkje å ta stortingsbehandlinga tilstrekkeleg på alvor, og difor har me i denne og nokre fleire EØS-saker som går i komiteen, lagt inn eit slikt forslag. Med det tek eg opp forslaget som Senterpartiet står bak.

Presidenten: Då har representanten Geir Pollestad teke opp det forslaget han viste til.

Statsråd Iselin Nybø [16:32:41]: EU er vår viktigste handelspartner, og det indre markedet legger til rette for et konkurransedyktig og internasjonalt rettet norsk næringsliv. Det gir oss like konkurransevilkår, og det bidrar til en effektiv utnyttelse av ressurser og til økt verdiskaping.

Det er i vår interesse at det indre markedet fungerer godt, og EUs program for det indre markedet er derfor viktig for Norge. Programmet har som hovedformål å styrke det indre markedet og konkurransevnen til bedrifter i EU og EØS. Programdelene der Norge deltar, skal gi et bedre regelverk og et styrket samarbeid mellom nasjonale myndigheter på flere viktige områder. Programdelene gir også norske små og mellomstore bedrifter og gründere tilgang til flere nye ordninger og virkemidler. Programdelene skal i tillegg bl.a. bidra til bedre beskyttelse av forbrukere, bedre standarder for finansiell rapportering og bedre felles statistikk for det indre markedet.

Det er viktig at EUs politikk for det indre markedet samsvarer med norske interesser. Norsk deltakelse i programmet vil være et viktig bidrag, siden aktivitetene og samarbeidet under programmet bidrar til EUs politikktutvikling for det indre markedet og tilhørende områder. Gjennom vår deltakelse vil norske synspunkter og erfaringer derfor komme til uttrykk på politikkområder som er viktige for norske bedrifter og borgere. Relevante aktører og institusjoner er positive til at Norge deltar.

I innstillingen framgår det av denne mindretallsmerknaden som Senterpartiet ved komitélederen har redegjort for, at saken bør være ferdigbehandlet i EØS-komiteen før den forelegges Stortinget. Prosedyren med Stortingets forhåndssamtykke er foreslått for å gjøre det mulig for norske aktører å delta i programmet fra oppstarten av. Det er på samme måte som ved forrige behandling av norsk deltakelse i EU-programmene. Det ventes ingen vesentlige endringer i utkastet til avgjørelse i EØS-komiteen, og hvis det allikevel skulle bli vesentlige endringer, vil saken bli framlagt for Stortinget på ny.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 14.

Sak nr. 15 [16:35:05]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Erlend Wiborg, Hans Andreas Limi og Himanshu Gulati om å redusere næringslivets administrative kostnader med 20 prosent innen 2025 (Innst. 565 S (2020–2021), jf. Dokument 8:239 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ynske frå næringskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar parti-gruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Terje Aasland (A) [16:35:52] (ordfører for saken): Aller først: Takk til i hvert fall flertallet i komiteen, som har klart å samle seg om en innstilling som jeg tror er bra for norsk næringsliv. Takk også til forslagsstillerne, som gjør at vi får forenkling på dagsordenen, selv om det kanskje ikke vekker den største debatten nå.

Komiteen er i utgangspunktet enig om premisene for at det må drives kontinuerlig forenklingsarbeid overfor næringslivet – det er et bra utgangspunkt – og at det egentlig er betydelige kostnader å spare for norsk næringsliv dersom en har det høyt på agendaen i forvaltningen og ikke minst når vi politikere også skal sette krav. Det handler om å spare ressurser, spare bruk av tid, trygge bedriftene og trygge jobbene til folk også. Sånn sett er det en viktig sak, og det er et arbeid som har pågått over mange år. Man har egentlig klart å oppnå gode resultater, selv om jeg tror at hvis vi har en spørreundersøkelse rundt omkring i norsk næringsliv, er det mange som nok føler at de fremdeles rapporterer på vel så mange skjemaer som det en gjorde tidligere.

Utgangspunktet til forslagsstillerne var at en skulle ha en besparelse på 20 pst. av de administrative kostnadene innen 2025. Underveis i behandlingen i komiteen har forslagsstillerne vært med på å justere litt på det, så nå er det et omforent flertall – Arbeiderpartiet, Framskrittspartiet og Senterpartiet – som ber regjeringen fastsette et mål om 11 mrd. kr i reduksjon i næringslivets administrative kostnader knyttet til pålagte regler og skjemavelde fra det offentlige innen 2025. Så skylder jeg kanskje å presisere at det er årlige besparelser vi snakker om.

Jeg tror det er et riktig mål, jeg tror det er et tydelig mål, og det er viktig at en raskt klarer å følge det opp og klarer å innfri det målet, nettopp for å spare belastningen som ligger på næringslivet.

Med det anbefaler jeg komiteens flertallsinnstilling.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [16:38:17]: Forenkling er et vakkert ord. Vi må aldri slutte å gjøre det, og vi må jobbe med det hele tiden. Det er gledelig at det under sittende regjering har vært gjort viktig og omfattende forenklingsarbeid i begge perioder og senest, som representanten før meg nevnte, i inneværende periode, med 11 mrd. kr. Målet var 10 mrd. kr, så man har nådd målet, og godt er det. Men det gjenstår mye, som komi-

teen også peker på. Jeg tror vi egentlig kan konkludere med at det alltid kommer til å gjenstå mye, for det vil alltid være behov for nye forenklinger, det vil alltid komme nye tekniske løsninger, det vil alltid være en samfunnsutvikling som gjør at man vil ha behov for å justere og forenkle hele tiden, hele veien.

Jeg tror vi samtidig skal se lite grann på oss selv her på Stortinget, for det er vel sånn at noen av de rapportene vi får tilbake fra næringslivet om at ting har blitt mer komplisert eller mer byråkratisert, eller at det er flere krav til rapportering, er direkte følger av lover vi vedtar her.

Det er altså flertall for et nytt mål. Jeg er veldig glad for at det ble i kroner og ikke i prosent, for dette er ikke en eksakt vitenskap. Av hva skulle man satt en prosent? Skulle det vært inneværende år, skulle det vært antall skjemaer, osv.? At det er et kronebeløp, tror jeg uansett er veldig fornuftig, når man nå danner et flertall i Stortinget for dette.

Så synes jeg det er synd å lage et mål som er litt sånn: Tenk på et tall. For her er det et arbeid i gang, og det kunne kommet et bedre grunnlag til Stortinget før man satte et sånt mål ved at man hadde presisert enda mer: Det er dette vi tenker å gjøre, det er på denne måten vi tenker å gjøre det, vi anslår at det etter grundige vurderinger vil kunne tilsvare et tall i størrelsesordenen slik eller slik. Det vi gjør nå, er at vi snurrer lykkehjulet, det stopper på 11, og så velger vi det som målet for fremtiden. Tenk om det tallet i stedet hadde vært 18, eller tenk om det hadde vært 22? Det er litt synd hvis Stortinget da har sagt: Nei, det skal stoppe på 11.

Allikevel er også regjeringspartiene glødende for forenkling, som også komitémerknadene viser. Vi kommer til å stemme subsidiært for tallet 11, men understreker at vi synes det er synd at man på en måte ikke ønsker mer kunnskap før man setter to streker under svaret.

Sivert Bjørnstad (FrP) [16:41:06]: Et lite land som Norge med en liten, åpen økonomi er helt avhengig av et effektivt næringsliv for å finansiere en relativt stor velferdsstat. Det er næringslivets verdiskaping vi i denne salen i stor grad høster av, når vi deler ut milliard på milliard til mer eller mindre gode formål hvert eneste år. Skatter og avgifter, enten direkte fra norske selskaper eller indirekte fra de menneskene som jobber der, utgjør størsteparten av statsbudsjettets inntektsside.

Næringslivet ønsker, naturlig nok, å bruke tiden sin på å skape verdier i stedet for å rapportere til offentlige myndigheter. Det er ingen grunn til at myndighetene ikke skal ønske akkurat det samme, men av og til fører det til noen ulike målkonflikter. Selv om norske myndigheter ligger langt framme på mange områder, særlig hvis vi sammenligner oss med mange andre sammen-

lignbare land, f.eks. på digitalisering, er det også kjent at næringslivet i Norge bruker veldig mye tid på oppgaver som omhandler alt mulig annet enn å skape verdier.

For kort tid siden debatterte Stortinget et annet forslag fra Fremskrittspartiet om forenklinger i havbruksforvaltningen. Da vi jobbet med den saken, fikk vi mange innspill som det også passer å gjenta i denne saken. En aktør skulle flytte en forflåte innenfor samme konsesjon og lokalitet, og i den prosessen måtte de forholde seg til sju forskjellige offentlige instanser. Mange lignende innspill får vi også når det gjelder tilsyn fra det offentlige, særlig fra reiselivsbedrifter i disse tider. På kort tid kan man få besøk, eller tilsyn, fra Arbeidstilsynet, Nav, skatteetaten, Mattilsynet, tolletaten, smilefjesordningen og Justervesenet, for å nevne noen – alle med legitime grunner til å drive tilsyn, men hvor det åpenbart hadde vært en styrke både for bedriftene og for det offentlige om disse i større grad hadde vært samordnet.

La meg avslutningsvis få anerkjenne den jobben regjeringen Solberg har gjort på dette området i hele sin regjeringssperiode – det samme også for de siste årene med Stoltenberg-regjeringen. Det er dette arbeidet vi er opptatt av skal fortsette, det er derfor vi fremmer det forslaget til vedtak som vi gjør i dag, slik at vi sikrer at det ikke nå blir et hvileskjær i årene framover, fordi man har tatt mange av de lavhengende fruktene de siste årene. Det sikrer vi med vedtaket som Stortinget gjør i dag.

Geir Pollestad (Sp) [16:44:01] (leiar i komiteen): I alle tider har næringsministrar skrytt av kor mykje dei har forenkla. Eg skulle berre ønskt at det hadde vorte så enkelt som det summen av næringsministrar hevdar at det har vorte. Eg trur at om ein spør bedriftene i Noreg om det har vorte enkelt, er det ikkje sånn at ein vil få eit veldig tydeleg ja, no har det vorte enkelt.

Det er mange måtar å forenkla på. Ein kan ta ei rapportering i dag og gå frå å levera ho på papir til å levera ho på Altinn. Men kanskje hadde det vore like greitt å berre droppe den rapporteringa?

Det som slår meg, er at ein snakkar alltid om forenkling, men ein snakkar aldri om alt ein forvanskar. Ein snakkar altså aldri om alt ein påfører av byrder, anten det er å splitta opp kilometergodtgjerdsla, at noko er skattepliktig, noko er det ikkje, eller anna – som EU-direktiv som kjem og pålegg meir rapportering. Ein snakkar om det som vert enklare, men ein snakkar lite om det som vert forvanska. Og eg håpar at ein i framtida kan ha ein meir ærleg kommunikasjon rundt slikt, og at det er summen – altså forenklingar minus forvanskingar – som er den rette målestokken på korleis det er.

Ein som har forvanska det litt i dag, er Høgre-representanten Kårstein Eidem Løvaas. Han fryktar at eit mål på 11 mrd. kr skulle hindra oss i å forenkla med

18 mrd. kr. Det er ingenting i dette forslaget som hindrar oss i å gå for både 18 mrd. kr og 20 mrd. kr om ein ønsker å gjera det. Det eg ser, er at opposisjonen her gjer det litt enklare enn det regjeringspartia har føreslått. Dei vil gjerne greia det ut litt meir. Me gjer det enkelt og naturleg i ei sak om forenkling.

Eg vil òg hjelpa representanten Eidem Løvaas litt vidare med forenklinga. Han sa at regjeringspartia vil stemma for dette subsidiært. Det er berre eitt forslag i saka, så då kan komiteen – og Stortinget – rett og slett gjera det veldig enkelt og stemma samla for eit fornuftig forslag om å ha eit mål om å redusera næringslivet sine administrative kostnader med 11 mrd. kr innan 2025. Det er Senterpartiet veldig glad for å få fleirtal for i dag.

Statsråd Iselin Nybø [16:46:51]: Regjeringen er opptatt av å gjøre hverdagen enklere for små og store jobbskapere. Vi satte oss som mål å redusere næringslivets årlige administrative kostnader med 10 mrd. kr i perioden 2017–2021. Det kom i tillegg til 15 mrd. kr som følge av gjennomførte forenklinger i perioden 2011–2017.

For å nå forenklingmålet er det gjennomført tiltak som sparer næringslivet for om lag 11 mrd. kr årlig, enten gjennom direkte sparte kostnader eller spart tid. Regjeringens mål er sånn sett oppnådd ett år før fristen, og de største hovedbidragene har vært regelverkendringer, digitalisering av eksisterende rutiner og nye og effektive metoder for å utnytte data.

På samme måte som for forrige periode jobber vi nå med en rapport som detaljerer forenklingstiltak og byrder i perioden. Forslagsstillerne foreslo et mål om 20 pst. reduksjon i administrative kostnader innen 2025. Det hadde forutsatt at vi hadde et nøyaktig tall for dagens samlede administrative kostnader. Det er noe det er beheftet stor usikkerhet ved, og er grunnen til at regjeringens to siste reduksjonsmål har vært i kroner og ikke i prosent. Sånn sett synes jeg det er fornuftig at Stortinget også har gått over til å se på kroner og ikke prosent.

Jeg er enig i at det fortsatt er viktig å forenkle hverdagen, særlig for de små og mellomstore. At vi nådde forenklingmålet før periodeslutt, har gitt oss muligheten til å starte arbeidet med å vurdere hvordan vi kan innrette forenklingsarbeidet framover og inn i en ny tid. En del av den vurderingen er å se på hvordan andre land har innrettet sitt forenklingsarbeid, og jeg mener det er viktig å sette seg mål.

Våre egne erfaringer tilsier at en klar målsetting gir både oppmerksomhet og framdrift i en sak som denne. Ideelt sett skulle jeg ønske vi hadde fått tid til å gjøre litt mer arbeid knyttet til hvordan forenklingsarbeidet kan innrettes, men jeg registrerer at det er et flertall på Stortinget som ønsker å gå rett på en målsetting her og nå.

For å ta komitélederens oppfordring vil jeg gjøre det ganske enkelt og si at jeg, uavhengig av stortingets vedtak, kommer til å se på dette med gevinstpotensial, og til å jobbe videre med hvordan en på best måte kan innrette det forenklingsarbeidet som Stortinget nå setter et mål for uten helt å ha for seg hvordan det skal skje.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Geir Pollestad (Sp) [16:50:02]: Det går ikkje an å diskutera forenkling utan å ta ein tur innom ein av dei raraste konstruksjonane regjeringa har funne på, etter forslag frå Venstre, eit forslag som er innført og finst, og som eg opplever at det kanskje berre er Senterpartiet som er oppteke av å snakka om, for eg trur kanskje ikkje det gjekk heilt som ein hadde tenkt. Det eg snakkar om, er ideen om å tilsetja nokre byråkratar for å hindra at andre byråkratar ikkje finn på unødvendige reglar, nemleg Regelrådet.

Spørsmålet mitt er: Kor mykje har Regelrådet bidratt med til forenklingar i åra etter at det vart etablert?

Statsråd Iselin Nybø [16:50:47]: Jeg har hørt representanten tidligere snakke om å legge ned statlige arbeidsplasser utenfor Oslo.

Den jobben de gjør, er verdifull. De kommer med innspill. De kommer med vurderinger. Jeg har selv hatt møte med dem. Vi hadde en interessant samtale om hvordan ting har vært annerledes under pandemien, altså om en klarer å levere samme kvalitet på ting selv om en har hatt mye kortere frister. Jeg har ingen konkrete tall på hvor mye de har produsert, eller hva de har bidratt med til forenkling, men at de gir verdifulle bidrag til dette og annet med sitt arbeid, er jeg helt sikker på.

Geir Pollestad (Sp) [16:51:28]: Har Noreg vorte eit enklare land som følgje av at me har eit regelråd?

Statsråd Iselin Nybø [16:51:34]: Denne saken handler om det forenklingsarbeidet som har pågått i årevis, og jeg vil svare ja, for vi har gjort innsparinger som næringslivet i dag bærer fruktene av. På mange måter er det ulike ting, som representanten selv var inne på. Det kan være å gjøre noe som før var manuelt, til å bli digitalt. Det kan være ting som er blitt kuttet ut, som vi ikke har trengt.

At det har skjedd mye i forenklingsarbeidet, er helt åpenbart når vi klarer å måle hvor mye som har blitt gjort, ikke bare denne siste perioden, men også perioden før. Men det betyr ikke at vi ikke fortsatt må se på dette. Det betyr ikke at vi ikke kan få verdifulle innspill fra f.eks. Regelrådet også i det videre arbeidet.

Geir Pollestad (Sp) [16:52:26]: Regelrådet gjev jo gult, raudt og grønt lys i saker, og er ein høyringsinstans

som ytrar seg i saker. Men ein ting ein ser gjennomgåande, er at departementet ikkje bryr seg så mykje om innspela frå Regelrådet. Det gjer kanskje at proposisjonen vert 15 linjer lengre, men at løysinga stort sett vert den same. Har statsråden eitt godt eksempel på at Regelrådet har hindra at me gjorde noko som var dumt, og verkeleg bidratt til at regelverket har vorte enklare i Noreg?

Statsråd Iselin Nybø [16:53:06]: Nå sitter ikke jeg med oversikten over absolutt alt regelverk vi har endret, eller alle forhold som Regelrådet har kommentert. Det er jo opp til oss om vi tar de innspillene som kommer, til oss, eller om vi velger å se vekk fra dem, men det betyr ikke at det ikke er viktig at de påpeker det, for det å ha noen som kan si hva konsekvensene vil bli, som sier hvilken betydning det vil ha, har en verdi. Så må vi ta beslutningen, men også med den kunnskapen de gir oss.

Sivert Bjørnstad (FrP) [16:53:56]: Stortinget opererer jo ikke i et vakuum, og det gjør heller ikke Fremskrittspartiet. Vi er opptatt av å få gjennomslag, og det er ulike måter å gjøre det på. Denne gangen gikk vi litt tilbake i tid og fant fram Representantforslag 174 S for 2009–2010, fremmet 18. juni 2010. Det var et representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande om snarest å fastsette et mål om 25 pst. reduksjon i næringslivets administrative kostnader knyttet til regler og skjemavelde. Så noterer vi at statsråden mener at det er bedre å uttrykke et slikt mål i kroner, og da retter vi oss etter det. Likevel advarte statsråden i sitt brev til komiteen mot å fastsette et slikt mål i Stortinget. Hva er grunnen til at det for Venstre var riktig å fastsette et slikt mål i 2010 i Stortinget, men ikke i 2021?

Statsråd Iselin Nybø [16:54:53]: Jeg er på ingen måte imot å sette et slikt mål. Tvert imot sa jeg i mitt innlegg at jeg mener at et mål når det kommer til forenklingsarbeid, er viktig. Jeg mener også at det er mye av grunnen til at vi faktisk har lyktes i forenklingsarbeidet. Så jeg er absolutt for det. Akkurat nå er vi jo i gang med det. Så skjønner jeg, akkurat som representanten, at det kan være viktig som stortingspolitiker å ligge i front, komme med forslag og være på offensiven, men vi jobber med dette. Vi hadde kommet med et mål uavhengig av om Stortinget vedtok det eller ikke, men vi hadde kanskje hatt litt bedre kunnskapsgrunnlag for hva det målet skulle være, og hatt en litt bedre bakgrunn for hvordan forenklingsarbeidet kan innrettes, men at det skal være et mål for forenklingsarbeidet, er jeg absolutt for.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme. Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 15.

Sak nr. 16 [16:55:46]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Aasland, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen, Åsunn Lyngedal, Tellef Inge Mørland og Kari Henriksen om etablering av et pilotprogram for industri 4.0 (Innst. 534 S (2020–2021), jf. Dokument 8:260 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ynske frå næringskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar parti-gruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

André N. Skjelstad (V) [16:56:21] (ordfører for saken): Forslaget innebærer etablering av et nytt pilotprogram for industrien. Det er fremmet av representanter fra Arbeiderpartiet, og Venstre mener at representantforslaget er godt begrunnet og omhandler et viktig tema. Vi deler engasjementet for grønn omstilling og modernisering av industrien. Jeg tror det er et bredt stortingsflertall som gjør akkurat det samme.

I forbindelse med det er det viktig å nevne at det allerede er etablert tiltak for å nå disse målsettingene i industripolitikken. Målsettingene om grønn omstilling og modernisering av industrien er skissert ikke bare i representantforslaget, men også i Meld. St. 27 for 2016–2017, som heter Industrien – grønnere, smartere og mer nyskapende. Dette er politikk som regjeringen allerede fører og utvikler videre, og derfor mener et flertall i komiteen at forslaget fra Arbeiderpartiet er unødvendig.

Som det framgår av brevet fra Nærings- og fiskeridepartementet i denne saken, har regjeringen evaluert virkemiddelapparatet og er allerede i gang med arbeidet for å gjøre dette bedre. Det gjelder også samhandlingen mellom virkemidlene, som forslaget tar opp. Dette skjer bl.a. gjennom det som heter Grønn plattform og utvikling av felles førstelinje for virkemiddelapparatet.

Flertallet i komiteen mener at det er bedre å fortsette å videreutvikle de ordningene som allerede er etablert, framfor å starte opp enda en ny ordning. Det finnes allerede ordninger for formålet, og det vil en bygge videre på. Jeg mener at ambisjonene i forslaget fra representantene er godt tatt vare på gjennom politikken som allerede føres. Det er derfor unødvendig å opprette nok en ordning. Det er gode intensjoner bak forslaget, men det

kan fort bli mye byråkrati med mange ordninger som dekker det samme behovet.

Representantforslaget peker på at det mangler tilgang på tidligfase-kapital for bedrifter som ønsker å utvikle seg, noe som i denne sammenheng betyr å oppskalere og kommersialisere. Vi merker oss at det i forslaget pekes på at staten skal bidra aktivt for å øke eksport og skape nye næringsmuligheter. Flertallet i komiteen mener at staten ikke bør ta en aktiv rolle i næringslivet, men sørge for et godt rammeverk som gir forutsigbarhet, og tilrettelegge for vekst og flere arbeidsplasser.

Når det gjelder formuesskatt på arbeidende kapital, vil jeg peke på at det er et vesentlig hinder for vekst. Formuesskatten er en særnorsk skatt som utenlandske eiere slipper å betale. Det betyr at norske bedrifter kan bli utkonkurrert av utenlandske eiere og derfor se seg nødt til å flagge ut av landet. Å fjerne formuesskatten på arbeidende kapital vil styrke bedriftene og norsk eierskap og frigjøre kapital, som kan investeres i digitalisering og automatisering.

Terje Aasland (A) [16:59:00]: Det å si seg fornøyd med situasjonen tror jeg er ganske farlig, for vi er overhodet ikke der vi skal være. Vi har en handelsbalanse nå som er redusert med 400 mrd. kr fra 2013. Vi har redusert et betydelig overskudd til nå straks et underskudd, inkludert olje- og gassinntektene våre. Sysselsettingen: Det er 200 000 mennesker utenfor arbeidslivet. Vi sliter med å komme i god posisjon når det gjelder framtidige investeringer også for industrien.

Det er ingen tvil om at det er utfordringer i norsk næringsliv. Ikke å ta det ordentlig inn over seg, tror jeg er alvorlig. Jeg mener at vi har enormt gode industrielle muligheter. Vi har muligheten til å digitalisere, automatisere, robotisere og forenkle prosessene også i industrien, men industrien etterspør flere ordninger der staten også er med som partner for å legge til rette for nettopp den type løsninger. Da er jeg forundret over at flertallet så kategorisk avviser det, når industribedrift etter industribedrift egentlig peker på mulighetene gjennom sånne ordninger.

Det er helt opplagt at vi trenger mer av den type virkemidler for nettopp å bruke de fantastiske industrielle mulighetene vi har. Det å kombinere menneskene og mulighetene på den måten vi foreslår her, med en industripilot som kan legge til rette for at en forener både kapital, kompetanse og nye muligheter i industrien, er ganske vesentlig. Da er jeg forundret over at flertallet som sagt ikke er med på det.

Vi har mange muligheter. Vi har et sterkt konkurransefortrinn i en allerede grønn industri og mange muligheter innenfor hydrogen, batteri og mineraler. Vi har en sammenpresset lønnsstruktur som gjør at norsk spe-

sialkompetanse i utgangspunktet er relativt billig, og ikke minst er vi et i svært stor grad digitalisert samfunn. Vi må klare å smelte dette sammen, sørge for at vi klarer å utnytte disse mulighetene og skape nye vekstmuligheter for disse bedriftene.

Dette forslaget er konkret utledet av inspirasjon etter samtaler med Kongsberg-industrien. Kongsberg-industrien er veldig tydelig på at denne type virkemidler vil være av stor betydning for at de kan utnytte de mulighetene de har, og som de ser i tilknytning til sin framtid. Hvis ikke vi bidrar, vil de mulighetene reduseres, arbeidsplassene mest sannsynlig utfordres og verdiskaping og eksportinntekter nok en gang gå tapt.

Jeg tror det er helt vesentlig at en erkjenner at staten, i partnerskap med de private, må være med og legge til rette for at mulighetene i større grad skal utnyttes, men jeg erkjenner at blant Høyre- og Venstre-folk i denne salen, er det et sterkt hatforhold til akkurat det temaet.

Jeg vil til slutt ta opp forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Presidenten: Da har representanten Terje Aasland tatt opp det forslaget han refererte til.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [17:02:16]: Eg vil først seie at SV støttar forslaget frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet om å etablere eit pilotprogram for industri 4.0. Det digitaliseringa, robotiseringa og automatiseringa gjer for industrien, er enormt. For norsk industri, som ikkje kan konkurrere med billig arbeidskraft, som ein har i veldig mange andre land, er det heilt fundamentalt at vi ligg i front. Og det som er den gode nyheita, er at vi har veldig sterke miljø på dette området i Noreg i dag. Vi har sterke teknologimiljø i mange delar av landet og i Kongsberg spesielt, som gjer at dersom ein gir eit ekstra puff frå staten og løyvande myndigheiter og bidrar til å koordinere med etablerte program, så kan ein setje dette i gang.

I innstillinga peikar SV på det mykje meir omfattande programmet som vi har lagt til grunn i arbeidet vårt, som er planen vår for korleis Noreg i tida som kjem, skal omstille seg til eit grønt skifte, og som skal skje på ein grunnleggjande rettferdig måte. I det programmet ligg det eit omfattande industriprogram som bl.a. omfattar bruk av nye, digitale løysingar som kan løyse utfordringar knytte til livslang læring, men også e-helse osv., der Noreg har store moglegheiter for suksess. Det er ei sak som av ulike grunnar ikkje har hamna på næringskomiteens bord, men som er til behandling i finanskomiteen no, som blir behandla parallelt, og som også vil bli debattert i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Eg vil vise til dei forslaga som vi kjem med der. Men i denne omgangen støttar vi forslaget frå Arbeidarpartiet, og vi-

ser til dei enda meir omfattande forslaga som vi har i den andre saka.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [17:04:34]: Det er et bra forslag fra Arbeiderpartiet. Det er framtidsrettet, og det har Senterpartiets fulle støtte.

Ny teknologi, ny kunnskap og teoretisk-praktisk utdanning trengs for fagfolk i faste stillinger, for det er fagfolkene som er det viktigste. Vi er nødt til å styrke kompetansen i industrien. En flik av dette temaet startet i et møte på Kongsberg etter at pandemien kom i 2020, der utfordringen var de mange permitterte på Kongsberg som bedriftene ønsket å knytte nærmere til seg i permitteringsperioden og utnytte permitteringsperioden til å styrke de ansattes mulighet til å gjøre en enda bedre jobb når de forhåpentligvis kom tilbake i bedriften. Det var et møte hvor Fellesforbundet, bedriftens ledelse, ordføreren fra Senterpartiet, Kari Anne Sand, representanter for Stortinget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet og Nav deltok. Det man erfarte da, var at Nav ikke var en hensiktsmessig organisasjon, og en måtte da etablere et eget program. En så også raskt at de bedriftsinterne midlene, altså bedriftsintern opplæring, BIO-midlene, ikke var hensiktsmessig for de store bedriftene, for der har EØS-avtalen satt begrensninger, en maksramme på 2 mill. kr over en toårsperiode til bedrift, og derfor måtte en finne en annerledes løsning. Det er vesentlig at vi prøver å få dette inn i en større ramme og form. Det ble bevilget penger til det i en videreføring av en avtale mellom NHO og LO, altså Fellesforbundet, og det er veldig bra at regjeringa var positiv til det.

Jeg vil understreke at et sånt pilotprogram også krever at en skal ha en mer planmessig, strategisk, målrettet, offentlig tilrettelagt industripolitikk. Hvis en ikke har et klart mål, blir det vanskelig å foreta den rette kompetanseutviklingen. Her har vi store muligheter innenfor den digitaliseringen som vi står overfor. Et av de siste prosjektene som vi har blitt kjent med, er Den digitaliserte kysten, med autonome fartøyer, som er et prosjekt gjennom NTNU og SINTEF, og som virkelig kan være med på å sikre en desentralisering av et moderne samfunn ved at vi utnytter de teknologiske mulighetene. Men det igjen krever folk, det krever myndigheter, det krever lokale kommunestyrers deltakelse – i det hele tatt et fellesskap som er villig til å satse på en ny, moderne måte. Det er et godt forslag.

Statsråd Iselin Nybø [17:07:59]: Industri 4.0 har åpnet et mulighetsvindu for norsk industri som må utnyttes i enda større grad. Å akselerere en slik utvikling er absolutt en målsetting. Heller enn å etablere nye virkemidler vurderer regjeringen det slik at det gir raskere og bedre effekt om vi forsterker eksisterende og velfun-

rende virkemidler og jobber for en bedre samhandling mellom disse.

Regjeringen har stor oppmerksomhet rettet mot industriens rolle i framtidens bærekraftige økonomi. Vi har etablert ordningen Norsk katapult for å øke investeringsevnen i ny teknologi og styrke kompetansen i industrien. Fem katapultsentre er etablert så langt, og det er satt i gang en følgeevaluering av katapultordningen som vil gi innspill til justeringer og videre utvikling av ordningen.

Klyngeprogrammet legger også til rette for utvikling av kompetanseteknologi og produksjonsmåter gjennom samarbeid i fellesprosjekter, og vil også kunne ha effekter utover klyngene når det nye delprogrammet for modne klynger implementeres.

Grønn plattform er etablert for å sikre en forenklet og helhetlig tilgang til det næringsrettede virkemiddelapparatet, og er godt egnet for å styrke tilgangen på kapital i en tidlig fase for skalering og kommersialisering av prosjekter som kan bidra til grønn omstilling. Samarbeidet mellom Innovasjon Norge, Forskningsrådet, Siva og for så vidt også Enova i Grønn plattform bør videreutvikles framfor å suppleres med et nytt overlappende virkemiddel.

Regjeringen startet i 2018 en helhetlig gjennomgang av det næringsrettede virkemiddelapparatet og jobber nå med å følge opp anbefalingene fra sluttrapporten. Nylig er Innovasjon Norge gitt i oppdrag å utvikle en felles førstelinje for virkemiddelapparatet, inkludert henvisningskompetanse til de andre virkemiddelaktørene og en felles digital inngang. Det jobbes nå med en pilot for det oppdraget, og det vil også være med og bidra til å tilrettelegge for en forenklet og helhetlig tilgang til nye og eksisterende virkemidler for industrien, i tråd også med det som er forslaget fra representantene.

På kompetanseområdet er god kvalitet, koordinering og tilgjengeliggjøring av de ulike tilbudene som finnes, det viktigste, heller enn å etablere enda flere nye enheter.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [17:10:56]: Da jeg leste statsrådens svarbrev til komiteen, før vi begynte med selve behandlingen, tenkte jeg at nå har statsråden endelig forstått hva vi mener, fordi hun nærmest hyllet forslaget. Hun omtalte det i hvert fall i glødende ordelag, sa at det absolutt var et godt begrunnet forslag, og et forslag som omhandlet et viktig tema. Hun viste videre til at det er behov for den type tiltak i næringslivet.

Så er ikke vi imot Norsk katapult eller klyngeprogram eller Grønn plattform, men vi tror vi må gjøre enda mer for å lykkes for å eskalere de mulighetene som er

der, styrke kompetansen og samspillet mellom kompetanse og digitale autonome løsninger, osv. Hvorfor vil ikke statsråden etablere et pilotprogram for industri 4.0 for å høste erfaringer?

Statsråd Iselin Nybø [17:11:57]: Jeg synes det er en god intensjon bak dette forslaget, og jeg er opptatt av at vi utnytter de mulighetene som ligger i denne utviklingen, på en bedre måte enn i dag. Vi må gjøre mer nettopp fordi vi må få industrien til å lykkes enda bedre med digitaliseringen, for å utnytte de mulighetene som er der, og for å ta markedsandeler og være konkurransedyktige i et globalt marked.

Jeg mener at vi har et veldig godt grunnlag i programmene i det virkemiddelapparatet vi har i dag. Jeg er opptatt av at vi, i stedet for å legge til nye ting hele veien, må utnytte det handlingsrommet og de mulighetene som ligger i det vi allerede har. Da mener jeg Grønn plattform er et ypperlig eksempel på noe som vi nå har etablert, som er en kobling mellom virkemiddelaktørene på en helt ny måte, og som kan gi store muligheter for gode prosjekter til grønn omstilling for industrien.

Terje Aasland (A) [17:13:01]: Jeg har også lyst til å understreke at de virkemidlene som jeg allerede har nevnt, og som statsråden har nevnt, er gode virkemidler for veldig mange, men det er ikke tilstrekkelig. Og det er det industrien veldig tydelig tar opp med oss – at den trenger noe mer. Den trenger nettopp et fokus på livslang læring, på å ta i bruk digitaliserte løsninger og på autonome løsninger ute i industrien og å heve kompetansen for nettopp det. Da er det begrensninger i regelverket og rammeverket for de programmene som foreligger. Derfor hadde det vært en stor styrke hvis en kunne høste erfaringer med industri 4.0-piloten, som er foreslått her.

Når statsråden sier at hun vil utvikle mulighetsbildet på en litt annen måte enn akkurat å følge en slikt industriprogram, og de andre programmene som allerede er etablert, ikke er tilstrekkelig, hvordan vil statsråden da sørge for at industrien f.eks. på Kongsberg i utgangspunktet skal kunne finne hjem i de ordningene som er etablert, med det behovet som er der?

Statsråd Iselin Nybø [17:14:04]: Vi står nå overfor en ny periode i mange viktige EU-programmer, som er viktige for industrien, og som jobber sammen med virkemiddelapparatet. Vi har Horisont Europa, og vi har InvestEU. Grønn plattform er en av de tingene vi nettopp har startet opp. Utlysningen er nettopp ferdig. Nå vurderes prosjektene. De skal tildeles nå framover. Det er for tidlig å si nå hvor godt vi har lyktes med dette. Det er akkurat det som er mitt poeng, at vi har et bredt og godt og solid virkemiddelapparat i dag. Hvis det er noe

denne gjennomgangen viser, er det at det er for fragmentert og for lite samlet.

Vi skal gjøre mer, vi må hele veien bli bedre, og det gjør vi gjennom de programmene og det virkemiddelapparatet vi har. Grønn plattform er ett eksempel, som vi nettopp har startet opp med. Vi har ikke en gang rukket å høste noen erfaringer fra det.

Terje Aasland (A) [17:15:05]: Jeg tror vi må erkjenne at ut fra det industrien selv sier og uttaler veldig tydelig, har en ikke tilstrekkelige virkemidler eller tilstrekkelige plattformer for å møte den digitale revolusjonen som nå pågår i industrien, på en god nok måte. En mangler både kompetanse og fokus på rammeverket rundt det.

Jeg synes det er beklagelig at regjeringen og næringsministeren i utgangspunktet med en så positiv inngang til et slikt forslag faktisk velger å stille seg i en posisjon der en ikke er med på å realisere det, høste de erfaringene som ligger der, noe jeg tror hadde vært særdeles nyttig. Det handler om å styrke kompetansen, styrke mulighetene. Vi ser at Tyskland, f.eks., har en mye mer offensiv tilnærming til industri 4.0 og den revolusjonen som pågår der, enn vi har i Norge.

Mitt spørsmål blir igjen: Vil det være utenkelig at en gjennom de andre virkemidlene etablerer det som i utgangspunktet etterspørres, med en sånn industri 4.0-pilot?

Statsråd Iselin Nybø [17:16:09]: Mye av poenget med denne piloten, sånn som jeg forstår forslaget fra Arbeiderpartiet, er å jobbe videre med det som allerede eksisterer. Når det gjelder utdanning og kompetanse, er det ikke opp til Stortinget å lage utdanningsprogrammer som passer industrien – det må skje på universitetene og på høyskolene. Dette må være et samarbeid mellom næringslivet og universitetene og høyskolene.

Med Grønn plattform, som jeg har nevnt, er vi så vidt i gang med den måten å tenke på, den måten å koble de ulike virkemiddelaktørene sammen i én plattform på, sånn at en kan møte prosjekter som er helt i startfasen, i kommersialiseringsfasen og i alle fasene mellom. Jeg er mer opptatt av å se på hva vi har nå, hvordan vi i må organisere oss for å få enda mer kraft ut av det og møte den etterspørselen som finnes. Men det må skje der ute, f.eks. på universitetene.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [17:17:23]: Det som har skjedd i denne saken på Kongsberg, er jo nettopp at en har koblet sammen fagbevegelsen, ledelsen i bedriftene, kommunestyret, ordføreren, universitet og fagskole. Og hvorfor har en gjort det i det programmet der oppe? Jo, fordi de virkemidlene som er, ikke var hensiktsmessige.

Jeg har stor forståelse for det statsråden sier, at en ikke burde fragmentere det mer. Men ja vel, da tar vi statsråden på alvor. Vi har en ordning som heter Bedriftsintern opplæring – 2 mill. kr i ramme per bedrift, to år. Vil statsråden gå inn for å endre regelverket for den, slik at det blir en større ramme, slik at flere bedrifter kan benytte seg av den for å få til nettopp den bedriftsinterne opplæringen i samråd med f.eks. universiteter og fagskoler?

Statsråd Iselin Nybø [17:18:15]: Spørsmålet fra representanten Lundteigen går jo nå over fra å være et systemspørsmål til å bli et spørsmål om budsjettøkning. Jeg er enig i at Bedriftsintern opplæring er et veldig bra tiltak. Det er også andre gode tiltak som industrien både har, bør og kan benytte seg av, knyttet til universitetene, som gjør at de kan få utdanninger lokalt der de har behov for dem, i tett samarbeid. Fram til nå har det blitt forvaltet av Diku i Bergen. Det er ulike veier inn i denne problemstillingen. Men hvis spørsmålet fra representanten er om vi skal øke rammene til disse ulike prosjektene, er det et budsjettspørsmål, som jeg ikke tar over bordet her og nå.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [17:19:03]: Det gikk ikke på budsjettspørsmål. Det gikk på regelverk. Det gikk på regelverket for Bedriftsintern opplæring, BIO, som i dag er et regelverk som fylkeskommunene praktiserer. Det er et regelverk som i praksis ikke fungerer for større bedrifter, som vi har på Kongsberg, eller Saugbrugsforeningen i Halden. De bedriftene ønsker å endre regelverket, for det kan være en hensiktsmessig ordning, men da må en øke satsen fra 2 mill. kr til et større beløp. Mitt konkrete spørsmål er: Vil statsråden endre det regelverket, slik at beløpet på 2 mill. kr blir økt?

Statsråd Iselin Nybø [17:19:47]: Jeg synes det er veldig positivt at representanten tar opp dagens regelverk, de mulighetene som foreligger i dag, og vil utvikle det istedenfor å legge nye programmer eller nye prosjekter på bordet. Jeg vil på ingen måte avvise at det kan være nødvendig å se på justeringer, tilpasninger eller endringer i de programmene som oppleves som nyttige for industrien og næringslivet i dag.

Lise Christoffersen (A) [17:20:20]: Jeg merket meg at statsråden sa at industri 4.0 har åpnet et vindu, og at veien dit er raskere og bedre effekt av å forsterke eksisterende virkemidler enn å etablere et nytt. Så nevnte statsråden Norsk katapult, klyngeprogram, Innovasjon Norge, Forskningsrådet, SIVA, Enova og Grønn plattform og at Innovasjon Norge etablerer en felles første linje – Stortinget kan ikke etablere utdanningsprogrammer.

Jeg lurer på om statsråden ikke følger med på det som foregår der ute, om hun ikke har satt seg inn i hva industripilot 4.0 på Kongsberg er, for der bygger de alle de elementene som statsråden nevnte, og har i tillegg egne industrimastere i samarbeid med universitetet. Men virkemiddelapparatet snakker jo ikke sammen, så en får jo ikke utøst potensialet. Vil statsråden se på det en gang til?

Statsråd Iselin Nybø [17:21:28]: En av de tingene vi nettopp har gjort for å koble virkemiddelapparatet tettere sammen, er Grønn plattform. Der har Innovasjon Norge, Forskningsrådet, SIVA og etter hvert også Enova satt seg sammen, laget én felles plattform, én vei inn, for å kunne realisere store prosjekter, enten i starten eller helt i kommersialiseringsfasen. Så dette er jo nettopp det vi jobber med, nemlig koblingen av virkemiddelapparatet, slik at det skal bli enklere å bruke, men også for at vi skal kunne realisere større og kanskje annerledes prosjekter enn det disse aktørene hver for seg hadde klart å gjøre.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Dei talarane som heretter får ordet, har også ei tale tid på inntil 3 minutt.

Lise Christoffersen (A) [17:22:31]: I Riksmeklerens møtebok fra Tariffrevisjonen 2020 – Industrioverenskomsten, mellom Fellesforbundet og Norsk Industri, står det:

«Behov for særskilt støtte til store industribedrifter/klynger i omstilling

Tariffpartene er orientert om dialog mellom myndighetene og Kongsbergindustrien om et pilotprosjekt for et kompetanseløft for denne industri klyngen, og partene stiller seg bak intensjonene i dette initiativet.»

Legg merke til at det står «store industribedrifter/klynger i omstilling». Tiltakspakkene våre treffer ikke de store industriaktørene.

Det grønne skiftet må bygge på den kompetansen vi allerede har, men nå er hundrevis permittert eller oppsagt bare på Kongsberg. Industrimiljøene mister kompetent arbeidskraft, bl.a. som følge av covid-19-pandemien og oljeprisfallet. Norge sakker akterut i konkurransen om omstilling til industri 4.0. Utenlandske eiere vurderer løpende å flytte arbeidsplasser ut av Norge. Det haster med å ta tak.

Så kan en spørre: Hvorfor løftet partene i Industrioverenskomsten fram akkurat Kongsberg? Jo, fordi piloten der handler om omstilling og utvikling av industriarbeidsplasser i hele landet. Kongsberg har tett kontakt med og bred støtte fra bl.a. Herøya, Raufoss, Stord og Halden. Industrien der ser det statsråden, regje-

ringspartiene og Fremskrittspartiet åpenbart ikke ser – at Kongsbergindustrien har den kompetansen og erfaringen som skal til for at Norge skal lykkes i overgangen til framtidens industri.

Statsråden sier at representantforslaget tar opp et viktig tema og er godt begrunnet, at industri 4.0 har åpnet et mulighetsvindu som må utnyttes i større grad, og at utviklingen må akselereres. Så smeller statsråden vinduet igjen, rett i fjeset på det industrimiljøet som har de beste forutsetninger for å sette regjeringas egne mål ut i livet.

Statsråden ser industripilot 4.0 som et nytt virkemiddel. Det er jo en total kortslutning. Dette er jo Kongsbergindustriens svar på hvordan vi kan få et eksisterende, komplekst, fragmentert virkemiddelapparat til å spille sammen i praksis. Det er den grønne plattformen i praksis. Og de har jobbet lenge og tett sammen med kommunen, Nav, partene og utdanningssystemet med å konkretisere piloten. Den er helt gryteklar, består av mange deler som er avhengige av hverandre, men der de ulike elementene sorterer under ulike deler av virkemiddelapparatet, som ikke snakker sammen. Da kommer en ingen vei. Derfor trengs regjeringas aktive medvirkning, men det er altså ikke statsråden i stand til å se, og det er ganske oppsiktsvekkende at statsråden er så lite oppdatert på det som skjer ute i industrien.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 16.

Sak nr. 17 [17:25:39]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å stoppe subsidielekkasje og sikre økt aktivitet og sysselsetting i Norge (Innst. 536 S (2020–2021), jf. Dokument 8:257 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske frå næringskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar parti-gruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

André N. Skjelstad (V) [17:26:10] (ordfører for saken): Representanten Moxnes fremmer fire forslag, som omhandler koronamidler, retningslinjer, sysselsettingseffekter, innkjøpsordninger og utslippsfrie ferjer. De følges opp av likelydende forslag fra representanter fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV. Forslagene tar opp vidt ulike temaer. Når vi leser alle forslagsstillernes

argumentasjon, ser vi at forslagene bunner i en frykt for at norske penger kan komme leverandører i EØS-området til gode. Forslagsstillerne ber bl.a. om en endring av lov om offentlige anskaffelser for å forskjellsbehandle norske aktører og aktører fra EØS-området.

Norge er blant landene som har kommet best ut av koronakrisen. For mange i næringslivet har det vært tøffe tak – likevel har norsk økonomi kommet bedre ut enn de fleste andre land. Dette skyldes bl.a. at vi har hatt mulighet til å sette i verk målrettede tiltak, som kompensasjonsordningen, lønnsstøtteordningen og lånegarantiordningen. Jeg kan forsikre forslagsstilleren om at pengene brukes i tråd med Stortingets intensjoner, og at det allerede er retningslinjer på plass for å forvalte disse ordningene. Dermed synes flere av forslagene å være forsøk på å slå inn fullstendig åpne dører. Norske bedrifter og sysselsettingen har klart seg bedre enn vi fryktet for et års tid siden. Det skyldes ikke bare store overføringer, men også en veldig god omstillingsevne. Det må vi berømme bedriftene for.

Venstre er en sterk tilhenger av EØS-avtalen og et gjensidig europeisk samarbeid. Avtalen gir norsk næringsliv store fordeler; norske bedrifter har utvidet sitt hjemmemarked til nesten hele Europa. Forutsetningen for at Norge skal nyte godt av avtalen, er at landene ikke behandler bedrifter fra eget land annerledes enn bedrifter fra andre land. Dette er det grunnleggende prinsippet i EØS. Jeg merker meg at forslagsstillerne fra alle de rød-grønne partiene ønsker å rokke ved prinsippet. Det vil jeg sterkt advare mot. Dersom vi endrer loven om offentlig anskaffelse sånn som forslagsstilleren vil, er det et brudd med EØS-avtalen. En sånn endring vil derfor få negative konsekvenser for sysselsettingen og for næringslivet i Norge. Dette er jo sysselsettingen som de rød-grønne partiene er opptatt av.

Venstre ser på forslagene som et alvorlig forsøk på å bryte med forpliktelsene vi har ifølge EØS-avtalen, og vil fraråde det. I mai 2020 la regjeringen fram en verftspakke som har en samlet verdi på 744 mill. kr. Formålet var å gi verftsnæringen flere oppdrag å konkurrere om. Det meste av verftspakken gikk til norske verft, en reell oppgradering av Skjold-klassen og korvettene og en oppgradering av Havforskningsinstituttets forskningsfartøy. Havforskningsinstituttet gikk også til anskaffelse av et nytt fartøy, og det stemmer at kontrakten gikk til Nederland. Leser vi brevet fra Næringsdepartementet i den saken, ser vi at det i anbudet er blitt stilt miljøkrav til utslipp og energiforbruk og til bruk av miljøvennlige materialer. Dagens innkjøpsreglement gir gode muligheter til å stille strenge miljøkrav. Når anbudene var kommet inn, viste det seg at det nederlandske verftet var best på pris og kvalitet. Ja, vi må akseptere at også sjøfartsnasjonen Nederland kan bygge skip. EØS-avtalen fungerer

sånn at norske verft får samme tilgang til EØS som vi gir i Norge. EØS-avtalen er viktig for norsk sysselsetting og norsk verdiskaping. Da må vi respektere at nederlenderne også kan bygge skip som tilfredsstillende strenge norske krav, og at det tilfellet ville vært bedre også for dem som deltok i anbudet.

Terje Aasland (A) [17:29:31]: Å gjøre disse forslagene om til en stor debatt om EØS tror jeg er særdeles uklokt. Dette handler i utgangspunktet om å bruke de midlene vi har til rådighet – i en krisesituasjon, på den ene siden – på fornuftige tiltak, sysselsetting og til å understøtte norsk næringsliv, norske bedrifter og norske arbeidsplasser. Punkt to: Er det innretninger i støtteordningene som den norske stat på vegne av skattebetalerne bruker i dag, som det vil være fornuftig å tenke gjennom? Vil det være riktig bruk i fortsettelsen? Det er punkt to. Og punkt tre er de offentlige anskaffelsene, hvordan vi innretter dem. Når det gjelder offentlige anskaffelser og det som er presisert i dette, er jeg forundret over at offentlige innkjøp generelt gir økt aktivitet og sysselsetting i Norge. At noen i utgangspunktet er imot det, er helt uforståelig – komplett uforståelig. Og at de dekker seg bak en EØS-avtale, er også helt uforståelig.

At Stortinget ber regjeringen utarbeide retningslinjer til bruk ved framtidige bevilgninger av støtteordninger, subsidier, krisepakker og lignende, som sørger for at bevilgningene gir økt aktivitet og sysselsetting i Norge – er det ikke ganske naturlig å stille sånne krav når man stiller opp ekstraordinært for å få opp aktiviteten? Det ville jo være merkelig rart hvis norske skattebetalere og det norske storting skal bruke penger aktivt for å understøtte næringslivet i Nederland. Det er jo ikke i tråd med EØS-avtalen eller noe sånt, det er bare feil bruk av skattebetalerne penger i en ekstraordinær krisesituasjon. At ikke Stortinget også stiller seg opp og er med på at Stortinget og regjeringen sørger for at bevilgede krisepakke midler blir brukt i henhold til Stortingets forutsetninger om at det skal gi økt aktivitet og sysselsetting i Norge, er helt uforståelig – det at man ikke legger det som grunnlag og har det som rettesnor i bruk av penger.

Og så skal jeg ta opp et par ting til. Vi har innretninger på enkelte av virkemidlene våre, f.eks. gjennom Enova. Når det gjelder f.eks. å understøtte norsk teknologi innenfor maritim sektor, så går pengene til rederen. Rederen kan ta med seg pengene og bygge båten og gjøre alt det teknologiske i Romania eller andre land. Det spiller ingen rolle, det er ingen krav, det er egentlig fritt bruk av pengene så lenge de går til de formålene som er sagt. Men det å bygge kompetanse og muligheter i norsk næringsliv må jo være hovedinnretningen. Det må være hovedinteressen til norske politikere. Men da jeg hørte saksordføreren argumentere her, ble jeg litt skremt over

posisjonen som var tatt overfor – etter min mening – opplagte forslag som ligger i innstillingen.

Og jeg fremmer med dette de forslag som Arbeiderpartiet er en del av.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Da har representanten Terje Aasland tatt opp de forslagene han refererte til.

Sivert Bjørnstad (FrP) [17:32:40]: Fremskrittspartiet slutter seg i all hovedsak til intensjonen i dette representantforslaget. Akkurat på samme måte som for handelslekkasje er vi bekymret for subsidielekkasje. De midlene som Stortinget stiller til rådighet for å berge norske virksomheter og norske arbeidsplasser i forbindelse med krisetiltak, bør selvfølgelig brukes i Norge. Stort sett er jo også det tilfellet. Men dessverre har vi også et eksempel i nær fortid hvor over 100 mill. kr ble sendt ut av landet da Havforskningsinstituttet kontraherte et nytt forskningsfartøy.

Da Fremskrittspartiet fikk forhandlet inn dette i revidert nasjonalbudsjett i fjor sommer, var selvsagt vår intensjon at dette skulle skape aktivitet ved norske verft og gjennom dette skape og sikre arbeidsplasser her hjemme. Havforskningen har helt sikkert bruk for et nytt skip, men det var ikke det som var hovedbegrunnelsen fra vår side, for vårt krav var den pressede situasjonen som var i norsk maritim næring. Regjeringspartiene skriver i innstillingen at dette nærmest var uunngåelig – at det ikke var mulig å utforme et anbudsdokument som gjorde at sjansen var størst mulig for at arbeidet havnet i Norge. Det tror jeg rett og slett ikke stemmer. I mange år nå – i alle fall i de snart åtte årene jeg har sittet på Stortinget – har vi brukt enorme summer av skattebetalerne penger på å skape en grønn maritim sektor. Det er penger som har skapt en industri som er verdensledende på nye grønne løsninger, langs kysten vår. Men disse nye grønne løsningene ble ikke etterspurt i stor nok grad gjennom Havforskningsinstituttet da de skulle bygge skipet sitt, merkelig nok.

Regjeringspartiene skriver i innstillingen at dersom loven om offentlige anskaffelser endres sånn at norske tilbydere skal foretrekkes ved tildeling av offentlige kontrakter, vil dette være et brudd på EØS-avtalen. Det er en helt soleklar stråmann i denne debatten. Det er ingen som har tatt til orde for det. Det de fleste av oss sier, er at handlingsrommet i den eksisterende EØS-avtalen må benyttes, og at vi ikke skal være mer katolsk enn paven, heller ikke i framtiden.

Så håper og tror jeg at regjeringen og regjeringspartiene har lært av disse rundene vi har gått de siste månedene, og forhåpentligvis vil de vedtakene som Stortinget

gjorde – også i forbindelse med maritim melding – hjelpe godt på i så måte.

Geir Pollestad (Sp) [17:35:41]: Til den førre talarens ønske om at regjeringspartia har lært: Etter å ha høyrte saksordføraren i denne saka trur eg nok dessverre ikkje at ein har lært særleg mykje, når ein står her og forsvarar at Stortinget har løyvd over hundre millionar kroner til eit fartøy til Havforskningsinstituttet, som ein del av ei pakke for å sikra aktivitet og arbeid i Noreg, og så greier ein å plassera dette oppdraget i Holland. Det er ikkje det som er «hollandsk syke», men det er i alle fall klassisk treskopolitikk som regjeringa fører på dette feltet.

Det vert òg brukt argument om EØS i denne saka, men det er eit faktum at veldig mange av ferjene som me får bygd, som skal bidra til både å frakta folk over fjorden og få ned utsleppa, vert bygd i Tyrkia. Det kan ikkje vera EØS-avtalen som plasserer oppdrag i Tyrkia. Det må jo vera mangel på politisk vilje som plasserer oppdrag i Tyrkia, sånn som me har sett det i denne saka.

Senterpartiet støttar i all hovudsak dei forslaga som er fremja i det opphavslege forslaget frå Raudt, og står bak tilsvarande forslag i innstillinga.

Eg trur det er viktig at me tek dette på alvor, og eg trur det er viktig at me ikkje seier oss fornøgd med dette, men det handlar grunnleggjande sett om at regjeringa ikkje forstår verdien av å sikra arbeidsplassar i Noreg. No har me dei siste dagane sett at det har kome nyheiter om at no kan grensehandelen opna. Det er ein ute og pumpar som ei nyheit, at dette er bra, at no skal me igjen flytta arbeidsplassane ut av landet, no kan grensehandelen starta, mens 19-åringar med fotballske får beskjed om at det framleis er pandemi. Så det er noko med den prioriteringa som regjeringa gjer rundt desse tinga, det er noko med den manglande forståinga av at me som storting og regjeringa må jobba for å sikra arbeidsplassar i Noreg, for å sikra at når me bruker pengar for å løysa ulike problem, som me skal, må me samtidig byggja kompetanse, teknologi og utvikling i Noreg. Me må bruka det til å laga arbeidsplassar – i Noreg. Det er det regjeringa dessverre manglar, og det synest eg at debatten så langt òg har synleggjort.

Men eg håper at kanskje denne debatten her kan gje von om ein ny vår for dei som vil ha verdiskaping og arbeidsplassar i Noreg.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har tatt opp det forslaget han refererte til.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [17:38:38]: Havforskningsinstituttets skip, som vi har vore innom i fleire rundar her, det er faktisk ei ganske illustrerande sak. Eg synest det er ei ganske stygg sak. Vi har ei verftsnaering

som har store utfordringar, og så klarer ein altså å innrette eit anbod på ein slik måte at den leveransen ikkje går til den norske verftsindustrien i det heile. Ein kan jo lure på kva for interesser som er ute og går her, men eg trur faktisk at ein her rett og slett ikkje har gjort ein god nok jobb, for alternativet blir å begynne å spekulere i intensjonar som eg verkeleg ikkje trur finst i det norske sentrale statsapparatet.

Vi har hatt fleire rundar om dette med innkjøp. Da vi hadde førre runde, med endring av anskaffingslova, var det eit unisont krav frå fagbevegelsen, næringslivet, NHO, industrien – det som kunne krype og gå – om at no måtte staten bruke det handlingsrommet som vi faktisk har i EØS-regelverket, mye meir offensivt, f.eks. ved å påleggje krav om kvalitet, seriøsitet og miljø. I alle desse tinga vil pilane for anskaffingar peike rett til norsk arbeidsliv og norske bedrifter. For det er på dei områda norske bedrifter er konkurransedyktige. På same måte må ein kompensere løfterike satsingar. Det har også vore eit krav frå Stortinget, i fleire rundar, om at når ein satsar på djerpe framtidsløysingar, anten det er elferjer eller det som kjem no etter kvart, med nullutslepp for hurtigbåtar osv., og det da vil det koste meir i ein overgangsfase – da må det kompenseras. Når staten pålegg den typen krav, må det kompenseras. Det har ikkje regjeringa heller ønskt å gjere. Men det fører jo da til at desse anboda, og den bygginga, forsvinn til heilt andre typar land og bedrifter enn den norske verftsnaeringa. Verft er jo ein ting, men her kjøper ein for 400 mrd. kr i året i ulike variantar frå det offentlege. Så har vi alle dei statlege bedriftene i tillegg.

Om statlege selskap: Equinor har blitt kritisert av ein samla leverandørindustri – veldig ofte på bakrommet, vel å merke – for at Equinor i altfor stor grad ikkje tar i bruk aktørar i Noreg, men går til utlandet. Og det svekkjer leverandørindustrien i Noreg, som jo skal byggje mykje nye industriar framover.

Så SV støttar også dei to forslaga som kjem frå Raudt, i tillegg til dei vi står inne i. Det kan eg melde. For eg meiner dette er ei openberr sak. Vi ser rundt oss i andre land at dei gjer nøyaktig det same. Vi hadde nyleg eit møte med Equinor. Dei fortalde at tyskarane, nederlendarane og britane gjer akkurat det same: Dei sørgjer for at investeringar kjem til næringslivet sitt. Dei bruker dette som eit omdreingspunkt for å utvikle næringslivet deira, og det må også Noreg skjønne.

Bjørnar Moxnes (R) [17:42:07]: Koronapandemien er ikke bare en helsekrise, den er også blitt en forskjellskrise. Der viruset rammer mer eller mindre tilfeldig, rammer ulikheten skjevt og brutalt, også som en direkte konsekvens av regjeringens egen politikk. Mens vanlige folk kjemper hardt mot systemet for å få det de har

krav på, ruller millionene inn på konto til hotellkonger som Petter Stordalen, helt uten betingelser. Da blir mindre av krisepengene brukt til det de var ment til, nemlig å bevare, sikre eller skape nye arbeidsplasser, og slik gjør regjeringen også arbeidsledighetskrisen større enn den hadde trengt å være gjennom koronapandemien.

Ett tydelig eksempel på dette er havforskningsbåten – Stortinget bevilget i fjor 110 mill. kr til å få bygd et nytt havforskningsfartøy. Dette var et tiltak for økt aktivitet og sysselsetting, for å få folk tilbake i jobb. Så gikk oppdraget til et verft i Nederland, selv om Fitjar Mekaniske kom med et kvalifisert tilbud. Dette er industripolitikk i bakvendtland. Også verdens største elferje, «Bastø Electric» på Moss–Horten-sambandet, gikk til utlandet – til Tyrkia – ikke til norske verft.

Da ministeren ble konfrontert med at penger ment til norsk verftsindustri havnet i Nederland, svarte fiskeriministeren at det var begrensninger knyttet til anbudsreglene i EØS-avtalen. Så vi så da at både næringsnøytralitet og EU-lojalitet trumfet hele målet med bevilgningen, nemlig å sikre norske arbeidsplasser.

Så har andre aktører siden sagt at det ville ha vært mulig å sikre at båten ble bygd i Norge, også innenfor EØS-regelverket, og kanskje vet vi ikke nøyaktig hvor grensene for dette går. Men med vårt forslag – hvis det vedtas – får vi utforsket det såkalte handlingsrommet i EØS-avtalen på dette punktet. Da er det oppløftende at de rød-grønne, og særlig Arbeiderpartiet, støtter forslaget vårt. Da kan vi få et tydelig svar: Enten kan vi bruke norske krisepenger til å skape aktivitet i en kriserammet norsk verftsindustri, eller så hindrer makteliten i EU oss. I så fall blir det enda en stein til den byrden som EØS-avtalen er for vår evne til å føre en selvstendig og framtidig rettet industripolitikk.

Rødt vil gjenreise den aktive industripolitikken sånn at vi sikrer arbeidsplasser og verdiskaping i Norge, og en god start på det er at offentlige støtteordninger kommer norsk industri til gode, ikke Nederland og ikke Tyrkia.

Jeg tar opp Rødts forslag.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har tatt opp de forslagene han refererte til.

Steinar Reiten (KrF) [17:45:31]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet i denne debatten, men når jeg sitter og hører på retorikken, kan jeg likevel ikke la være.

Nå får opposisjonen det nærmest til å høres ut som at bare vi får et regjeringsskifte her i landet, skal en sørge for at alle oppdrag går til norske verft. Da har jeg lyst til å minne opposisjonen om at i 2013 reiste Skipsrevyen en debatt – de prøvde iallfall å gjøre det – etter at Statoil i 2012 plasserte en stor ordre hos Samsung Heavy Indus-

tries i Sør-Korea om FSU for Heidrun-feltet. Det var en kontrakt på 230 mill. amerikanske dollar som da gikk til et verft i Korea, og ikke til et norsk verft, mens de rød-grønne hadde regjeringsmakt. Og i februar 2013 ble det opplyst at Det norske oljeselskap, som var operatør på Ivar Aasen-feltet, valgte SMOE i Singapore for en topside-kontrakt til en verdi av ca. 4 mrd. norske kroner, som ikke ble plassert ved norske verftsbedrifter.

Så la oss nå ta denne debatten ned, og la oss huske at det går ikke an å vedta at et norsk verft skal vinne et tilbud. Det har også å gjøre med norske lønns-, pris- og kostnadsnivåer.

Statsråd Iselin Nybø [17:47:13]: Fallet i økonomisk aktivitet her hjemme under pandemien har vært mindre enn i mange andre land. Det skyldes bl.a. tiltak rettet mot norsk næringsliv, f.eks. kompensasjonsordningen, lønnsstøtteordningen, midler gjennom kommunene og lånegarantiordningen. Sammen har dette, sammen med god omstillingsevne, ført til at mange bedrifter har klart seg bedre enn vi kunne fryktet.

Det indre markedet er vårt aller viktigste marked. Gjennom EØS-avtalen har norske bedrifter et utvidet hjemmemarked, og forutsetningen for at det skal kunne fungere, er at staten ikke behandler bedrifter fra eget land annerledes enn bedrifter fra andre EØS-land.

Når norske bedrifter får tilgang til et stort marked, er det med på å sikre aktivitet, og det er med på å sikre lønnsomme arbeidsplasser i Norge. Konkurransen som norske bedrifter møter fra utlandet, gjør dem mer skjerpede, mer effektive, mer konkurransedyktige, og den konkurransen foregår hjemme, den foregår ute, og den bidrar til økt produktivitet i vår økonomi. Det er viktig for verdiskapingen i Norge og er en viktig del av grunnlaget for det som skal være vår framtidige velferd. Hvis vi hindrer internasjonal konkurranse, er vi også på sikt med på å redusere velferden i Norge.

Anskaffelsesreglene skal fremme effektive offentlige anskaffelser med best mulig behovsdekning og kvalitet til lavest mulig pris. Det ligger et handlingsrom i regelverket, og allerede i dag er det omfattende veiledning.

DFØ, som er regjeringens fagorgan for offentlige anskaffelser, har veiledningsvirksomhet rettet mot alle offentlige oppdragsgivere, inkludert fylkeskommuner og kommuner. Det er bedriftene selv som best kjenner næringslivet og de markedene de opererer innenfor. Mynighetenes oppgave er å legge til rette gjennom gode rammebetingelser som gir størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi innenfor bærekraftige rammer.

Hvis vi i for stor grad dikterer hvordan næringslivet skal drive sin virksomhet, er det sannsynlig at vi demper aktiviteten framfor å øke den. Vi må gi næringslivet så

stort handlingsrom som mulig for at de skal komme seg gjennom den siste delen av krisen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [17:50:08]: Nok en gang hører vi at EØS-avtalen skyves foran, som en barrikade, når det gjelder en del av de forslagene som blir tatt opp i denne saken. Jeg har lyst til å spørre statsråden: Når det gjelder forslagene nr. 1–3 i innstillingen – jeg går ut fra at statsråden er godt kjent med innstillingen – vil jeg spørre om det er noen av de forslagene som strider imot EØS-regelverket, og på hvilken måte, i så fall.

Statsråd Iselin Nybø [17:50:40]: Det er ikke uten grunn at EØS-avtalen blir tatt opp her, fordi EØS-avtalen er det som sikrer oss tilgangen til det som er et enormt stort og viktig marked for oss. Det er klart at hvis vi skal ekskludere andre lands bedrifter fra å være med i offentlige konkurranser, kan det gå på tvers av EØS-avtalen. Når en anskaffelse som ble gjort av Havforskningsinstituttet, blir brukt som eksempel av flere stortingsrepresentanter, er det nettopp med utgangspunkt i: Hvor går grensene for EØS-regelverket?

Det er handlingsrom, og det er et komplisert regelverk. Derfor har vi også veiledning knyttet til det handlingsrommet, men vi kan bare strekke det så langt før vi er i strid med EØS-avtalen.

Vi skal også huske på – som det også ble sagt fra talerstolen – at de aller fleste av krisepakken som er gitt, er gitt til norske bedrifter som driver her.

Terje Aasland (A) [17:51:47]: Det er vanskelig å forstå hvor langt en strekker EØS-avtalen når det blir vist med hendene og ikke med henvisning til forslagene. Jeg spør igjen, for det er ganske vesentlig: Forslagene nr. 1–3 handler om hvordan vi innretter bruken av krisepenger og offentlige anskaffelser i Norge. Det er ikke en firkantet boks vi vil ha, men at en hele tiden understreker ønsket om økt aktivitet og sysselsetting. Så jeg spør igjen, og håper på et litt tydeligere og klarere svar og en avklaring: Er det noe i forslagene nr. 1–3 som strider imot EØS-avtalens bestemmelser?

Statsråd Iselin Nybø [17:52:26]: Hvis vi ser forslagene nr. 1–3 i sammenheng med det som står i innstillingen, og i sammenheng med det som blir sagt her, er det absolutt mulig at noe av dette vil stride imot EØS-avtalen. Det blir brukt konkrete eksempler, f.eks. denne anskaffelsen til Havforskningsinstituttet. Selvfølgelig må vi se ting i sammenheng. Jeg har svart på forslaget, det er blitt behandlet her i Stortinget, og jeg har holdt mitt innlegg. Det er et handlingsrom, men det handlingsrommet er det det er, og så kan det komme i strid med EØS-avtalen hvis vi går for langt når det gjelder det. En

ting er at vi er i strid med EØS-avtalen, men problemet med det er at det vil svekke norsk næringsliv på sikt. Det er vår største fordel at vi har tilgang på det markedet, og hvis det skal fungere, må de samme reglene gjelde for alle.

Terje Aasland (A) [17:53:23]: Jeg kan også være med på å understreke EØS-avtalens betydning for norsk næringsliv. Det handler ikke om det. Jeg spør konkret: De tre forslagene som er fremmet, og som blir nedstemt, strider de mot EØS-avtalen og det handlingsrommet som er i tilknytning til EØS-avtalen? Det må kunne gå an å svare ja eller nei på det og ikke lage en masse bomullssvar om hva som er skrevet totalt sett og ikke. Jeg spør: Er det noe i veien for at Stortinget kan vedta forslagene nr. 1, 2 og 3, i henhold til det som er EØS-avtalens regelverk? Det må kunne være veldig enkelt å svare på det.

Statsråd Iselin Nybø [17:53:59]: Det står f.eks. i forslag nr. 1:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at bevilgede krisepakkebidrag blir brukt i henhold til Stortingets forutsetning om at det skal gi økt aktivitet og sysselsetting i Norge.»

Det må bety at det er nok rom til at man også kan gi offentlige anskaffelser, som f.eks. Havforskningsinstituttets anskaffelse, til bedrifter som ikke holder til i Norge. Men hvis representanten mener at dette betyr at alle offentlige anskaffelser skal tildeles norske bedrifter, at det skal legges inn i anbudene, så vil det være i strid med EØS-avtalen. Så her er det egentlig litt usikkert hva representanten og forslagsstillerne mener, hvis de ikke mener at dette er i grenseland i forhold til EØS-avtalen. Mener de bare at vi skal fortsette som i dag, men at de likevel skal kritisere offentlige anbud som kanskje går til andre land?

Bjørnar Moxnes (R) [17:55:20]: Bakteppet her er at Stortinget bevilget 110 mill. kr under posten «Tiltak for økt aktivitet og sysselsetting – få folk tilbake i jobb». Det var et godt tiltak, et godt formål for å få et nytt havforskningsfartøy. Så havnet altså oppdraget ikke hos noe norsk verft, ikke hos norske arbeidsfolk, men det havnet i Nederland istedenfor. Det var kanskje ikke helt i tråd med det som var Stortingets forutsetning for denne bevilgningen.

Så har Rødt et forslag hvor vi ønsker å utforske handlingsrommet i EØS-avtalen for å sikre, noe som altså skjer i de fleste andre EU-land, at denne typen krisemidler går til formålet, nemlig å sikre sysselsetting, verdiskaping og arbeidsplasser i det landet pengene bevilges fra.

Hvorfor stritter regjeringen imot forslag som handler om å utforske det handlingsrommet?

Statsråd Iselin Nybø [17:56:26]: Stortinget og regjeringen har altså lagt fram krisepakker for mange milliarder kroner, og de aller fleste av de pengene har gått til bedrifter som er hjemmehørende her i Norge, til arbeidsplasser som er her i Norge.

Vi kan bruke det handlingsrommet som er, også når det gjelder anskaffelser. Ta skip som et eksempel: Vi kan bruke norsk som språk. Vi kan kreve betalt i norske kroner for å lempe valutarisikoen over på tilbyder. Vi kan kreve levering lokalt. Vi kan ta en rekke ulike grep for å legge til rette for at norske verft skal vinne en konkurranse, men vi kan likevel risikere at det er et utenlandsk verft som går av med det beste tilbudet. Nettopp det – det grunnleggende i at flere skal kunne by på en offentlig anskaffelse – er en viktig del av det systemet vi er en del av.

Bjørnar Moxnes (R) [17:57:35]: Det er jo sånn at det de kommende årene blir en storstilt utskiftning av alle ferjene våre og også av hurtigbåtene, og man skal legge om til nullutslippsferjer og nullutslippshurtigbåter. Det er bra for klimaet, og det kan også bli et nytt industrieventyr for verftene våre og sikre arbeidsplasser og verdiskaping langs kysten vår.

Så er det forslag i innstillingen, et som også Rødt fremmer, om at Stortinget ber regjeringen sikre retningslinjer og andre virkemidler som fylkeskommunene kan ta i bruk for å sikre økt aktivitet i Norge ved overgangen til nullutslippshurtigbåter og nullutslippsferjer. Det gjelder altså å sikre retningslinjer og andre virkemidler.

Dette er jo sunn fornuft. Det handler om å sikre at vi får verdiskaping i Norge ved en overgang til nullutslippshurtigbåter og ferjer. Hvorfor er statsråden mot disse forslagene?

Statsråd Iselin Nybø [17:58:38]: Det jeg mener er sunn fornuft, er frihandel. Det er EØS-avtalen. Det er å gi våre bedrifter tilgang på et stort hjemmemarked. Det er det som sikrer oss i lengden, det er det som gir økt verdiskaping, og som sikrer velferden i dette landet.

Så er det sånn at det skjer mye arbeid på dette allerede. Vi har DFØ, som veileder offentlige aktører som skal legge ut anbud. Vi har behandlet en maritim melding, der det kom forslag i Stortinget om å opprette en egen kompetansenhet for offentlige anskaffelser, som vi nå jobber med å følge opp. Så her er det et regelverk som vi mener det er viktig å forholde seg til. Det er klart at det er handlingsrom innenfor det, men her er det også veiledning. Den offentlige etaten som skal sende noe ut på

anbud, må selv vurdere hvilke kriterier de skal legge til grunn for å få et best mulig tilbud.

Bjørnar Moxnes (R) [17:59:44]: Det er greit nok å tro på frihandel. Det er greit nok å ha ideologiske skygger, men hvis de er sveiset så grundig fast i tinningen at man ikke klarer å oppdage sunn fornuft, da har vi et problem. Når statlige bevilgninger som skal sikre arbeidsplasser i Norge og aktivitet på norsk jord, havner i Nederland, da bør selv en Venstre-statsråd se at troen på frihandel kanskje står i veien for det som er sunn fornuft.

Jeg vil gjenta spørsmålet mitt. De kommende årene skal vi altså skifte ut hele ferjeflåten og hurtigbåtflåten vår med nullutslippsfartøy. Dette kan altså gi en masse arbeidsplasser langs kysten vår, og vi ønsker å be regjeringen sikre retningslinjer og andre virkemidler som fylkeskommunene kan ta i bruk for å sikre at oppdragene nettopp går til norske verft, selv om statsråden tror nærmest religiøst på frihandel. Hvorfor avvise et sånt forslag?

Statsråd Iselin Nybø [18:00:48]: Den utskiftningen av flåten som skal skje framover, kommer til å skape aktivitet på norske verft, ikke fordi vi krever at det skal skje ved norske verft, men fordi norske verft er kjempegode på klimavennlige løsninger, fordi norske verft er i verdenstoppen, og fordi norske verft selv ser at de må være konkurransedyktige i et globalt marked og levere gode anbud. Derfor kommer de til å vinne fram i konkurransen. Det betyr ikke at alle skip og båter kommer til å bli bygd i Norge. Det betyr ikke at alle deler av en båt kommer til å bli bygd i Norge. Vi kan se for oss at skroget blir bygd én plass, og at den klimavennlige teknologien kommer fra norske tilbydere. Her er det et globalt marked.

Jeg elsker frihandel. Jeg synes det er noe av det viktigste grunnlaget næringslivet vårt tuftes på, og det må vi bevare. Også når det av og til dukker opp ting vi stusser ved, må vi gå tilbake og se at det er til vår fordel at vi har det systemet vi har, for det sikrer oss å ha et stort marked og ikke et bitte lite et.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Terje Aasland (A) [18:02:20]: Ut fra den debatten som har vært, skulle en tro at de som stemmer for forslagene som er tatt opp i denne saken, i prinsippet er imot EØS-avtalen. Jeg har bare lyst til å understreke at jeg er helhjertet for EØS-avtalen. Jeg er for frihandel, men også handel med noen tanker for konsekvenser, det er litt vesentlig. Ta forskningsskipet: «Ribbet for

grønn teknologi», og «får dieselmekanisk framdrift. Startet som en Rolls Royce og endte opp som Lada», står det i Teknisk Ukeblad i mars. Hvorfor ble det ikke stilt krav om mest mulig klimavennlig framdrift og å bruke de løsningene som kanskje norsk kompetanse kan levere på i større grad enn det som er den tradisjonelle helt ordinære hyllevaren, som nederlandske firmaer leverer på. Det er den type innretning det står at en ønsker å gjøre her. Det er litt viktig at en spesielt i krisetider klarer å bygge opp rammeverk, og at en, når en skal utvikle teknologi og nye muligheter for norsk industri – ikke minst innenfor maritim sektor – bygger et rammeverk som også er med på å favorisere norsk kompetanse og norske bedrifter, og ikke diskvalifiserer dem. For norske bedrifter er jo gode hvis det blir satt høye klima- og miljøkrav, men de er kanskje ikke fullt så gode som andre når det gjelder å sette sammen en serieprodusert hylleware. Det er det det gjennomgående handler om. Når en dekker seg bak at det ikke er handlingsrom i EØS-avtalen for å vedta det, blir selv jeg skeptisk, men det er bare ord og retorikk i denne sammenhengen. Det er selvfølgelig fullt mulig å vedta de forslagene som ligger her, og som burde vært et viktig signal for hvordan Stortinget opplever og oppfatter at en bør håndtere den typen saker i fortsettelsen.

Ut fra den debatten som har vært her nå, vil jeg i hvert fall utfordre Fremskrittspartiet, som i utgangspunktet er for intensjonen i forslaget, til å stemme for. Intensjoner kan være gode å ha, men det kan også være greit å ha en liten styringskurs, eller en liten kurs, for regjeringen når det gjelder oppfattelsen som har kommet fram gjennom denne debatten, at her er det bare å sette hendene på ryggen og ikke gjøre noen ting – ut fra det som er situasjonen.

Steinar Reiten (KrF) [18:04:55]: I og med at representanten Aasland velger å fortsette retorikken i samme spor, benytter jeg anledningen til å spørre om hvorfor ikke Arbeiderpartiet, som er for aktivt statlig eierskap, instruerte Statoil i 2012–2013 om å plassere kontrakter i milliardklassen hos norske verft og norske verkstedbedrifter midt oppe i finanskrisen, for å sikre norsk sysselsetting og norsk verdiskaping.

Presidenten: Representanten Terje Aasland har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Terje Aasland (A) [18:05:56]: Jeg har hatt ordet bare én gang før.

Presidenten: Da får du 3 minutter.

Terje Aasland (A) [18:05:59]: Så flott, jeg kommer sikkert ikke til å bruke tiden, jeg skal være veldig kort.

Jeg har ikke tatt til orde for at vi skal instruere selskapene. Det har jeg ikke sagt på noen som helst måte. Jeg har sagt at vi skal bygge rammer rundt de skattebetalerens penger som vi bruker til å understøtte norsk næringsliv gjennom krisetiltak og gjennom offentlige anskaffelser. Det er det det handler om.

Når det gjelder situasjonen som var på norsk sokkel, og som Statoil var eksponert for en viss tid, hvor en satte ut store oppdrag ute, burde vi ha strammet inn konsekvensene betydelig for hele norsk sokkel på hvordan en kunne utlyste konkurransen, og likeledes hente inn risikoavlastningen gjennom skattesystemet. Det burde kanskje vært gjort den gangen, men det har heldigvis endret seg. Statoil, nå Equinor, har forstått at det de gjorde den gang, er det bedre å gå til norske verft og norsk kompetanse med for å bruke det i utvikling av sine produkter.

Presidenten: Det var innenfor 1 minutt. Og det var riktig at representanten Aasland hadde hatt ordet to ganger tidligere. Det var en dyktig sekretær ved siden av her som visste det.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 17.

Sak nr. 18 [18:07:15]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

